

Täysistunto

Tiistai 7.5.2024 klo 14.00—0.18

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi 8.5.2024 klo 00.18.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.00—15.01, 16.59—17.58, 20.23—22.02 ja 23.45—0.18), puhemies Jussi Halla-aho (15.01—16.59) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.58—20.23 ja 22.02—23.45).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 20, 21/2024 vp.

2.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus 2023 (K 12/2024 vp).

3. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025—2028

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 23.5.2024.

Valtiovarainministeri Riikka Purran kymmenen minuutin esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen varattujen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kolme tuntia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Nyt seuraavaksi ministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Suomi elää taloudellisesti ankeaa aikaa. Taloutemme ei kasva kuluvana vuonna, ja tulevinakin vuosina näkymä on varsin kituisa. Geopoliittinen tilanne ei helpota. Yhteinen rahapolitiikka on Suomelle tällä hetkellä liian kireää. Investointien ja uusien työpaikkojen kannalta taloustilanne on hauras, ja kuluttajien luottamusta koetellaan. Valtiontalous velkaantuu lähes 13 miljardia kuluvana vuonna. Se on aivan liikaa.

Suomi on tarponut suossa finanssikriisin vuosista alkaen. Valtiovarainministeriön virkamiehet ovat varoitelleet kestävyysvajeesta ja pahenevasta vanhushuoltosuhteesta jo kohta kaksikymmentä vuotta, heitä ei ole kuunneltu viestin vaatimalla vakavuudella. Pitkään kehittynyt ja koko ajan heikkenevä tilanne ei ole mikään yllätys, vaan se on ollut edellistenkin hallitusten ja valtiovarainministerien tiedossa. Tämä hallitus tarttuu täysin villiintyneitä härkää sarvista, vaikka yleisö mylvisi ja buuaisi.

Väestörakenteemme selittää vain osan julkisten menojen kasvusta. Menoja on lisätty reippaasti ja päätöspäätösteisesti, eikä niitä kaikkia suinkaan voida perustella koronalla tai Venäjän hyökkäyksellä. Kyse on siitä, että katteettomia shekkejä on kirjoitettu liiaksi, kun kerran oli rahaa, millä mällätä. Vasemmiston mukaan velassa ei ollut korkoriskiä, nollakorkoaika huumasi, eikä velkaa tarvinnut maksaa kuulopuheiden mukaan edes takaisin. Ajatus on ollut, että maksellaan, jos jaksellaan. Nyt olemme siirtyneet vastuullisen ja oikeudenmukaisen talouspolitiikan aikaan, ja näistä asetelmista hallitus antaa eduskunnalle julkisen talouden suunnitelman vuosille 2025—2028.

Arvoisa puhemies! Valtion velanotto ja koko julkinen talous olisivat olleet kestävämmällä uralla ilman kehysriihessä tehtyjä lisätoimia. Sopeutamme yhteensä 9 miljardia euroa. Suoria ja pysyviä menoleikkauksia on uudesta 3 miljardista noin puolet. Hallitus piti kiinni tavoitteesta vakauttaa julkinen velka, välttää liiallisen alijäämän menettely sekä pysyä valtiontalouden menokehysissä. Velkasuhde vakautuu vaalikauden lopulla noin 82 prosenttiin bkt:sta julkisen talouden suunnitelman luvuin.

Tämä hallitus kantaa vastuuta ja välittää tulevista sukupolvista. Emme voi antaa velkavuorta lapsillemme ja lapsenlapsillemme. Kyse on ylisukupolvisesta oikeudenmukaisuudesta. Moni toinen hallitus olisi saattanut todeta tilanteen ja nostaa kädet pystyyn. Me toimimme, koska se on meidän velvollisuutemme. [Jussi Saramon välihuuto] Tällaiseen vastuunkantoon vaikeassa tilanteessa punavihreä oppositio ei olisi kyennyt ikinä. Mitään todellista ja konkreettista sopeutuspakettia ei olisi tullut. On moraalista itsepetosta kuvitella, että kaikkia hallituksen toimia voi yksi kerrallaan vastustaa ja että kasvu hoitaa velan. [Timo Harakka: Te puhutte moraalista!] Varsinkin valtion käyttötalous pitää saada tasapainoon. Emme elä tulojemme mukaan. Epätasapaino on rakenteellinen, krooninen ja julmetun kokoinen.

Arvoisa puhemies! Säästöpäätösten tekeminen perustui poliittiseen kokonaisharkintaan, jotta taakka jakautuisi mahdollisimman reilusti ja laajalle koko yhteiskuntaan. [Veronika Honkasalo: Ei kyllä jakaudu!] Kaikki osallistuvat tavalla tai toisella. Leikkaamme varsinkin sieltä, mitä ei voida pitää valtion ydintoimintoina. [Välihuutoja] Esimerkiksi ke-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

hitysapuun kohdistuu merkittäviä leikkauksia, samoin valtionavustustoimintaan järjestösektorille. Valtionhallinto joutuu samoin tiukalle kulukuurille. Korostamme ydintehtäviä. [Jussi Saramon välihuuto]

Näitä päätöksiä saa ja pitääkin kritisoida avoimessa yhteiskunnassa, mutta vähimmillään voisi kuitenkin edellyttää, että kritiikkiin sisältyy uskottava vaihtoehto. En ole nähnyt tähän mennessä 9 miljardin uskottavaa sopeutusvaihtoehtoa oppositiolta. [Timo Harakan välihuuto] Jos puolueet eivät edes omista lähtökohdistaan — siis ollessaan oppositiossa — kykene sellaista tuottamaan, miten ne ikinä kykenisivät siihen osana koalitiohallitusta, jossa jokainen päätös on kompromissi ja neuvottelujen tulos? [Keskustan edustajat heiluttelevat vihkosta ilmassa — Hanna Kosonen: Täältä löytyy! — Markus Lohi: Keskustan vaihtoehto, kannattaa tutustua!]

Hauras Suomi-neito saataisiin lopullisesti polvilleen julkisuudessa olleilla vasemmis-
ton 8 miljardin veronkorotuksilla. Lainanotto tuskin silti loppuisi, tämä viesti on tullut opposition taholta selväksi. Jättimäiset veronkorotukset tässä himoverotuksen luvatussa maassa ovat varma tapa saada rakas maamme näivettymisen kierteeseen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen merkittävin veropoliittinen toimi on yleisen arvonlisäverokannan nostaminen puolellatoista prosenttiyksiköllä. [Timo Harakka: Himoverottamista!] Vaikka verojen kiristäminen on ikävää, on alv-korotus järkevä verrattuna esimerkiksi työn verotuksen kiristämiseen, mikä olisi hyvin lyhytnäköistä kannustimien ja talouskasvun kannalta. [Veronika Honkasalon välihuuto] Hallituksen toimenpiteiden ansiosta työn verotus kevenee — käteen jää aidosti enemmän palkkapäivänä. Pyrimme muutoinkin järkeä käyttäen verottamaan esimerkiksi haittoja — alkoholin ja tupakan verotus kiristyy, karkin samoin. Polttoaineverotus kevenee edelleen vaalikauden loppua kohti. Suomi on harvaan asuttu pitkien etäisyyksien maa, jossa talvi on pitkä. Siksi olemme realisteja ja kuulemme maakunnissa asuvien kansalaisten huolen. [Keskeltä: Kahden euron bensaa!] Vastaavasti sähköautojen verotusta kiristetään.

Veropoliittisen linjan seurauksena kokonaisveroaste tasaantuu jääden noin vuoden 2023 tasolle tai sen alle vaalikauden loppua kohden. Hallitus ei nosta kokonaisveroastetta lähtötasoltaan. Korotamme veroja, jotta julkisen talouden kestävä tilanne saadaan vakautettua.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden kehittyminen oikeaan suuntaan tarvitsee rinnalleen välttämättä talouskasvua. Tarvitsemme investointeja koko maahan, tarvitsemme uusia työpaikkoja. Hallitus teki kehysriihessä päätöksen kasvupaketista. Talouskasvua edistävä kokonaisuus koostuu investointien verohyvityksestä, 300 miljoonan satsauksesta Suomen kasvuyritysten rahoitukseen sekä tarvittaessa Fingridin ja Gasgridin pääomituksista ja napakammasta omistajaohjauksesta investointien edistämiseksi erityisesti Itä-Suomeen ja Kainuuseen. Tarvitsemme kasvua koko Suomeen. Emme halua, että kantaverkon kapasiteetti muodostuu ongelmaksi missään päin Suomea. Toivon mukaan tämä julkisesti tehty sitoumus vakuuttaa Suomeen mahdollisesti investoivat tahot siitä, että sähköä riittää ja sitä tulee olemaan saatavilla.

Hallitus päätti myös ammattidieselin käyttöönotosta vuonna 2027 eli samaan ajankohtaan kuin edellisen hallituksen kuittaama EU:n uusin päästökauppamalli. Kuljetuskustannusten hillitseminen on tärkeää raskaalle liikenteelle kilpailukykyisistä. Investointipaketimme suuntaa lisäksi satoja miljoonia euroja tiestön korjausvelkaan ja väyläverkon kehittämiseen. Hallituksella on käytössään myös elinkeinopoliittinen varaus osana teollisuuspo-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

litiikkaamme. Satsaukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen tulevat kantamaan hedelmää hieman pidemmällä aikajänteellä.

Kasvupanostukset tulee suunnata mahdollisimman tehokkaasti, koska ylimääräistä rahaa ei ole. Päätösten toimeenpano ja valvonta on erityisen tärkeää. On syytä muistaa, että oppositionkin peräänkuuluttama yritystukien leikkaus tarkoittaisi isolta osin peruuttamista parlamentaarisesta t&k-linjasta. Emme halunneet lipsua yhdessä sovitusta tavoitteista. Valtion tutkimus- ja kehittämistoimintaan valtion talousarviossa tarkoitettujen valtuuksien ja määrärahojen yhteismäärä nousee vuoteen 2030 mennessä siten, että kokonaismäärä vastaa 1,2:ta prosenttia bkt:sta. Lisäykset ovat erittäin suuria: 194 miljoonasta 592 miljoonaan vuonna 2027.

Investointien houkuttelemiseksi luotu yhteisöveron hyvitysjärjestelmä koskee ensi vuoden loppuun mennessä aloitettavia suuria puhtaan siirtymän investointeja. Yhteisöverosta maksettava hyvitys takaa sen, että sen saa vain kannattava yritys. Fiskaalinen, laskennallinen verotuottoja suoraan laskeva vaikutus tulee vasta vuosien päästä. Saamme hyvän kasvuvaiikutuksen toivottavasti nopeasti.

Teollisuussijoitukseen tehtävällä lisäpääomituksella tavoitellaan 900 miljoonan euron rahoitusta Suomessa toimiviin kasvuyrityksiin. Tavoitteena on saada alkuun suomalaisia menestystarinoita. Yrittäjät tarvitsevat näinä vaikeina aikoina tuekseen valtion leveitä harteita ja erityisesti hallituksen tekemiä työmarkkinatoimia.

Arvoisa puhemies! Toivon, että nyt tehdyt lisäsopeutukset riittävät ja voimme keskittyä kasvupolitiikkaan ja esimerkiksi teollisuuspoliittiseen strategiaan. Velkasuhde vakautuu vaalikauden loppuun mennessä. Velan hallinta edellyttää kuitenkin sen linjan jatkamista, minkä tämä hallitus on nyt toimillaan ja päätöksillään luonut. Vastuullisuuden on oltava poliittisena asenteena ylivaalikautista, ja emme voi enää lähteä jakamaan rahaa kuten menneinä vuosina. Vaikka poliitikkojen on aina mukavampi jakaa rahaa kuin säästää, on jonkun tehtävä nämä osin ikävätkin päätökset. Toivottavasti edessämme on valoisampia vuosia. Jos vastuuttomuus jatkuisi, velkakatto tarkoittaisi muutakin kuin sanoja paperilla, sillä ylivelkaantunut maa ei saa lainaa pääomamarkkinoilta. Suomen luotettava maine velanhoidossa pysyy näillä nyt tehtävillä päätöksillä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. — Sitten mennään ryhmäpuheenvuoroihin, ja ensimmäisenä edustaja Aalto-Setälä.

14.11 Pauli Aalto-Setälä kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoiset kollegat! Keskellä pahinta eurokriisiä Euroopan keskuspankin pääjohtaja Mario Draghi sanoi keskuspankin olevan valmis kaikkiin tarvittaviin toimiin, ”whatever it takes”, euron pelastamiseksi. Orpon hallitus on valmis kaikkiin tarpeellisiin toimiin, jotta hyvinvointiyhteiskuntamme saadaan pelastettua. [Anne Kalmari: Paitsi hyväosaisilta!] Ja jotta näin voi toimia, on meillä oltava totuudenmukainen käsitys siitä tilanteesta, jossa olemme.

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2025—2028 antaa realistisen kuvan Suomen talouden tilanteesta. Meillä on yksinkertaisesti liian pieni kansantalous julkisen palvelun lupaukseen verrattuna. Yli vaalikausien jatkunut menojen lisääminen, kallis sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus, muihin Pohjoismaihin verrattuna alhainen työllisyysasteemme, pysähtynyt talouskasvumme ja tekemättömät työmarkkinauudistukset ovat johtaneet julkisen talouden alijäämien paisumiseen ja velkaantumisen kiihtymiseen. Viime vuonna Suomi velkaantui EU-maista nopeiten.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Arvoisa puhemies! Suomen talouden pelastusoperaatiossa tarvitsemme realistisen tilannekuvan lisäksi uskottavan toimintasuunnitelman. Siksi pääministeri Orpon hallitus sopi jo hallitusohjelmassa kuuden miljardin sopeutuspaketista. Senhetkisen ennusteen mukaan tuo sopeutus olisi riittänyt velkasuhteen vakauttamiseen. Syksyn ja talven aikana talouden näkymät heikentyivät. Hallitus ei jäänyt katsomaan käyrien synkkiä kaaria katsomosta vaan ryhtyi lisätoimiin heti ensimmäisessä kehysriihessään. Hallituksen ensimmäisen vuoden aikana sopima sopeutuspaketti yltää yli yhdeksään miljardiin euroon.

Lyhyellä tähtäimellä ankarista säästöistä yleensä ei seuraa mitään hyvää — siksi tehostukset jäävätkin tekemättä. Mutta edessä ovat paremmat ajat. ”Hallituksen on toimenpiteillään mahdollista pysäyttää julkisen velkasuhteen kasvu”, sanoi valtiovarainministeriön kansantalousosaston ylijohtaja Mikko Spolander lauantaina. [Timo Harakan välihuuto] Jos tilanne oleellisesti muuttuisi, tehdään tarvittaessa uusia päätöksiä. Emme aio jättää Suomen pelastamista kesken.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on valinnut Suomen pelastamiseksi työn linjan. Uskomme, että Suomen talous nousee vain työn ja yrittämisen kautta. Ne ovat hyvinvointiyhteiskuntamme palveluiden rahoittamisen perusta. Työtä tekemällä maksetaan ikääntyvän väestömme palvelut, lapsiemme koulutus ja tulevien sukupolvien hyvinvointi ja turvallisuus. Siksi työllisyytemme on nostettava pohjoismaiselle tasolle, siksi uudistamme työmarkkinoita ja sosiaaliturvaa, jotta kaikki kynnelle kykenevät pääsisivät töihin. Siksi tavoitteenamme on 100 000 uutta työllistä, joka vahvistaisi julkista taloutta yli kahdella miljardilla eurolla.

Tuoreet ennusteet kertovat rohkaisevan viestin hallituksen toimien vaikutuksista. Valtiovarainministeriön mukaan hallituksen uudistukset vahvistavat työllisyyttä jo ensi vuonna. Suomi uudistuu viime hetkellä.

Arvoisa puhemies! Suomi nousee alhostaan sopeuttamalla julkisia menojaan ja mahdollistamalla yritystemme kasvun. Olen johtanut yrityksiä 30 vuotta, ja en usko, että kasvu syntyy tämän salin tai edes hallitusten päätöksillä: kasvu syntyy yrityksissä osaamisesta, investoinneista, innovaatioista ja rohkeudesta. Jos jotain voi hyvin hoidetusta yrityksestä oppia, se on seuraava tutkimustulos. Menestyvä ja vastuullinen yhteisö keskittyy kolmeen asiaan: uuden kehittämiseen, tehokkuuteen ja hyvinvointiin. Kaikki kolme tavoitetta ovat yhtä tärkeitä, vain yhteen keskittyminen luhistuttaa, tasapainon säilyttäminen mahdollistaa menestyksen.

Orpon hallitus rakentaa yrityksille ennustettavamman toimintaympäristön ja varsin merkittävän kasvupaketin. Neljän miljardin euron investointipaketilla hallitus vauhdittaa kasvua kaikkialla Suomessa. Ja mikä tärkeintä, hallitus nostaa osaamistasoamme. Suomi käyttää koulutukseen ensi vuonna yli kymmenen miljardia euroa ja vahvistaa esimerkiksi peruskoulujen rahoitusta 200 miljoonalla eurolla, ja t&k-toiminnan rahoitusta lisätään miljardilla eurolla, kuten olemme tässä salissa yhdessä sopineet.

Arvoisa puhemies! Pelastusoperaatiossa tarvitaan tilannekuvan ja toimintasuunnitelman lisäksi määrätietoista toimintaa. Tähän tämä hallitus on osoittanut olevansa valmis. Tie parempaan ei ole helppo. Kehysriihessä tehtiin vaikeita päätöksiä. Päättäjien toimia ja päätösten vaikutuksia on arvioitava kriittisesti, mutta on hyvä havaita kaksi asiaa. Ensinnäkin uskottavaa vaihtoehtoja mallia emme tässä salissa ole kuulleet, ja odottamaan ei voi jäädä.

Haluamme turvata hyvinvointiyhteiskuntamme tärkeät palvelut paitsi nykyisille myös tuleville sukupolville: lapsille, aikuisille, vanhuksille. Palvelujen toteutuminen edellyttää

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ennen kaikkea kestäväää taloutta — ja luovuutta ja rohkeutta tehdä asioita uudella tavalla. Onneksi ennusteissa on jo valonpilkahduksia loppuvuodelle. Ryhdytään hommiin, ei suosion vaan suomalaisten tähden.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Junnila.

14.17 Vilhelm Junnila ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus palauttaa menokehyksen uskottavuuden ja ohjaa koko maan talouskasvun mahdollistavalle uralle. Teemme politiikkaa, jossa toissijaisesta ja jopa haitallisesta leikataan ja julkisin varoin rahoitettuja toimintoja laitetaan vihdoinkin tärkeysjärjestykseen. Se on kaikkien veronmaksajien hyväksi.

Edellinen hallitus hoiti kaikkia ongelmia velalla. Ongelmat jäivät, mutta rahat loppuivat. Marinin—Saarikon hallitus jätti helpoimmatkin toimet tekemättä, vaikka julkisen talouden heikko tilannekuva ja sopeutustarve ovat olleet kauan tiedossa. Aiemmin puuttui rohkeus tehdä hyvinvointivaltion turvaamisen edellyttämät päätökset. Ne tehdään nyt.

Viimeisen 15 vuoden aikana julkisen talouden velkasuhde on noussut huomattavasti. Suunnitelmakaudella hallitus sopeuttaa julkista taloutta yhteensä yhdeksällä miljardilla eurolla — viisi ja puoli miljardia euroa suorilla menosäästöillä, kaksi miljardia rakenteellisilla uudistuksilla ja puolitoista miljardia veropäätöksillä. Valtiovarainministeriön riippumattoman asiantuntija-arvion mukaan kokonaisuuden toteuttaminen riittää pysäyttämään maamme velkasuhteen kasvun.

Arvoisa puhemies! Erityisesti kohonnut korkotaso asettaa paineita ripeälle toiminnalle. Olisi tulevan kasvun näivettämistä, jos tähän ei nyt puututtaisi. Talouskasvu on tänä vuonna nollan tuntumassa, tuottavuuden kasvu on heikkoa, ja investointeja on niukasti.

Viime vuonna talous oli taantumassa ja bruttokansantuotteen volyyymi supistui. Oppositio muistaa, mikä hallitus vastasi vuoden 23 budjetista. Ensi vuodelle talouden odotetaan jo kasvavan 1,6 prosenttia. Haasteita riittää jatkossakin, kun väestö ikääntyy, puolustukseen pitää panostaa ja monella kunnallakin on vaikeaa. Silti kokonaisveroaste ei nouse vaalikauden alkuun verrattuna eikä työn verotusta kiristetä.

Jatkossa työtulovähennys kylvää kasvun siemeniä parantamalla palkansaajan ja yrittäjän ostovoimaa. Haluamme lisätä työnteon kannustimia, madaltaa yritysten työllistämisen kynnystä ja luoda Suomesta ennustettavan ja turvallisen investointiympäristön niin pienille kuin suurille yrityksille.

Arvoisa puhemies! Teemme merkittävän ja vuosittain kasvavan lisäpanostuksen tutkimukseen ja tuotekehitykseen Business Finlandin ja Suomen Akatemian kautta. Tavoitteena on nostaa Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitus neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta. [Timo Harakka: Tekö sen keksitte?] Lisäksi asetamme 300 miljoonan euron lisäpääoman Teollisuussijoitukselle käytettäväksi kasvuyritysten tuotantoinvestointeihin. Yksityisen pääoman osuus voi kasvattaa potin peräti 900 miljoonan euron kädenjennukseksi pienille- ja keskisuurille kasvuyrityksille.

Mahdollistamme edellytykset suurillekin teollisuusinvestoinneille ja sitoudumme vahvistamaan sähköverkkoa, niin että jokainen energiaintensiivinen tuotantolaitos voidaan toteuttaa. Tulossa on raskaan liikenteen ammattidiesel ja mittavia panostuksia maamme tie- ja rataverkkoon. Polttoaineveroon ja jakeluvetoitteeseen jo teimme autoilijoita palvelevia parannuksia. Myös luvituksen vauhdittaminen ja normien purkaminen kasvattavat tulevaisuuden versoja.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Arvoisa puhemies! Oppositio vastustaa kaikkia esityksiä, joilla karsitaan menoja [Vasemmalta: Ei pidä paikkaansa!] tai parannetaan työllistämisen ja työllistymisen edellytyksiä. Kaikelle oppositio on sanonut ”ei”, ”ei” ja ”ei”. Tiedämme kuitenkin, että olette oikeasti tyytyväisiä, kun hallitus toteuttaa ohjelmaansa. Teiltä puuttui rohkeus tehdä päätöksiä, ja sisimmässänne tiedätte, ettette tule hallituksen talous- ja työllisyystoimia perumaan. Tiedätte, että ne on välttämätöntä tehdä ja että ne myös kannattaa tehdä. Vastustatte niitä ilman, että joudutte vastuuseen olemattomista ja vaikutuksiltaan vahingollisista vaihtoehtoistanne.

Hallituksen linja on talouspoliittinen vakaus, työllisyys ja turvallisuus, [Antti Kurvinen: Näivettyminen!] jotka luovat pohjan hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen turvaamiselle. [Antti Kurvinen: Vievät sen pohjan pois!] Vaikka maamme talous on surkeassa kunnossa ja kaukana ovat ajat, jolloin saatoimme heristää Kreikalle sormeja huonosta taloudenpidosta, on hallituksen määrätietoinen politiikka antamassa meille ja tuleville sukupolville kaikki edellytykset parempaan huomiseen. [Vasemmalta: Ei pidä paikkaansa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

14.22 **Antti Lindtman sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, ärade talman! Aloitan sitaatilla: ”Pettymystä on. Rokotetaan köyhiä, pienituloisia, eläkeläisiä ja lapsiperheitä, vaikka käsi sydämellä vannottiin, että heihin ei kosketa. Nyt he ovat ihan” — arvoisa puhemies, muutan termiä — ”lirissä koko porukka.” Näin totesi viime viikolla valtuustoryhmän puheenjohtaja Tapio Lanki Haminasta. Lanki ei ole sosiaalidemokraatti, ei vasemistolainen, ei vihreä, ei keskustalainen. [Antti Kaikkonen: Mikä puolue se oli?] Lanki johtaa perussuomalaisten valtuustoryhmää yhdessä maan perussuomalaisimmista kaupungeista. [Keskustan ryhmästä: Perussuomalainen!] He eivät ole pettymyksensä kanssa yksin. Kylänraitit ja sosiaalinen media ovat täynnä kertomuksia petetyistä lupauksista.

Arvoisa puhemies! Suomi on ajautunut lisäleikkausten ja surkastumisen kierteeseen oikeistohallituksen virheiden vuoksi. [Ben Zyskowicz: Ai jaa, senkö takia?] Ensimmäinen virhe oli rajata veropohjan vahvistaminen pois keinovalikoimasta. Toinen vakava virhe oli työmarkkinakaaoksen aiheuttaminen, ja kohtalokkaimman virheensä Purran—Orpon hallitus teki, kun se laiminlöi kasvutoimet ja niiden mukana kaiken. Valtiovarainministeri Purra julisti leikkaukset sosiaaliturvaan kasvutoimiksi ja rakensi budjetin mielikuvitus-työllisyyden varaan, ja tulokset ovat sen mukaisia. [Sanna Antikaisen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Vuosi on takana oikeistohallituksen valtaa. Suomalaisille luvattiin satatuhatta uutta työpaikkaa, tähän mennessä on saatu 50 000 uutta työtöntä. Hallitus selittää surkeaa kehitystä suhdanteella, mutta tosiasia on se, että muun euroalueen työttömyys ei kasva. [Vasemmalta: Oho!] Suomalaisille luvattiin lopettaa velkaantuminen, nyt Purra esittelee uuden ennätyksen velkaantumisessa. Keneltäkään ei pitänyt vaatia kohtuuttomuksia — ajetaan 17 000 uutta lasta köyhyyteen.

Hallitus lähettää satatuhatta uutta ihmistä toimeentulotukiluukulle, tuhannet joutuvat muuttamaan kodeistaan asumistukileikkausten vuoksi, ja ikäihmisiltä vähennetään hoiva-henkilökuntaa. Tilalle oikeistokabinetti tarjoaa lupausta sentin tai pari halvemmasta bensasta ja oluttölkistä.

Johtopäätös on selvä: hallituksen talouslinjalta on pudonnut pohja pois. Suomi on ajettu leikkauskierteeseen, todelliset kasvutoimet puuttuvat. Sen sijaan, että kehysriihessä olisi

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

tunnustettu tosiasiat, hallitus takertui kaksin käsin Purran saksiin. Hallitus vie Suomea väärään suuntaan, ja suunta on viimeistään nyt muutettava.

SDP poistaisi kasvujarrun vakauttamalla työmarkkinat. Vahvistaisimme reilua työperäistä maahanmuuttoa. Ottaisimme ikääntyneiden ja osatyökykyisten potentiaalin kokonaan käyttöön, nostaisimme osaamistasoa ja kotiuttaisimme nyt muualle valuvia vihreitä investointeja Suomeen.

Arvoisa puhemies! Hallitus kertoo tehneensä yhdeksän miljardin sopeutukset. Niistä kaksi lepää työllisyyden paranemisen varassa. Tällä hetkellä tuo saldo ei ole kaksi miljardia, ei yksi, ei edes nolla, vaan se on miinus miljardi euroa. [Vasemmalta: Oho! — Ben Zyskiewiczin välihuuto] Oikeistohallituksen tavoitteet ovat karkaamassa. Ei siis ihme, että hallitus on keskittynyt pyytämään parempaa vaihtoehtoa.

Ärade talman! SDP skulle stärka de offentliga finanserna i samma omfattning som regeringen, men med helt andra värdeval.

Eli tässä se nyt tulee: SDP vahvistaisi julkista taloutta samassa mittakaavassa kuin hallitus, mutta erilaisilla arvovalinnoilla. Sitoudumme kehysriihen kolmen miljardin lisäsopeutustasoon, mutta emme hyväksy jättileikkauksia ikäihmisten hoivaan, hoitotakuun romuttamista tai sairaaloiden yöpäivystysten lakkauttamista. Näiden sijaan karsimme satojen miljoonien eurojen edestä yritystukia, niitä, joita vielä ennen vaaleja kokoomus ilmoitti leikkaavansa.

Emme hyväksy opiskelijoiden, eläkeläisten tai työttömien toimeentulosta leikkaamista, asiakasmaksujen korotuksia tai koulutuslupauksen pettämistä. Näiden sijaan luopuisimme yksityisten terveysjättien lisäetuista ja hillitsisimme vuokralääkärin käyttöä. Emme hyväksy Purran himoverotusta [Arja Juvosen välihuuto] eläkeläisten lisäverottamisella emmekä puolentoista prosentin arvonlisäveron jättikorotusta, maltillisempikin riittää. Näiden sijaan peruisimme suurituloisimpien eli ministereiden tuloluokan veronkevennykset ja säätäisimme laajemman sokeriveron ja korottaisimme kaivosveroa.

Arvoisa puhemies! Lisäksi esitämme kolmen miljardin vaihtoehdon hallituksen kurjittamiselle vaalikauden aikana. Ottaisimme laarin pohjalta mukaan myös suurituloiset ja varakkaat. Vahvistamme veropohjaa uudistamalla osinkoverotuksen [Puhemies koputtaa] ja säätämällä rahoitusmarkkinaveron ja lähdeveron. [Puhemies: Aika!] Uudistaisimme apteekkitaloutta, kotihoidon tukea ja vähentäisimme työkyvyttömyyden kustannuksia. Vaihtoehtoja on.

Arvoisa puhemies! On aika sanoa: Jo riittää Suomen surkastumiselle. [Puhemies: Aika!] Suomi pystyy parempaan. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. [Hälinää] — Seuraavaksi edustaja Lintilä.

14.28 **Mika Lintilä kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivon kyllä tosiaan, että tänään täällä salissa pystytään yhdessä asialliseen keskusteluun. Meillä on sen verran ihmisten arjen ongelmia ja vaikeuksia.

Arvoisa puhemies! Suomi on vakavassa tilanteessa. Meillä kasvavat nyt työttömyys, konkurssit ja velka, eivät valitettavasti talous ja ihmisten hyvinvointi. [Jenna Simula: Eikä teidän kannatus!] Yksin tänä vuonna velkaa otetaan 12,9 miljardia lisää. Ilman töitä on lä-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

hes 300 000 suomalaista. Reilun vuoden aikana työllisten määrä on vähentynyt 50 000:lla. Yli 3 300 yritystä on mennyt konkurssiin. Talouden kasvua ei näy, eikä sitä ole. Edessä on korkeintaan kitukasvua, ja tämä on kaikista huolestuttavinta.

Kun tosiasiat ovat tällaiset, kannattaa hallituksen suhtautua vakavasti kaikkiin järkeviin esityksiin, [Ben Zyskowicz: Näin teemme!] etenkin kun kehitys tosielämässä kulkee koko ajan huonompaan suuntaan. Epävarmuus kodeissa ja työpaikoilla lisääntyy, näköalattomuus leviää kautta maan, ja luottamus yhteiskunnassa hupenee valitettavan nopeasti. Ymmärrän, että hallitus halusi parantaa ihmisten kriisitietoisuutta talouden tilanteesta kauden alussa. Nyt kriisitietoisuuden lisääntymisestä on kuitenkin siirrytty ihmisten ja yritysten ennätysalhaiseen luottamukseen talouden kehityksen suhteen.

Arvoisa puhemies! Vaikeassa tilanteessa ajaudutaan helposti vaihtoehtomuuteen. Politiikka ajetaan tietoisesti ”pakko tehdä näin” -moodiin. Aina on kuitenkin vaihtoehtoja. Keskusta esittää seitsemän—kahdeksan miljardin ohjelmaa Suomen talouden saamiseksi kasvuun, sen uudistamiseksi ja talouden laittamiseksi oikeudenmukaisesti kuntoon. Ilman kasvua ja työpaikkoja maamme velka- ja alijäämäongelmia ei saada kestävästi ratkaistua. Keskustan mielestä tavoitteena pitää olla vähintään kaksinkertaistaa kasvuluvut.

Siksi keskusta esimerkiksi toteuttaisi verohyvityksen myös pienten ja keskisuurten yritysten investoinneille, verottaisi yrityksen sisään jätettäviä voittoja vähemmän kuin ulos jaettavia, nostaisi alv:n alarajan 30 000 euroon, pitäisi kotitalousvähennyksen ennallaan sekä nopeuttaisi tuntuvasti investointien luvituksia. [Antti Kaikkonen: Jotain tällaista on kaivattu!] Valjastaisimme myös eläkerahan edesauttamaan investointeja nimenomaan kotimaahan. [Ben Zyskowicz: Kun joku ulkopuolinen on arvioinut, niin katsotaan sitten!]

Tekisimme itäisestä Suomesta erityistalousalueen ja korvaisimme vain isoimpien kaupunkien kanssa tehtävät MAL-sopimukset seutukuntaکوhtaisilla kasvusopimuksilla. [Antti Kurvinen: Kelpaako tämä kokoomukselle?] Seutukaupungit ovat Suomen työllisyyden selkäranka.

Kannustaisimme myös alimman eläkeiän saavuttavia jatkamaan työelämässä tarjoamalla heille tuntuvan 20 prosentin veroporkkanan.

Arvoisa puhemies! Keskusta ei tietenkään uskottele, että talouden kasvu hoitaa kaiken. Tässä tilanteessa joudutaan myös säästämään ja korottamaan veroja. Keskusta tekisi suoria säästöjä puolellatoista miljardilla eurolla esimerkiksi valtionhallinnosta, kehitysyhteistyöstä ja asumistuesta sekä korottaisi suurituloisimpien varhaiskasvatusmaksuja.

Keskusta ei toteuttaisi veronmaksajille kalliiksi tulevaa tiettyä Turun-junaa, eikä myisi valtion tuottavaa omaisuutta yksityisten sote-jättien katteiden paisuttamiseksi. Me emme leikkaisi lapsiperheiltä, koulutuksesta emmekä sosiaali- ja terveyspalveluista. Me emme imuroisi rahoja pois hyvinvointialueilta, vaan antaisimme alueille mahdollisuuden saada taloutensa tasapainoon.

Keskusta laittaisi yleishyödyllisten yhteisöjen, kuten ammattiyhdistysliikkeen, sijoitus- tuotot verolle [Juho Eerola: Ettepä laittaneet viime kaudella!] ja antaisi verottajalle työkalut alustatalouden asianmukaiseen verottamiseen. Korottaisimme arvonlisäverotusta hallitusta vähemmän eli 25 prosenttiin ja pitäisimme alimmat verokannat ennallaan. [Antti Kaikkonen: Se voisi olla järkevää kyllä!]

Arvoisa rouva puhemies! Luottamuksen palauttaminen ja tulevaisuudenuskon vahvistaminen ovat nyt meidän päättäjien tärkeimmät tehtävät. Ilman luottamusta tulevaan Suomea ei saada nousuun. Suomi pitää viedä reilun kasvun tielle. Talous pitää laittaa oikeu-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

denmukaisesti kuntoon. Se on keskustan vaihtoehto, ja aina on olemassa vaihtoehto. [Antti Kaikkonen: Jotain tällaista on kyllä kaivattu!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne.

14.33 Atte Harjanne vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kirjailija Oscar Wilde totesi aikanaan, että kyynikko tuntee kaiken hinnan muttei minkään arvoa. Minä totean nyt, että Orpon—Purran hallitus ei näytä ymmärtävän sen enempää asioiden hintaa kuin arvoakaan — lukuun ottamatta toki sipsejä, öylättiä ja nuuskamakuja.

Suomi tarvitsee nyt talouspolitiikkaa, jossa annetaan arvo ihmisille, luonnolle ja tulevaisuudelle. Julkisen talouden kannalta on paikallaan nostaa neljä keskeistä näkökulmaa: huoltosuhte, tuottavuus, luottamus ja ekologinen kestävyys.

Aloitetaan huoltosuhteesta. Suomen julkisen talouden haasteiden keskeinen juurisyys on se, että työikäisen väestön osuus väestöstä pienenee. Julkisen talouden menot kasvavat samalla, kun pula tekijöistä jarruttaa taloutta ja syö verotuottoja. Tässä tilanteessa meillä ei ole varaa menettää nuoria syrjäytymisen kierteisiin tai antaa terveys- ja mielenterveysongelmien syvetä.

Huoltosuhteen yhtälöä ei lopulta voi ratkaista ilman maahanmuuttoa. Itse asiassa ilman sitä Suomen talouden tila olisi nyt paljon vaikeampi, kysykää vaikka valtiovarainministeriöstä.

Mitä hallitus sitten huoltosuhteen eteen tekee? Leikkaa nuorilta, heikentää terveysongelmien ennaltaehkäisyä ja torppaa työperäistä maahanmuuttoa. Ei näin.

Pelkästään työntekijöitä lisäämällä Suomen taloutta ei toki saada nousuun. Avainasemassa on työn tuottavuus, joka Suomessa on laahannut verrokeista jo pitkään. Osaaminen, tutkimus- ja tuotekehitys ja reilu kilpailu ovat tuottavuuden avaintekijöitä. Tuottavuuden osalta hallitus tekee jotain oikein: se panostaa tki-rahoitukseen, kuten viime kaudella parlamentaarisesti sovittiin. Tki-toimet jäävät kuitenkin ontoiksi ilman osaavia tekijöitä, ja tämän hallituksen hampaissa ovat sekä osaajien koulutus että maahanmuutto.

Reiluun kilpailuun ja markkinoihin tämä hallitus ei myöskään usko. Tehottomiin yritystukiin ja verovinoumiin ei haluta puuttua edes tässä tilanteessa, vaikka ekonomistit ovat nimenomaan muistuttaneet, että ne ovat kasvun jarruja. Yritystukiin kajoaminen on kuulemma vaikeaa. Ei se ole vaikeaa. Leuan vetäminen yhdellä kädellä on vaikeaa, se vaatii harjoittelua. Yritystukien leikkaaminen vaatii vain poliittista tahtoa. [Ben Zyskoviczin välihuuto — Välihuutoja vasemmalta] — Meillä oli, kaikilla ei välttämättä ollut. [Ben Zyskoviczin välihuuto] — Kuka istuu nyt hallituksessa, ja kenellä on pääministeri? [Laura Huh-tasaaren välihuuto]

Arvoisa puhemies! Talouden tärkein kulmakivi on luottamus, se, että ihmiset luottavat toisiinsa, luottavat päättäjiin ja luottavat parempaan huomiseen. Tätä luottamusta on nyt murennettu täyskäännöksillä vaalien alla luvattuun. Vielä pahemmin luottamukseen osuvat epäoikeudenmukaiset sopeuttamistoimet, joissa raskain taakka osuu pienituloisille. Ja tämä nyt, kun luottamuksen merkitys vain korostuu myrskyisässä turvallisuustilanteessa.

Tästä päästäänkin neljänteen näkökulmaan, ekologiseen kestävyYTEEN, sillä luottamusta tulevaan syö myös ilmasto- ja luontotoimien puute. Talous voi olla aidosti kestävä vain luonnon ja ilmastoon asettamissa rajoissa. Tämä ei ole mielipidekysymys, tämä on tieteellinen tosiasia — tosiasia, jolta hallitus ummistaa silmänsä. Erityisen räikeää on se, että samalla kun toimet ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamiseksi puuttuvat, jatketaan ja jopa

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

lisätään ympäristölle haitallisia tukia — herätys! Sen pitäisi mennä niin, että saastuttaja maksaa, ei niin, että saastuttajalle maksetaan.

Vihreä siirtymä on paitsi välttämätöntä päästöjen vähentämiseksi ja Suomen arvokkaan luonnon vaalimiseksi myös mahdollisuus miljardimittakaavan vientiin ja huoltovarmuuden parantamiseen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikan ongelmat ovat olleet samat alusta asti: epäreiluus ja epäjohtamukaisuus. Kaikkea perustellaan talouden tilalla, mutta sitä heikentäviä päätöksiä tehdään yksi toisensa jälkeen.

Vihreät esittivät syksyllä vastuullisen vaihtoehdon hallituksen talouspolitiikalle, ja kehysriihen alla evästimme hallitusta lisää. Vaikka valtiovarainministeri Purra on toistuvasti kehunut johdonmukaista linjaamme, ei vihreiden ehdotuksia ole juurikaan kuultu — ei, vaikka niille on vankkaa tukea talouden asiantuntijoilta. Niihin saa yhä tarrua, samalla kun pöljimpiä päätöksiä olisi syytä peruuttaa, sillä nyt tarvitaan uskottavaa taloudenhoitoa, reilua uudistamista ja haitoille hintalappu. Maalina pitää olla kukoistava, päästötön talous luonnon asettamissa rajoissa. Arvon hallitus, saa suorittaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Sarkkinen.

14.39 Hanna Sarkkinen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tuli valtaan lupauksella kohentaa Suomen taloutta ja työllisyyttä, mutta Orpon oikeistohallituksen aikana tässä maassa ei ole kasvanut kuin työttömyys ja valtionvelka.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa linjattiin valtavat leikkaukset pienituloisten suomalaisten toimeentulosta, ja nyt kehysriihessä päätettiin panna sosiaali- ja terveystaloudet lihoiksi. Hallitus romuttaa suomalaista hyvinvointimallia. Köyhyyttä lisäävien sosiaaliturvaleikkausten lisäksi sosiaali- ja terveystaloudet heikennetään. Hyvinvointialueiden resursseja supistetaan, hoidon laatua heikennetään, hoitoonpääsyä vaikeutetaan ja hoidon hintaa korotetaan. Samaan aikaan yksityiselle sektorille annetaan lisää Kela-korvauksia, joista hyötyvät hintojaan nostavat yksityiset terveysjätit. Rahaa riittää siis pörriäisille mutta ei peruspalveluihin. Vaikuttaa siltä, että te leikkaatte seurauksista piittaamatta. Köyhyys ja pahoinvointi lisääntyvät, ja palveluita eivät pian saa kuin ne, joilla on paksu lompakko. Tämä kaikki tulee lopulta kalliiksi, sillä terve ja työkykyinen kansa on myös talouden pohja.

Arvoisa puhemies! Hallitus verhoaa ideologisen valintansa hyvinvointivaltion romuttamisesta välttämättömyyden kaapuun. Vaihtoehtoja harjoitetulle politiikalle ei muka ole. Tällainen tarina voi vedota joihinkin, mutta totuuden kanssa sillä on hyvin vähän tekemistä, sillä vaihtoehtoja on aina.

Mikäli hallitus haluaa vahvistaa julkista taloutta, tulee katse kääntää entistä enemmän tulopuoleen. Hallituksen arvomaailmasta kertoo paljon se, että merkittävien lisäverotuloja tuova esitys liittyy arvonalisäverotuksen kiristämiseen. Arvonlisäveron korotus iskee kovimmin pienituloisiin suomalaisiin ja kotimarkkinoilla toimiviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Kun sosiaaliturvan indeksit on samaan aikaan jäädytetty, maksavat alvin korotuksesta kalleimman hinnan köyhimmät suomalaiset.

Heikentävä verotulokertymä on talouden haaste, mutta te ette ole valmiita tekemään tarvittavia verokertymää vahvistavia ja verotuksen tehokkuutta parantavia uudistuksia, kuten

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

karsimaan täysin kohtuutonta ja kansantaloudellisesti haitallista listaamattomien yritysten omistajien osinkoverotukea. Suomessahan verotus keventyy, kun tuloasteikolla siirrytään kaikista suurituloisimpiin.

Vasemmistoliitto on esittänyt toisenlaisen vaihtoehdon. Esitimme kehitysriihen alla yli neljän miljardin euron edestä julkista taloutta vahvistavia verouudistuksia, jotka eivät kurrtaisi pienituloisia vaan osallistaisivat talkoisiin myös ne, joilla menee hyvin. Ei ole suomalaisten etu, että esimerkiksi ulkomaiset rahastot voivat hyötyä osakkeiden ja kiinteistöjen arvonnoususta maksamatta tänne veroja. Reilua ei ole myöskään se, että varakkaimmat suomalaiset voivat välttää verot omaisuuden kasvusta siirtämällä kirjansa keinoitekoisesti ulkomaille. Mutta näihin verotuksemme porsaanreikiin hallitus ei ole halunnut puuttua.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden rakenteellisen alijäämän keskeinen syy on lisäksi väestön ikääntyminen. Olemme kuitenkin viime aikoina saaneet hyviä uutisia, kun netto-maahanmuutto on noussut ennätystasolle. Jos maahanmuutto säilyisi läheskään tällä tasolla, kääntyisi työikäisen väestön määrä kasvuun ja niin sanottu kestävyysvaje kuroutuisi pitkälti umpeen. Tämä helpottaisi julkisen talouden tilannetta huomattavasti. Mutta mitä tekee hallitus? Se on tuonut eduskuntaan tukun lakiesityksiä, joilla maahanmuuttoa pyritään vaikeuttamaan. Hallituksen politiikka lähettää ulkomaalaistaustaisille viestin, että te ette ole tervetulleita tänne. Tällaiseen viestintään meillä ei yksinkertaisesti ole maana varaa.

Myös heikko tuottavuuskehitys haastaa talouttamme. On hyvä, että tutkimukseen ja tuotekehitykseen panostetaan. Käsittämätön sen sijaan on koulutuspetos. Opiskelijoilta ja ammatillisesta koulutuksesta leikataan ja aikuiskouluttautumista vaikeutetaan. Tämä on lyhytnäköistä, sillä meidän tulisi kannustaa kaikkia nuoria opiskelemaan. Ei ole myöskään realismia, että nuorena hankitulla tutkinnolla pärjäisi koko 40-vuotisen työuran. Koulutusleikkaukset eivät paranna tuottavuutta eivätkä työllisyyttä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikassa huonoa ei ole ainoastaan sen sisältö vaan myös ajoitus. Suomi on taantumassa, ja useimmat ennustajat arvioivat tilanteen helpottavan ehkä vasta ensi vuonna. Tunnettu tosiasia on, että mikäli finanssipolitiikkaa kiristää taantumien oloissa, uhkaa se tukahduttaa kasvun sekä kasvattaa työttömyyttä ja alijäämää. Nyt hallitus aikoo kiristää keskellä taantumaa. Pahimmassa tapauksessa tämä kasvattaa työttömyyttä ja tappaa kasvun edellytykset, ja hallitus tulee näin itse luoneeksi tarpeita uusille lisäsopeutuksille. En olisi yllättynyt, mikäli pian alkaisitte puhua uusien leikkausten välttämättömyydestä, kun talous ei kasvakaan odotetusti.

Arvoisa puhemies! Hallituksen hyvinvointivaltiota tuhoava politiikka ei ole pakko, vaan se on hallituksen valinta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Otto.

14.44 **Otto Andersson r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueilla oli kehitysriihessä hyvin vaikea tehtävä. Muun muassa talouskehityksen, vähentyneiden verotulojen ja hyvinvointialueiden kasvavien menojen takia hallitus päätti lähes kolmen miljardin euron lisäsopeutuksesta. [Timo Hrakka: Miksi verotulot vähenivät?] Ilman näitä päätöksiä Suomi joutuisi EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn.

Tässä on kuitenkin kyse paljon enemmän kuin pelkästään EU:n menettelystä. Kyse on ennen kaikkea Suomesta, lapsista ja nuorista ja meidän kaikkien tulevaisuudesta. Vakaa

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

julkinen talous on edellytys palveluiden turvaamiselle ja sille, että Suomi myös jatkossa on pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta. [Timo Harakka: Ainakin Pietarsaaressa!]

Mutta Suomi on tällä hetkellä Pohjois-Euroopan velkaantunein maa. Maamme velkaantumistaso on yksinkertaisesti liian korkea, ja valtionvelan menot kasvavat voimakkaasti. Tämä velkaantumiskierre on katkaistava. Viime kesänä hallituspuolueet päättivät jo kuu-den miljardin sopeutuksesta. Siksi on sanottava ääneen, että lisäsopeutus ei ole ollut hel-po. Uudet päätökset ovat äärimmäisen vaikeita.

Ärade talman! För oss i SFP var det viktigt att en betydande andel av den nya anpassningen skulle bestå av skatter, och skatternas andel är nu nästan hälften. Med tanke på tillväxten är det viktigt att skatten på arbete eller företagande inte drabbas av häftiga skattehöjningar, men den allmänna momsens höjs nu till 25,5 procent. Samtidigt är det oerhört viktigt att matmomsen inte höjs. Detta skulle ha drabbat speciellt de med lägre inkomster.

Regeringen avstår från indexjusteringen av inkomstbeskattningen 2025 i fråga om de två högsta klasserna. Detta skärper beskattningen för dem som tjänar mest. Det sparas också i hushållsavdraget, som främst används av bättre bemedlade. Däremot drabbas inte de allmännyttiga samfundet. Det här är mycket viktigt med tanke på finansieringen av forskning, konst och kultur särskilt nu då tredje sektorn står inför svåra nedskärningar. Bra är också att möjligheten för samfund att göra skatteavdrag för donationer till idrotts- och ungdomsfältet utvidgas.

Ärade talman! För SFP är det viktigt att de nya nedskärningarna nu på ett mer balanserat och rättvist sätt riktas till olika ministerier och samhällsområden. Vi har också velat undvika nya nedskärningar i de sociala förmåner som redan drabbats. Samtidigt är det viktigt att direkta nedskärningar eller skattehöjningar inte riktas till de pensionärer som lever på folk-, garanti- eller lägre arbetspensioner.

Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että tästä vaikeasta taloustilanteesta huolimatta hallitus ei leikkaa peruskoulusta tai varhaiskasvatuksesta, [Veronika Honkasalo: Koulutuksesta leikataan!] koska ne ovat parhaat keinot luoda kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet tulevaisuuteen. Siksi hallitus pitää kiinni perusopetukseen tehtävistä 200 miljoonan euron lisäpanostuksista. Vuosiviikkotuntien määrää lisätään, jotta kaikki lapset saisivat paremmat mahdollisuudet oppia lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan. [Krista Kiuru: Perusopetuksen valtionosuuksista leikataan!] Säilytämme myös subjektiivisen päivähoito-oikeuden.

Hoidon ja hoivan osalta säästöt tehdään siten, että hyvinvointialueiden velvoitteita samalla vähennetään tai kevennetään. Kehysriihessä tehtiin tärkeä päätös, ettei keskussairaloita vähennetä. On myös keskeistä, että toimenpiteet henkilöstöpulan helpottamiseksi tehdään nyt mahdollisimman nopeasti.

Ärade talman! När nedskärningar görs är det viktigt att utvärdera och följa upp konsekvenserna. Trots svår anpassning gör regeringen också viktiga riktade satsningar såsom 10 miljoner euro i stöd för vuxenutbildning inom branscher med akut behov. Dessutom beviljas årligen 5 miljoner euro för att förbättra förutsättningarna för sysselsättning av kvinnor med invandrarbakgrund. Det här är speciellt viktigt.

För att öka välmåendet riktas finansiering till ungdomsarbete i skolorna. Dessutom satsar regeringen på chattjänster för psykisk hälsa och att förebygga skolmobbning.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Arvoisa puhemies! Suomea ei nosteta pelkästään leikkauksilla tai veronkorotuksilla. Vain kasvu turvaa hyvinvoinnin ja palvelut tulevaisuudessa. Tarvitsemme uusia investointeja, enemmän ihmisiä töihin ja useampia menestyviä yrityksiä. Jos saamme Suomen työllisyysasteen nostettua muiden Pohjoismaiden tasolle, voimme jatkossa välttää sopeutuksetta.

On tärkeä tunnistaa, että Suomen talous ei ole kasvanut kunnolla yli viiteentoista vuoteen. Siksi hallitus päätti talouskasvua vauhdittavista lisätoimista. EK:n mukaan puhtaan siirtymän investointipotentiaali Suomessa on yli 200 miljardin suuruinen. Se on myös yksi tehokkaimmista keinoista ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Mutta pelkkä potentiaali ei riitä. Meidän on saatava nämä investoinnit Suomeen talouskasvun vauhdittamiseksi. Siksi hallitus valmistelee määräaikaisen verohyvityksen suurille teollisille investoinneille esimerkiksi akku- ja vetyhankkeisiin sekä fossiilivapaaseen terästeollisuuteen. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Östman.

14.50 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me suomalaiset olemme jälleenrakennuksen vuosien jälkeen tottuneet kansainvälisesti verrattuna erinomaiseen elintasoon. Samaan aikaan maamme julkinen talous on ollut liian pitkään alijäämäinen, toisin sanoen Suomessa on eletty nyt pitkään velaksi. Onkin syytä kysyä, ansaitsemme nykyisen elintasomme vai olemmeko monilta osin siirtyneet passiivisiksi kuluttajiksi.

Värderade talman! När president Niinistö öppnade riksmötet för sex år sedan sade han: ”Om det plötsligt börjar heta ’nu har vi råd att öka utgifterna’ så kommer skuldsättningen än en gång att förbli oåtgärdad. Samtidigt kommer vi allt närmare den dag då den verkliga bördan av skuldsättningen börjar kännas i takt med att räntorna stiger.”

Värderade talman! Vi befann oss i det läget redan för ett år sedan.

Arvoisa puhemies! Laadukas koulutus sekä toimivat terveystalvet ja turvallinen yhteiskunta edellyttävät kestävää taloutta. Yhteiskunnan toimintojen rahoittaminen velkarahalla ei ole eettisesti kestävä toimintamalli, ja siksi hallitus on nyt joutunut tekemään näitä vaikeita ratkaisuja. Nykyiset välttämättömät leikkaukset tekevät kipeää, mutta uutta kasvua ei saada ilman rakennemuutosta. [Timo Hrakka: Teillekö?] Kehysriiessä sovittuja 2 800 miljoonan euron sopeutustoimia valmisteltiin huolellisesti reilun kahden kuukauden ajan. Työskentelyn pohjalta laadittiin työryhmän esitys. Sopeutustoimet on toteutettu niin, etteivät hyvinvoinnin ja tulevaisuuden keskeiset rakennuspuut vaarannu. [Veronika Honkasalo: Miesten kesken saunassa!]

Kestävä hyvinvointi perustuu työhön ja yrittäjyyteen. Jatkossakin Suomen menestys perustuu korkeaan osaamiseen. Hallitus pitää kiinni perusopetuksen rahoitukseen tehdystä pysyvästä lisäyksestä.

Suuressa osassa maailmaa perhe on edelleen yhteiskunnan keskipiste. Olemmeko me unohtaneet, että vielä pari sukupolvea sitten myös meillä hoidettiin iäkkäät vanhemmat ja nuorimmat lapset kotona? Meidän on oltava realisteja ja tunnustettava huoltosuhteen vioutuma: tulevaisuudessa on entistä vähemmän resursseja tukeutua julkisiin palveluihin esimerkiksi vanhustenhoidossa, koska matalan syntyvyyden vuoksi työikäisiä veronmaksajia on yksinkertaisesti vähemmän. [Timo Hrakka: Maahanmuuttajia, eikö niin?]

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Kristillisdemokraateille perheiden ja lasten hyvinvointi on sydämenasia. Lapsilisien ja kotihoiton tukien taso pysyy ennallaan. Lisäksi hallitus ottaa ensi vuoden alusta käyttöön lapsikohtaisen korotuksen työtulovähennykseen eli niin sanotun lapsivähennyksen. Näillä toimenpiteillä tähdätään myös syntyvyyden parantamiseen.

Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä koulukiusaamisen ehkäisyyn panostetaan. Samalla peräänkuulutamme perheiden kasvatusvastuuta: liian pitkään esimerkiksi opetuslalta on kuultu viestiä, että monet vanhemmat vierittävät kasvatusvastuutaan kouluille. Lasten kasvatus kuuluu ensisijaisesti vanhemmille, joille lähiyhteisöt toimivat tukena. Jokaisen on herättävä näkemään oma lähipiirinsä, jotta useampi nuori uskaltaisi katsoa tulevaisuuteen ja hankkia lapsia. [Veronika Honkasalo: Te lisäätte vanhempien pahoinvointia!] Kristillisdemokraatit suhtautuvat lähtökohtaisesti torjuvasti ehdotuksiin, joiden tiedetään lisäävän sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia ja haittoja.

Arvoisa puhemies! Maatalous ei ole pelkästään elinkeino, vaan se on elinehto. Maatalouden edellytysten turvaaminen on myös huoltovarmuutta. Siksi maatalouden tuista ei myöskään leikattu, vaan maatalous-, elintarvike- ja biotaloussektorin elinkeinojen turvaamiseen panostetaan. Tarvitsemme lisää vientiä, jotta rahaa riittää myös tuleville sukupolville. [Anne Kalmarin välihuuto]

Arvoisa puhemies! Uskomme, että järkevä suhtautuminen tosiasioihin, mutta myös usko parempaan tulevaisuuteen on voimavara. Nykyisten kipeiden päätösten keskellä meidän on kyettävä näkemään pidemmälle ja uskallettava muuttaa kestäättömiä yhteiskuntarakenteita.

Lopuksi, arvoisa puhemies: hallituksen uudella suunnalla Suomi on tulevaisuudessa taas rakenteellisesti tuottava ja dynaaminen maa, [Puhemies koputtaa] jossa yhteiskunnan palvelut ovat järkevällä tasolla ja jokainen kansalainen osallistuu [Puhemies koputtaa] ja voi kokea ylpeyttä suomalaisesta hyvinvoinnista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Harkimo.

14.55 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Talouskasvu on hyvinvoinnin ytimessä. Talouskasvun merkitystä korostetaan nyt liikaa vain julkisen talouden tasapainon kannalta. Tärkeämpää talouskasvu on kuitenkin suomalaisen työntekijöiden ja yritysten kannalta. Talouskasvua tarvitaan siksi, että suomalaiset tienaisivat paremmin, ja talouskasvua tarvitaan siksi, että suomalaiset yritykset menestyisivät paremmin ja kasvaisivat. Ja kun suomalaiset tienaaavat paremmin ja yritykset menestyvät, tulee myös julkinen talous aikanaan tasapainoon. Eli on aina syytä alleviivata, että talouskasvun tärkeimmät veturit ovat suomalainen työntekijä ja suomalainen yritys. Ihminen on tärkeä, ei valtio eikä kunta.

Tämä aika vaatii meiltä päättäjiltä erityistä nöyryyttä. Ei voi olla niin, että kun valtio velkaantuu ennätysvauhtia ja etuja leikataan ja veroja kiristetään, niin täällä hallituksen ministerit ylimielisesti luettelevat, kuinka ja millä tavalla vaikka terveydenhuoltoa heikennetään. Ei se ole suomalaisten ihmisten vika, jos hallitukset eivät saa velkaantumista kuriin tai jos yritykset eivät menesty. Päättäjien pitää ymmärtää, että heidän päätöksensä vaikuttavat jokaisen ihmisen elämään, ja siksi pitää kantaa vastuu eikä päätösten merkitystä pidä vähätellä. Ihmisten pitää pystyä myös kokemaan, että päätökset ja niiden vaikutukset ovat oikeudenmukaisia. Tunne epäoikeudenmukaisuudesta lisää välittömästi vastakkainasettelua, ja kansalaisten yhtenäisyys kärsii. [Anne Kalmari: Juuri näin!]

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Suomen hyvinvointi on luotu kovalla työllä ja ahkeruudella. Nyt se kova työ ja ahkeruus tarkoittavat eri asioita kuin 80 vuotta sitten, mutta ei perusajatus ole mihinkään muuttunut. Metsäteollisuuden kehityksellä pääsimme kasvuun. Tukki- ja sahapuun jälkeen tuli sellua ja paperia. Nokian kännykät antoivat meille käsityksen siitä, mitä tarkoittaa menestystä maailmalla kuluttajamarkkinassa. Metsäteollisuudesta ja Nokian verkoista on vieläkin apua, mutta tarvitsemme uusia menestystarinoita.

Menestystarinat ovat mahdollisia. Katsokaa vaikka Tanskaa: Yksi ainoa lääkefirma on pannut koko maan kansantalouden kuntoon myymällä laihdutuslääkkeitä. Tanskalaiset muuten tienaa kaikki läpi linjan tuhat euroa kuussa enemmän kuin suomalaiset. [Atte Harjanne: Ne maksaa enemmän verojakin!] — Eivät maksa enempää veroja. — Siihen meidän pitää pyrkiä, ja siihen tarvitaan yritysten menestystä ja talouskasvua. — Ärsyttävät vain välihuudot, jotka eivät pidä paikkaansa. [Veronika Honkasalo: Pitää paikkansa! — Aki Lindénin välihuuto]

Katsokaa Ruotsia: On Ikeaa, on H&M:ää, on Spotifyta ja on paljon muuta. Ruotsalaiset osaavat kehittää, markkinoida ja myydä. He ovat meitä edellä kaikilla mittareilla. [Timo Harakka: Paitsi jääkiekossa!] Ruotsilla on työllisyys kunnossa ja julkinen velka hallussa, ja työmarkkinat toimivat. Meillä ei näistä ole mikään kunnossa. Pelkästään Pohjois-Ruotsiin he investoivat 120 miljardia euroa energiamurroksessa. Kysymys kuuluukin: jääkö Suomen rooliksi vain myydä halpaa energiaa ja valmiiksi koulutettua työvoimaa Ruotsin teollisuudelle?

Maahanmuutossa Suomi menee tilastojen taakse piiloon. Kysymys onkin: ovatko tilastoja nyt kaunistavat ukrainalaiset jäämässä Suomeen, kun sota aikanaan loppuu?

Arvoisa puhemies, ärade talman! Teollisista investoinneista erityistä huomiota pitäisi laittaa energiamurroksen hyödyntämiseen, kaivosteollisuuteen ja puolustusteollisuuteen.

Kun ei ole rahaa maassa, Suomen pitää olla nopea. Tämä tarkoittaa sitä, että tavoitteena pitää olla muun muassa maailman tehokkain luvitus, stabiilit työmarkkinat, sähkön ja logistiikan ennustettavat kustannukset, eli kaiken kaikkiaan kilpailuedun pitää olla maailmanluokkaa. Pitää vaikuttaa niihin asioihin, joihin voi vaikuttaa.

Kaivosteollisuus kaipaa eniten julkista tukea siinä vaiheessa, kun tulevia kaivoksia etsitään. Maaperässämme on rikkautta, mutta sitä pitäisi etsiä aktiivisemmin. Suomen pitää pyrkiä huoltovarmuuden takia omavaraisuuteen ja pitkän ajan jalostusketjuun. Suomen maaperän rikkauksia pitää hyödyntää Suomen ja suomalaisten hyväksi. Vai luuletteko, että voimme lähteä poraamaan öljyä Norjaan tai Saudi-Arabiaan? Se ei onnistu.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kun pitää säästää, niin, hyvä hallitus, voisimme aloittaa omista avustajistamme. [Jenna Simula: Näytättekö mallia?]

Lopuksi: [puhemies koputtaa] vienti pitää saada vetämään ja talous kasvuun. [Puhemies koputtaa] Toistemme paitoja pesemällä emme pärjää. [Puhemies: Aika!] — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Nyt on kaikki ryhmäpuheenvuorot pidetty, ja nyt myönnän pääministerille kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.01 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kiitos ryhmille puheenvuoroista. Inspiroiduin edustaja Harkimon puheenvuorosta, kun puhuitte niin kauniisti Tanskasta. Kävin siellä juuri eilen. Tanskassa todellakin asiat ovat paremmin. Siellä on korkeampi työllisyysaste. Velkaantumisaste on 30 prosenttia — meillä 80 prosenttia. Siellä vienti vetää, siellä tehdään investointeja, siellä yritykset kasvavat. Siellä on tehty juuri ne asiat, joi-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ta me olemme Suomessa tekemässä: [Välihuutoja vasemmalta] työmarkkinauudistuksia, sosiaaliturvasta kannustava. Siellä kannustetaan investoimaan, on panostettu tutkimukseen ja tuotekehitykseen, tehdään vientiponnisteluja ja niin edelleen.

Kaikki nämä löytyvät Suomen hallituksen ohjelmasta. Me haluamme, että Suomi on yhtä dynaaminen talous kuin Tanska. Me haluamme, että meillä on tanskalainen työllisyysaste. Me haluamme, että meillä on myöskin tulevaisuudessa samanlainen pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta kuin Tanskassa. [Aki Lindénin välihuuto]

Se vain on niin, että kun olen tutustunut nopeasti erityisesti SDP:n, keskustan ja vihreidenkin tässä kertomiin vaihtoehtoihin, niin niillä tätä muutosta ei tapahdu, ei sinne päin. [Välihuutoja] Jokaisen vaihtoehdon — erityisesti kiinnitin huomiota sosiaalidemokraattien vaihtoehtoon — seurauksena Suomi olisi ensi kesänä liiallisen alijäämän menettelyssä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ai ai! — Välihuutoja vasemmalta] Velkaantuminen jatkuisi. — Tuo edustaja Kurvisen tuolla heilutteleva vihreä kirja, teidän sopeutuksenne, perustuu 4—5 miljardin täysin ilmaan jäävään kasvu- ja rakennepakettiin. Te tulette varmasti huomaamaan, kun te teette oman harjoituksenne, kuinka vaikeaa on 9 miljardin aikaansaaminen. Ja se tarvitaan, jotta Suomi ei ole liiallisen alijäämän menettelyssä.

Sen lisäksi, että me sopeutamme, me todellakin teemme niitä uudistuksia, joita Suomi tarvitsee, jotta Suomi on hyvinvoiva maa myöskin tulevaisuudessa. Ja me viemme eteenpäin työmarkkinauudistuksia. Me viemme eteenpäin sosiaaliturvan uudistamista. Me toteutamme miljardin panokset tutkimuksen ja tuotekehityksen innovaatioihin. Me panostamme siis osaamiseen merkittävällä tavalla. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Me pystymme pitämään huolta samaan aikaan tässä vaikeassa ajassa maanpuolustuksesta ja sisäisestä turvallisuudesta. Me vahvistamme oikeusvaltiota lisäämällä määrärahoja oikeusjärjestelmän koko ketjuun. [Juho Eerola: Näin tapahtuu!] Minä ja hallitus todella odotamme, että kun te jatkatte työtänne, niin te tuotte jotain sisältöä, todellista sisältöä, konkretiaa. Viekään ne momenteille, jotta te voitte näyttää, että teillä on oikeasti vaihtoehto. [Juho Eerola: Nyt olisi momentum!] Yhdet momentit löytyvät SDP:n kirjasta, ja ne ovat — yllätys, yllätys — veronkorotusmomentit, kolme ja puoli miljardia, jotka iskevät työhön ja yrittämiseen. [Pia Viitasen välihuuto]

Kuten täällä — edelleen viittaaan Harkimoon — Suomen menestys on perustunut työhön ja ahkeruuteen, niin se on jatkossakin. Ja verottamalla se ei toteudu. [Antti Kurvisen välihuuto] Meidän pitää kannustaa työntekoon, yrittämiseen ja innovaatioihin, ja kaikkia näitä, arvoisa eduskunta ja oppositio, hallitus tekee. Meidän ohjelmamme on kokonaisuus, ja olen aivan varma siitä, että kun olemme loppuvaalikaudessa, niin se kasvu on lähtenyt voimakkaasti liikkeelle ja tilanne on parempi. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Debatointihaluiset edustajat voivat pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

15.05 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, päätitte siihen, että tarvitaan innovaatioita. Olemme tästä samaa mieltä, ja sehän parlamentaarisesti sovittiin: innovaatorahoituksen nostaminen, tki-rahoituksen nostaminen. Mutta innovaatiot tarvitsevat myös osaavaa henkilöstöä. Nyt hallitus on monella tapaa leikkaamassa siipiä aikuisväestön koulutukselta. Aikuiskoulutustuki ollaan lopettamassa. Ammatilliseen koulutukseen tulee nyt sadan miljoonan leikkaukset, joita suunnataan nähtävästi nyt

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

sitten aikuisten koulutukseen. Myös vapaa sivistystyö on kohtaamassa leikkauksia. Monesta kanavasta asiantuntijat sanovat, että nyt tulee leikkauksia nimenomaan tähän tärkeään kysymykseen: miten voimme varmistaa sen, että meillä on myös osaava työvoima ja että työntekijöiden ammattitaito voi kehittyä ja kasvaa? Ja siihen me tarvitsemme yhteiskunnan tukea ja järjestelmiä, jotka tätä vahvistavat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

15.06 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me voidaan varmaan täällä keskustella momenteista ja siitä, kuka leikkaa mistä, minkä verran ja mitä veroja korottaa, mutta edelleen palaan siihen, että meidän suuri ongelma on tällä hetkellä se, että ihmiset eivät luota hallituksen talouslinjaan. Ja se näkyy siinä, että ihmisten luottamus — kuluttajien luottamus, yritysten luottamus — on ennätysalhaalla. Vaaleista on nyt kuitenkin jo toista vuotta. Eli aika vaikea on mennä enää sen taakse, että hallitus tulee tekemään, tai niitten kirjausten taakse, mitä hallitusohjelmassa lukee. Ne pitäisi saada käytännön toteutukseen ja sitä kautta sitten hakea ihmisiltä luottamus.

Talous on henkimaailman asioita. Se lähtee siitä, että kuluttaja luottaa siihen, että hänen taloutensa on turvattua, ja yrittäjä luottaa siihen, että kuluttajat ostavat hänen tuotteitaan. Ja kun tämä lumipallo ei kasva nyt, se päinvastoin sulaa, niin tämä on meidän talouden suurin haaste. [Puhemies koputtaa] Ja tämä usko meidän pitää pystyä ihan yhteisesti palauttamaan. [Jenna Simula: Keskusta tarjoaa uskoa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

15.07 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen lopen kyllästynyt hallituksen vuoroin voivotteluun ja vuoroin kehuskeluun siitä, kuinka vaikeita päätöksiä olette joutuneet tekemään. Kun eivät nämä päätökset ole vaikeita teille. Ne ovat vaikeita niille sairaille, jotka eivät pääse hoitoon ajoissa. Ne ovat vaikeita niille opiskelijoille, joilla ei ole varaa käydä koulua loppuun. Ne ovat vaikeita niille pienituloisille, joilla eivät riitä rahat ruokaan tai lääkkeisiin, ja ne ovat vaikeita niille lapsille, jotka jäävät ilman tarvitsemaansa turvaa, kun sosiaalihuoltoa saksitaan.

Te puhutte rohkeudesta, mutta jostain syystä se rohkeus jäi puuttumaan, pupu meni pöksyyn, kun olisi pitänyt asettaa haitoille asianmukainen hinta, laittaa saastuttaja vaihteeksi maksamaan, puuttua niihin taloutta vääristäviin, tuottavuutta jarruttaviin ja ympäristölle haitallisiin yritystukiin.

Arvoisa pääministeri, vielä ennen vaaleja kokoomuskin vaati yritystukien merkittävää karsimista. Te voitte toki mennä opposition selän taakse piiloon, syyttää muita puolueita siitä, että nyt teidän hallituksenne ei ole kyennyt näistä yritystuista leikkaamaan. Tai te voitte kantaa vastuuta ja kertoa suomalaisille, miten on mahdollista, että oli helpompaa leikata lapsilta ja nuorilta kuin yritystuista. [Ben Zyskowitz: Onneksi te leikkasitte ne yritystuet omalla vuorollanne!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

15.08 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ja arvoisa hallitus! Te ette vain vähän nakerra hyvinvointivaltiota näillä päätöksillä, vaan iskette sen

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

kimppuun isolla lekalla seurauksista välittämättä. Ja te väitätte, että tämä on vastuullista talouspolitiikkaa, mutta tosiasiasa teidän politiikkaanne ohjaa kristallinkirkas oikeistolainen ideologia. Väitätte, että tämä teidän vimmatu leikkaamisenne on välttämätöntä. Sekään ei pidä paikkaansa. Ei ole mitenkään pakko esimerkiksi tiputtaa arviolta 17 000 lasta köyhyyteen. Vaihtoehtoja on esitetty.

Väitätte myös, että pelastatte hyvinvointivaltion, mutta tosiasiasa teette sen rakentajille sellaista tuhoa, mitä ei jälkikäteen niin vain korjatakaan, joten arvoisa hallitus, tähän mennessä erityissuojelukseenne ovat päässeet keksit, sipsit ja suurituloiset. Voisitteko harkita, että jatkossa samalla päättäväisyydellä torjuisitte esimerkiksi lapsiperheköyhyyttä? [Veronika Honkasalo: Erittäin hyvä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

15.09 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuunnellessani ministereiden puheenvuoroja en voinut välttyä huomaamasta, että ministeri Purran puheessa oli merkillepantavan paljon korulauseita ja pääministeri Orpo taas oli varsin ylimielinen. Ei tästä voi muuta päätellä, kuin että syynä on tämä hallituksen talouspolitiikan heikko tulos. Talous sakkaa ja työllisyystavoitteet karkaavat ja velkaakin on ennätysmäärä. Tätä samaa nyt tässä julkisen talouden suunnitelmassa luvataan lisää. Suomi uhkaa ajautua leikkausten kierteseen ja näivettymisen tielle. Tämä se on se politiikka, jota suomalaisille tarjoatte, ja samaan aikaan ainoat kohteet, jotka ovat tämän Purran oikeistohallituksen erityissuojeluksessa, ovat tämän maan suurituloiset ihmiset, joita suositaan veronalennuksilla, yritystuet, joihin edelleenkin ei tohdita koskea, [Juho Eerolan välihuuto] ja yksityinen terveysbisnes, jolle annetaan lisää tukea. On aivan selvää, että tälle tarvitaan parempi vaihtoehto. Ja kyllä — kyllä suomalaiset sanovat, että jo riittää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

15.11 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt kun olemme päässeet lukemaan näitä opposition ehdotuksia, niin kyllä kieltämättä käy mielessä se, että oletteko te vaikka SDP:ssä ollenkaan tiedostaneet ja ymmärtäneet, miten vakava Suomen julkisen talouden tilanne on. [Antti Kurvisen välihuuto] Me tarvitsemme siis voimakkaita toimia heti tästä hetkestä eteenpäin, jotta velkaantuminen saadaan nyt hallintaan. Sen sijaan näissä SDP:n lakanoissa on valtavasti ilmaa. Aivan kuin tyhjää tynnyriä koputtelisi, pelkkä kumina kuuluu. [Timo Harakka: Sanokaa esimerkki!] Satojen miljoonien osalta on todettu pelkästään säästöjä, jotka ovat vaikka määräaikaaisia, ja samaan aikaan te ette tuo minkäänlaisia toimenpiteitä vaikka työllisyyden kasvun osalta taas vastaavasti esille. SDP:n linja on siis kiihtyvä velkaantuminen ja voimakkaat veronkorotukset. Edustaja Lindtman, niilläkö tämä maa tästä suosta nousee? Voin sanoa teille, että ei nouse. Hallituksen linja on vastuullinen. Tuomme työntekoa, kasvua, ja laitamme velkaantumisen kuriin. Tällä linjalla on hyvä jatkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

15.12 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valitettavasti Orpon hallituksen kehysriihen lopputulos on samaan aikaan epäoikeudenmukainen ja teho-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ton. [Timo Harakka: Kyllä!] Te teette rajuja arvovalintoja, te leikkaatte voimakkaasti ihmisten välttämättömistä peruspalveluista. On sitten kysymys lastensuojelusta tai vanhus-ten hoivasta, te teette äärimmäisen rajuja leikkauksia välttämättömiin sosiaali- ja terveys-palveluihin samaan aikaan tekemällä Suomesta Pohjolan arvonlisäverokuningattaren, hi-moarvonlisäverottajan, ja tekemällä myös muita leikkauksia ja veronkiristyskiä te näive-tätte kasvun.

Keskustan vaihtoehto — mitä ilmeisesti pääministeri ei ollut vielä ehtinyt lukemaan, kun oli ilmeisesti avustajien puutteellisten tietojen varassa — pitää sisällään todellakin 4—5 miljardia kasvutoimia ja uudistuksia, joilla pystytään vahvistamaan julkista taloutta, mutta meillä on myös oikeudenmukaisempaa veropolitiikkaa ja säästöä yli 3 miljardia. Yhteensä keskustan mallissa säästettäisiin yli 11 miljardia, kun lasketaan meidän vaihtoehto-budjettimme ja meidän kehysvaihtoehtomme. [Eduskunnasta: Kenen laskelma? — Puhemies koputtaa] Me leikkaisimme muun muassa asumistuesta, panostaisimme harmaan ta-louden torjuntaan.

Ihmettelen, [Puhemies koputtaa] puhemies, loppuun sanottuna, miksi hallitus esimer-kiksi ei yritä suitsia harmaata taloutta nykyistä enempiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

15.13 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt oppositios-sa kauhistellaan kulunutta vuotta, vaikka jokainen ymmärtää varsin hyvin, miksi vuosikau-sien aikana on nykytilanteeseen jouduttu. On luvattu sitä, luvattu tätä ja jaettu ympäriinsä rahaa, mitä ei ole. [Antti Kurvinen: Lupaatte kurjuutta kaikille!] Vaikeat päätökset jätettiin tälle hallitukselle, ja me teemme ne vaikeat päätökset suomalaisten tähden. Oppositiossa sen sijaan turvaudutaan pelkkiin taikatemppeihin: [Antti Kurvinen: Meillä on vaihtoehto!] yritystuet leikkuriin, harmaa talous kuriin. Kuulostaa helpolta, mutta eipä onnistunut, kun te olitte kaikki vielä ihan äsken hallitusvastuussa.

Arvoisa puhemies! Keskustan tyhjä paperi vaihtui tällä kertaa paperiin, joka on täynnä miljardien kokoisia aukkoja. [Antti Kurvinen: Vastauspuheenvuoro! — Markus Lohi: Vastauspuheenvuoro!] Lisäksi ajatte eläkeryöstöä ja nelinkertaista asumistuen leikkausta, ja haluatte rajata jopa leskeneläkkeitä ja potkia eläkeläisiä töihin. [Antti Kurvinen: Vas-tuullisia päätöksiä!] SDP:n vaihtoehdossa puolestaan kurmootetaan maaseutua oikein olan takaa, haette säästöjä maataloustuista [Puhemies koputtaa] sekä työkoneiden, polttoainei-den ja polttoturpeen verotuista. [Puhemies koputtaa] Onpa oikeudenmukaista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

15.14 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vauhdikasta kes-kustelua. — Palaan valtiovarainministeri Purran alkupuheenvuoroon: Rinnastitte tehotto-mat yritystuet ja tki-investoinnit. Tottahan toki yrityksiä kannattaa tukea silloin kun on markkinapuute, ja tki-investoinnit ovat yksi tämmöinen klassinen esimerkki siitä, mutta ei-hän tässä ole kyse tästä, vaan siitä, että edelleen on suoria tukia ja erityisesti erilaisia vero-vinoumia, joilla vääristetään kilpailua ja pidetään tehottomuutta yllä. Voi olla, että edelli-nen hallitus ei tehnyt tässä tarpeeksi, ja oltaisiin haluttu tehdä enemmän, mutta nyt vallassa on tämä hallitus, ja ei siihen oikein selitykseksi kelpaa se, miksei aikaisemmin tehty. Kiin-nostaisi kuulla.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Kun katsotaan julkisen talouden suunnitelmaa ja tulevia vuosia, niin erityisesti kahteen kysymykseen haluaisin nyt vastauksen, jotta osaan arvioida sitä. Ensimmäinen on se, minä toistan jälleen: mikä on hallituksen tavoite työperäiselle maahanmuutolle Suomessa tulevina vuosina? [Jenna Simula: Ei ainakaan teidän tavoite!] Toinen on: milloin ja mitä toimia hallitus aikoo tuoda pitääkseen ilmasto- ja luontotavoitteensa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Otto Andersson, varsågod.

15.16 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Oppositiolla on kovat puheet mutta hyvin laihat eväät. Kaikki hallituksen sopeutustoimet perustuvat virkavalmisteluun, eivät tähän SDP:n ryhmäkanslian PowerPointiin. On hyvä, että on vaihtoehtoja, mutta olisi vielä parempi, että olisi uskottavia vaihtoehtoja, joissa on myös vaikutusarviot, ja olen varma siitä, että SDP toimittaa omat vaikutusarvionsa ja myös ne edelliset vaikutusarviot tässä lähiaikoina, [Laura Huhtasaari: Ei niitä tule!] niin että saamme keskustella faktojen pohjalta jatkossa.

Täällä kollegat sanoivat, että hyvätuloiset ovat hallituksen erityissuojelussa. Erityissuojelussa on ennen kaikkea peruskoulu, [Välihuutoja] johon hallitus panostaa 200 miljoonaa euroa pysyvästi lisämäärärahoja näinä vaikeina talousaikoina, ja se on kyllä ehkä yksi tärkeimmistä tulevaisuusinvestoinneista, mitä voi tehdä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

15.17 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeudenmukaisuus on minustakin politiikan tärkein asia. Valitettavasti hallituksen politiikka ei ole oikeudenmukaista. Suurituloisten verotus kevenee edelleen riihipäästöstenkin jälkeen samalla, kun pienituloisilta leikataan. Olutveroa kevennetään enemmän kuin nuorten toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden rajaamisella säästetään. [Juho Eerolan välihuuto] Sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluista leikataan, samalla kun rahaa riittää terveysjättien katteen kasvattamiseen.

Suomen julkisen talouden haasteet ovat täysin todellisia, mutta sopeutusten on oltava oikeudenmukaisia ja päätösten on oltava myös kestäviä. Perustason sote-palveluista leikkaaminen on kuin hölmöläisten peiton jatkamista: raskaiden palveluiden kysyntä ja kustannukset tulevat kasvamaan ja ihmisten työkyky heikkenee. On kyseenalaista, tuleeko riihipäätöksillä, sote-säästöillä, aitoja säästöjä. Kysyisinkin: onko hallitus arvioinut, paljonko sote-säästöjen negatiiviset vaikutukset tulevat pitkällä jännteellä maksamaan? [Vasemmalta: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

15.18 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä puhutaan edelleen paljon haitallisista ja turhista yritystuista. Sipilän hallituskaudella tästäkin käytiin vilkasta keskustelua julkisuudessa, ja se johti siihen, että asetettiin parlamentaarinen työryhmä, jota johti silloinen edustaja Mauri Pekkarinen, ja tämä loppuraportti luovutettiin silloiselle elinkeinoministeri Mika Lintilälle vuonna 18 huhtikuussa. Työryhmä antoi tehtäväksi, että kehitettäisiin yritystukia, katsottaisiin läpi vielä tarkemmalla silmällä. Edellisellä hallituksella oli neljä vuotta aikaa [Saara Hyrkön välihuuto] katsoa nämä yri-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

tystuet. Te ette leikanneet sentin senttiäkään, [Välihuutoja] nyt te huudatte, että meidän pitäisi. Nyt kysyn sitten vihreiltä: ovatko alennetut verokannat, niin kuin ruoka ja rehu, joka luetaan yritystueksi, hotelli- ja ravintolapalvelut, lääkkeet, sanoma- ja aikakauslehdet, alennettu valmistevero dieselille ja niin edespäin, [Puhemies koputtaa] ovatko nämä kaikki turhia yritystukia teidän mielestänne? Tässä on listaa seitsemän miljardin edestä. [Antti Kurvinen: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

15.19 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Östmanin puheenvuoron ansioksi täytyy sanoa se, että hän hyvin kuvasi sitä, että tässä maassa on todella erittäin paljon erilaisia yritystukia. Niistä osa on suoria tukia, osa verotukia, ja niillä on erilaisia tavoitteita. Se, mistä me haluamme karsia, ovat ne tuet, jotka hyvin laaja asiantuntijoiden enemmistö on todennut siis taloutta jarruttaviksi, tuottavuuden parantamista jarruttaviksi ja ympäristön kannalta haitallisiksi tuiksi. Te voitte luetella tukia, kuten vaikkapa lääkkeiden alennettu alvikanta, jota te olette siis korottamassa. Emme me sitä korotaisi, te olette tekemässä sitä. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Toivoisin mieluummin, että tutustuisitte niihin opposition esittämiin vaihtoehtoihin, joista meidän vaihtoehdossamme on aivan konkreettisesti listattu niitä tukia, joita me lähitisimme karsimaan. Vielä ennen vaaleja todella kokoomus vaati merkittäviä, tuntuja karsimisia yritystukiin hyvin painavin sanakääntein. Nyt vaalien jälkeen niiden leikkaaminen onkin aivan mahdotonta. Mihin suomalaiset voivat enää luottaa? [Timo Harakka: Jos ei kokoomukseen!] Voiko kokoomukseen luottaa enää missään muussa kuin siinä, että se on perussuomalaisen maahanmuuttopolitiikan takuupuolue ja yhteiskunnan varakkaimpien suojelija? [Ben Zyskowicz: Ainakaan vihreisiin ei voi luottaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

15.20 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosi on nyt takana tätä Purran—Orpon oikeistokabinetin valtaa, ja nyt on aika katsoa, missä mennään. Te lupasitte 100 000 uutta työpaikkaa. Tällä hetkellä verrattuna siihen, kun otitte tämän maan haltuunne, luku on miinus 50 000. [Ben Zyskowicz: Missä ne teidän työllisyysvaikutuksenne ovat?] Te sanotte, että tämä johtuu suhdanteesta euroalueella. Jos katsotaan, mikä on tilanne, niin tänä aikana euroalueen työttömyys on pysynyt suurin piirtein ennallaan, ja verrattuna siihen ennätystyöllisyyden aikaan, jonka saitte edelliseltä hallitukselta, Suomen työttömyysasteen ero muuhun euroalueeseen, arvoisa valtiovarainministeri, on 2,5-kertaistunut. Suomi on jäämässä jälkeen. Kasvua ei näy, toimeentulotukiasiakkaita tulee, [Puhemies koputtaa] lapsia ajetaan köyhyyteen ja hoidosta leikataan. Tässä on tulos. Minä uskon, että Suomi pystyy parempaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

15.22 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni on arvostettavaa, että oppositiopuolueista ainakin keskusta ja sosiaalidemokraatit ovat tehneet omat esityksensä julkisen talouden vahvistamiseksi. [Antti Kurvinen: Kiitos!] Sanon,

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

että suhtaudun näihin teidän lukuihinne vakavasti sen jälkeen, kun eduskunnan tietopalvelu on laskenut, mitä teidän esityksenne ovat oikeasti syöneet. Edelleen kyllä kaippaa niitä demareitten vaihtoehtobudjetissa laskettuja työllisyysvaikutuksia, jotka te olette piilottaneet ja salanneet.

Haluan edustaja Lintilän ja muidenkin puheenvuorojen johdosta kuitenkin sanoa, että hallitus on valmis ottamaan lähempään tarkasteluun ja valmis myös toteuttamaan sellaisia järkeviä uusia säästökohteita tai uusia kasvupanostuksia, joita pystytte esittämään. Kuitenkin sanon, että muistakaa, että on helpompi sopia toimista yhden puolueen piirissä kuin neljän puolueen piirissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

15.23 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan ja Orpon hallituksen merkittävin erimielisyys on sote-palveluissa. Me emme leikkaisi normien purusta seuraavia laskennallisia säästövaikutuksia pois hyvinvointialueiden rahoituksesta. Periaatteemme on, että järkeviä hyvinvointialueiden onnistumista helpottavia lakimuutoksia voidaan tehdä hoitotakuuseen ja hoitajamitoitukseen, mutta rahapulasta kärsivien hyvinvointialueiden annettaisiin pitää näihin varatut rahat.

Nyt ovat perussuomalaiset ja kokoomus hallituksessa. Teillä on valta ja velvollisuus auttaa hyvinvointialueita, ja sitä ne myös odottavat teiltä. [Antti Kurvinen: Näin se on!] Kysyn hallitukselta: mitä te olette tehneet hyvinvointialueiden auttamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.24 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Suomen kansa, arpasi lyö! Missä on ryhtisi, kunnia, työ? [Antti Kurvinen: Ei ainakaan perussuomalaisissa!] Meidän on uudesta luotava maa! Raukat vaan menkööt merten taa!” Kainuun Nälkämaan laulun sanoja mukaillen raukat pakenevat vastuuta. Vaaditaan työtä, jotta isänmaan talous saadaan kuntoon. [Anne Kalmarin välihuuto] Sitä me nyt teemme: uudistamme ja kannamme vastuuta. Vastuunkanto ei ole sitä, että laittaa silmät kiinni, toivoo ja uskoo, että talous kasvaa, ottaa lisää velkaa ja jakaa rahaa maailmalle, [Timo Harakka: Niinhän hallitus tekee!] kuten edellinen hallitus teki, ilman minkäänlaisia säästöjä. [Anne Kalmarin välihuuto] Vastuunkanto on sitä, että pystyy tekemään vaikeita päätöksiä siinäkin tilanteessa, että oma suosio ja kannatus laskee, [Anne Kalmar: Voi tuota ylimielisyyttä! — Veronika Honkasalon välihuuto] katse tiukasti Suomen tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa on nyt huutelijoita, jotka eivät välitä suomalaisista, vaan yrittävät valheellisin keinoin huijata suomalaiset uskomaan, [Välihuutoja vasemmalta] ettei näitä säästöjä tarvittaisi. Sitten ovat totuuden puhujat, tämä hallitus, [Puhemies koputtaa] mutta uskokaa: totuus tulee aina ilmi, [Puhemies koputtaa] ja jossain vaiheessa on kiitoksen aika. [Krista Kiuru: No se tulee kyllä ilmi tälle hallitukselle!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

15.25 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Höristin oikein korviani, kun edustaja Junnila ryhmäpuheenvuorossaan kertoi hallituksen linjaksi, että toissijaisesta ja jopa haitallisesta leikataan, ja nyt kun katsotaan, mitä hallitus kehysriihes-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

sä päätti, mistä oikein hallitus leikkaa: se leikkaa muun muassa ammattikoulutuksesta, sosiaalihuollosta, kansalaisjärjestöjen tekemästä sosiaali- ja terveystyöstä, suomalaisten hoitoonpääsystä ja maksuttomasta toisen asteen koulutuksesta. Haluaisin varmistaa erityisesti pääministeri Orpolta: Onko tämä todella hallituksen näkemys, että vaikkapa ammatillinen koulutus on toissijaista, josta voi leikata? Tai kansalaisten hoitoonpääsy: onko se haitallista, josta voi leikata? [Krista Kiuru: Ja toissijaista?] Onko tämä todella hallituksen linja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

15.26 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhutaan tästä alijäämämenettelystä. Pääministeri Orpo ja ministeri Purra, te olette sanoneet, että liiallisen alijäämän menettely tarkoittaisi, että joku muu sanelee meille, mitä meidän on tehtävä, mutta tämä ei pidä paikkaansa. Kysehan on neuvottelusta komission kanssa, ja siinä neuvottelussa komissio katsoo pidempää aikaväliä, ja jos ylitys on tilapäinen, niin se alijäämämenettely ei välttämättä käynnisty. Lisäksi komission tulee huomioida muun muassa viime vuosina kasvaneet puolustusmenot. Suomihan käytti viime vuonna bkt:stä 2,5 prosenttia puolustusmenoihin. Tämä huomioidaan myös. Ei ole tavoiteltavaa joutua alijäämämenettelyyn, mutta kyse ei ole niin dramaattisesta asiasta kuin te olette antaneet ymmärtää.

Lisäksi, pääministeri Orpo ja ministeri Purra, te ette ole puhuneet lainkaan tästä EU:n budjettisääntöjen uudistuksesta, jossa te olette itse edustaneet erittäin tiukkaa linjaa. Ja jos tarkoitus on se ja teidän tavoitteenne on se, että vältetään tällaiset sopeutustoimet, joista neuvotellaan EU-tasolla, niin miksi te itse olette ajaneet [Puhemies koputtaa] niin kireitä linjoja näihin uudistuksiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

15.27 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä Purran—Orpon hallitus heikentää vanhustenhoivaa ja pidentää hoitojonoja, ja samaan aikaan se suojelee kaikkein rikkaimpia ja varakkaimpia. Hallitus keventää suurituloisten verotusta, ministerien tuloluokan verotusta, ja samaan aikaan te, arvoisa hallitus, teette lisäveron keskituloisille eläkkeensaajille. Ministeri Orpo, minä hieman ihmettelin, että edes tässä te ette voineet takavarikoida Purran saksia, sillä aiemmin te lupasitte, että eläkeläisiltä ei leikataisi. Tämän lisäksi te, hallitus, teette ennätysuuden veronkorotuksen arvonlisäveroon. Se haittaa paitsi kuluttajia myös monia yrittäjiä. Esimerkiksi Kauppalehti kirjoittaa: ”Hallitus päätti olla leikkaamatta senttiäkään listaamattomien yritysten omistajien osinkoverohuojennuksesta. Näin hallitus teki selvän arvovalinnan. Se päätti suosia varakkaita yrittäjiä, ja lasku siitä lankeaa pienyrittäjien maksettavaksi.”

Minun tekisi, puhemies, kerta kaikkiaan mieli kysyä: miksi hallitus himoverottaa tavalisia kuluttajia, eläkkeensaajia ja pieniä yrityksiä samaan aikaan, [Puhemies koputtaa] kun se suojelee kaikkein rikkaimpia ja varakkaimpia? [Antti Kurvinen: Hyvä kysymys! — Antti Lindtman: Napakymppi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.29 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen valtiontaloudellinen tilanne on niin surkea, että toivoisi meiltä kaikilta semmoista sopivaa nöyryyt-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

tä sen edessä. Siksi hieman ihmettelen sitä aggressiivisuutta sieltä valtiovarainministerin ja perussuomalaisten ryhmäpuheen taholta oppositiota kohtaan. [Antti Kurvinen: Kertoo häädystä, paniikki päällä! — Jenna Simulan välihuuto]

Minusta meillä ei pitäisi kellään olla tarkoitus, että me lähdetään mitätöimään toisten vaihtoehtoja, vaan keskusteltaisiin niistä sisällöistä. Keskustakin on muuten merkittävältä osin hyväksynyt hallituksen säästöesityksiä. Työelämäuudistukset me ollaan pääosin hyväksymässä. Ei niitä pidä vastustaa silloin, jos ne ovat hyviä esityksiä, mutta meillä on olemassa myös vaihtoehto. Ja tietenkin arvelimme, että varmaan tämä tullaan mitätöimään täällä, mikä ei ketään auta, [Antti Kurvinen: Lukekaa edes!] ja sen takia meillä oli julkistamistilaisuudessa kaksi ekonomistia kommentoimassa tätä, Etlan Kangasharju ja Laboren Maliranta, ja molemmat totesivat, että te olette tehneet uskottavan vaihtoehdon hallituksen politiikalle.

Mistä johtuu se ero, että me emme silloin alkutilanteessa päässeet kuin 4,5 miljardin sopeutukseen ja hallitus lähti 6 miljardista? Se johtuu siitä, että me näimme, että hyvinvointialueilta ei ole realistista leikata sitä puoltatoista miljardia. [Ben Zyskowitz: Tietopalvelu laskee kyllä ne!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

15.30 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se niin on, että molemmilla näillä vaihtoehdoilla päästäisiin sinne tarkkailuluokalle. Sinänsä harmi, koska edustaja Lindtmankin on luvannut, että alijäämämenettelyyn ei mentäisi SDP:n vaihtoehdolla. Ja SDP:n vaihtoehdolla itse asiassa mentäisiin todennäköisesti maailman korkeimmalla kokonaisveroasteella sinne tarkkailuluokalle, niin että sinänsä harmi.

Siellä on höttöä tietenkin meno- ja tulopuolella molemmilla. Itse asiassa bongasin SDP:n vaihtoehdosta 130 miljoonaa muun muassa itsehoitolääkkeiden hintakilpailuun. No, se on ollut jo vuodesta 22 mahdollista. Matkailu- ja ravintola-alaa ilmeisesti haluaisitte auttaa sillä, että ei nostettaisi alvia. No, miksi sitten korotatte 117 miljoonalla alkoholi-veroa? Ei tässäkään ole järkeä. [Välihuutoja vasemmalta — Krista Kiurun välihuuto]

Arvoisa puhemies! Siellä on yksi asia, mitä haluaisin, että katsottaisiin. [Hälinää]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Wallinheimolla on nyt puheenvuoro.

Arvoisa puhemies! Siellä on yksi asia, mitä haluaisin, että hallitus katsoisi, nimittäin keskustapuolueen alustatalousverotus. Siellä ilmeisesti on joitain ongelmia nyt tällä hetkellä tietosuojassa. [Puhemies koputtaa] Näitä voisi katsoa, ja sieltä voisi olla kyllä veroja saatavissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

15.31 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me käymme erittäin tärkeää keskustelua — talous on kaiken politiikan pohjana — ja täällä on hyviäkin puheenvuoroja, mutta kyllä minä huomaan erityisesti perussuomalaisten puheenvuoroista sen, että teillä ei ole mitään muuta sanottavaa keskustan vaihtoehdolle kuin ”mut kun vii-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

me hallitus — yhy, yhy — viime hallitus — yhy, yhy”. [Naurua] Tajutkaa jo, että te olette olleet jo vuoden vallassa ja vastuussa. Alkaka hoittaa niitä asioita.

Meillä on runsaasti hyviä, järkeviä ehdotuksia. Meillä on kasvutoimia, yhteisöveron jakaminen kahtia ikään kuin Viron-malliin, jos jättää taseeseen rahaa. Meillä on erilaisia investointikannustimia, erityistalousaluemalli. Me laittaisimme suursäätiöt, suuryhdistykset verolle — tämä oli perussuomalaisten vaalilupaus, nyt se on unohtunut hallituksessa — ja me verottaisimme myös tupakkaa ja alkoholia enemmän. [Jenna Simula: Nostatteko dieselveroa?]

Täytyy nyt, arvoisa puhemies, sanoa se, että vaikka itsekään en ole mikään raivoraitis, niin kyllä on kokoomus heikoilla, kun Wallinheimon ainut kritiikki keskustan vaihtoehdolle on se, että viina maksaa liikaa, kyllä voidaan verottaa olutta ja alkoholia vähän enemmän. [Krista Kiurun välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

15.32 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa puhemies, kyllä tosiaan näin on, että tämä hallitus on vasta vajaan vuoden ollut töissä. [Kimmo Kiljunen: Vasta!] Ne lukemat, mitkä nyt ovat nähtävissä, eivät ole vielä tämän hallituksen tekosista.

Mutta se, mikä on tärkeää, on tosiaan tämä julkisen talouden kohentaminen. Se on lähes välttämätöntä, jos halutaan säilyttää nämä hyvinvointivaltion välttämättömimmät palvelut. Jos julkinen talous nimittäin romahtaa, kärsivät eniten justinsa ne, joista täällä ollaan eniten huolissaan, eli ne, jotka näitä julkisia palveluita käyttävät, ja myöskin ne tulevat polvet. Hallituksen tavoitteena onkin nyt tasapainottaa tämä velkasuhde ja kääntää se tämän vaalikauden jälkeen pysyvästi laskuun. Ja toisin kuin täällä ja muutamassa mediassa on kerrottu, nykyisten ennusteiden mukaan näyttää siltä, että nämä hallituksen päättämät toimet tulevat tähän myöskin riittämään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

15.33 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tänään on puhuttu paljon siis työllisyydestä ja siitä, että hallitus on asettanut päämääräkseen 100 000 työllistä lisää. No, nyt on tullut sen jälkeen 60 000 työtöntä lisää, ja tällä hetkellä työttömiä tulee koko ajan. Eli kohta me ollaan siinä tuplamäärässä siihen nähden, mikä pitäisi saada aikaiseksi, ja sillä pitäisi säästää kaksi miljardia. Kysyisin valtiovarainministeriltä: Mitä teette, jos tämä ei toteudu? Säästättäkö sitten jostain muusta sen kaksi miljardia? Tehän olette sanoneet, että olette säästäneet jo yhdeksän miljardia, ja totta kai te uskotte tähän, että se kaksi miljardia vielä tulee. [Puhemies koputtaa] Minä en usko siihen. Siihen ei ole mitään mahdollisuuksia, että se koko potti tulisi. Mutta koska te päätätte, säästättäkö te lisää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.34 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä itse asiassa tämän keskustelun suuri uutinen on se, kuinka hermostunut hallitus on. [Vasemmalta: Kyllä!] Se tulee kyllä niin täältä salin puolelta kuin ministeriainiosta jokaisesta puheenvuorosta ilmi. On hirveä hermostuneisuus nyt hallituksessa. Tässä yritin miettiä, mistä tämä joh-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

tuu. Mistä tämä johtuu? Mutta kun katsotaan, missä jamassa Suomen talous on, niin eihän tämä yllätä. Te lupasitte 100 000 uutta työpaikkaa. Nyt on ainakin miinus 50 000, ja edustaja Harkimo tiesi äsken kertoa, että miinus 60 000. [Kimmo Kiljunen: Niinkö paljon?] Aivan väärään suuntaan on menossa siihen nähden, mitä te lupasitte. Te lupasitte, että velkaantuminen loppuu seinään, kun te saatte vallan. [Ben Zyskowicz: Näinkö luvattiin?] Mitenköhän on käynyt? Itse asiassa se velkasuhdekin edelleen tällä kaudella pahenee, eikä hallitus saavuta itse itselleen asettamia tavoitteita, joten, arvoisa puhemies, nyt on kyllä käynyt selväksi, miksi hallitus on niin hermostunut. Uskoisin, että pystyisimme kyllä parempaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.35 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä kun pitää yrittää ymmärtää toisten näkemyksiä, [Juho Eerola: Ohranviljelijät kiittää!] niin toki sillä kaljaveron laskulla voi olla se hyvä puoli, että jos ei ole varaa ruokaan eikä lääkkeisiin ja sähköön, istutaan karvalakki korvilla, [Jenna Simula: Vihaatte maataloutta!] niin edes kaljaa voi sitten halvemmalla ostaa. Kun puhutaan totuudessa, niin hallituksen olisi syytä ymmärtää, miltä tuntuu se, että hyväosaisilta ei oteta yhtään mitään ja pienituloisilta leikataan, vaikka juuri ennen vaaleja sanottiin täysin päinvastoin. [Jenna Simula: Verotetaan liian vähän, niinkö?] Se tuntuu epäoikeudenmukaiselta, ja ihmiset eivät voi lähteä tähän mukaan, syntyy vastakkainasettelua. Suomi ei lähde kasvuun näillä toimilla. Yrityksetkään eivät luota enää siihen, että lähdetäisiin kasvun tielle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

15.37 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Annan nyt ilmaisen vinkin kaikille, jotka haluavat pelastaa suomalaisen hyvinvointivaltion: se ei nimittäin onnistu romuttamalla julkisia sosiaali- ja terveyspalveluita tai leikkaamalla koulutuksesta, tai jos ajatellaan hyvinvointiyhteiskuntaa laajemmin, niin sen pelastaminen ei onnistu ajamalla alas meidän kansalaisjärjestöjen tekemää korvaamatonta työtä ihmisten hyvinvoinnin ja ennaltaehkäisyn parissa. [Ben Zyskowicz: Lisää rahaa Cronbergille!]

Ongelmahan on paitsi se, että hallituksen leikkauspäätökset kohdistuvat epäoikeudenmukaisesti, myös se, että ne nakertavat hallituksen talouspolitiikan uskottavuutta. On nimittäin niin, että me todella tarvitsemme kasvun eväitä, ja kasvun eväät eivät löydy sillä, että nuoria työnnetään syrjään tästä yhteiskunnasta, lapsiperheköyhyyttä lisätään ja koulutuksesta leikataan, jolloin osaajia ei ole käyttämään niitä yhdessä sopimiamme tutkimus- ja innovaatorahoja.

Tai jos mietitään hallituksen maahanmuuttopolitiikkaa, joka on epäinhimillistä, niin se on myös taloudellisesti järjetöntä. On taloudellisesti täysin järjetöntä antaa ihmisille, [Puhemies koputtaa] jotka haluaisivat ehkä tulla tänne tekemään työtä ja rakentamaan elämänsä, sellainen signaali, että te ette ole tervetulleita. [Puhemies koputtaa] Kun on puhuttu näistä vaikutusarvioista, niin kysyisin hallitukselta: oletteko arvioineet tämän maahanmuuttopolitiikkanne työllisyysvaikutuksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

15.38 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan Suomen pelastamisesta, mutta kyllä tämä pelastusoperaatio herättää lähinnä kysymyksiä. Minkälainen tulevaisuus oikein syntyy siitä, että hyvinvointivaltiota ja sen jäseniä epäinhimillisesti leikkauspolitiikalla kuritetaan? Minkälaista kasvua ja kehitystä syntyy lopulta siitä, että sairaat eivät pääse hoitoon tai tukea tarvitsevat eivät sitä saa? Miten koulutustaso nousee, kun opiskelijoilta viedään suuri osa toimeentulosta tai kun aikuiskoulutustuesta leikataan ja ammattikoulutuksesta leikataan? Minkälaista uskoa lapsiin ja nuoriin luo se, että matalan kynnyksen kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön palveluista tullaan leikkaamaan? Minkälaista solidaarisuutta edustaa se, että yhteiskunnan heikompia auttavat sote-järjestöt nähdään lähinnä kulueränä? Hyvä hallitus, näihin kysymyksiin saa vastata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt puheenvuoroa pyytäneille ministereille vastauspuheenvuoron. — Valtiovarainministeri Purra, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.39 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Keskustelussa on jälleen kerran näkynyt samoja elementtejä kuin lukuisia kertoja aiemminkin. Esimerkiksi sekoitetaan talouden suhdanne ja sen vaikutukset sekä työllisyyteen että työttömyyteen, sekoitetaan tämä suhteessa hallitusohjelman ja hallituksen toimien rakenteellisiin päätöksiin, rakenteellisiin uudistuksiin, joidenka vaikutukset ulottuvat tietenkin keskipitkälle aikavälille tai pidemmälle aikavälille. Esimerkiksi työmarkkinatoimia ja muita rakenteellisia uudistuksia me teemme katse siellä tulevaisuudessa. Meillä on nyt erityisen huono talouden suhdanne, sen kanssa meidän pitää selviytyä. Vastaavasti jos täältä esitetään suhdannetoimia, jotka lisäävät meidän menoja toisesta suunnasta, niin jos te haluatte olla johdonmukaisia, teidän pitää säästää sieltä toisesta suunnasta.

Yleisesti ottaen vastaavaa hyvinkin epäloogista ja epäjohdonmukaista suhtautumista liittyy moniin toimiin, joita hallitus kehysriihessä päätti. Tähän asti te olette ilkkuneet, että me emme pääse hallitusohjelman velkasuhteen vakauttamisen tavoitteisiin. No nyt kun me olemme osoittaneet, että me pääsemme siihen, te edelleen jatkatte tätä samaa valitusta. Minä luulenkin, että teille oli yllätys, että joku hallitus kykenee kesken hallituskauden tekemään tällaisia toimia. Se oli teille varmasti yllätys.

Vastaavasti te olette arvostelleet osin oikein johdonmukaisellakin tavalla sitä, että hallituksella ei ollut verosopeutus työkalupakissaan. No nyt on, mutta sekään ei teille kelpaa. [Antti Kurvinen: Ylpeys käy lankeemuksen edellä!] Vastaavasti olette valittaneet, että kaikkein hyvätuloisimmille ei aseteta minkäänlaisia kiristyksiä. No nyt sinnekin tulee näitä — ei sekään kelpaa.

Vastaavasti yritystuet ja harmaa talous tuntuvat olevan opposition suosikkipakissa, mutta ihme kyllä nämä toimet harvemmin etenevät, kun samat puolueet ovat hallituksessa. Ja tämäkään ei ole suorastaan piikki teidän suuntaan, vaan tässä kukin puolue voi harjoittaa itsereflektiota ihan riippumatta siitä, sijaitseeko hallituksessa vai oppositiossa. [Timo Harakka: Mikä se teidän omanne on?]

No sen lisäksi täällä on esitetty muunlaisia taikaseiniä, joista yksi suurin on keskustan esittämät toimet eläkejärjestelmään. Kun hyvin nopeasti sitä ehdin vasta käydä läpi, niin minusta näyttää siltä, että näiden rakenteellisten uudistusten, jotka sinällään voivat olla ihan hyödyllisiä — ja itse asiassa niitä taidetaan tällä hetkellä siellä uudistusryhmässäkin käsitellä — vaikutus ulottuu jopa kymmenien vuosien päähän. [Anne Kalmari: Niitä on lyhyen aikavälin ja pitkän aikavälin!] Niillä ei ole saatavissa vastaavaa hyötyä tällä hetkellä

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ainakaan ilman merkittävää kanavointia, jota joku kutsui eläkeryöstöksi. [Antti Kurvinen: Me kerromme sen!]

Vastaavasti opposition kritiikki kasvua kohtaan ja kasvupaketteja kohtaan on sikäli mielenkiintoinen, että, kuten totesin, jos te samaan aikaan pidätte kiinni siitä, että te haluatte kuitenkin sopeuttaa, mutta te pysytte hyvin abstraktilla tasolla näiden kasvutoimienne suhteen, jotka valitettavasti usein myös kustantavat jotakin, tämä ei ole johdonmukaista.

Herra puhemies! Jos vielä nopeasti, lyhyesti käsittelen näitä tänään tarjottuja vaihtoehtoja, joista ensin kiitän lämpimästi keskustaa ja sosiaalidemokraatteja, että olette tällaiset vaihtoehdot meille tuottaneet. [Kimmo Kiljunen: Se on varmaan lämmin kiitos!]

Sosiaalidemokraattien vaihtoehto on vero, vero, vero, kun taas hallitus pyrkii pitämään verotuksen kohtuullisena. [Timo Harakka: Himoalvi!] Te väitätte, että te hyväksytte tämän koko sopeutusmäärän, jonka hallitus on tehnyt, mutta valitettavasti se ei näy näissä teidän tomissanne. Yritystuilla ja näillä muilla taikaseinillä ei päästä valitettavasti tässä eteenpäin. Mutta perehdyn näihin, tähänkin malliin, ehdottomasti tarkemmin, [Puhemies koputtaa] kun minulla on siihen aikaa. [Kimmo Kiljunen: Oikein hyvä!]

Ja aivan lyhyesti, herra puhemies, vielä: Keskusta, teille ensinnäkin kiitokset siitä, että te olette monissa asioissa tismalleen samaa mieltä kuin hallitus. Te edistätte tismalleen samoja toimia, joita hallitus tekee. [Anne Kalmari: Kyllä!] Ja minun täytyy myöntää, että tällainen vastuullisuus pukee teitä paljon paremmin kuin esimerkiksi ne kasvuseksitoimet sinne maaseudulle [Naurua] tai tämä muunlainen möykkä, jota te olette tehneet tässä viime kuukausien aikana. Toivon, että te olisitte jättäneet paperin ja olisitte hallituksessa kantamassa vastuuta meidän kanssamme, mikäli meillä on näin paljon yhteisiä tavoitteita. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Rauhoitutaanpas nyt siellä permannolla. — Ministeri Satonen, kaksi minuuttia.

15.44 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan kantaa tähän työllisyystilanteeseen. Se on totta, että meidän työllisyystilanne on vakava, ja on totta, että meidän työpaikkojen määrä on vähentynyt tämän viimeisen vuoden aikana ja työttömyys on kasvanut. Nyt on tietysti siitä hyvä tilanne, että lakkoja ei ole päällä, koska se ei ole ainakaan tätä asiaa helpottanut. Mutta sen haluaisin kyllä sanoa sosiaalidemokraateille, että tämä teidän huolenne tästä Suomen työllisyystilanteesta olisi kyllä jonkun verran uskottavampi, jos te ette itse vastustaisi joka ikistä toimea, jolla tätä työllisyystilannetta koetetaan parantaa. [Timo Harakka: Te peritte ennätystyöllisyyden!] Te vastustatte esimerkiksi työttömyysturvan uudistusta, jolle valtiovarainministeriö on laskenut 40 000:n työllisyysvaikutuksen. Te vastustatte aikuiskoulutustuen lakkauttamista, jolle valtiovarainministeriö on laskenut 10 000:n työllisyysvaikutukset, ja niin poispäin ja niin poispäin. Eli meidän tilanne olisi vielä huomattavasti huonompi, jos näitä uudistuksia ei tehtäisi.

Mitä tulee näihin hallituksen uudistusten vaikutuksiin, niin kun näistä uudistuksista ainoastaan työttömyysturvan ensimmäinen vaihe on osittain tällä hetkellä voimassa, niin eiväthän nämä voi vaikuttaa kuin vasta 2025, sen jälkeen, kun ne ovat ylipäättään menneet täältä eduskunnasta läpi ja vaikutukset alkavat näkyä. Ja ihan varmasti alkavat näkyä vuosina 25 ja 26 merkittävällä tavalla. [Antti Lindtman: Kuinka paljon?] Ja sama koskee myös tätä... Täällä Harkimo sanoi hyvin tästä työmarkkinoiden stabilisoinnista, siitä nimen-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

omaa on kyse. Kun tässä aika paljon käyn yrityksissä, niin kyllä sieltä aika usein tulee sitä viestiä, että voitteko te nyt taata, että tässä maassa on työrauha. Voin sanoa, että kohta se voidaan taata, kun se asia on täältä eduskunnasta hyväksytty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, kaksi minuuttia.

15.46 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tiedämme kaikki, Suomi erittäin vaarallisesti velkaantuu ja päätökset, joita joudutaan tekemään, jotta velkaantuminen saadaan hallintaan, ovat kovia. [Jussi Saramo: Lisää yritystukia, lisää velkaa!] Näitä säästölakeja valmistelemme parhaillaan, ja siitä syystä edustaja Zyskowiczin lailla suhtaudun erittäin vakavasti siihen, jos salista, puolueilta, oppositiostakin, löytyy vakavia vaihtoehtoja.

SDP:n osalta: Tämä on siis muutaman sivun PowerPoint, jota te esitätte. Täällä ei ole ollekaan avattu näitä lukuja, mistä nämä säästöt muodostuisivat, jos niitä täältä edes löytyy, ja tässä ainoa vakuuttava sarake on tämä tulosepeutus eli veronkorotusten pitkä lista. Varmasti jossain on siis aineisto, johon voi tutustua tämän PowerPoint-aineiston lisäksi, koska tämä ei käytännössä ole minkään tasoinen vaihtoehto. Minä olen huolissani siitä, että SDP kuitenkin on aikaisemmin ollut puolue, joka ottaa talouden vakavasti, [Krista Kiurun välihuuto] joka valtionhoitajapuolueena on tuonut realistisia vaihtoehtoja, mutta tässä ovat muutamat PowerPoint-slaidit. Me odotamme kyllä, jos teidän koneenne voisi tuottaa oikeita ideoita.

Sitten toinen asia. Keskustalla oli pidempiä aineistoja, täällä oli monia hyviä ajatuksia, [Timo Harakka: Miksette puhu omasta asiastanne!] mutta täytyy valtiovarainministerin lailla nostaa esiin nämä eläkeuudistukseen kohdistuvat toimet. Meillä on pitkä linja siitä, että työeläkejärjestelmää kehitetään yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa. Te voitte tuoda ehdotuksia, se on hieno asia, mutta te ette voi liittää tätä tähän 9 miljardin kokonaisuuteen sen takia, että te itsekkin toteatte täällä, että nämä teidän pitkävaikutteiset toimet vaikuttavat 2090 mennessä [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho! — Naurua] ja tämä leskeneläkkeisiin kohdistettu leikkaus 2060-lukuun mennessä. Meidän valtiontalous pitää saada kuntoon paljon ennen sitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.48 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta ja myös niistä vaihtoehdoista, joita täällä on esitetty.

Täällä on ihan aiheellisesti nostettu esiin myös tiettyjä huolia, joita liittyy vaikkapa meidän osaavan työvoiman saatavuuteen ja osaamistason ja koulutustason nostoon. Niitä kuitenkin uhkaa enemmän se, että meidän nuorten ikäluokkien osaamistaso ja koulutustaso ovat jämähtäneet paikalleen ja meidän kaikki keskeiset kilpailijamaat ovat menossa meistä ohi. Ja tähän me pyrimme nyt tuomaan monia uusia toimia, joilla voisimme nostaa nuorten koulutustasoa ja päästä siihen koko tämän salin hyväksymään yhteiseen tavoitteeseen, jolla puolet nuorista ikäluokista suorittaisi korkeakoulututkinnon. Tässä nyt yhtenä keskeisenä toimenpiteenä on korkeakoulujen rahoitusmallien kannusteiden uudistaminen siihen suuntaan, että korkeakoulujen kannattaa paitsi ottaa opiskelijaksi myös kannustaa valmistumaan tavoiteajassa sieltä korkeakoulusta. Tässä esimerkiksi SDP:n ehdotus opintolainahyvityksen poistamisesta olisi erittäin haitallinen toimi, sillä se on ollut erittäin tehokas sii-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

nä, että saadaan opiskelijat ajoissa valmistumaan, oikeastaan kaikista tehokkain keino, ja todella toivon, että tätä ei toteuteta, sillä kun meillä on tällä hetkellä näin voimakkaasti lainapainotteinen malli opintotuesta, [Vasemmalta: Kukas sen on luonut?] niin opintolainahyvityksen poistaminen olisi erittäin heikko kannustin siihen, että ihmiset valmistuisivat aikaisemmin ja tavoiteajassa.

Sitten toisekseen olemme panostaneet myös osaamistason nostoon lisärahoitusta. Aloituspaikkoihin saimme lisärahoituksen viime budjettineuvotteluista, ja nyt päätökset siitä on tehty ja se on jaettu korkeakouluille. Sillä toki voidaan vastata vain pahimpien työvoimapula-alojen osaajatarpeeseen sote-alalla ja varhaiskasvatuksessa. [Krista Kiurun välihuuto] Sen lisäksi kuitenkin olemme päättäneet myös tki-rahoituksen puitteista, mittavista panostuksista tutkijakoulutukseen. On tavoitteena kouluttaa tuhat tohtoria lisää 3—4 vuodessa, ja nämäkin päätökset on nyt tehty. He toivottavasti toimivat suurena lisävoimavarana, [Puhemies koputtaa] kun näitä muita rahoituksia jaetaan tki-puolelle, ja työskentelevät [Puhemies koputtaa] jatkossa paitsi korkeakouluissa myös yrityksissä ja tutkimuslaitoksissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, kaksi minuuttia. [Timo Harakka: Saavatko kaikki puhua vuorollansa?]

15.50 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastan ennen kaikkea keskustan esittämiin kaupunkipolitiikkaan ja sote-rahoitukseen liittyviin kysymyksiin. [Laura Huhtasaari: Saatte vastauksen!]

Ajattelen, että tällainen kaupunkien voima osaamisen ja teollisuuden vetureina palvelee koko maata, ja me katsomme hallituksessa ihan koko maan etua myöskin tässä mielessä. [Anne Kalmarin välihuuto] Siinä mielessä haluan tarttua myöskin tähän väitteeseen, että kaupunkipolitiikkaa tehtäisiin ainoastaan suurten kanssa. Se ei pidä paikkaansa. Meillä on parinkymmenen korkeakoulukaupungin kanssa ympäri maan menossa tällä hetkellä tällaisia innovaatioekosysteemisopimuksia, jotka edesauttavat innovaatiotoimintaa eri puolilla Suomea. Meillä on MAL-sopimukset, jotka kattavat yhdeksän suurinta kaupunkia seutuineen, ja ne ovat myöskin hyvin laajasti eri puolilla Suomea. [Antti Lindtman: Missäs ne viipyvät?] Meillä on uudenlaisia kumppanuuksia tässä hallitusohjelman mukana, missä on kuusi suurinta kaupunkia tässä allianssimallissa. Meillä on Lahden, Jyväskylän, Kuopion, kanssa käynnistymässä tällainen kasvukumppanuus. [Timo Harakka: Käynnistymässä vasta!] — Sitä on valmisteltu tässä oikein hyvässä hengessä useamman kuukauden ajan. — Meillä on itäisen Suomen kaupunkien kanssa lähdössä tällainen Itä-Suomi-ohjelmaan liitännäinen kumppanuus, ja vielä tämmöinen keskisuurten kaupunkien verkosto, ja seutu-kaupunkien verkoston kanssa tehdään tiivistä työtä. Eli kaupunkipolitiikkaa tehdään koko maan kattavasti.

Sitten vielä sote-rahoituksesta totean sen, että hienoa, että keskusta on valmis tekemään norminpurkua, mutta valitettavasti teidän mallinne siitä tavasta on sellainen, joka ei tasapainota julkista taloutta tai vahvista sitä.

Alijäämän kattamiskauden jatkamista esitätte, mutta valitettavasti virkakunnan osalta he toteavat, että siitä ei tarkkaa kustannusarviota voi esittää, mutta on hyvin todennäköistä, että se kasvattaisi kustannuksia eli lisäisi niitä pitkällä aikavälillä.

Vielä kiinnitän huomiota näihin 600 miljoonan euron esityksiin, mitä teillä on soten osalta. Kehotan lukemaan hallitusohjelman, ne aika pitkälti sisältyvät sinne. Ne ovat joko

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

sisällä siellä alueiden omissa toimissa, joita on huomioitu tässä kokonaisuudessa, tai sitten niille ei ole voitu laskea tarkkaa säästövaikutusta. Mutta monelta osin ollaan samassa suunnassa niiden osalta. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä pääministeri, kaksi minuuttia, ja sitten jatkamme debattia.

15.52 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti näistä yritystuista, kun täällä on viitattu allekirjoittaneen haastattelulausuntoihin: Siis kylähän hallitus on leikannut yritystuista jo hallitusohjelmassa, muun muassa sähköistämisen tuki, 150 miljoonaa, loppuu vuonna 26 — SDP oli muuten nostanut sen omiin sopeutustoimiinsa uutena esityksenä, mutta se on jo siis päätetty, että se tehdään. Nyt kehysriihessä yritystukia leikattiin 70 miljoonaa. Eli eivät nämä ihan vähäisiä ole. Se, mitä tarkoitan sillä, minkä te tiedätte itsekkin, [Krista Kiurun välihuuto] on se, että yritystukia ei voi loputtomasti leikata. Niillä kaikilla on joku merkitys. Meidän pitää huolehtia yritysten kilpailukyvyistä, mutta leikattu on ja leikattiin edelleen.

Sitten näihin työllisyyslukuihin, jotka entinen työministeri Harakka nosti esille. Kyllä se oli niin, että edellinen hallitus nautti työllisyydessä niistä uudistuksista, jotka Sipilän hallitus teki. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Näiden vaikutukset ovat pitkäkestoisia, mutta teidän aikananne jäivät kaikki työllisyysuudistukset tekemättä — aivan kaikki, jos ei lasketa sitä, että te lisäsitte julkisia menoja miljardeilla, mikä tietenkin nostaa omalta osaltaan työllisyyttä. Mutta viime kaudella työllisyysuudistuksia ei tehty, ne ovat tekemättä. Siksi me tehdään niitä nyt.

On totta, että me olemme todella huolissamme siitä, mikä on talouden tila tällä hetkellä, mikä on hyvinvointi-Suomen tulevaisuus. Siksi me teemme näitä toimia. Emme tee niitä EU:n takia, vaan suomalaisten nuorten ja lasten, meidän tulevaisuutemme takia. Me pistämme Suomen taloutta kuntoon, menot laitetaan — miten se menee — suu säkkiä myöten, haetaan ihmisille töitä ja toimeentuloa. Meillä on työllisyyspäätöksiä, joilla valtiovarainministeriön laskelman mukaan on ennätyselliset 72 000 uuden työllisen vaikutukset, ja kun talous lähtee kasvuun ja työpaikkoja taas tarjotaan, niin meillä on kannusteet kunnossa. Siksi tänään tehdään näitä työllisyystoimia, mitä ei voi jättää tekemättä, niin kuin te jätitte, edustaja Harakka.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista, olkaa hyvä.

15.55 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan paljon taloudellisesta kestävyysvajesta, mutta hallitus on unohtanut vallan sosiaalisen kestävyysvajeen kasvun. Yksi järjettömin, tyhmin, tehottomin ja epäoikeudenmukaisin päätös on se, että siitä lähes 1,5 miljardin suoran sopeutuksen summasta koko kehyskaudella tulee noin 1,1 miljardia sote-palveluista sekä VM:n että STM:n pääluokasta leikattavaksi.

On sanottava, että samaan aikaan tämä hallitus ajattelee siirtävänsä julkiselta potilaita yksityiselle ja sitä kautta nopeuttavansa hoitopääsyä. Ja nyt on sitten tämän teon niin sanottu toimet nähtävillä, ovatko ne vaikuttavia ja tehokkaita. Arvoisa pääministeri, neljään kuukauteen tämä homma ei ole onnistunut. Milloin te myönnätte, että tämä meni niin sanotusti mönkään? Nyt on tilanne se, että laitatte 500 miljoonaa lisää uutta rahaa siihen, että julkiselta puolelta siirrettäisiin potilaita yksityiselle [Puhemies koputtaa] ja saataisiin nämä

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

hoidettua. Ja nyt tilanne on se, että sosiaalinen kestävyysvaje pahenee, [Puhemies koputtaa] kun hallitus leikkaa näin paljon hoitotakuusta. [Markus Lohi pyytää vastauspuheen-vuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.56 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että hallituksen piirissä ei ole ehkä ehditty vielä tutustua tähän keskustan vaihtoehtoon syvällisesti, mutta haluan siksi korostaa, että tämä on meidän vaihtoehto ei ole vastaus hallituksen 9 miljardin sopeutukselle, vaan vastaus hallituksen kehyspäättökselle, joka on se 3 miljardin sopeutus. Ja meillä on meno- ja verosopeutusta 3 miljardilla, niin kuin hallituksella, mutta tämän päälle meillä on vielä nämä eläkereformit, meillä on päälle siellä menojarrua ja meillä on kasvupaketti, selvästi tyrmäkämpä kuin hallituksella.

Niille eläkeratkaisuille ei kannattaisi naureskella sen takia, että alkusyksystä tulee Tilastokeskuksen uudet väestöennusteet, ja voi olla, että se kestävyysvaje eläkejärjestelmässä on tuota luokkaa. Ja nämä toimenpiteet ja luvut perustuvat valtiovarainministeriön menokartoitukseen. Se on meidän kaikkien yhteinen tavoite, että me teemme myös toimia, jotka pitkällä aikavälillä parantavat julkista taloutta ja eläkejärjestelmän kestävyyttä, mutta eihän se riitä. Eihän se riitä. Pitää tehdä nyt, niin kuin hallitus tekee, mutta sen lisäksi pitää tietenkin satsata kasvuun, niin kuin keskusta tekee erittäin voimakkaasti. Eli lukekaa rauhassa tämä, ja me ollaan valmiita vastaamaan myös kysymyksiin. [Antti Kurvinen: Ei kannata ilkkua valtiovarainministerin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

15.57 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kun, perussuomalaiset ja kokoomus, viimeksi olitte hallituksessa, niin silloisen valtiovarainministeri Orpon johdolla kunnat, jotka hoitivat sotien, olivat historian huonoimmassa tilanteessa, ottivat yli kolme miljardia vuodessa velkaa, ja silloin julkinen sektori yhteensä otti enemmän velkaa kuin esimerkiksi toisina vuonna. Nyt on sama meininki. Kun kunnat ovat nyt tasapainossa ja sotesta puuttuu miljardi, niin mitä te teette? Sen sijaan, että te korjaisitte sotien, te leikkaatte sieltä ja annatte puoli miljardia yrityksille, yksityiselle terveysbisnekselle. Sama sisältyy kaikkeen. Te annoitte tänä vuonna 700 miljoonaa ylimääräistä hallitusohjelman ohi yrityksille. Te olette kasvattaneet yritystukia. Te sanotte, että on pakko toimia, mutta kun teillä on pakko, niin teillä on aina pakko antaa lisää omille vaalirahoittajille ja ottaa pois Suomen hyvinvointivaltiota. Ja kun te sanotte, että on pakko ja ette te tätä piruuttanne tee, niin otetaan nyt yksi esimerkki: oppikirjat. Kun nuori täyttää 18, te muutaman miljoonan tähden teette valtavan lisäbyrokratian siihen. Mitä muuta se on kuin [Puhemies koputtaa] kiusantekoa niitä nuoria kohtaan, jotka tarvitsisivat tukea elämässä? [Jenna Simula: Älkää viitsikö! — Krista Kiurun välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

15.59 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Vårderade talman, arvoisa puhemies! Julkinen talous on todella huonossa tilanteessa, ja pakko se on sanoa, että tämä hallituksen yhdeksän miljardin sopeutuskokonaisuus on kaiken kaikkiaan uskottava vaihtoehto. Kun

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

on päässyt tässä nyt tutustumaan hetken aikaa tähän Siltasaarenkadun pamflettiin, niin kyllä se on pakko sanoa, että tässä on hyvin paljon tyhjiä sanoja peräjälkeen. Olisin odottanut tältä vaihtoehdolta paljon, paljon enemmän.

Se, mikä minua eritoten huolestuttaa, on nämä leikkaukset, mitä nyt kaavaillaan nimenomaan maatalouteen. Hallitus haluaa huolehtia siitä, että meidän ruokahuolto on kunnossa, ja nyt olisi mukava kuulla myöskin sosiaalidemokraateilta, mitä tarkoitetaan vaikkapa sillä, kun maatalouden tukia halutaan uudelleenkohdentaa. Mihin tämä johtaa kaiken kaikkiaan? [Piritta Rantasen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.59 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Menen konkretiaan: Hyvinvointialueet ovat se suurin yksittäinen momentti meidän budjetissa, ja olemme käyneet täällä aikaisemminkin keskustelua siitä, leikkaako hallitus niitä menoja vai lisääkö hallitus niitä menoja. JTS:stä, julkisen talouden suunnitelmasta, löytyy kaksi eri vastausta, toinen sivulta 56, toinen sivulta 62. Tänään keskustelimme siitä valtiovarainvaliokunnassa. Se, jossa ei ole otettu huomioon indeksiä eli siis inflaatiokehitystä eikä jälkikäteisrahoitusta, on sivulla 52. Sen mukaan rahoitusta leikataan, ja aika tuntuvastikin leikataan. Sitten kun siihen lisätään indeksi ja jälkikäteisrahoitus, silloin se rahoitus on kasvavaa.

Nyt kysyn valtiovarainministeri Purralta: Te sanoitte julkisuudessa, että eri toimialojen täytyy kantaa niiden budjettiosuutta vastaava kuorma säästöistä. Katsoin, että hyvinvointialueiden rahoituksen osuus on 28 prosenttia valtion budjetista, mutta leikkauksista yli puolet. Leikkauksista yli puolet, mutta budjettiosuus 28 prosenttia. [Puhemies koputtaa] Eikö tämä ole kohdistettua leikkausta eikä tasapuolista leikkausta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.01 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset viennityritykset ovat koko ajan kansainvälisessä kilpailussa, ja, edustaja Saramo, ei niitä yritystukia ihan miten tahansa voida ottaa pois, koska siitä helposti seuraa entistä pahempi viennin sakkaaminen kuin tällä hetkellä, joka on yksi suurimpia ongelmia.

Arvoisat ministerit, minä arvostan sitä, että te yritätte tehdä työllisyystoimia ja samalla pienentää valtion kulurakennetta, sillä on helppo todeta, että valtionvelan korot ovat kolme miljardia vuodessa. Mutta kun ne korot analysoi, niin itse asiassa kun perataan pois Suomen Pankin jälkimarkkinoilta ostamat velkakirjat, Suomen valtio lainaa suomalaisilta sijoittajilta kaksi—kolme prosenttia velkamäärästä. Eli se korko menee ulkomaille. Tämän keskustelun perusteella tulen siihen johtopäätökseen, että mitään leikkauksia ei saisi tehdä, vaan otetaan lisää velkaa, jotta se korko menee ulkomaille ja ulkomaiseen kulutukseen. Jos me edes ottaisimme valtionvelan suomalaisilta, niin ymmärtäisin sen velanoton, mutta nyt se menee lähes kokonaan ulkomaille, [Puhemies koputtaa] 65-prosenttisesti, ja Suomen Pankki teki miljardin tappiota.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.02 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tartun ensin tuohon ministeri Ikosen puheenvuoroon. Todellakin tässä on hallituksella ja keskus-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

talla suuri ero tämän sote-rahoituksen osalta. Elikkä uudistuksia tarvitaan, mutta kun on tiedossa, että hyvinvointialueilta tai sote-palveluista ei voida tätä kaikkea kahta miljardia säästää, niin se on keskustan vaihtoehdossa huomioitu.

Jatkaisin myöskin tähän ministerin Multalan puheenvuoroon. On todella hyvä, että tätä tki-rahoitusta jatketaan, tohtorikoulutettavia lisätään, mutta sitä ihmettelen, miksi te ette arvosta näitä ammattiosaajia. Eli kun teette nämä leikkaukset tänne ammatilliselle puolelle, niin se kohdistuu esimerkiksi sinne erityisammattitutkintoon, jossa ammatillisessa koulutuksessa kouluttaudutaan eteenpäin. Tämä on minun mielestäni erikoinen arvovalinta, että näitä ammattiosaajia, mitä esimerkiksi Itä-Suomessa tarvitaan, ette arvosta.

Vielä loppuun, kun perussuomalaisilta on tullut tässä kritiikkiä: Yksi asia, mitä ihmettelen, liittyy tähän polttoaineitten hintaan. Hallitusohjelmassa lukee, että liikennepolttoaineiden hinta ei nouse hallituksen toimenpiteiden takia. [Puhemies koputtaa] Jos minä ymmärrän, niin tämä alvikorotus tulee nostamaan polttoaineiden hintoja. [Puhemies koputtaa] Käsittääkseni Suomi on myöskin lähdössä ihan ensimmäisten joukossa tähän EU:n päästökauppaan, [Puhemies koputtaa] joka tulee korottamaan polttoaineiden hintoja. Pitääkö tämä paikkansa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, minuutti on kulunut loppuun. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

16.03 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä hallitus vastaa koulutustarpeeseen: kymmenen miljoonaa euroa kohdennetaan vuosittain muun muassa erityisopettajien ja sairaanhoitajien koulutustarpeisiin vastaamiseen. [Timo Harakka: Onko se iso raha?] Tämä on erittäin tärkeää, nimittäin meiltä puuttuu Kevan arvion mukaan erityisopettajia 2 500 ja sairaanhoitajia 16 600, eli hallituksen toimet ovat erittäin hyviä. [Seppo Eskelisen välihuuto]

Hallituksen politiikan tarkoituksena on taittaa velkaantuminen — velat on maksettava, talous on saatava kuntoon. Hallitus kohdentaa ennakoivasti ja määrätietoisesti resursseja suomalaisten turvallisuuteen — turvallisuus kuntoon. Terapiatakuu parantaa mielenterveyspalveluihin pääsyä, se on erittäin tärkeää. Ja tämä tulevaisuus, se kuuluu meidän lapsillemme. Me emme voi jättää lapsillemme sellaista Suomea ja sellaista taloutta, joka on pelkkää velkaa. [Antti Kurvisen välihuuto] Hallituksen toimet ovat hyviä ja erittäin tärkeitä, ja niitä tulee kiittää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

16.05 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Leikkaamalla ei Suomen tulevaisuutta rakenneta.

Kolmessa asiassa hallitus on onnistunut: Se on onnistunut eriarvoistamaan suomalaiset, eriarvoistamaan aluepolitiikan. Yritin täältä JTS:stä etsiä edes yhtä sanaa Itä-Suomesta — ei sanallakaan ole mainittu JTS:ssä. Yritin takakanenkin katsoa, ei sieltäkään löytynyt. Ja kolmantena sitten se on onnistunut sotkemaan suomalaiset työmarkkinat ja työelämän, ja se näkyy työllisyyslukuissa: järkyttävää katsottavaa. Viikonloppuna muun muassa Posti ja Ponsse ilmoittivat yt-neuvottelujen käynnistymisestä. Tämä tilanne menee entistä syvemmälle, ja niitä kasvutoimenpiteitä tietysti odotettiin vähän tässä, mutta mitään nopeita toimenpiteitä kasvun osalta tuolla ei ole olemassa. Neljäs huoli on suomalaisten ostovoiman

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

heikkeneminen, mikä näkyy alkuvuoden arvonlisäverokertymässä. Suomalaisten ostovoima on jo tässä ensimmäisessä vaiheessa heikentynyt, ja nyt sitten kehyksissä tehdään lisää. Ja mitä se tarkoittaa? [Puhemies koputtaa] Se tarkoittaa kaupan alan, ravintola-alan ja majoitusalan työntekijöille kylmää kyytiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

16.06 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin ajatellut puhua kasvusta tai pikemminkin sen puutteesta ja välttämättömyydestä lisäisiin kasvutoimiin, mutta kuunneltuani tätä keskustelua haluan puhua yhteistyöstä ja tavasta, jolla keskustelemme täällä ja suhtaudumme toisiimme.

On harmillista, että pääministeri Orpo ehti jo lähteä, sillä olisin kertonut hänelle, että olen oppinut tuntemaan hänet yhteistyöhakuisena ja maltillisena poliitikkona, mutta valitettavasti tänään hänen käyttämänsä puheenvuorot ovat olleet hämmästyttävän hyökkäviä ja aggressiivisia. Ihmettelenkin, miten vakava tilanne Suomessa pitäisi olla, jotta hallituksella olisi valmius katsoa myös oppositiosta tulevia rakentavia esityksiä, joista toki parhaiten itse tunnen tämän keskustan ”Reilun kasvun tien”. Sen sijaan, että suhtaudutte vähättelevästi ja ylimielisesti [Puhemies koputtaa] näihin esityksiin, toivoisin, että aidosti nyt tutustuisitte vaihtoehtoihin, [Puhemies koputtaa] jotka ovat muun muassa ekonomistien toimesta todettu uskottaviksi ja rakentaviksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

16.07 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaksaa hämmästyttää, kuinka hallituspuolueiden edustajat kerta toisensa jälkeen oikeuttavat tämän julman talouskuripolitiikan tulevaisuuden lapsilla ja nuorilla, jatkuvasti, vaikka tosiasiaa hallituksen omienkin arvioiden mukaan nämä vaikutukset ovat kaikkein kamalimmat nimenomaan nuoreen sukupolveen. Lisäksi riittämättömistä ilmastotoimista kantaa vastuun nimenomaan tulevaisuuden nuori sukupolvi.

Ei ole ihme, että valtioneuvoston oman tuoreen kyselyn mukaan nimenomaan nuoren ikäryhmän luottamus hallitukseen on tällä hetkellä kaikkein heikointa. En ihmettele sitä lainkaan, kun Orpo täällä väittää päivästä toiseen, että esimerkiksi koulutus on erityissuorituksessa, ja samaan aikaan leikataan ammatillisesta koulutuksesta, leikataan aikuiskoulutuksesta, vapaasta sivistyksestä, romutetaan toinen aste. Minusta edustajat Lintilä ja Harjanne hyvin puhuivat täällä tänään luottamuksesta. Kyllä sillä pitäisi olla jotain merkitystä, mitä täällä puhuu: puhuuko totta vai eikö puhu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.08 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiontaloutta ei saada tasapainoon murentamalla jalka jalalta suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ydintä, pikemminkin päinvastoin. Hallituksen linja on johtamassa kurjistumisen tielle.

Hallitus heikentää julkisia sote-palveluita samalla, kun se kaataa rahaa yksityisille terveysjäteille. Yksityisten palveluiden tukeminen valuu jonojen lyhentämisen sijasta yritysten voittoihin, [Jenna Simulan välihuuto] ja palvelut karkaavat entistä kauemmaksi etenkin pienituloisten ja paljon hoitoa tarvitsevien ulottuvilta. Hallituksen valitsemaa tietä ei

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

voi sanoa oikeudenmukaiseksi, eikä se auta jakamaan hyvinvointia ympäri yhteiskunnan, mikä on ollut perinteisen pohjoismaisen hyvinvointialueen yksi tärkeimpiä kulmakiviä ja menestyksen avaimia. Suurituloiset, yritystuet ja yksityinen terveysbisnes näyttävät sen sijaan edelleen olevan hallituksen erityissuojelussa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

16.10 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä opposition edustaja sanoi aiemmin, että Suomi on jäänyt kehityksestä jälkeen verrattuna muihin Euroopan maihin, ja tähän on kyllä helppo yhtyä. [Timo Harakka: Kuka sanoi?] — Palaan siihen. — Näin ollen rakenteellisia uudistuksia tarvitaan ja niitä on aivan välttämätöntä tehdä, jotta me saadaan tuottavuutta lisättyä mutta myös talouskasvua. Täällä on paljon puhuttu tänään valtionvelasta, ja ollaan huolissaan siitä, mutta meidän tulisi keskittyä kyllä tähän talouskasvuun. Talouskasvu on, meinaan, ainoa keino, jolla me päästään tästä vallitsevasta tilanteesta ylös, sillä se nostaa meidän kaikkien elintasoja.

Haluan muistuttaa, että mikään valtio ei ole verottamalla vaurastunut, ja myöskin siitä, että Suomessa meillä on työn verotus Euroopan kireimpiä. Tämä hallitus tekee vastuullisia päätöksiä Suomen, ei suosion, vuoksi. [Puhemies koputtaa]

Oppositio sanoo, että vaihtoehtoja on, [Puhemies koputtaa] mutta valitettavasti täytyy todeta, että uskottavia sellaisia ei ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.11 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jatkan siitä, mihin edustaja Eskelinen hetki sitten lopetti, eli tästä Itä-Suomen tilanteesta. Odotin minäkin, että siellä olisi ollut meille positiivisia merkintöjä, mutta ei mitään.

Keskustelin äsken erään yrittäjän kanssa. Hänellä olisi aivan loistavat edellytykset tehdä uusia työpaikkoja ja vaikka mitä. Lupien saanti on aivan täysin mahdotonta, viranomaisten kohtelu on suurin piirtein sitä, että turhapa tänne meitä tulla vaivaamaan. Toivon, arvoisa valtiovarainministeri — olette vastuuministerinä paikalla nyt — että näihin asioihin puututtaisiin aidosti. Ei joku Syrjäsalmen silta voi olla viiden vuoden projekti, hyvänen aika. Se on seisonut siellä, ja kun vain seitsemän kilometriä tunnissa on junan nopeus, kun yli mennään, niin ei siinä Turun tunnin juna ehkä ole se ykkösprioriteetti.

Toinen asia, mikä on tärkeä: Kun katsoo tuota valtiovarainministeriön lukua, niin katso-kaapa, hyvät kollegat, se, että keskimäärin vuosina 25—28 valtion budjettitalouden alijäämän arvioidaan olevan kahdeksan ja puoli miljardia. Haastan teidät kollegat sellaiseen taisteluun, positiiviseen taisteluun, mukaan, että meidän pitää saada yritystoiminta kuntoon. Ja metsäteollisuuden tilannetta ei saa uhmata enää. Meidän pitää jalostaa puut [Puhemies koputtaa] vientituotteeksi eikä polttaa energiaksi. [Atte Harjanne: Samaa mieltä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

16.12 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä kun nyt on tämänkin päivän kuunnellut tätä asiaa, niin tuntuu, että meillä täällä Suomenmaassa mikään ei ole hyvin. Kysyn nyt kuitenkin, mitä on esimerkiksi sisäinen turvallisuus, ulkoinen turvallisuus. Me saamme poliisille 500 htv:tä lisää, me olemme saaneet ulkoiseen turvalli-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

suuteen huomattavasti, F-35-hävittäjät, me olemme saaneet Suomen Naton täysjäseneksi, me olemme saaneet USA:n kanssa DCA-sopimuksen, mikä on ehdoton asia Suomelle.

Vielä lyhyt kommentti tähän, ja kysynkin arvoisalta elinkeinoministeriltä: Kävin eilen yritysvierailulla Lempäälässä paikallisessa Kiillon kemiantehtaassa, suuri yritys Suomessa ja maailmalla — Lempäälässä noin 500 ihmistä työssä joka päivä. Yrityksen johto on tyytyväinen, työntekijät ovat tyytyväisiä, joka viikko sieltä lähtee maailmalle 5 000 tonnia erilaisia kemianteollisuuden tavaroita ynnä muuta, ja Lempäälän kunta on erittäin tyytyväinen isoon työllistäjään. [Puhemies koputtaa] Onko meillä nyt kaikki asiat todellakin niin huonosti?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

16.13 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen tässä aikaisemmin toi esiin tämän yleisen huolen lasten tulevaisuudesta ja velasta lapsille, ja jaan sinänsä sen huolen. Samalla huomautan, että tämä hallitus on tietoisella politiikallaan jättämässä lapsille luonnoltaan köyhemmän Suomen. Se on arvovalinta, ja me halutaisiin, että se olisi toisenlainen arvovalinta.

Nostin tuossa omassa puheessani neljä rakenteellista pointtia Suomen talouteen liittyen: huoltosuhteen, tuottavuuden, luottamuksen ja ekologisen kestävyys. Valitettavasti kun seuraa hallituksen politiikkatoimia, oikein mihinkään näistä ei tartuta niiden edellyttämällä vakavuudella, ja juuri tämä nyt tekee itse asiassa koko hallituksen talouspolitiikan hyvin kyseenalaiseksi.

Tähän edustaja Niemen turvallisuusunostoon: se oli erinomainen. Huomauttaisin kuitenkin, että yksi keskeinen asia meidän huoltovarmuudelle on se, että me ollaan edelleen todella riippuvaisia fossiilisista tuontipolttoaineista, ja valitettavasti tässäkin hallitus tuntuu lähinnä syventävän tätä riippuvuutta, kun nimenomaan siitä pitäisi päästä eroon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

16.15 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin valmis vastamaan pääministerille jo hyvä tovi sitten, kun hän mainitsi minut ja ministeritoimeni moheen kertaan, mutta hän ei valitettavasti ole enää paikalla.

Kyllähän tämä osoittaa, että tämä hallitus on todella heikoilla. Tämä hermostus on niin näkyvää, [Jenna Simulan välihuuto] ettei haukuta pelkästään edellistä hallitusta, vaan sekin, että edellinen hallitus antoi teille perinnöksi ennätystyöllisyyden, oli oikeistohallituksen ansiota — [Välihuutoja oikealta] täydellinen epätotuus.

Se, mitä Sipilän hallitukselta perittiin, oli julma ja toimimaton aktiivimalli, jonka peruutimme. Sen sijaan kieltäydyimme kaikista niistä toimista, joita nyt tässä ministeri Satonen tarjoaa ikään kuin uusina. Satsasimme työllisyyspalveluihin, katkaisimme eläkeputken, ja tulokset ovat nähtävillä. Odottaisin työministeriltäkin nyt vähän nöyryyttä. Sen sijaan te olette 50 000 perässä tavoitteesta, mutta itse asiassa valtiovarainministeriökään ei laske, että saavutatte edes sen 50 000 teidän toimenpiteillänne, eli vielä tämän hallituskauden jälkeenkin jätte miinukselle. Luulisi nyt olevan aihetta vähän nöyrempään kielenkäyttöön. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

16.16 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tämä on vakava ja haastava paikka niin Suomen talouden kuin turvallisuuden kannalta, ja erityisen tärkeää tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa on turvata Suomen turvallisuus. Turvallisuus on hallituksen avainsana ja ihan keskeinen prioriteetti, ja tämä näkyy selkeästi myös hallituksen päätöksissä. [Eduskunnasta: Niin näkyy!] Säästöjä kohdennetaan valtionhallinnon toimintamenoihin mutta lieventämällä niitä merkittävästi turvallisuuden ydintehtävien osalta. Lisäksi virastojen ja laitosten tehtävien karsinnassa ei ole kohdistettu uusia sopeutustoimia poliisien, rajavartioiden, sotilaiden tai oikeudenhoidon ydintehtäviin liittyvään henkilöstöön. Tässä turvallisuustilanteessa tämä on oikea päätös — kiitos siitä. Turvallisuus on yhteiskuntamme perusta, jolle kaikki muu rakentuu, ja siitä me emme voi tinkiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

16.17 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan kohdalla todetaan seuraavaa: ”Kehyspäätöksessä EU:n ja kansalliset määrärahat on kohdennettu CAP-suunnitelman rahoitussuunnitelman ja maksusten arvioitua etenemistä vastaavasti ottaen huomioon pääministeri Orpon hallitusohjelman sopeuttamistoimet. Hallitusohjelman alueellisen ja paikallisen maaseudun kehittämisen säästön toimeenpanoon liittyen toteutetaan eräiden momenttien välisiä määrärahasiirtoja.” Tällä tarkoitetaan pahimmillaan jopa yli 300 miljoonan euron leikkauksia, kun lasketaan yhteen CAP-suunnitelman rahoitus sekä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan vastinrahaleikkaukset, Euroopan unionilta saamatta jäävä rahoitusosuus sekä kansallisen tuen leikkaukset.

Arvoisa puhemies! Kysymys ministeri Essayahille: mihin nämä leikkaukset tulevat tarkalleen ottaen kohdentumaan ja milloin ne realisoituvat maaseudulla ja maataloudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari, olkaa hyvä.

16.18 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen otti esille biotalouden, missä todellakin Suomen on mahdollisuus loistaa. Nythän ministeri Essayah yrittää ajaa tätä komission työohjelmaa, kun edellinen komissio suhtautui kovin kielteisesti biotalouteen.

Edustaja Tynkkynen oli huolissaan siitä, kun valtiovarainministerimme käytti termejä ”toissijainen” ja ”haitallinen”. No, meistä kehitysapu on toissijaista ja nämä rauhanjärjestöjen tuet ovat haitallisia, joten nämä termit ovat ihan hyviä. [Timo Harakka: Oho!]

Ja mitä tulee demareihin, niin demarit eivät ymmärrä taloudesta yhtään mitään. Ensin he veivät meidät euroon, joka tuhosi Suomen talouden. [Välihuutoja vasemmalta] Sen jälkeen me olemme kompensoineet sitä velalla. Ja kun nyt 20 vuotta myöhässä teemme työmarkkinauudistuksia, niin te olette aivan järkyttyneitä siitä. Demarit myös haluavat, että ottaisimme käyttöön maankäytön muutosmaksun, eli silloin varmasti Suomeen ei kukaan investoisi. [Timo Harakka: Nyt te ette kyllä ymmärrä, mistä puhutte!] Te myös haluaisitte kiristää yritysten verotusta, että Suomi ei olisi houkutteleva yrityksille. Onneksi te ette ole hallituksessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

16.19 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että puolin ja toisin täällä välillä sanan säilä sivaltaa, mutta jos nyt kaikki pystyisimme edes siihen sitoutumaan, että sitten kun puhumme asioista, niin puhukaamme niiden oikeilla nimillä. [Laura Huhtasaaren välihuuto] Edustaja Huhtasaari, ennen kuin lähдете tälle tielle, kannattaa varautua, että siinä teidän edessänne saattaa olla myös peili, joka katsoo takaisin päin. [Laura Huhtasaaren välihuuto]

Ja kun mennään uudestaan tähän työllisyyteen, niin minkä takia tästä niin paljon puhutaan? Siitä puhutaan siksi, valtiovarainministeri, että teidän oma ministeriönne ennustaa, että edes se työllisyyden kasvu näillä kaikilla teidän toimenpiteillänne, mitä te olette nyt kertoneet, mikä koittaa tulevina vuosina 25—26, ei kata sitä miinusta, joka tältä vuodelta syntyy. Siis teidän oma ministeriönne talousennusteessaan ennustaa, että te ette pääse edes siitä kuopasta ylös, jonka te tänä vuonna aiheutatte. Kertokaa nyt, miten teidän oma ministeriönne voi päätyä tähän johtopäätökseen, ja kertokaa se sitten myös työministeri Satoselle näistä numeroista. [Timo Harakka: Miinus miljardi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jäntti, olkaa hyvä. — Mikrofoni, edustaja Jäntti.

16.21 **Aleksi Jäntti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Piti jutustella ihan muusta aiheesta, mutta kun varsinkin tuolta vasemmisto-oppositiosta on monta kertaa tänään puhuttu oikeudenmukaisuudesta tarkemmin erittelemättä sitä oikeudenmukaisuutta, niin en malta olla mainitsematta tai toteamatta, että vaikuttaa siltä, että oppositio ajattelee, että 20 lämpöastetta on kaksi kertaa niin paljon kuin 10 lämpöastetta, mikä ei pidä paikkaansa. Nimittäin lämpötilan mittaaminen ei ala nollasta.

Ja näissä talouskysymyksissä oppositio on asettanut nollapisteen aikaan ennen hallitusohjelmaa tai kehysneuvotteluita, esimerkiksi. Ja koska nollapiste on asetettu väärin, se vääristää keskustelua ja myöskin näiden päätelmien lopputulosta. Todellinen nollapiste on se, että kukaan ei maksaisi veroja, ei olisi tulonsiirtoja eikä käytännössä julkisia palveluja, ja siihen meidän pitäisi verrata tätä kaikkea. Ja jos uskoisin, että oppositiolta saa oikeita lukuja, kysyisin, kuinka paljon [Puhemies koputtaa] hyvätuloiset kantavat tätä hyvinvointivaltion kuormaa verrattuna muihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.22 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin ministeri Ikoselle todeta keskustan ja hallituksen sote-leikkausten tai -rahoituksen eron. Se on siinä, että me olemme valmiita kyllä itse asiassa paljon rohkeamminkin purkamaan niitä normeja ja sääntelyä sieltä hyvinvointialueilta kuin hallitus, [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] mutta me emme imuroisi niitä rahoja pois. Miksi? Sen takia, että hyvinvointialueet ja valtiontaloushan ovat samaa julkista taloutta, ja nyt hallitus ennustaa, että tänä vuonna hyvinvointialueet tekevät alijäämää 1,2 miljardia. Meidän pitäisi antaa heille nytten työvälineitä kuroa umpeen sitä alijäämää, eikä niin, että annamme työkaluja ja imemme rahat pois, jolloin se alijäämä ei voi kuroutua umpeen. Ja niillä päättäjillä ja virkamiehillä siellä loppuu toivo ja tulevaisuudenusko. Tämähän on mahdoton tehtävä: aina kun me jotain yritetään tai me pyydetään, että purkakaa normeja, niin sitten kun valtio purkaa normeja, niin se imeekin rahat pois samalla. Heille tulee täysin toivoton olo. Ei näin, vaan luodaan toivoa sinne

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ja ajatellaan tätä hyvinvointialueen taloutta ja valtiontaloutta kokonaisuutena. [Puhemies koputtaa] Se on osa julkista taloutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

16.23 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehysriihen päätöksellä kehitysyhteistyöhön tehdään neljässä vuodessa 200 miljoonan euron lisäleikkaus. Tämä säästö tehdään jo hallitusohjelmassa sovittujen säästöjen lisäksi. Leikkausten mittaluokka on näin ollen 1,2 miljardia vuoteen 2028 mennessä. Tämä on Suomen historian suurin kehitysyhteistyöleikkaus, ja tämä on aivan oikein. [Kimmo Kiljunen: Ja kansainvälisistä vastuista laistamista! — Välihuuto eduskunnasta] Kun meillä on rahat tällä hetkellä näinkin tiukassa, etteivät ne tahdo riittää oman maan kansalaisille, niin olisihan se nyt hullua, että lappaisimme edelleen rahaa ulkomaille korruptoituneiden johtajien taskuun samalla tyylillä kuin aiemmin. Ei voi olla niin, että otamme lisää velkaa, jotta saamme jakaa sitä ulkomaille, ja onneksi tämä hallitus ei tee näin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

16.24 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Ministeri Purra pohdiskeli yritystukien leikkaamisen vaikeutta mielestäni aivan osuvasti. Yritystukien leikkaaminen on osoittautunut vaikeaksi oikeastaan hallituspohjasta riippumatta. Edellinen hallitus leikkasi jonkin verran yritystukia mutta aivan liian vähän. Se ei jäänyt toki vihreistä kiinni, mutta lopputulos on kuitenkin vaatimaton, ja jos edellinen hallitus olisi tässä työssä onnistunut paremmin, niin tämä hallitus olisi päässyt aloittamaan työnsä paremmalta pohjalta. [Ben Zyskowicz: Totta!]

Tätä en kummeksu, sen sijaan kummeksun erityisesti kahta asiaa:

Ensimmäinen on se, että vielä vaalien alla kokoomus kertoi äänestäjille, että leikataan yritystukia. Sitten kun vaalien jälkeen päästiin valtaan, niin se into leikata niitä yritystukia loppui. Ollaan sitten ainakin suorapuheisia äänestäjille.

Toiseksi kummeksun sitä, että vaikka yritystukien leikkaaminen voikin olla vaikeaa, niin ei pitäisi olla niin vaikeaa olla lisäämättä yritystukia, niin kuin hallitus nyt tekee — hallitus kasvattaa ympäristölle haitallisia yritystukia. [Ben Zyskowicz: No entäs tämä investointiporkkana, vastustatteko sitä?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

16.25 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä äsken tuolta oikealta puolelta pohdittiin oikeudenmukaisuuden määritelmää, ja sitähan on oikealta pohdittu tässä aiemminkin. Sillehän on ihan määritelmiä, mutta jos nyt tässä yhden tarjoan, niin mietin sitä, kun viikonloppuna pääministeri Orpo totesi, että yritystuista on todella vaikea leikata — mutta kun tämän hallituksen narratiivi on koko ajan perustunut siihen, että te teette ja kykenette tekemään nimenomaan vaikeita päätöksiä, niin eikö tämä nyt vesitä tätä teidän omaa narratiivianne?

Muutama leikkauskohde, jotka eivät ole olleet teille vaikeita: koulutus, sote, lapset — 17 000 uutta köyhää lasta —, nuoret. Lisäksi te väitätte, että te olette pelastamassa tulevat sukupolvet, mutta kuten totesin, niin näillä toimilla saadaan 17 000 uutta köyhää lasta, ja

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

tässä on kyse nimenomaan siitä tulevasta sukupolvesta. Eli kun tämäkään ei ollut teille vaikeaa, mutta yritystuet ovat sitten teille vaikeita, niin kyllä tässä minusta voidaan pohtia sitä, onko tämä nyt oikeudenmukaista, ja minusta tämä ei ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.26 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri tässä käytti painavan puheenvuoron, jossa hän totesi, että nämä sopeutustoimet tehdään ajatuksella ”hyvinvointia tuleville polville” — nii-in, pahoinvointia nykyisille. Edellinen on spekulatiivinen väite. Tämä on varmaa, mitä tässä tällä hetkellä tapahtuu.

Arvoisa valtiovarainministeri, ennen vaaleja ja vaalien jälkeen totesitte, että eläketuloihin ei kosketa, eläkeläisiltä ei leikata. [Jenna Simulan välihuuto] Nyt tämä ohjelma sisältää poikkeuksellisen voimakkaita leikkauksia nimenomaan eläkeläisväestölle. Hoivamitoitus muutetaan. Hoitotakuujärjestelmä: lääkärille pääsy venytetään seitsemästä päivästä kolmen kuukauteen. Eläkeläisten asumistukijärjestelmää on heikennetty — ja kaiken päälle vielä verotus. Eläkkeensaajat ovat ainoa ikäryhmä, johon kohdistetaan veroheikennyksiä, voimakkaita veroheikennyksiä — verotus kiristyy. Miksi te kohtelette nimenomaan eläkkeensaajia [Puhemies koputtaa] näin kohtuuttomalla tavalla? [Ben Zyskowicz: Edellisessä puheenvuorossa se oli juuri nuoria! — Vasemmalta: Heitäkin! — Ben Zyskowicz: Kaikkia juuri erityisen kaltoin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

16.28 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen omavaraisuus on näinä aikoina erittäin tärkeää ja puhtaan kotimaisen ruoan saatavuus suorastaan elintärkeää. Samalla tiedämme, että kotimainen maatalous kärsii rakenteellisesta kustannuskriisistä. Joka päivä keskimäärin yksi maatila lopettaa toimintansa Suomessa — ajatelkaa, joka päivä. Siksi hallitus ei kehysriihessä leikannut maataloustuista. Maanviljelijät eivät todellakaan ole suurituloisia. Sen sijaan he yrittäjäriskillä tekevät joka päivä kovaa työtä, jotta meillä muilla on mahdollisuus syödä maailman puhtainta ruokaa.

Ja nyt kun tätä demareiden PowerPoint-esitystä katsoo, niin te haluatte siis kuormittaa maataloutta leikkaamalla maataloustukia, koska tässä on säästövaikutus, ja te haluatte myös poistaa energiaveron palautuksen, koska silläkin saadaan rahaa. Ymmärrätkö, että tämä on kaikki pois siitä olemattomasta kannattavuudesta, mitä maataloudella on? [Jenna Simulan välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.29 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhusasiavaltuutettu on todella huolissaan vanhustenhoidon tilasta Suomessa. Vanhusten ympärivuorokautisia paikkoja vähennetään hyvinvointialueilla, ja tilalle tarjotaan yhteisöllistä asumista. Vanhusasiavaltuutettu on jo aikaisemmin tuonut ilmi myös, etteivät vanhukset ole tasavertaisessa asemassa hoidon ja hoivan suhteen eri puolilla Suomea. On pakko kysyä sosiaali- ja terveyspalveluista vastaavalta ministeriltä: mitä te vastaatte tähän vanhusasiavaltuutetun huoleen? Toivon, ettette tarjoile selitykseksi, että hyvinvointialueet voivat itse päättää, vähentävätkö vanhustenhoitopaikkoja, koska näinhän tehdään mielettömissä

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

säästöpakkoissa. Mitä siis vastaatte vanhusasiavaltuutetulle: saavatko vanhukset tasavertaisesti palveluja Suomessa? Ja onko teidän mielestänne hyvinvointialueiden ratkaisu vähentää ympärivuorokautisen hoivan paikkoja oikea ratkaisu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

16.30 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on useammassa puheenvuorossa tullut taas esille hoitotakuun ja hoivamitoituksen romuttaminen. Kun tästä puhutaan, täytyy muistaa, että me palataan edellisen hallituksen tasolle itse asiassa molemmissa. Eli te menitte ihan tyytyväisinä 0,6:n hoivamitoituksella, itse asiassa siihen asti, kun oli yksi päivä vaaleihin aikaa. Silloin se nousi sitten 0,65:een. Kolmen kuukauden hoitotakuu tippui 14 vuorokauteen viime syksynä vasta. Eli me palataan nytten siihen entiseen tasoon.

Esimerkiksi Keski-Suomesta voi antaa viestiä, että siellä päästään välittömästi avaamaan hoivapaikkoja, kun me saadaan tiputettua se hoivamitoitus 0,6:een. Eli se kapasiteetti ei nouse pelkästään ilmoittamalla, vaan siinä pitää tehdä jotain muutakin. Sama juttu hoitotakuussa: meillä on hyvin hankala vuokralääkäriongelma, mistä mekin ollaan saatu palautetta, ja yksi asia on se, että on jouduttu itseisarvoisesti palvelemaan niitä tiukkoja normeja. Nyt palataan siihen samaan mitoitukseen, mikä oli edellisellä hallituskaudella. — Kiitos. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

16.31 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on näitä matemaattisia termejä käytetty ja nollapisteitä ja muita, mutta pitää kyllä todeta, että se miinus 50 000 työllistä tämän hallituksen aikana on edelleen ihan tosiasia lähtee mistä pisteestä tahansa.

Julkisen talouden suunnitelman yhteenvedossa todetaan seuraavaa: ”Suomen talouden rakenteellisena ongelmana on heikko tuottavuuden kasvu. Tuotannollisia investointeja sekä tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa on verrattain vähän, ja nuorten koulutusaste on jäänyt alemmalle tasolle.” Arvoisa hallitus, olette ajanut työmarkkinat aikamooiseen kaaokseen ja vastaatte osaavan työvoiman pulaan leikkaamalla koulutuksesta ja hankaloittamalla työperäistä maahanmuuttoa. Ovatko nämä ne parhaat ratkaisut, millä tämän maan talous ja työllisyys saadaan kuntoon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

16.32 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on niin, että vasemmistolainen talousajattelu ei yksinkertaisesti toimi. Yliempaattisuus johtaa siihen, että ympäri maailman pitää jakaa kaikkea, mutta mistään ei voida säästää. Jos tuloja on sataa, niin jakomenoja on samaan aikaan 500. Ajatus kumpuaa siitä, että kyllä ne joku maksaa. No, on kuitenkin hyvä muistaa, että maksaja ei lopulta ole ihan kuka tahansa, vaan se on Suomen kansa, ennen kaikkea lainojen muodossa.

Sieltä demareista kerroitte, että pystyisitte työllisyyden hoidossa parempaan kuin tämä hallitus. Minä kysyn, että missä näytöt, [Jussi Saramo: Tilastossa!] ennen kaikkea taloudelle. Viime hallituksen työllisyystoimien piti tuottaa lisätuloja valtiolle kaksi ja puoli mil-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

jardia euroa. No, mitä tapahtui? Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan tuotto oli nolla euroa. Oho! Samaan aikaan 160 päivää on laskettu [Puhemies koputtaa] teidän uusimman ehdotuksenne työllisyystoimia, ei hirveästi vakuuta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

16.33 **Lotta Hamari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lastensuojelussa on työvoimapula, jonka ratkaisuksi hallitus esitti kehysriihessä huolestuttavasti sosiaalityöntekijöiden tai heidän sijaistensa kelpoisuusvaatimusten heikentämistä. Lastensuojelun sosiaalityö on alan kaikista vaativinta työtä, kuten myös MLL on muistuttanut. Olisin halunnut ministereiltä kysyä, miksi sosiaalityön aloituspaikkoja ei sen sijaan nosteta. Alalle kylä halutaan kouluttautua.

No, sitten kehysriihessä kohdennettiin työelämässä olevien täydennyskoulutukseen kymmenen miljoonaa euroa. Tällä pyritään korvaamaan aikuiskoulutustuen lakkautusta erityisesti erityisopettajien ja sairaanhoitajien koulutustarpeisiin vastaamiseen. [Arja Juvonen: Kyllä, se on hyvä asia!] Nyt, ministeri Satonen, olisin halunnut kysyä, kun tästähän on nyt unohtunut sosiaaliala: eli olisitteko voineet vielä harkita tämän sosiaalialan ottamista tähän mukaan?

Sitten vielä viimeinen kysymys: tämä sosiaalihuollon palveluvalikoiman raja, 100 miljoonaa euroa vuodessa, mitä tämä tulee tarkoittamaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.34 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sen verran vielä lisää tästä Suomen mahdollisuudesta: Jos emme metsiemme käyttöä älyä itse korjata, tämä järkyttävä hakkuiden lisääminen, joka tuhoaa suomalaisia metsiä suoraan polttouuniin energiaksi, nostaa valtavasti energianhintaa ja aiheuttaa valtavasti päästöjä, ja samaan aikaan kotimainen turve makaa suossa, vaikka se olisi vähempipäästöinen polttoaine kuin puu. Sitten kun vielä jalostaisimme puusta saatavat, sahoilta ja sellutehtailta tulevat tuotteet huipputuotteiksi, saisimme lisää vientituloja tähän maahan ja lisää työtä, lisää verotuloja, vaan ei tämä mene millään jakeluun, on vain ilmastonmuutos.

Ja sitten kun se tehdään, vihreät syyttävät meitä, että pitää tehdä ympäristöä suosivia ratkaisuja, ja te itse ajatte Suomeen valtavat määrät hirvittävää italialaista muovijätettä, joka voi sisältää vaikka supermyrkkyjä, ja kukaan ei korvaansa lotkauta. Onhan tämä ihmeellinen valtio. Ja kun vielä kaiken lisäksi vastaosapuolena on kansainvälinen huippurikollisjärjestö, joka pesee rahaa, niin osallistuvatko vihreät tässä tapauksessa kansainväliseen rahanpesuun ja rikolliseen toimintaan? Kysyn vaan: miksi tähän ei [Puhemies koputtaa] kukaan puutu? [Arja Juvonen: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

16.36 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin tässä miettimään, omistavatko vihreät nykyään Vantaan Energian, mutta mennään eteenpäin.

Oikeistolle köyhiltä leikkaaminen on ainoata työllisyyspolitiikkaa. Se on ainoa, mikä teidän mielestänne lasketaan. Teoriassa te ajatte työttömät töihin, kun on pakko, kun heiltä leikataan, mutta ei teillä ole heille tarjolla töitä. Ja nyt kun katsotaan näitä teidän omia en-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

nusteitanne, niin teillä ei ole tarjolla heille töitä koko kaudella. Eli oikeasti te teette vain työttömiä, ja te olette tehneet jo kymmeniätuhansia uusia työttömiä. [Pia Sillanpään välihuuto]

Suhdannepolitiikka on myös työllisyyspolitiikkaa, ja kun lasketaan monta lyhyttä suhdannetta, niin saadaan silloin lopulta pitkä aikaväli. Ja kun katsotaan edellisen hallituksen työllisyyspolitiikkaa, niin me saavutettiin työllisyysennätys. Mutta te sen sijaan syrjäytätte ihmisiä, [Pia Sillanpään välihuuto] te synnytätte rakennetyöttömyyttä ja te synnytätte paitisi sosiaalista myös taloudellista velkaa tulevaisuuteen. Nyt mietin, miksi te ette elvyttäneet, kun te näitte heti, että rakennusala romahtaa. [Puhemies koputtaa] ARA-rahastossa olisi ollut rahaa käytettävissä. Jopa edellinen sinivihreä hallitus [Puhemies koputtaa] elvytti, mutta te ette sitä voineet tehdä. Te teitte mieluummin työttömyyttä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska ministeri Ikonen joutuu pian poistumaan, annan hänelle nyt mahdollisuuden vastata esitettyihin kysymyksiin. — Kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

16.37 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tartun tähän, kun täällä esitettiin, että kuntatalous on tasapainossa. Valitettavasti tulevien vuosien tilanne ei ole ihan niin valoisa myöskään kuntien osalta, kuntataloudessa on synkkiä pilviä tällä hetkellä.

Me olemme hallituksena antaneet lupauksen siitä, että me haluamme vahvistaa perusopetusta. Siitä syystä esimerkiksi tässä JTS:ssä myöskin on pidetty huolta siitä, että kuntiin ei kohdisteta enää tällaisia vaikeita toimenpiteitä, vaan pyrimme tällä kokonaisuudella vahvistamaan myöskin kuntataloutta tässäkin vaikeassa tilanteessa nimenomaan pitääksemme huolta lasten ja nuorten hyvistä kasvun edellytyksistä, oppimisen tuesta, oppimisen edellytyksistä. Sillä luodaan hyvä pohja ihan koko meidän tulevaisuudelle.

Ja toisena: Täällä edustaja Hoskonen kysyi tästä investointien luvituksesta. Ministeri Mykkänen, joka sitten vie näitä substanssilakeja ympäristöministeriössä eteenpäin, ei nyt valitettavasti ole paikalla, mutta hän vie niitä lakeja eteenpäin. Meillä taas valtiovarainministeriössä on käynnissä aluehallinnon uudistus, joka tulee voimaan vuoden 26 aikana, ja siinä me muodostamme tällaisen uuden valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston, [Puhemies koputtaa] joka sitten nopeuttaa tätä investointien saamista. Se on erittäin tärkeä asia koko Suomen kilpailukyvyille. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Pahoittelut, napautin hiukan liian aikaisin, mutta jos saitte vastauksenne loppuun, niin hyvä näin. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.38 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Julkisen talouden suunnitelma jatkaa siitä, mitä hallitus on linjannut ohjelmassaan, talousarviossa 24 sekä kehysriihessä. Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat myös saksittavana, kun sairaalaverkkoa ajetaan alas, esimerkiksi Varkauden ja Iisalmen ympärivuorokautisten päivystysten lakkautuessa.

Valtiopäiväneuvos, aiemmin myös sisäministerinä toiminut Kari Rajamäki on tehnyt kantelun oikeuskanslerille koskien kansalaisten turvallisuuteen ja terveyspalvelujen turvaamiseen liittyvien perusoikeuksien vaarantumista. Kantelussa valtiopäiväneuvos toteaa seuraavaa: ”Perustuslain 19.3 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu.”

Arvoisa sosiaali- ja terveysministeri, miten mielestänne perustuslain mukainen edellytys toteutuu esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluista leikkaamalla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari taitaa olla poissa. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.40 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! En tiedä, miten muilla edustajilla on, mutta ainakin minulla tässä vaiheessa kevättä puhelin piippaa ihmisiltä viestiä tiestön kunnosta. Ainakin Savo-Karjalasta olen saanut kuvia siitä, milloin on maito-auto, milloin maatalouden työkoneet tai milloin ihan tavallisen eläkeläisen menopeli juuttunut jonnekin soratielle. Kyllähän tämä meidän tieverkon kunto on tällä hetkellä surkea. Kun näitä Väyläviraston arvioita katsoo, niin surkeammaksi vaan menee, eli Väyläviraston arvion mukaan tiestön korjausvelka olisi kasvamassa jälleen ensi vuodesta eteenpäin: vuoden 23 lopussa 2,6 miljardia, vuoden 25 lopussa 2,8 miljardia ja vuoden 27 lopussa jo 3,1 miljardia euroa. Kyllähän tämä kertoo siitä, että tämä hallituksen perustienpidon ja teiden korjausten rahoitus on tarpeisiin nähden täysin riittämätön — täysin riittämätön.

Kysyisinkin, arvoisa liikenneministeri: olisiko nyt vihdoinkin aika laittaa [Puhemies koputtaa] tämä Turun tunnin juna jäihin ja ohjata nämä vajaat 500 miljoonaa [Puhemies koputtaa] upottavien sorateiden ja reikäisten asfalttien korjaamiseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

16.41 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Aivan ensin, teknisesti siis tällä JTS:llä vastataan siihen EU:n vaatimukseen keskipitkän aikavälin budjettisuunnitelmasta, ja Suomen vakausohjelma on osa tätä Suomen JTS:ää.

No, nyt sitten kun mennään siihen keskusteluun työllisyysasteesta, mitä täällä on käyty paljon, että hallitus sai ennätystyöllisyysasteen, niin itse asiassa tässä JTS-dokumentissa käy hyvin ilmi se, että jo vuonna 25 noustaankin ylittämään vuoden 23 työllisyysaste ja sitten työllisyysaste nousee vuosittain jopa 76,1:een, kun se vuonna 22 oli vain 73,8.

Mutta kasvutoimia vaaditaan lisää. Meillä on tässä investointikannustin, sitten Teollisuussijoituksen pääomitus ja vivutus ja tki-panostuksia. Se pitkän aikavälin tavoite on saada velkasuhde pysyvästi alenemaan ja saavuttaa tämä pohjoismainen, hyvä talouskasvun taso, niin kuin Tanskassa on saatu. Se saadaan sillä, että ihmisille saadaan lisää ostovoimaa, [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta tulee talouskasvua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt useampi ministeri on pyytänyt vastauspuheenvuoroa. — Ministeri Juuso, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

16.42 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan kahteen kysymykseen.

Sosiaalihuollon palveluvalikoiman rajausta, 100 miljoonaa euroa, on vain yksi prosentti sosiaalihuollon kokonaiskustannuksista. Mitä se tulee pitämään sisällään? Sitä emme tiedä

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

vielä, mutta selvitystyö on aloitettu, ja me palaamme varmasti asiaan sitten myöhemmin, kun asia on ajankohtainen. Tämän leikkauksen on tarkoitus toteutua vuoden 26 alussa, eli se on tulossa puolentoista vuoden päähän budjettilakina eduskuntaan. Arvioimme sen silloin.

Mitä tulee näiden yöpäivystysten lakkauttamiseen ja niiden perustuslaillisuuteen: Kun hallituksen esitys lähtee lausunnoille, niin siinä arvioidaan myöskin se, ovatko ne perustuslaillisesti mahdollisia, ja aikanaan tämä esitys menee hyvin suurella todennäköisyydellä myöskin perustuslakivaliokunnan käsittelyyn, ja siellä myöskin perustuslakivaliokunta saa ottaa kantaa tähän asiaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

16.43 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä työllisyysasteasiasta itse asiassa edustaja Vähämäki erinomaisesti sanoi: siis se perintö, jonka tämä hallitus sai, on Pohjoismaiden alhaisin työllisyysaste. Se on sillä tavalla vakava kysymys, [Hanna Sarkkisen välihuuto] että se työllisyysaste, joka meillä tällä hetkellä on, ei riitä siihen, että me pystyttäisiin rahoittamaan meidän hyvinvointiyhteiskunnan menot. Jos meillä olisi sama työllisyysaste kuin muissa Pohjoismaissa, joissa ollaan ehkä kolme pinnaa meitä korkeammalla, niin silloin tilanne olisi jo ihan toinen. Jos katsotaan sitten, mikä tämä historiallinen kehitys tässä on ollut, niin eniten työllisyydessä sai aikaan Sipilän hallitus, 120 000—130 000 työpaikkaa lisää, jolloin myös työttömyys väheni noin 110 000:lla. Edellisen hallituksenkin aikana kyllä, Rinteen—Marinin aikana, työllisyysaste sinällään nousi mutta työttömyys ei juurikaan vähentynyt, koska lisätyölliset tulivat pitkälti opiskelijoista, eläkeläisistä ja työperäisestä maahanmuutosta.

Sitten täytyy vielä sanoa siitä, että viimeisen kahden vuoden aikana, mitä on edellisen hallituksen ajalta, tehtyjen työtuntien määrä ei noussut ollenkaan, koska osa-aikatyön merkitys kasvoi niin paljon. Silloin tietysti kokonaisuuden kannalta olennaista on nimenomaan se tehtyjen työtuntien määrän kuva, mutta oli siinäkin tiettyä positiivista työllisyyskehitystä. Se täytyy kyllä sanoa, että siinä tehtiin erittäin iso virhe, että silloin ei tehty niitä rakenteellisia uudistuksia, mitä me nyt tehdään. Jos ne rakenteelliset uudistukset olisi tehty silloin, kun avoimia työpaikkoja oli huomattavasti enemmän, niin kannustinloukkujen purkaminen olisi paljon tehokkaammin vastannut tähän tilanteeseen, ja silloin meidän lähtötaso olisi ollut huomattavasti korkeampi. Minä luulen, että lähes kuka tahansa ekonomisti allekirjoittaa tämän. Mutta kun niitä ei ole tehty, niin nyt meidän on tehtävä. Uskon kyllä vakaasti, että tämä kääntyy 25—26 positiivisempaan suuntaan, kun saamme myös niitä työllistymistä edistäviä toimia, kuten myös paikallista sopimista, eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

16.46 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kallio, joka ei ole tällä hetkellä enää salissa, kysyi kyllä erittäin hyvän ja tärkeän kysymyksen liittyen alueellisen ja paikallisen maaseudun kehittämisen määrärahoihin ja niihin kohdentuviin säästöihin. Nyt ei varmastikaan edustaja Kallio eikä varmaan kovin moni muukaan ole kerennyt katsoa lisätalousarvio kakkosta, joka eilen julkaistiin valtiovarainministeriön sivuilla. Sieltähän käy ilmi, että nämä alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen kohdistuvat säästöt toteutetaan momenttien välisillä määräraha-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

siirroilla sillä tavalla, että siinä käytetään hyväksi siirtymäkauden 21—22 käyttämättömiä ja myöskin peruuntuneita määrärahashankkeita.

Tällä tavalla tällä on erittäin tärkeä merkitys tietenkin sen suhteen, että ensinnäkin pystytään täysimääräisesti jatkamaan näitten maaseudun yritys- ja hanketukien tukemista, ja sitten toisaalta tällä tavalla emme tule menettämään yhtään EU-saantoja. Eli tältä voi sanoa, että tämä osoittaa juuri sen tahtotilan, joka tällä hallituksella on pitää huolta koko Suomesta, pitää erityistä huolta meidän maaseudusta. Maaseudun elinvoima on koko Suomen etu. Tästä kai voisi sanoa edustaja Kalliolle ja muillekin, jotka tästä asiasta ovat kiinnostuneita: tästä saa kyllä kiittää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

16.47 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kysyttiin, eikö hallitus arvosta ammatillista osaamista. Kyllä arvostamme, sitä tarvitaan jatkossakin. Ja juuri sen vuoksi me myös olemme uudistamassa ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää niin, että se koulutus todella tuottaisi sellaista osaamista, jota työmarkkinoilla tarvitaan, eli niin, että se koulutus palvelisi paremmin niin työelämää kuin niitä opiskelijoita, jotka sinne osallistuvat. Lisäämme siis suoritusperusteisuutta ja vaikuttavuusrahoituksen merkitystä, jotta koulutuksella pitää pyrkiä antamaan sellaista koulutusta ja osaamista, jota työmarkkinoilla kysytään. Tämä tehtävä leikkaus kohdistuu sillä tavalla, että se ei kohdistu nuoriin oppivelvollisiin, ja sen jälkeenkin ammatillisen koulutuksen rahoitus on yli 2 miljardia euroa eli korkeampi kuin vaikkapa koko meidän yliopistojen rahoitus, joka tehdään valtion rahalla. Eli myös tämä mittasuhte kannattaa huomata tässä.

Täällä kysyttiin sosiaalityön aloituspaikkojen lisäämisestä. Joo, valitettavasti on totta, että näitä aloituspaikkarahoja, joita kyllä kohdensimme nyt sote-alalle, tuli enemmän sinne terveydenhuollon puolelle ja sitten varhaiskasvatukseen, eli niitä ei tällä kertaa suunnattu sosiaalityön osaajiin. Sielläkin varmasti on tarvetta, niin kuin meillä muutenkin on aloituspaikkojen lisäämiseen tarvetta. Sekään ei kuitenkaan yksinään riitä siihen, että me saamme meidän osaamis- ja koulutustasoa nostettua. Ja aloituspaikkalisäykset olisi aina toivottavasti pystyttävä tekemään niin, että meillä olisi käytettävissä myös lisärahoitusta.

Totta kai kannustamme korkeakouluja myös siihen, että nykyisellä rahoituksella voidaan tuottaa mahdollisimman laadukkaita ja mahdollisimman paljon tutkintoja, mutta sielläkin on tutkintotavoitteita nostettu jo monina vuosina peräkkäin, ja sen vuoksi pitää huolehtia myös siitä, että laatu pysyy varmasti riittävän hyvänä. Toistaiseksi näyttää siltä, että korkeakoulutettujen työllisyys on kuitenkin säilynyt erittäin korkealla tasolla, ja voidaan sanoa, että se on siis siinä mielessä laadukasta.

Olisi ollut vielä pari vastausta, mutta jatkan sitten tulevilla puheenvuoroilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, viisi minuuttia.

16.49 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Vastaan minulle tullessiin kysymyksiin ja korjaan muutamia vääriä väitteitä.

Ensin kysyttiin, onko Suomi todella ajanut näissä EU:n finanssipoliittisissa säännöissä tiukkaa linjaa ja miksi niin, kun ne meihin osuvat. Kyllä. Olen ajanut siellä tiukkaa linjaa. Minun mielestäni Ruotsi, Tanska, Hollanti, Saksa ovat meille huomattavasti sopivampi,

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

samanmielisten maiden ryhmä kuin esimerkiksi Italia, Ranska, Espanja. Tämä komission nettomenopolku, jota näissä säännöissä seurataan, nimenomaan pyrkii siihen, että se velka saadaan alenevalle uralle. Ja siihen tämä hallitus nimenomaan haluaa päästä: eli siihen, että tällä hallituskaudella se velkasuhde saadaan oikaistua ja toivottavasti sitten tulevilla kausilla laskuun. Tässä komissio tarkastelee myös tätä alijäämän määrää. Ja koska poikkeama alijäämässä saa olla vähäinen ja väliaikainen, niin siksi me tarkastelemme hyvin tarkasti tämän vuoden alijäämää, joka nyt näyttää olevan siellä 3,5:n alla, jossa sen pitää myös pysyä, ja sitten ensi vuoden alijäämää, joka pitää saada alle kolmen. Muun muassa siksi hallitus on tuomassa alvikorotuksen jo tänä vuonna, koska tällä toimella me saamme tälle vuodelle niitä tarvittavia toimia.

Ostovoimasta: On aivan totta, että kun teemme leikkauksia esimerkiksi sosiaaliturvatuksiin tai nostamme arvonlisäveroa, niin sillä on kielteinen vaikutus ostovoimaan. Mutta samaan aikaan ostovoima kuitenkin paranee ja kääntää kulutuksen ja investoinnit nousuun. Tämä toteutuu paitsi hallituksen omilla toimilla myös tietenkin siksi, että inflaatio hidastuu ja korot ovat laskusuunnassa.

Eläkejärjestelmän kestävydestä: Edustaja Lohi, me olemme täysin samaa mieltä hallituksessa siitä, että väestökehitys, huoltosuhde, sijoitustuotot, ylipäättänsä sellainen etuustaso, joka on kestävä, ovat oleellisia tekijöitä. Ja juuri siksi hallitusohjelmassa on kirjaus tästä. Tällä hetkellä neuvotteluita käydään kolmikantaisesti, ja hallitusohjelmassa on myös perälautakirjaus siitä, että mikäli tähän ei päästäisi, niin hallitus on valmis tässä toimimaan.

Sitten minua hyvin paljon ihmetytti, kun sieltä sanottiin, että ei ole mitään Itä-Suomeen kohdistuvaa, kun minä nimenomaan esittelypuheenvuorossani esittelin tätä kasvupakettia, josta tämä Fingridiin ja Gasgridiin kohdistuva tarvittaessa tehtävä pääomitus kohdistuu erityisesti sinne itäiseen Suomeen. [Seppo Eskelisen välihuuto] Ja kyllä, tästä olen ainakin itse sieltä suunnalta saanut nimenomaan kiitosta — sekä kaupungin johdolta että maakunnan ihmisiltä ja monilta yrityksiltä. Se huoli, mikä on tuotu, on se, että kantaverkon kapasiteetti olisi investointien pullonkaula siellä idässä, ja tämä on se yleisin huoli, jonka ainakin itse olen lukuisilla visiiteilläni siellä kuullut. Ja juuri tähän hallitus kasvupaketissaan puuttuu useiden muiden tärkeiden kasvupanostusten lisäksi.

No sitten oli maininta EU:n tulevasta päästökaupasta. Kyllä, tämä ETS 2 eli polttoainejakelijoiden päästökauppa tulee voimaan vuonna 2027. Ja keskustan edustajalle huomautan, että tämä on teidän, edellisen kauden hallituksenne kuittaama päästökauppa ja yksi esimerkki niistä asioista, jotka tämän hallituksen syliin tulevat hyvinvointialueiden, soten, velan, paisuvien menojen ohella, ja tämänkin kanssa yritämme pärjätä, ja muun muassa sen ammattidieselin sinne juuri siitä syystä rakennamme.

Arvoisa puhemies! Työllisyysasteeseen liittyen täällä edustaja Vähämäki jo oikein hyvin korjasikin, eli kuten VM:n papereista näkee, niin työllisyysaste on korkeampi ja työttömyysaste alhaisempi tuolla kautemme lopulla verrattuna viime vuoteen.

Lisäksi kysyttiin yleisesti hyvätuloisten, varakkaiden ihmisten osallistumisesta näihin meidän talkoisiin. Jälleen kerran muistutan voimakkaan progressiivisesta ja tuloja tasavasta verotuksesta, joka meillä täällä Suomessa on. Itse asiassa 10 prosenttia näistä kaikista eniten tienaaavista maksaa tuloveroista lähes puolet. Emme näe, että työn verotuksen kiristäminen olisi järkevää tällaisessakaan tilanteessa.

Edustaja Lindén puhui hyvinvointialueiden säästöistä. Kuten olen todennut, niin kehysriihisäästöistä hyvinvointialueille kohdistuvien säästöjen osuus vastaa niiden budjetiosuutta.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Vielä loppuun vähän positiivisempi näkymä, arvoisa puhemies: Kun katsotaan tätä JTS-kauden loppua 2028 ja sitä, mitä sille alijäämälle tapahtuu, niin kyllä se hyvin merkittävästi laskee hallituksen toimilla. Mutta kun katsotaan, mitä se alijäämä on siellä syönyt, niin yli puolet alijäämästä on 2028 korkomenoja, valtionlainan korkomenoja — ajatelkaa, yli puolet. Sitten kun katsotaan sitä loppuosaa, niin siellä on turvallisuuteen liittyviä suuria hankintoja eli hävittäjät, HX-hanke. Jos katsotaan sitten ikään kuin primäärialijäämää, [Puhemies koputtaa] joka tulee jostain muualta, niin se on, kuulkaa, yksi miljardi. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoroa voi pyytää painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. [Pia Viitanen: Se on jo painettu! — Aki Lindén: On painettu!] — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.55 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Puutun tähän valtiovarainministerin äskeiseen vastaukseen: Tuolta löytyy hyvin tarkka laskelma siitä, että 685 miljoonaa euroa on hyvinvointialueiden nettoleikkausten määrä kehysriihessä. Ne on siinä sitä edeltävällä sivulla eritelty yksityiskohdittain, ja niitä on 11 eri lajia. Tämä 685 miljoonaa siitä kaiken kaikkiaan leikattavasta 1,6 miljardista — vai oliko se nyt 1,4 miljardia, kumpi vain — on selvästi enemmän kuin hyvinvointialueiden osuus valtion budjetissa. Sehän on 25 miljardia — pyörustin sen siitä 24,7:stä — ja valtion budjetti on 88 miljardia, jolloin se osuus on 28 prosenttia, ja tuossa se käytännössä lähentelee puolta. En ymmärrä edelleenkään, että sanoitte, että se vastaa hyvinvointialueiden osuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

16.56 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! En malta edelleen olla kysymättä, kun tuota SDP:n vaihtoehtoa, jos sitä nyt vaihtoehdoksi voi sanoa, lueskelin ja kun jälleen kerran kävi ilmi, että ne työllisyysvaikutusten arviot ovat tulossa joskus myöhemmin: Kun teiltä SDP:ltä on nyt tingattu tässä kuukausitolkulla, yli puoli vuotta, marraskuusta asti, missä ne teidän edellisen vaihtoehtonne työllisyysvaikutusarviot ovat, niin niitä ei ole kuulunut kuukausien aikana ja useista lupauksista huolimatta. Käykö tässäkin nyt samalla tavalla, että jäämme vaille näitä vaihtoehtonne uskottavuutta parantavia arvioita? Kysynkin tässä SDP:n edustajilta, keitä teitä täällä nyt enää on jäljellä: osaisitteko arvioida, milloin näitä vaikutusarvioita saattaisi sopia odotella? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.57 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Purraa siitä, että totesitte, että olemme, keskusta ja hallitus, samaa mieltä tästä eläkejärjestelmän kestävydestä, ja sen takia tuossa edellä ihmettelinkin, miksi ministeri Grahn-Laasonen siitä naljaili ja ministeriaitiossa naureskeltiin keskustan esitykselle.

Sekin on muuten totta, että ei voi uskottavasti samaan aikaan vastustaa kaikkia vaikeita menoleikkauksia ja vaatia, että velkaantuminen pitää lopettaa. Eihän se semmoinen ole uskottavaa politiikkaa tai se, että nyt vaaditaan elvytystä täällä. Meillä on niin hankala tilanne valtiontaloudessa, on syöksykierre, että se pitää katkaista, ja hallitus on ihan oikean mitaluokan paketilla katkaisemassa sitä. Voi sanoa, että finanssipolitiikan yleisviritys ei voi

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

olla nyt elvyttävä. Nyt on pakko katkaista tämä syöksykierre, ja hallitus tekee siinä mielessä ihan oikean mittaluokan paketin. Keskustalla on sama ajatus siitä mittaluokasta, me teemme vain vähän eri arvioita siitä, miten me suuntaisimme sen. Meillä on erilaiset arvovalinnat osittain, monelta osin samanlaisetkin. Mutta se, mikä kyllä nyt tässä kuitenkin pelottaa, on se, että hallitus itse ennustaa, että ensi vuoden jälkeen taas [Puhemies koputtaa] talous lähtee hiipumaan, kasvu hiipuu, [Puhemies koputtaa] ja se ei ole hyvä juttu. Sillä ei Suomi nouse.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

16.58 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomella kiistatta on isoja rakenteellisia ongelmia ja tuottavuuteen liittyviä haasteita. Ja on hyvä, että ihan keskustelun alkupuolella nousi vertailukohdaksi esimerkiksi Tanska. Täytyy sanoa, että itse olen suorastaan kateellinen, kun katsoo heidän taloutensa dynaamisuutta: Julkinen talous on tasapainossa ja velkaantumisaste varsin siedettävä. Siellä on hyvin voimakas tki-ympäristö. Tietysti on tämä yksi tähtiyritys mutta paljon muitakin. Pääomamarkkinat ovat kehittyneitä. Myös Ruotsista tuli uutinen, että siellä on vähän yli kymmenen vuoden aikana yli 500 yritystä listattu pörssiin.

Nyt kun ajattelee tätä tilannetta, niin kyllähän siellä on jotain tehty tässä oikein. Sitten kun täällä sosiaalidemokraattienkin puheenvuoroja kuuntelee ihan jo ennen tätä JTS-käsittelyä, niin siellä on hyvin nihkeitä linjauksia ollut yrittäjyyteen liittyen, erilaisiin asioihin liittyen, jotka liittyvät yrittäjyyteen, pääomamarkkinoitten kehittämiseen. Mistä tämä ristiä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja ministeri Ranne, kolme minuuttia.

17.00 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Arvoisa puhemies! Aloitan sillä, minhin valtiovarainministeri päätti, eli siihen Itä-Suomeen: kasvupaketti, Fingrid—Gasgrid, mutta myöskin, jos te menette nyt katsomaan Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan seutuja, niin siellä on menossa 500 kilometrin päällystysurakat, yli 20 siltaa. Nämä tiedot löytyvät Väylän sivuilta.

Ensi kesänä siis tulemme pysäyttämään tämän korjausvelan kasvun, ja se on tietenkin pyrkimyksemme myöskin seuraavana kesänä. Korjausvelka on syntynyt useamman hallituskauden aikana, eikä sen suuntaa pystytä tietenkään kokonaisuutena muuttamaan kerralla, mutta me haemme toki tälle jatkuvaa, vakaata rahoitusta, johon kaikki voisivat sitoutua. Liikenne 12 -liikennejärjestelmäuudistus on yksi keino, jonka kautta sitä lähdetään hakemaan, jotta me voisimme pysäyttää kasvun ja vähitellen lähteä siitä vähentämään.

Sitten kun täällä huudettiin ja toivottiin tietenkin tätä rakennusalan työllisyyden parantamista, niin tässä muutamakin kuukausi sitten totesin, että raksamiehistä saa erinomaisia asfalttimiehiä, ja voin todeta, että näin on kyllä myöskin käynyt. Meillä on kotimainen työvoima hyvin työllistetty tuolla maanrakennushankkeissa ja asfalttityömailla.

Kokonaisuudessaan täytyy todeta vielä tästä liikennepuolesta, että kyllä meillä on todella nyt kumipyörähallitus. Kumipyöräliikenteestä hyvinkin huolehdimme, sillä mitä enemmän meillä liikkuu teillä tonneja ja ihmisiä, sitä paremmin myöskin yritykset voivat ja sitä paremmin saamme kasvua tähän maahan. Kuljetusala kokonaisuudessaan ja myöskin au-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

toala ovat ottaneet varsin ilolla vastaan nämä hallituksen toimet. Toki me myöskin teemme säästöjä, mutta myöskin tällaisilla julkisilla hankinnoilla, urakoilla, mitä me nyt tuolla teemme, pistämme todella paljon rahaa teihin, tiestön korjausvelkaan. Kun kilpailutamme kunnolla, saamme paremmin myöskin vastinetta rahalle.

Turun tunnin juna — se pullahtaa aina täällä esiin. Toistan teille tämän, missä tässä nyt tällä hetkellä mennään. Hallitus on toistaiseksi sitoutunut 306 miljoonaan sillä ehdolla, että kunnat osallistuvat tähän hankkeeseen 49 prosentilla. Odotamme myös, että EU:sta saadaan tietty rahapotti, ja katsomme askel kerrallaan, kuinka edetään. Toistaiseksi nämä päätökset Salo—Hajala ja Espoo—Hista ovat aivan järkeviä päätöksiä, kymmenen kilometrin päätöksiä, jotka tulevat niillä alueilla myöskin nostamaan maan arvoa ja käynnistämään kaavoitushankkeita. Eli näissä on varsin järkeä, mutta menemme askel kerrallaan. Ja tämä hallitus ei ole sitoutunut miljardien tunnin juniin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt näyttää siltä, että nyt on käytetty aika, mikä tähän on varattu, se kolme tuntia. Mutta koska näyttää siltä, että edustaja Siponen ei suostu istumaan, ennen kuin saa puheenvuoron, [Pia Viitanen: Eikä Viitanen!] niin hän saa sen yhden minuutin. Sitten me mennään seuraavaan aiheeseen ja tämän käsittely keskeytetään. Kolme tuntia on kulunut. — Edustaja Siponen.

17.03 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Käytän tämän hyväksi ja kiitän ministereitä. Tämä oli mukava kuulla Fingridin pääomittamiseen liittyen, koska ei ole oikein saatu tietoa, mitä tämä koskee. Nyt olen kahden ministerin suusta kuullut, että se nimenomaan kohdistuu Itä-Suomeen. Se on erittäin hieno asia, ja nyt on myöskin sitten kirjoissa ja kansissa tämä tieto.

Jatkaisin vielä liikenneministerin puheenvuorosta. Todellakin tiestön korjausvelka näistä hyvistä puheista huolimatta noin puoli miljardia kasvaa tämän hallituksen aikana. Se näkyy noista papereista. Vaikka Turun tunnin junan rahoitusta täällä vähäteltiin hieman, niin kyllä se vajaa 500 miljoonaa siellä hallitusohjelmassa on eli täsmälleen sama summa kuin tiestön korjausvelka tulee tämän hallituksen aikana kasvamaan. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Viitanen vielä, nopsa puheenvuoro.

17.04 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, kiitoksia! Palaisin tässä oikeastaan kahteen edelliseen ministeri Purran puheenvuoroon ja siihen, osallistuvatko nyt hyvätuloiset näihin talkoisiin vai eivätkö osallistu.

Puhemies! Vaikka minä kuinka yritän, en löydä täältä mitään tapaa, millä tällä hetkellä tämän hallituksen toimesta hyväosaisimmat osallistuisivat talkoisiin. [Jorma Piisisen välihuuto] Nimittäin nämä veroratkaisuthan menevät niin, että tälle vuodelle, ministeri, teidän tulotasollanne verot laskivat 2 000 euroa, ja nyt, kurmuutate, ministeri Juuson sanoin, suurituloisia niin, että laitatte sitten 300 euroa lisää, mutta lopputuloksena olette keventäneet kaikkein suurituloisimpien verotusta 1 700 eurolla. Minun mielestäni silloin se ei tarkoita, että suurituloiset osallistuisivat lamatalkoisiin — ei toden totta, näin ei ole — ja sen takia me olemme täällä tätä oikeudenmukaisuutta peräänkuuluttaneet.

Puhemies! Kyllä se vain on niin, että kun sanotaan, että olemme kaikki samassa veneessä, niin ei se vain ole oikein, että vain toisilla on pelastusliivit.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ministeri Purra sanoo viimeisen sanan.

17.05 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suosittelemme edustaja Viitaselle perehtymistä verotaulukoihin. Te ette voi olla tosisanne sitä mieltä, että hyvätuloiset palkansaajat eivät tässä maassa osallistu. [Pia Viitanen: Teidän päätöksillänne!] Heidän maksamillaan veroilla, joista tulee enemmistö verotuotosta, tuloveroista, kustannetaan sosiaaliturvaetuudet, kustannetaan palvelut, kustannetaan paljon yhteiskunnasta.

Minä mielelläni laskisin kaikkien verotusta. Pienituloisten verotus Suomessa on huomattavan alhaista verrattuna meidän verrokkimaihin, mutta meidän kokonaisveroaste on edelleen korkea. Meillä jo keskituloisen verotaakka on huomattavan korkea, ja tämä hallitus ei näe hyväksi politiikaksi korottaa keskituloisten verotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, sitten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.06.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.54.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu, ja ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Jäntti. Olkaa hyvä.

19.54 Aleksi Jäntti kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen velkaantuminen oli viime vuonna EU-maiden rajuinta. Jo ennen eduskuntavaaleja kokoomus asetti tavoitteekseen, että maamme talous saadaan tasapainoon tämän vuosikymmenen loppuun mennessä — ihan siinä vauhdissa ei valitettavasti vielä olla. Hallitusohjelmassa tehtiin päätös kuuden miljardin euron sopeutuksesta. Suomen talouden tilanne on edelleen heikentynyt hallitusohjelman kirjoittamisen jälkeen, ja niinpä kevään kehysriihessä päätettiin vielä kolmen miljardin sopeutuksista. Siis noin yhdeksän miljardin euron sopeutuspäätökset alle vuoden sisällä alle 90 miljardin budjettitasolla.

Talouden viimeaikaiseen heikkenemiseen ovat keskeisesti vaikuttaneet ennusteita heikompi suhdannetilanne, noussut korkotaso, hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne sekä odotettua heikompi verokertymä. Karuin tosiasia on kuitenkin se, että taloutemme ei ole reaalisesti kasvanut 16 vuoteen. Samalla olemme velkaantuneet yhtäjaksoisesti niin, että ilman merkittäviä toimia velkasuhteemme suhteessa bruttokansantuotteeseen lähestyisi peräti 90:tä prosenttia vuoteen 2028 mennessä, kun verrokkimaissamme Ruotsissa ja Tanskassa julkisen velka on noin 30 prosentin tasolla. Valtion korkomenot lähestyvät tällä vaalikaudella jo neljää miljardia euroa vuodessa.

Se, että hallitus tekee määrätietoisia toimia taloutemme tasapainottamiseksi, ei ole viemässä meitä kivikaudelle vaan monien palveluiden osalta sille tasolle, jolla muutama vuo-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

si sitten olimme. Pärjäsimme silloin ja elimme täysin ihmisarvoista elämää ja tulemme pärjäämään jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on paitsi hyvinvointivaltion pelastaminen myös EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn joutumisen välttäminen. Siitä seuraisivat muun muassa entistä suuremmat korkomenot, ja nuo menot olisivat myös pois palveluista, puhumattakaan niistä varsinaista sopeutustoimista, joita EU-tasolta tehtäisiin.

Vaalikauden alussa yksikään oppositiopuolue ei myöntänyt kuuden miljardin sopeutus-tarvetta. Sitten se on kasvanut yhdeksään miljardiin. On kyllä myönnetty, että EU:n tarkkailuluokalle joutumista tulee välttää, mutta kokonaisvaltaisia keinoja ei ole esitetty. Rakas Harkimon johtama oppositio, teillä on miljardien takamatka, mutta onneksi ollaan vasta tiistaissa — tässähän on koko viikko aikaa esittää vaihtoehtoja.

Lähdetään liikkeelle salin ääreläidaltä, vasemmalta: siellä velkaantumisen ei ole mikään ongelma ja verottaakin voi vaikka hengiltä. Pääoppositiopuolue näyttää jatkavan hötön tiellä. Olennaisia olisivat toimenpiteet, joilla on julkista taloutta vahvistava vaikutus, ja olisi vähintään kohtuullista, että toimet pohjautuisivat valtiovarainministeriön vahvistamiin laskelmiin. Kokemus osoittaa, että julistuspolitiikan hedelmät ovat jo kypsyessään pilaantuneita. 3,5 miljardin euron veronkiristykset verrattuna hallituksen päättämiin 1,4 miljardin kiristykseen jatkavat sitä johdonmukaista linjaa, jolla verotusoikeus halutaan saattaa hyvinvointialueilta aina EU-tasolle saakka. Ei kiitos. Kiinnostavinta on, että puhutaan ja tarkkerrutaan yksittäisiin asioihin sen sijaan, että esiteltäisiin kokonaisuuden lukuja. Siihen ei uskalleta mennä.

Vihreille kaikki kunnia siitä, että he ovat ilmoittaneet sitoutuvansa kuuden miljardin euron sopeutukseen, mutta miten on yhdeksän miljardin laita? Maali on siirtynyt sinne, mikäli haluamme välttää liiallisen alijäämän menettelyn. Luotetaanko vihreän veran ääressä valtiovarainministeriön virkakunnan näkemykseen tilanteesta vai ennemmin omiin taskulaskimiin? Kuinka monta kertaa saman sopeutustoimen voi ynnätä lopputulokseen niin, että lopputulos edelleen kasvaa?

Saavuttaessa salin keskelle voitaneen todeta, että 4,5 plus 3 ei ole 9. Summasta puuttuu vielä puolitoista miljardia, ja tällaisella matematiikalla päättyy EU:n tarkkailuluokalle. Koko viime vaalikauden talouspolitiikan arviointineuvosto ynnä muut kehottivat puuttumaan velkaantumisen kasvuun, sopeuttamaan ja tekemään rakenteellisia uudistuksia. Sen sijaan silloinen hallitus erään keskeisen puolueen ja sen valtiovarainministerin tuella kuit-tasi poliittiset riidat ja sovut rahanjaolla. Meidän perheemme ylimääräinen lapsilisä meni Ukrainan aseapuun, mutta ei sitä meidän kauttamme olisi tarvinnut kierrättää.

Arvoisa puhemies! Kyse ei ole vain sopeutustoimista, niillä eväillä Suomi ei nouse. Tarvitaan myös kasvutoimia. Niitä jo hallitusohjelma on pullollaan, ja kehysriihessä lisättiin porkkanoina puhtaan siirtymän investointien saamiseksi koko Suomeen. [Puhemies koputtaa] Suomen talous nousee vain työllä ja yrittämisellä. Ne ovat hyvinvointiyhteiskuntamme palveluiden ja rahoituksen perusta. Hallituksen toimenpiteillä on mahdollista pysäyttää julkisen velkasuhteen kasvu. Emme aio jättää Suomen pelastamista kesken.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Simula.

20.00 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Vastuullista talouspolitiikkaa, totuudenmukaista kuvaa julkisen talouden tilasta ja kasvu- sekä työllisyystoimia — siinä on tämän hallituksen resepti Suomen pelastamiseksi. Työnteko on aiempaa kannattavampaa, turvalli-

suuteen ja tieverkkoon panostetaan, kehitysavusta leikataan ja kaikkea hallintoa tehostetaan. Tilanne on se, että valtion tulot eivät ole vuosikausiin riittäneet menojen kattamiseen. Ratkaisu ei ole sosiaalidemokraattien ehdottama veronkorotusten tie vaan menosopeutus. Se ei ole näivettämistä vaan vastuullista ja välttämätöntä taloudenhoitoa. Menosopeutus-tarpeet eivät tähän hallituskauten loppu, vaan töitä Suomen julkisen talouden tervehdyttämiseksi on tehtävä yli vaalikausien. Valitettavasti kuulostaa siltä, että oppositio ei ole siihen valmis.

Toisin kuin oppositio antaa ymmärtää, ei tämä julkisen talouden tilanne ole syntynyt yhdessä eikä kahdessakaan vuodessa eikä tämän hallituksen toimien myötä vaan on pitkäaikaisen yli varojen elämisen tulosta. Viime hallituskaudella kaikki menojarrut ja menokehykset loistivat poissaolollaan, ja selvää on, että ilman koronaa ja Venäjän aloittamaa hyökkäyssotaakin Suomen talous olisi ollut joka tapauksessa retuperällä. Siitä kertoo karua kieltään pääoppositiipuolue SDP:n tänään julkaisema vaihtoehto, joka on varsinainen rimanalitus. Siellä listataan niin sanottuja uudistuksia ja reformeja niitä sen enempää avaamatta mutta lasketaan niille kuitenkin miljardiluokan vaikutukset. Lisää veroja, kuritusta maaseutuelinkeinoille ja huoltovarmuus alas — sen verran selvää saa tuosta vaihtoehtodosta. Ei ole ihme, että maa makaa nyt tässä tilanteessa, kun vaihtoehtoanne katsoo. Se on aivan samanlaista unelmahöttöä kuin edellisen hallituksen ohjelmakin.

Arvoisa puhemies! Vaikka tilanne on haastava, tämä hallitus on sitoutunut pelastamaan hyvinvointivaltion. Tämä hallitus aloittaa mittavan urakan, jolla tervehdytetään valtiontaloutta, ja se on ihan jokaisen suomalaisen etu. Sen lisäksi hallitus on historian autoilumyönteisin hallitus. Me todella ymmärrämme sekä yksityisautoilun että raskaan liikenteen merkityksen meidän koko yhteiskunnallemme ja huoltovarmuudelle. Jakeluvetoitteen jättikorotuksen, jonka Marinin—Saarikon hallitus jätti tälle hallitukselle perinnöksi, me peruiimme. Se olisi nostanut polttoaineiden hintaa kymmenillä senteillä litralta. Polttoaineveroa alennettiin tänä vuonna 168 miljoonaa euroa. Otamme käyttöön ammattidieselin vuonna 2027 — erittäin merkittävä uudistus. Lisäksi korjaamme vuosikautia kasvanutta tiestön korjausvelkaa nyt oikein urakalla, ja tänä kesänä korjausvelan kasvu saadaankin hetkellisesti jopa pysähtymään.

Oppositio puolue keskustakin on julkaissut paljon mainostetun oman, vihreäkantisen vaihtoehtonsa. Suurelta osin keskusta tuntuu olevan hallituksen linjoilla ja antaa meidän nyt tehdä ne vaikeat päätökset, jotka jäivät viime kaudella kokonaan tekemättä. Keskusta tuntuu kokevan Suomen tulevaisuutta tärkeämmäksi asiaksi istua oppositiossa kädet ristissä rukoilemassa oman kannatuksensa nousua.

Keskustan reikäisestä paperista löytyy myös kummallisuuksia, siis näiden miljardien kokoisten aukkojen lisäksi, kun harmaan talouden torjunnasta saatavilla taikaseinämiljoonilla puolue perustaisi maailmalle Suomi-kouluja ja Suomeen puolestaan englanninkielisiä kouluja ja päiväkoteja. Mihin katosi suomen kielen vaaliminen ja merkitys kotoutumiselle? Keskustan taikaseinästä ilmaantuu näillä toimin ulkomaista työvoimaa, jolla ongelmien kuvitellaan katoavan.

Maahanmuutolla ei ratkota talous- tai työllisyystilannettamme — ei, vaikka hokisitte samaa mantraa vielä toisetkin 20 vuotta. Onko päässyt käymään niin, ettei vanha koira opi-kaan uusia temppejuja? Teillekö ei riitä, että Suomi on toiminut koko maailman sosiaalitoimistona, vaan nyt te haluatte kouluttaa koko maailmaa, ette vain Suomessa vaan myös ulkomailla, suomalaisten veronmaksajien piikkiin? Keskustan vaihtoehdossa on paljon eh-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

dotuksia, joille ei ole laskettu minkäänlaista hintalappua, ja silti te väitätte, että niin sanottu sopeuttamisenne olisi samalla tasolla hallituksen kanssa.

Arvoisa puhemies! Talouskasvua, vaikkakin kituliasta sellaista, on luvassa jo ensi vuonna. Suomalaisten uskoa parempaan huomiseen on valettava, vaikka nyt elämmekin suusäkkiä myöten. Valitettavasti opposition toiminta ei tätä toivoa lisää. Vaihtoehtonne eivät tunnu perustuvan todenmukaiseen tilannekuvaan vaan ovat täsmälleen sitä politiikkaa, miksi tässä tilanteessa nyt olemme. [Markus Lohi pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi, vastauspuheenvuoro.

20.05 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että meillä on tosi vaikea taloudellinen tilanne, mutta siitä huolimatta totuuden kanssa ei kannataisi olla noin taloudellinen kuin edustaja Simula oli edellisessä puheenvuorossa. Maailmaanhan mahtuu monenlaista puhetta, mutta jos isänmaata halutaan rakentaa, niin ei se toisia syyttelemällä kummene. Ongelmat ovat sen verran vakavia Suomen taloudessa, että kannataisi mieluummin vähän nöyremmin suhtautua talouden tilanteen ja sopeutuksen edessä.

Keskustahan esitti 4,5 miljardin vaihtoehdon hallituksen 6 miljardin hallitusohjelmapakettille viime syksynä. Miksi se puolitoista miljardia oli eroa? Sen takia, että me silloin jo nähtiin, etteivät nämä hyvinvointialueiden säästöt tule toteutumaan, niin kuin me nyt nähdään, että alijäämä oli puolitoista miljardia ja tälle vuodellekin julkisen talouden suunnitelmassa ennustetaan 1,2 miljardin alijäämää. Siitä se tuli se ero. Ei se ole sen kummempi.

Ja nyt meillä on 7—8 miljardin paketti hallituksen 3 miljardin sopeutusta vastaan. On totta, että siellä työperäiseen maahanmuuttoon halutaan helpotusta, ja se on järkevää. Kyllä jossain vaiheessa kannattaa miettiä, että mihin Suomi, johon ei synny enää lapsia, menee. [Puhemies koputtaa] Meidän on pakko sanoa niille, jotka tulevat tänne töihin, että lämpimästi tervetuloa, mutta jos sinä olet tulossa sosiaaliturvalla, siihen meillä ei nyt ole varaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro on minuutin, ja olemme vielä viiden minuutin varsinaisissa puheenvuoroissa. — Edustaja Siponen, vastauspuheenvuoro.

20.07 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuossa kuuntelin tätä edustaja Simulan puheenvuoroa, ja oikeastaan piti tarkistaa, oliko meillä tänään käsittelyssä keskustan vaihtoehtobudjetti, koska lähes koko puheenvuoro keskittyi keskustan vaihtoehtobudjettiin. Oikeastaan se kertoo kyllä siitä, että meillä on vaihtoehto onnistunut, koska siihen puheenvuoro keskittyi. Katsoin kuitenkin, että tässä on valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta tälle illalle käsittelyssä.

Noissa muutamissa kommentteissa, mitä tuli tosiaan — niin kuin edustaja Lohi nosti esille — ei tosiaan ihan totuudessa pysytty. Mutta otetaan meidänkin vaihtoehtoomme kritiikki vastaan, ja varmaan siinäkin parannettavaa on, vaikka tänään on kyllä tullut vähän semmoinen kuva, että aika vähän siitä on löydetty heikkouksia. Mutta kyllähän sitäkin pysyy edelleen parantamaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako edustaja Simula kommentoida?

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

20.08 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä taitavat mennä sanat toisesta korvasta sisään ja toisesta korvasta ulos, kun minä nimenomaan kritisoin niitä teidän toimenpiteitänne. Te esitätte jälleen tällaisia taikaseinätemppuja, että maahanmuutolla pelastetaan taas Suomea ja järjestetään tätä koulutusta ulkomailla ulkomaalaisille, kun Suomeen täälläkin hetkellä opiskelemaan tulevista ulkomaalaisista 30 prosenttia jää tänne töihin ja loput lähtevät sitten muualle. Johtuuko se verotuksesta, ilmapiiristä? En usko. Kyllä täällä on tekijöille töitä, mutta eivät he tänne jää, he lähtevät pois. Eli se on iso hintalappu, minkä me käytämme täällä hetkellä ihmisiin kouluttamalla heitä täällä aivan turhaan, ja te haluatte sen lisäksi kouluttaa heitä myös ulkomailla, ikään kuin he sitten tulisivat tänne töihin. Ei sillä taloutta pelasteta eikä minkäänlaista työvoimapulaa pelasteta. Tätä mantraa on hoettu kaksikymmentä vuotta, ja olisi aika, että keskustapuoluekin vihdoinkin myöntäisi, että keinoja täytyy löytää jostain [Puhemies koputtaa] aivan muualta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi, vastauspuheenvuoro.

20.09 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän vaihtoehdossamme ei kyllä mistään taikaseinästä puhuta — en tiedä, mistä tämä tuli — eikä me olla laskettu mitään hintalappua sille, mutta me antaisimme mahdollisuuden, että sitä suomen kieltä voivat ne, jotka haluavat Suomeen tulla töihin, opetella siellä kotimaassakin. Minä en ymmärrä, keneltä se on pois. [Jenna Simula: Englanninkielisiä kouluja ja päiväkoteja!] Jos meillä on työvoimapulaa täällä Suomessa ja me nähdään, miten meidän syntyvyys on romahtanut, niin kannattaisi katsoa hieman tulevaisuuteen tosiasioden pohjalta. Pitäisi olla sitten joitain muita ratkaisuja. Jos sanoo, että ei saa ulkomaalaisia tulla tänne ja erityisosaajilla ei saa olla englanninkielisiä kouluja oppilaille, niin pitäisi olla sitten joku muu ratkaisu, mutta ei se voi olla niin, että vastustetaan kaikkia ratkaisuja, mitä tähän keksitään. Sitten, mitä tulee siihen harmaaseen talouteen, ei sekään mikään taikaseinä ole.

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto vieraili Verohallituksessa, ja he sanoivat, että jos he saisivat oikeuden näille vertailutiedoille niihin alustatalouden tuloihin, niin yli 100 miljoonaa he lupasivat, että tulee vuodessa verotuloja lisää. [Puhemies koputtaa] Mikä taikaseinä se on? Se on vain lainsäädäntömuutos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Simula, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen puhujalistaan.

20.10 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taikaseinä, niin, taikaseinä, mistä tulee mitä milloinkin, maahanmuuttoa, työperäistä maahanmuuttoa, sosiaaliturvaperusteista maahanmuuttoa, joskus sieltä tulee rahaa ja milloin mitään. Sitä minä tarkoitin, kun puhuin teidän vaihtoehdostanne, kun tuntuu, että se on tällainen taikaseinä, että revitään nyt sieltä sitten porukkaa. [Markus Lohi: Missä se on?] 20 vuoden mantra ei ole auttanut. Ei se maahanmuutto ole pelastanut yhtään mitään. Me ei sanota ulkomaalaisille työntekijöille ”ei”, mutta tällainen, että aletaan systemaattisesti kouluttaa ihmisiä jossain muualla tai Suomessa ilman, että he edes jäävät tänne töihin, on täysin absurdia ja typerää. Se on suomalaisten rahojen tuhlaamista. Mutta te ette vielääkään sitä usko, vaikka laskelmat ja kaikki sanovat jotain aivan muuta.

Täytyy keskittyä ratkaisuihin täällä Suomessa, ja kun te olette heilutelleet tätä teidän vihreää kirjaanne, niin sieltä niitä ratkaisuja ei löytynyt. 80 prosenttia oli ensinnäkin niitä

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

hallituksen toimia, mitkä te hyväksytte, rusinat pullasta, ja sen lisäksi oli näitä teidän taikaseinätaikatemppujanne, että maahanmuutolla nyt pelastetaan asioita. [Puhemies koputtaa] Äsken puhuitte suomen kielestä, mutta täällä teidän kirjassanne puhuttiin englanninkielisistä kouluista ja päiväkodeista ja ihmisten kouluttamisesta ulkomailla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Minuutti. — Edustaja Suhonen.

20.12 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Lähetekeskustelussa oleva julkisen talouden suunnitelma vuosille 2025—2028 on jatkumoa niin hallitusohjelmalle, vuoden 2024 talousarviolle kuin kehysriihelle. Ominaista näille kaikille on, että hallitus on tekemässä historiallisen suuria heikennyksiä esimerkiksi työntekijöiden työehtoihin, oikeuksiin ja sosiaaliturvaan sekä leikkauksia lapsiperheille, opiskelijoille ja sote-järjestöille. Heikennyksiä on perusteltu muun muassa työllisyyden lisäämisellä ja velkaantumisen hillitsemisellä. Toki valtio velkaantuu edelleen, ja perusteelliset työllisyysvaikutusarviot puuttuvat. Perusteluna näille heikennyksille koskien esimerkiksi työttömiä ja opiskelijoita sekä pienituloisia lapsiperheitä on käytetty myös ”arkijärkeä” sekä Suomen Yrittäjien jäsenilleen tekemää kyselyä.

Julkisen talouden suunnitelman yhteenvedossa todetaan seuraavaa: ”Valtiovarainministeriö arvioi talouskasvun olevan vuonna 2024 nollan tuntumassa. Talouden odotetaan toipuvan 1,6 prosentin kasvuun vuonna 2025, mutta talouskasvun arvioidaan jäävän yhden—puolentoista prosentin haarukkaan vuosina 2026—2028. Suomen talouden rakenteellisenä ongelmana on heikko tuottavuuden kasvu. Tuotannollisia investointeja sekä tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa on verrattain vähän, ja nuorten koulutusaste on jäänyt alemmalle tasolle kuin muissa kehittyneissä teollisuusmaissa. Vaikka työllisyysaste on viime vuosina noussut merkittävästi, työttömyysaste on edelleen korkea ja osaavasta työvoimasta on pulaa talouden kasvaessa.”

Arvoisa puhemies! On hämmästyttävää, että tässä julkisen talouden suunnitelmassa 2025—2028 myönnetään nuorten koulutusasteen heikkous ja pula osaavasta työvoimasta sekä todetaan työttömyyden kasvu, kun hallitus on esimerkiksi samaan aikaan leikkaamassa ammatillisesta koulutuksesta sekä lakkauttamassa aikuiskoulutustuen. Asiantuntija-arvion mukaan jatkuvan oppimisen leikkausten suuruus hallituskaudella nousee yli 300 miljoonaan euroon. Tämä on hölmöä.

Työttömyyteen hallituksen ratkaisu on, että leikataan työttömiltä ja ajetaan työmarkkinat kaaokseen — kaaokseen, jolla ei ole työllisyysvaikutuksia eikä vaikutuksia julkiseen talouteen. Päinvastoin talouden ennustettavuutta hallitus sumentaa edelleen. Työmarkkinoiden epävakaus ei ole kenenkään etu.

SDP on tarjoamassa järkevämmän ja inhimillisemmän vaihtoehdon hallituksen päätöksille. SDP:n vaihtoehdossa perutaan järjestömiä päätöksiä, esimerkiksi koulutusleikkaukset, opiskelijoita koskevat leikkaukset, sosiaali- ja terveystalouden heikennykset ja tietysti palkansaajia koskevat mittavat heikennykset. Meidän vaihtoehdossamme verotus kohdentuu enemmän sinne ylimpään tuloluokkaan kuin hallituksen esityksissä ja päätöksissä. Sopeutustoimissa SDP:n malli on aidosti oikeudenmukaisempi kuin hallituksen kurjistamisen malli.

Tähän loppuun, arvoisa puhemies, lainaan Perustuslaillisten riemumarssi -laulun sanoja, jotka ovat forssalaisen Kalle Jousisen kynästä. Se on julkaistu ensi kertaa 118 vuotta sitten. Sanat kuitenkin osuvat tähänkin päivään valitettavan hyvin: ”Meillä laki on keppihe-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

vonen / jolla ratsastelemme, / ja Suomen kansan enemmistöä / nenästä vedämme. / Ai, ai, petämme / ja siitä elämme, / ja köyhälistön niskoilla / me ratsastelemme.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö poissa. — Edustaja Koskela, Minja.

20.16 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Talouskuriin nojaava politiikka johtaa sekä talouden että poliittisen mielikuvituksen näivettymiseen. Petteri Orpon hallitus edustaa tätä linjaa. Hallitus on ajanut itsensä umpikujaan hokemalla, että leikkaukset ovat pakko. Tehostaakseen tätä vilpillistä sanomaansa hallitus on hokenut myös, että oppositio ei tarjoa vaihtoehtoja. Tämä ei pidä paikkaansa. Niinpä keskityn tässä puheessa esittämään vaihtoehtoja, joita vasemmistoliitto on esittänyt syksystä asti mutta joita hallitus ei ole vaitunut kuuntelemaan. Hallitus esitti kehysriihessä lisätoimia noin kolmella miljardilla eurolla, joten tässä puheenvuorossa esitetyistä vaihtoehtoista kertyy sitäkin suurempi summa ilman, että pienituloisimpien elämää ja sote-palveluita tai ympäristöä näivetetään.

Aloitetaan ympäristölle haitallisista tuista. Hallitus on kykenemätön kitkemään ympäristölle haitallista toimintaa ja verottamaan ympäristöhaittoja. Me olemme esittäneet vasemmistoliitossa muun muassa maankäytön muutosmaksua, energiaverojen sitomista indeksiin sekä maatalouden energiaveron palautuksen ja turpeen verotuen poistoa. Lisäksi olemme esittäneet kaivostoiminnan verotuksen korjaamista ja kansallista lentoveroa. Näistä toimista tulee yhteensä 800 miljoonaa euroa. Voittajia ovat julkinen talous, ympäristö ja ilmasto.

Jatketaan harmaan talouden torjuntaan. Hallitus aloitti toimintansa ilman minkäänlaisia kirjauksia harmaan talouden torjunnasta. Vasta julkisen paineen alla hallitus päätti jatkaa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian ja toimenpideohjelman päivitystä. On käsittämätöntä, että hallitukselle veronkierto ja talousrikollisuus ovat niin vähäpätöisiä asioita, että niistä päätetään vasta vuosi vaalien jälkeen. Talouden ja reilun kilpailun näkökulmasta harmaan talouden kitkeminen on välttämätöntä, ja siksi vasemmistoliitto on esittänyt muun muassa seuraavia toimia: pakollisen veronumeron laajentaminen, väliyhteisölainsäädännön uudistus ja korkovähennysoikeuden rajoittaminen. Näistä toimista tulee yhteensä noin 100 miljoonaa euroa, ja muitakin toimia toki löytyy, kunhan hallitus ottaa pään pois pensaasta ja ryhtyy etsimään.

Arvoisa puhemies! Tuloverojen lisäksi suomalaisessa yhteiskunnassa täytyy kiinnittää huomiota varallisuuserojen kasvuun. Tällä hetkellä varallisuuden kehittymisen ja keskittymisen tilastointi on kuitenkin haastavaa, sillä varallisuusvero, joka osaltaan tämän tilastoinnin mahdollisti, poistettiin vuonna 2006.

Oikeisto väittää usein, että verotukselliset keinot syövät talouskasvua, mutta tämä ei pidä paikkaansa esimerkiksi listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen suhteen. Tietyissä tapauksissa osinkohuojennus kannustaa aiemmin siirtämään rahaa taseeseen ja ottamaan osinkoja ulos kuin investoimaan. Vasemmistoa oikeistohallitus ei tietenkään usko, mutta luulisi sen kuuntelevan esimerkiksi talouspolitiikan arviointineuvostoa, valtiovarainministeriötä ja IMF:ää. Kaikki edellä mainitut ovat esittäneet muutoksia listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojennukseen, joka on lähtökohtaisesti suomalaiskansallinen verotuskummajainen.

Listaamattomien yhtiöiden veroedun lisäksi kiristäisimme pääomatuloveroasteikkoa ja suurten perintöjen ja lahjojen verotusta. Lisäisimme verrokkimaidemme tavoin pankkien

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ja rahoituslaitoksen toiminnalle veron, ja palauttaisimme varallisuusveron miljoonaomistuksille. Näistä muutoksista kertyisi 1,8 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Kolmesta miljardista puuttuu näiden kaikkien toimien jälkeen 300 miljoonaa euroa. Ne ja vielä enemmän saataisiin kasaan perumalla hallituksen päättämiä tehostomia tukia ja verohelpotuksia, kuten yksityisen hoidon Kela-korvausten tukeminen, osakesäästötilin laajentaminen ja solidaarisuusveron alarajan nosto.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun näitä toimia esitellään hallitukselle. Jokainen ehdotus sisältyy vasemmistoliiton vaihtoehtobudjettiin tai vasemmistoliiton ennen kehysriihtiä julkaisemaan neljän miljardin euron vaihtoehtoon. On hallitukselta silkkaa ylimielisyyttä väittää, että vaihtoehtoja ei olisi esitetty — kyllä on, mutta hallitus on päättänyt olla kuuntelematta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluaisin vielä sanoa pari sanaa tästä alijäämämenettelystä, joka nousi ainakin edustaja Jäntin äskeisessä puheenvuorossa jälleen kerran esiin ja jolla nyt perustellaan näitä toimia jatkuvasti. Tästä puhuttiin jo aiemmin tänään päivällä. Silloin huomautin, että pääministeri Orpo ja valtiovarainministeri Purra eivät ole puhuneet EU:n budjettisääntöjen uudistuksesta, jossa Suomi eli hallitus on edustanut erittäin tiukkaa linjaa. Toinen asia, mikä on jäänyt sanomatta, on se, että tämän kolmen prosentin alijäämän lisäksi tähän uuteen säännöstöön kuuluu se, että jokaiselle maalle, joka ylittää 60 prosentin julkisvelan, laaditaan maakohtainen sopeutuspolku, ja koska Suomen julkisvelka on jo noin 75 prosenttia, niin kehysriihen toimilla tätä sopeutuspolkua ei voida välttää. Tämä on asia, minkä te jätätte jatkuvasti sanomatta, ja hallitus on itse ajanut näitä kireämpiä sääntöjä.

Perussuomalaisille toteaisin vielä, että tähän perinteisesti sanotte, että EU ei saa sanella sitä, mitä täällä kansallisesti tehdään, mutta nyt te menette EU:n selän taakse piiloon perustelemaan näitä toimia, [Puhemies koputtaa] mitä te itse olette päättäneet tehdä. Te perustelette niitä EU:lla. Tämä on kyllä huomattavan ristiriitaista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen poissa. — Edustaja Koskela, Jari.

20.22 Jari Koskela ps: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kollegat, nyt kaikella rakkauksella. Me kaikki tässä talossa tiedämme, että heikko tuottavuuden kasvu on taloutemme suurimpia ongelmia. Kasvua on hidastanut tuotannollisten investointien sekä tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan vähäisyys lisättynä nuorten koulutusasteen alemmalle tasolle jäämiseen verrattuna OECD-maiden keskiarvoon. Samalla julkisen talouden velkasuhde on noussut merkittävästi viimeisten 15 vuoden aikana. Ilman lisätoimia julkisyhteisöjen alijäämä olisi kehyskaudella pysyvästi yli kolme prosenttia suhteessa bkt:hen, eli EU:n alijäämäkriteeri ylittyisi. Myös julkisen taloutemme velkasuhde on ylittänyt EU:n velkakriteerin, sen 60 prosenttia. Tämä tapahtui itse asiassa jo 2013. Vuonna 23 velkasuhde oli 75,8, ja nyt tänä vuonna se on jo yli 80. Jos edellisen hallituksen politiikalla olisi jatkettu, ylittyisi sadan prosentin raja jo vuonna 2030.

Orpon hallituksen toimilla velkasuhde saadaan vakautettua vuoden 2028 aikana, ja vuonna 2028 valtion budjettitalouden alijäämän arvioidaan olevan 7 miljardia, josta noin 4 miljardia on korkomenoja. Tiedämme, että hävittäjähankinnat maksavat sitten 1,7 miljardia, eli siitä muuta velkaa valtiolle jäisi vähän päälle yksi miljardi. Suunta on varmasti ihan oikea.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Arvoisa puhemies! Nyt jos koskaan tarvitaan vakautta, työllisyyttä ja talouskasvua. Samalla meidän pitää varmistaa myös hyvinvointipalvelut. Taloudellinen vakaus on hyvinvointipalveluiden varmin turva. Emme voi verottaa kansalaisia hengiltä, ja kansainvälisesti korkeassa kokonaisveroasteessa ei olekaan enää korottamisen varaa. Hallituksen veropolitiikka tähtää ostovoiman, talouskasvun, työllisyyden ja ennen kaikkea yrittäjyyden vahvistamiseen — vakaa toimintaympäristö lisättynä vakaalla sääntelyllä ja verotuksella.

Maahanmuuttoa on monesti esitetty julkisen talouden ongelmien ratkaisijaksi. On esitetty, että tarvitaan 40 000 maahanmuuttajaa vuosittain. Tähän sisältyy oletus, että nämä maahanmuuttajat työllistyisivät yhtä hyvin ja samapalkkaisiin tehtäviin kuin kantaväestö. Tässä saattaa olla haastetta. Edustaja Simula juuri hetki sitten sanoi, että me ei sanota ulkomaiselle työvoimalle ”ei” perussuomalaisissa. Siksi otankin tässä pienen esimerkin:

Meillä Pohjois-Satakunnassa, lähinnä Kankaanpäässä, on onnistuttu työllistämään maahanmuuttajia niin maatalouteen kasvipuutarhoihin kuin metalli- ja teknologiayrityksiin. Kankaanpäähän liitetty Honkajoki oli aikanaan Suomen virolaisin kunta. Teknologiayrityksessä on tällä hetkellä työntekijöitä 17:stä eri kansallisuudesta — kuulitte ihan oikein. Meidän väkilukumme on nyt kasvanut. Osittain se johtuu siitä, että meillä on ollut 500 ukrainalaista, joista satakunta on hakenut jo kotikuntaa. Olemme siinäkin mielestämme toimineet esimerkkinä. — Ja tämä nyt on vain yksi esimerkki yhdestä Suomen perussuomalaisimmista kunnista.

No, kuntataloudesta puheen ollen, kunnathan olivat jo ennen koronaa vakavissa taloudellisissa ongelmissa. Koronavuosina jaetut ja ylimitoitettut tuet saivat kuitenkin monen kunnan tekemään ylijäämäisiä budjetteja. Nyt ollaan kuitenkin palaamassa takaisin karuun todellisuuteen. Kunnilla on nykyään aikaisempaa vähemmän liikkumavaraa sopeuttaa toimintaansa. Meidän pitää varmistaa, että kunnat kykenevät selviytymään tehtävistään. Hyvinvoinnin edistäminen ja koulutus vähentävät nimittäin myös hyvinvointialueille kohdistuvaa palvelutarvetta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen sopeutustoimilla julkisen talouden velkasuhteen kasvu saadaan pysäytettyä, mutta se ei yksin riitä. Tarvitsemme myös kasvua, tarvitsemme työtä, yrittäjyyttä ja investointeja. Niihinkin onneksi hallitus on satsaamassa. Parlamentaarisesti sovitut tki-panostukset, peruskoulutuksesta huolehtiminen, kantaverkon kapasiteetin riittävyyden varmistaminen ja suurten teollisten investointien verovähennys antavat Suomelle mahdollisuuden valoisampaan ja parempaan tulevaisuuteen.

Oppositiokin varmasti hyväksyy sen ajatuksen, että hyvinvointi pitkälti syntyy työstä ja kannattavan yritystoiminnan kautta. Me tarvitsemme tähän maahan lisää työpaikkoja. Hallitus tavoittelee 100 000:ta uutta työpaikkaa, mikä vahvistaisi julkista taloutta kahdella miljardilla. Täällä kaikki varmaan, uskon, olemme samaa mieltä, että tähän pitää pyrkiä. Mitä jos tehtäisiin yhdessä töitä sen eteen, että rakentaisimme isänmaatamme vahvasti ja vielä jonakin päivänä näkisimme sen päivän, että meillä olisi työllisyysaste yli 80 prosenttia. Tavoitellaan sitä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Yritetään pysyä aikatauluissa. — Edustaja Kalli.

20.27 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Puhun nyt kasvusta, tai pikemminkin sen puutteesta, sillä kuten vanha sanontakin tietää, niin siitä puhe, mistä puute. Tänä vuonna talous ei nimittäin kasva yhtään, ja tuoreen ennusteen mukaan tulevinakin vuosina kas-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

vu on kovin kituliasta, niin kituliasta, että sen varaan rakentuvaan näkymään tyytyminen tarkoittaisi eittämättä näivettyvää tulevaisuutta. Siksi näin kitukasvuiseen näkymään ei tarvitse eikä pidä tyytyä. Pystymme kyllä yhdessä parempaan, jos vain niin päättämme.

Yksi suuri ongelma kasvun tiellä on luottamuksen ja tulevaisuudenuskon puuttuminen niin kotitalouksilta kuin yrityksiltä sekä Suomeen investointiympäristönä kohdistuva koettu poliittinen riski. Valitettavasti tämä tuntuu viime aikoina vain kasvaneen, vaikka suunnan pitäisi etenkin tällaisessa Suomen kaltaisessa avoimessa taloudessa olla toinen. Poliittisen riskin kasvu on ongelmallista, sillä luottamus toimintaympäristön vakauteen ja ennustettavuuteen on kaiken a ja o myös kasvun edistämisessä. Alhainen poliittinen riski olisi siten valtava yhteiskunnallinen pääoma ja valtava kilpailuetu suhteessa epävakampiin yhteiskuntiin, mutta valitettavasti Suomi on viime vuosina ja jo useamman vuoden ajan kulkenut tässä väärään suuntaan.

Mikä sitten kasvattaa poliittista riskiä, ja mikä sitä pienentää?

No, poliittista riskiä kasvattaa repivä keskustelukulttuuri ja kahtia jakava, polarisoiva poliittinen ilmapiiri ja kyvyttömyys sopia. Nämä valitettavat kehityskulut lisäävät yritysten kokemaa riskiä siitä, että pelisäännöt ja toimintaympäristö menevät aina 180 astetta uusiksi, kun hallitus vaihtuu. Ja vaikka näin ei olisikaan, kuten me täällä hyvin tiedämme, niin pelkästään mielikuva tällaisesta riskistä maksaa Suomelle maltaita.

Mikä poliittista riskiä sitten pienentää? Kyky keskustella asiallisesti, kuunnella toistemme näkemyksiä ja vaihtoehtoja, tarvittaessa olla reippaastikin eri mieltä — sekin kuuluu terveeseen ja toimivaan demokratiaan — mutta lopulta myös kyky tulla toisiamme vastaan ja tehdä kompromisseja ja kyky pitää kiinni tietyistä yhdessä sovitusta periaatteista. Tämänkaltaisen poliittisen kulttuuri ja yhteiskunnallinen ilmapiiri vahvistaisi yritysten luottamusta siihen, että poliittinen riski ei realisoidu eikä toimintaympäristö mene jatkuvasti uusiksi verotusta, sääntelyä ja työmarkkinoiden toimintaa myöten. Ja tällaista ilmapiiriä toivon siksi meidän kaikkien yhdessä edistävän.

Arvoisa puhemies! Jos kuitenkin siirrämme katseen nyt yksittäisiin konkreettisiin kasvutoimiin ja arvioin hallituksen esittämää kasvupakettia, niin valitettavasti se jää kyllä aivan liian ohueksi. Emme kai me voi nyt tyytyä ennusteessa näkyviin kitukasvuisiin vuosiin ja talouden näivettyvään tiehen? Ei tämä maa kuitenkaan pelkillä leikkauksilla menesty.

Kiitän kuitenkin hallitusta niistä kasvua tukevista päätöksistä, joita se sentään esittää. Suurinvestointien houkuttelemiseksi tarvitsemme kyllä tässä maailmanajassa investointiporkkanan. On kuitenkin pakko kysyä, miksi hallitus rajaa investointiverohyvityksen vain suurille yrityksille ja suurille investoinneille. Miksi Suomen taloutta kannattelevat pienet ja keski-suuret, kasvavat yritykset rajataan pois sen piiristä? Sanoiksi paperille tuntuu toistaiseksi jääneen myös luvituksen vauhdittaminen, joka on välttämätön uudistus kasvun vauhdittamiseksi. Tässäkin on toimittava nyt, ei vasta tulevaisuudessa, jotta uudet investoinnit eivät mene maaltamme sivu suun.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kehysriihessä esittämä kolmen miljardin euron sopeutuspaketti on keskustan mielestä mittaluokaltaan oikea mutta kohdistuksiltaan kestänyt. Pienten palvelualojen näkökulmasta on ihmeteltävä, että hallitus sekä korottaa alimpia arvonlisäveroluokkia, eli esimerkiksi liikunta- ja kulttuuripalveluiden hintoja, että tekee historiallisen suuren yleisen arvonlisäveron korotuksen. Yhdistettynä kotitalousvähen-nyksen leikkaukseen riski harmaalle taloudelle kasvaa.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Ihmettelen myös hallituksen linjaa imuroida hyvinvointialueille suunnittelemansa säästöt suoraan valtion kassaan, kun tämä maa samanaikaisesti ikääntyy ja jonot hoidossa ja hoivassa vain kasvavat. Ihmiset ansaitsevat veroeuroilleen vastinetta toimivina lähipalveluina, ja etenkin kun asiantuntijat ja ministeriöiden virkamiehet itsekin epäilevät, että nämä säästöt saattavat kääntyä pikemminkin lisäkustannuksiksi.

Arvoisa puhemies! Epävarmuuden sijaan meidän on luotava ihmisille ja yrityksille toivoa, ja tämä edellyttää meiltä kaikilta yhteistyötä yli puoluerajojen löytääksemme parhaat mahdolliset ratkaisut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras.

20.33 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Ministeri Purra tänään keskustelussa useaan otteeseen ja myös taannoisessa kehysriihen tulosten julkistustilaisuudessa viittasi hallituksen linjaan oikeudenmukaisena, ja se on väite, jota on ehkä paikallaan hieman tässä yhteydessä purkaa. Käytän esimerkkinä hallituksen viimeaikaisia verotuspäätöksiä.

Hallitus on päättänyt kiristää eläkkeiden verotusta tavalla, joka merkitsee suurempaa veronkorotusta 2 000 euron kuukausieläkettä nauttiville kuin 7 000 euron kuukausieläkettä nauttiville. Osalla palkansaajista verotus kiristyy, mutta verotus päinvastoin kevenee kaikkein eniten tuloluokassa, jossa kuukausiansiot ovat 13 000 euroa. Ja jos tarkastellaan paljon puhutun arvonalisäveron korotuksen tulonjakovaikutuksia, suhteellisesti suurin tulonmenetys alvin korotuksesta on suomalaisten pienituloisimmalla kymmenyksellä ja suhteellisesti pienin tulonmenetys on suomalaisten suurituloisimmalla kymmenyksellä.

Nämä ovat vain kolme esimerkkiä hallituksen viimeaikaisista verotuspäätöksistä, jotka nähdäkseni antavat aiheita kysyä, mitä on se oikeudenmukaisuus, josta ministeri Purra ja hallitus puhuvat. Tarkoittaako hallitukselle oikeudenmukaisuus todella sitä, että kun taloustilanne on tukala ja tarvitaan eittämättä säästöjä ja veronkorotuksia, niin nämä talouden tasapainotustoimet pitää maksattaa pieni- ja keskituloisilla suomalaisilla, mutta suurituloisten ei tarvitse osallistua taloustalkoisiin millään lisätoimilla? Tämä johtaa itseni sellaiseen johtopäätökseen, että yksinkertaisesti meillä tässä salissa on merkittävän poikkeavia näkemyksiä siitä, mitä oikeudenmukaisuus todella yhteiskunnassa on, ja oikeudenmukaisuus, niin kuin ministeri Purra sitä tulkitsee, ei ole sellainen, jota voisin itse allekirjoittaa.

Ministeri Purra omassa puheenvuorossaan totesi, että hallitus verottaa haittoja. Liki seuraavassa virkkeessä hän tosin riensi toteamaan, että hallitus myös keventää polttoaineverotusta. Fossiilisten tuontipolttoaineiden verotuksen keventäminen ei ole haittaverotusta, vaan se on haittojen tukemista. Hän jatkoi viittaamalla hallituksen päätökseen kiristää sähköautojen verotusta. Siis hallitus suorittaa antihaittaverotusta, jossa niitä ratkaisuja, joilla pystytään vaikka ympäristö- ja terveyshaittoja vähentämään, verotetaan entistä ankarammin. Kaiken kukkuraksi hallitus on tehnyt päätöksen ottaa käyttöön niin sanotun ammattidieselin, joka on siis lisätuki saastuttamiselle ja ympäristö- ja terveyshaittojen aiheuttamiselle. Ministeri Purran väite siitä, että hallitus verottaisi haittoja, on ohuesti todellisuuteen ankkuroitunut.

Edustaja Aalto-Setälä kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa esitti väitteen, että hallitus on valmis kaikkiin mahdollisiin toimiin talouden tasapainottamiseksi, ja tämän nimenomaan ei pidä paikkaansa. Hallitus on toistuvasti kieltäytynyt ottamasta käyttöön lukuisia asiantuntijoiden suosittelemia tai oppositiopuolueiden tässä salissa esittämiä ratkaisuja,

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

joilla valtiontaloutta voitaisiin merkittävästi tasapainottaa. Hallitus on toistuvasti kieltäytynyt leikkaamasta yritystukia ja päinvastoin monilta osin kasvattanut niitä. Hallitus on kieltäytynyt ottamasta käyttöön monia haittaveroja, vaikka toista usein väittää. Hallitus on pitäytynyt valtiontaloutta heikentävissä verohelpotuksissa, joille on vaikea löytää erityisen hyviä perusteita. Hallitus on ollut toimeton, kun on pitänyt puuttua harmaaseen talouteen, veronkiertoon, aggressiiviseen verosuunnitteluun, ja jättänyt siitä saatavat mahdollisuudet hyödyntämättä. Ja hallitus, niin kuin moneen otteeseen on todettu, päinvastoin hankaloittaa työhön johtavaa maahanmuuttoa ja sitä kautta heikentää talouden perusteita ja myös ajan oloon hankaloittaa valtiontalouden tasapainottamista.

Vaikka hallitus kovasti kertoo toimivansa kaikin mahdollisin keinoin talouden tasapainottamisen eteen, niin juuri näin se ei käytännössä tee, vaan se jättää hyödyntämättä laajan kirjon toimivaksi ja tehokkaaksi todennettuja toimia ilmeisesti ideologisista syistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo poissa. — Edustaja Keto-Huovinen.

20.38 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Olemme kohdanneet vakavan haasteen maan taloudellisessa tilanteessa. Suomi on pieni maa, jonka väestö ikääntyy, ja sen koulutustaso laskee. Meille muuttaa liian vähän ihmisiä työn perässä, ja talouskasvumme vaatii uudenlaista ajattelua. Maamme talous ei ole kasvanut reaalisesti 16 vuoteen, mistä entinen tasavallan presidenttimme Niinistö huomautti useampaan otteeseen.

Olemme joutuneet elämään velaksi jo vuodesta 2009 lähtien, valtion velkasuhde on yli kaksinkertaistunut, ja ilman lisätoimia velkasuhteen on ennustettu lähestyvän jopa 90:tä prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2028. Kun verrataan muihin Pohjoismaihin, esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa julkisen velan suhde on lähempänä 30:tä prosenttia. Suomi on siis erkaantunut täysin selvästi muista Pohjoismaista, ja meidän verrokkitilamat ovat tällä hetkellä sellaisia maita kuin Italia, Kreikka ja Espanja. Tosin viime vuonna Kreikan velkasuhde väheni EU-maista eniten, kun taas Suomessa se kasvoi eniten. Suuntamme on siis täysin väärä.

Julkinen taloutemme on kroonisesti alijäämäinen, ja talouden ongelmat ovat akuutteja, sillä ilman lisätoimia Suomi joutuisi EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn. Tämä voisi tarkoittaa Suomen luottoluokituksen laskua, mikä entisestään nostaisi kasvavia korkomenojamme. Nyt on tärkeää estää luisuminen hallitsemattomaan velkakierteeseen, jossa kasvavia korkomenoja paikattaisiin aina vain uudella velalla. Tänä vuonna valtionvelan korkomenot ovat 3,2 miljardia euroa — siis 3,2 miljardia euroa. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan valtion korkomenot kasvavat 4,3 miljardiin vuonna 2028, kun ne vielä vuonna 2022 olivat 840 miljoonaa euroa. Valtion korkomenot siis viisinkertaistuvat kuudessa vuodessa. Me emme voi jäädä odottamaan tällaista kehitystä, vaan meidän on nyt toimitava päättäväisesti estääksemme luisumisen hallitsemattomaan velkakierteeseen.

Tämä hallitus on vahvasti sitoutunut Suomen pelastamiseen ja talouden tasapainottamiseen. Emme voi jättää tätä työtä kesken, sillä Suomi ja suomalaiset ansaitsevat hyvät ja laadukkaat hyvinvointipalvelut myös tulevaisuudessa. Nämä väistämättömät sopeutustoimet tarkoittavat väliaikaista paluuta muutaman vuoden takaiseen tilanteeseen, mutta me pärjäsimme silloinkin varsin hyvin. Nyt kun tehdään nämä säästöt, pärjäämme myös jatkossa. Eilen iltalenkillä ohi ajanut autoilija pysähtyi, avasi ikkunan ja totesi sieltä, että tehkää nyt ne toimet, sillä muutaman vuoden päästä ne ratkaisut ovat moninkertaisesti vaikeampia.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Tämä on ihan totta. Emme voi syödä tulevien sukupolvien hyvinvointia jatkuvalla velanotolla. Me tarvitsemme julkisen velan korkomenoihin menevät miljardit aivan muihin kohteisiin, oikeusvaltion ja hyvinvointivaltion perustehtäviin. Hallituksen sopeutustoimienkin jälkeen Suomi on edelleen laajojen palveluiden hyvinvointivaltio.

Edessämme on merkittäviä haasteita, mutta hallitus on vahvasti sitoutunut johtamaan Suomea kohti parempaa tulevaisuutta. Yhdessä ja yhteistyöllä, jota peräänkuulutti edustaja Kallikin omassa puheenvuorossaan, tästä tilanteesta me selviämme ja varmistamme, että Suomi ja suomalaiset voivat nauttia vahvoista hyvinvointipalveluista myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Tämä aika on vakava ja haastava Suomen talouden ja turvallisuuden kannalta. Erityisen tärkeää on tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa turvata Suomen turvallisuus, ja tähän hallitus on vahvasti sitoutunut. Hallitus kohdistaa säästöjä valtionhallinnon toimintamenoihin, mutta merkittävästi lieventämällä niitä turvallisuuden ydintehtävien osalta. Oikeusministeriön, sisäministeriön ja puolustusministeriön hallinnonaloilla säästö on 0,81 prosenttia toimintamenoista, kun muilla hallinnonaloilla se on 3,58 prosenttia. Tämä päätös on äärimmäisen tärkeä.

Tarvitsemme kuitenkin panostuksia turvallisuuteen myös tulevaisuudessa. Tässä yhteydessä haluan nostaa esiin ensinnäkin Rikosseuraamuslaitoksen tilanteen sisäisen turvallisuuden näkökulmasta. Vankilat paisuvat Ruotsin tapaan myös Suomessa, kun tilaa on vähän suhteessa vankien määrään, ja vankien kasvava määrä ahtaissa, epätarkoituksenmukaisissa ja toimimattomissa tiloissa yhdessä henkilöstöpulan kanssa uhkaa aiheuttaa merkittävän turvallisuusuhan. Vankiloiden riittävä tilakapasiteetti pitää turvata samoin kuin riittävä määrä koulutettua henkilökuntaa. Vain tällä tavoin voidaan turvata vankeuden täytöntöönpanon tavoite, rikokseton elämä jatkossa, ja vankien sekä henkilökunnan turvallisuus.

Toiseksi, jotta rajaturvallisuutemme turvataan tulevaisuudessakin, tulee Rajavartiolaitokselle turvata riittävät resurssit. Nyt Rajavartiolaitoksen rahoitusvaje uhkaa kasvaa vuoteen 2027 mennessä yli 25 miljoonaa euroon, ja hallintovaliokunta on tähän kiinnittänyt jo aiemmin huomiota. Venäjän hybridivaikuttaminen itärajallamme vaikuttaa pitkittyvän, joten emme saa vaarantaa Rajavartiolaitoksen toimintakykyä, ja jotta rajaturvallisuus toteutuu, tätä asiaa on syytä pitää silmällä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Yritetään pitää nuo kellonajat eliikkä nuo ajat, mitä on sovittu. — Edustaja Merinen, poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

20.45 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kehyskeskustelu on ollut mielenkiintoista, ja kiitän siitä, että itäsuomalaisena kansanedustajana olen saanut taas sympatiaa, että pitää kuulemma Itä-Suomellekin jotain tehdä, mutta minulta tämä vahva usko alkaa kyllä rapistua, koska mitään ei ole vielä tapahtunut eikä ole edes näköpiirissä. Mutta sitkeänä ihmisenä uskon siihen, että tilanne paranee, kun eteenpäin elämme.

Mutta joka tapauksessa elämme vahvasti velaksi, ja nämä budjettikehyksiin sovitut lisäverot ja menojen vähennykset ovat hyviä päätöksiä sitten, kun ne tulevat, toki hallitusohjelmassa sovittujen kuuden miljardin leikkausten lisäksi. Eli suunta on oikea, sitä ei kannata moittia.

Kun katsoo valtiovarainministeriön tekemää laskelmaa, niin on aika murheellinen luku täällä yhdessä kohtaa: ”Alijäämä pienenee kehyskauden loppua kohden ollen 7,0 miljardia euroa vuonna 2028.” Eli murheellista on tuo, jos seitsemän miljardia ollaan vielä tappiolla

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

valtiontaloudessa vuonna 2028. Meidän tulee itse aloittaa ne parantavat toimenpiteet. Meidän on tietenkin pidettävä ensimmäisenä huoli siitä, että emme niiden köyhien ja vähäväkisten ihmisten osaa vaikeuta. Se on sellainen asia, joka pitää meidän pitää mielessä joka hetki, että niitä ihmisiä, joilla menee asiat huonosti, ei rangaista enää lisää, paremminkin pyritään parantamaan.

Julkisen talouden kunnostamisessa on avainasemassa menojen vähentäminen. Jos me kuvittelemme, että veroja lisäämällä me tekisimme tämän ratkaisun, niin ei onnistu. Verojen lisääminen on tunnetusti kaikkein hankalin ja heikoin tapa julkisen talouden parantamisessa. Se vie työllisyyttä pois, ja se tekee lisää työttömiä, pienentää vientituloja ja aiheuttaa lisää menoja itsessään. Tämän takia meidän pitää mennä niiden menojen syvään ytimeen.

Ensimmäisenä pitää päästökaupan virheet oikaista. Me maksamme monta miljardia tänäkin vuonna sen tautta, että päästökauppaan syötettiin väärät luvut, ja ne aiheuttavat Suomelle valtavat menetykset vuosittain. Jos näitä lukuja ei lähdetä oikaisemaan, se johtaa siihen, että kun Euroopan unioni kiristää päästökauppaa ja nämä väärät luvut ovat pohjalla, niin joudumme yhä enemmän maksumieheksi tässä asiassa, johon emme ole syyllisiä. Kyllä Suomen pitää oma osuutensa hoitaa, mutta hiilineutraalina maana tämä on todella väärin. Oletan ja uskon, että pääministeri Orpo puuttuu tähän vääryyteen ja ympäristöministeri Mykkänen hänen uskollisena soturinaan tarttuu toimeen kaksin käsin.

Jos ajatellaan, että tällä hetkellä me poltamme noin 7—8 miljoonaa mottia arvokasta runkopuuta voimalaitosten polttoaineena, niin se aiheuttaa jo suoraan miljardien tappion Suomen kansantaloudelle: jalostushyöty menetetään, päästöjä tulee, verotulot jäävät saamatta, vientitulot jäävät saamatta, metalliteollisuus vähenee, energiantuotanto vähenee, kemianteollisuus vähenee. Me vasta saimme lukea lehdistä ja nähdä televisiosta, että muun muassa vieremäläinen Ponsse vähentää väkeä. Kun tehdään vääriä päätöksiä, niin se kumuloituu koko meidän kansantalouden ketjussa ihan sinne viimeiseen nurkkaan saakka. Nämä virheet on oikaistava ja heti.

Rouva puhemies! Kun vientitulot ovat pienentyneet, niin se rupeaa näkymään myös muissa kansantalouden aloissa kuin metsäteollisuudessa. Se näkyy palveluissa, se näkyy ihan joka paikassa. Olin viime viikonloppuna käymässä Seinäjoella ja ihmettelin, kun sielläkin oli kaupoissa niin autiota. Onhan se kummallista, että tähän ei uskota vielä, että me olemme todella isoissa vaikeuksissa, kun meidän tulot pienenevät ja ostovoima vähenee. Se näkyi siellä kauppatahtumassa joka paikassa.

Tämä vihreä siirtymä toki pitää hoitaa, mutta kun ollaan liikkeellä vihreän siirtymän nimissä, niin pitää rehellisesti tunnustaa, että virheet oikaistaan, ja alamme purkaa sen sijaan byrokratiaa. Hallitus on rohkeasti leikkaamassa muutaman sata miljoonaa rahaa niin, että virkamiesten määrää vähennetään, mutta sehän ei auta yhtään mitään, ellemme tätä hallintoa ala keventää. Ei voi olla niin, että päätösten saaminen esimerkiksi lupa-asioissa kestää vuosia. Olen teille monta kertaa, arvoisat kollegat, maininnut siitä Lieksan sillan purkurakasta, jossa kahdeksas vuosi on menossa valitusten takia, ja vieläkin valitetaan.

Onhan tämä käsittämätöntä, että tällaiseen tuotantoon ja ihmisten elämään liittyvien asioiden hoitaminen on valtavan byrokratian takana. Siinä meillä on valtava urakka. Eli jos me haluamme tähän maahan lisää työtä ja toimeentuloa, niin meidän byrokratian purkamisen pitää ottaa vakavasti ja virkamiehiä on vähennettävä, ne saavat kyllä työpaikan avoimelta sektorilta, ja lopuksi olemme siinä tilanteessa, että kun avoimen sektorin työpaikat lisääntyvät ja byrokratia vähenee ja luvut tulevat nopeasti, niin kansantalous paranee. Tämä

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

on pitkä tie. Meillä ei ole muuta vaihtoehtoa. Jos jatkamme velkaantumista, olemme joko luottoluokittajien hampaissa taikka alijäämämenettelyssä, ja molemmat vaihtoehdot ovat Suomen kannalta erittäin huonoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia, ja nyt meni jälleen vähän yli. — Edustaja Furuholm.

20.50 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Nyt, kun keskustellaan julkisen talouden suunnitelmasta, on syytä puhua tämän suunnitelman visiosta — siitä, mitä tämä suunnitelma kätkee sisälleen, ja siitä, mihin suuntaan se maataamme vie. Tietyt talouden haasteet on jo moneen kertaan myönnetty niin oikealla kuin vasemmalla ja myös keskellä. 15 vuotta laahannut tuottavuuskehitys on ongelma, joka pitäisi ratkoa. Kestävyyssvaje on myös aito ongelma, joka pitäisi ratkoa.

Arvoisa rouva puhemies! Kun tähän vallitsevaan tilanteeseen heijastaa hallituksen toimia, niin on pakko kysyä ja samalla aidosti ihmetellä, minkälainen tulevaisuus oikein syntyy siitä, että hyvinvointivaltiota ja sen jäseniä murjotaan epäinhimillisellä leikkauspolitiikalla? Minkälaista kasvua ja kehitystä syntyy lopulta siitä, että sairast eivät pääse hoitoon tai tukea tarvitsevat eivät sitä saa? Miten koulutustaso nousee, kun opiskelijoilta viedään toimeentulosta iso osa tai aikuiskoulutustukea ja ammattikoulutusta leikataan? Minkälaista uskoa lapsiin ja nuoriin luo se, että matalan kynnyksen kulttuurin, nuorisotyön ja liikunnan avustuksista leikataan? Minkälaista solidaarisuutta edustaa se, että yhteiskunnan heikoimpia auttavat sote-järjestöt nähdään kulueränä, josta on päästävä eroon?

Itse osaan kyllä vastata edellisiin kysymyksiin, mutta osaako joku näitä päätöksiä tekevä kertoa, mihin muuhun tämä valittu suunta johtaa kuin entisestään kasvaviin hyvinvointi- ja terveyseroihin tai ylipäätään mahdollisuuksien, osallisuuden ja unelmien polarisointiin tässä yhteiskunnassa? Miten käy heille, jotka eivät pysy kyydissä mukana?

Arvoisa rouva puhemies! Tätä talouspolitiikkaa ja äsken mainitsemiani toimia perustellaan sillä, että on pakko, että ei ole vaihtoehtoja. Tähän vastaan, että politiikassa pakko ja vaihtoehdottomuus ovat silkkaa ideologiaa. Ja vaikka oikeistohallituksen ideologiaan ei sopisi millään perua isointa osaa näistä pienituloisiin kohdistuvista leikkauksista, niin ette te voi millään väittää, etteikö tekemienne valintojen kohdalla ole olemassa epäoikeudenmukaisuudesta kumpuavaa ristiriitaa.

On valinta, että edelleen yhteiskunnan eniten tienaat saavat veronalennuksen ja voittoa tekevät yritykset pitävät tukensa samaan aikaan, kun 17 000 lasta ajetaan köyhyyteen ja sosiaalihuollosta leikataan 100 miljoonaa euroa. Samalla tapaa on valinta, että tulopuolella arvonlisäveroa nostamalla tehdään nykysuhdanteeseen sopimatonta politiikkaa, joka heikentää entisestään kurituksen kohteeksi joutuneiden pienituloisten suomalaisten asemaa mutta myös monien pk-yrittäjien tilannetta. Tällekin verotoimelle olisi ollut olemassa vaihtoehtoja, joita me vaihtoehdossamme tarjosimme, mutta ne ovat oikeistohallitukselle oikeasti vaikeita päätöksiä, koska osuvat pienituloisten sijaan pääomiin ja varallisuuteen.

Arvoisa rouva puhemies! Annan hallitukselle kyllä pisteet pokasta ja tietynlaisesta yrityksestä sumuttaa. Kun leikataan nuorisotyöstä, harrastuksista, perhepalveluista, päihdetyöstä, maksuttomasta koulutuksesta, tai kun kasvatetaan lapsiperhe- ja opiskelijaköyhyyttä sekä elämisen kustannuksia, niin kysynkin, miten paljon tästä kaikesta korjaantuu sillä, että hallitus laatii 5 miljoonalla eurolla toimenpidepaketin, jolla yritetään korjata lapsiin,

nuoriin ja perheisiin kohdistuvien satojen miljoonien eurojen leikkausten tuhoja? Tässä menee nyt, ikävä kyllä, iso kuva eli realismi sekaisin pienemmän kuvan kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Lataan loppuun vielä kohtalaisen pitkän sitaatin Suomen nuorisovaltuuston kattojärjestö Allianssin näkemyksestä, joka avaa mielestäni erinomaisesti tätä hallituksen harjoittamaa politiikkaa: ”Moni vaalilupaus on nyt rikottu ja nuoret ja nuorisovaltuuston toimijat tuntevat olonsa petetyksi. Leikkauskeskusteluissa, hallitusohjelmassa ja kehysriihessä totuus on tullut karun kirkkaaksi. Yksikään poliitikko tai puolue ei puolusta rahanjaossa nuoria. Kehysriihessä sanottiin, että lasten ja nuorten hyvinvointi on valittu hallituksen keskeiseksi arvoksi, mutta päätöksenteon hetkellä heidän etunsa unohdetaan. Nuorten laiminlyömisellä on kohtalokkaat seuraukset paitsi inhimillisesti myös kansantaloudellisesti. Ilman nuoria meillä ei ole mitään — ei veronmaksajia, ei vastuunkantajia, ei vanhemmista ikäpolvista huolehtijoita.” [Puhemies koputtaa]

Arvoisa rouva puhemies! Luulin, että minulla on seitsemän minuuttia, joten päätän tähän. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. Yritetään pitää tuota viittä minuuttia, kun on sovittu. [Timo Furuholm: Joo, pahoittelut!] — No, te ette ole ainoa, täällä ovat kaikki ylittäneet sen, mutta nyt ei enää ylitetä. — Nyt Elomaa näyttää malta, olkaa hyvä.

20.56 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tänä on puhuttu tärkeistä asioista, ja jatkuu: talousasioista. Oli ryhmäpuheet, ja sitten oli vielä parin tunnin debatti päälle. Vaikka puhuttiin ihan laidasta laitaan, niin yksi asia ei tullut esille. Jos olisin saanut debattipuheenvuoron, olisin nostanut sen vielä, mutta nythän siihen on mahdollisuus, ja se on liikkumattomuuden ongelma. Liikkumattomuuden ennaltaehkäisevät toimet säästäisivät miljardeja — monta, monta miljardia — ja me kaikki voimme miettiä omalta kohdaltamme, teemmekö kaikkemme sen eteen omassa elämässämme. Elikkä liikuntaa ja elintapoja pitää tarkastella itse kunkin tässä, myös itse.

Taloustilanne on kuitenkin niin huono tällä hetkellä ylipäänsä, että leikattavaa riittää. Tämä hallitus on ottanut suuren vastuun, koska haluaa, että meillä on hyvinvointivaltio myös meidän tuleville polville. Tässä erittäin vaikeassa tilanteessa esimerkiksi kansalaisjärjestöjen vapaaehtoistoiminta nousee arvoon arvaamattomaan. Mitkä ovat kannusteet vapaaehtoistoimintaan, miten vapaaehtoista osallistumista voitaisiin kasvattaa lisää? Kansalaisjärjestöillä on strategia, ja sitä tarvitaan. Hallitus on nostanut muutamia hyvin keskeisiä asioita esille. Yksi keskeinen asia on hallinnon sujuvoittaminen. Vapaaehtoistoiminta helposti hiipuu, jos arvokasta työtä tekevät järjestöt hukkuvat byrokraatiaan, eli sitä hallitus yrittää karsia. Se on hyvä asia.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriön arvion mukaan talouskasvu on tänä vuonna lähellä nollaa. Me tarvitsemme kasvua pelkästään pysyäksimme paikoillamme. Lisäksi pitäisi tietysti päästä eteenpäin. Kuten tunnettua, taloutemme on polkenut jo viisitoista vuotta paikallaan ja samaan aikaan velkasuhteemme on huomattavasti kasvanut. Ilman julkista taloutta vahvistavia toimia velkasuhde jatkaa kasvuaan myös tulevana vuosina. Väestömme on ikääntynyt, ja huoltosuhte on jatkuvasti heikentynyt. Tämä ei tietenkään tule ylätymisenä, vaan tilanne on tiedetty vuosikymmeniä. Silti asiaan ei ole riittävästi varauduttu. Velan kasvu yhdistettynä kasvaneeseen korkotasoon kasvattaa merkittävästi valtion velanhoidomenoja.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

En voi liikaa korostaa talouskasvun merkitystä. Sitä tarvitsemme kipeästi, ja siitä kaikki riippuu. Sopeutumistoimet ovat tässä erittäin vaikeassa tilanteessa täysin välttämättömiä. Hallituksen politiikan ydin ja fokus on kuitenkin täysin talouskasvun edellytysten ruokkijana. Elämme viennistä ja investoinneista. Hallituksen talouspolitiikka edistää tuottavuuden kasvua. Me olemme jääneet jälkeen monissa asioissa muista läntisistä teollistuneista yhteiskunnista. Tätä rakoa on pakko saada kurottua umpeen, vaikka se vaatii myös kovia päätöksiä. — Tähän varsinkaan te, vasemmistopuolueet, ette ole esittäneet mitään konkretiaa. Teidän ajamallanne politiikalla kasvavat ainoastaan velkataakka ja veroaste, ei mikään muu, ja se olisi Suomen tuho.

Tämän yhteistä taloustilannetta käsittelevän osuuteni jälkeen haluan tehdä muutamia huomioita koskien itseäni lähellä olevia hallinnonaloja.

Maa- ja metsätalousministeriön osalta keskeisimpinä muutoksina mainitaan huoltovarmuuteen ja viennin edistämiseen 10 miljoonan euron rahoitus sekä tutkimus- ja kehitystoimintaan kohdennettava 7 miljoonan euron vuosittainen rahoitus. Maa- ja metsätalous on elinehto, todella, tälle maalle. Huoltovarmuus ja viennin edistäminen ovat tietysti erittäin tärkeitä asioita. On myös positiivista, että eläinten terveyden edistäminen vastuullisen toiminnan avulla mainitaan tässä suunnittelussa.

Toinen itselleni tärkeä asia on edellä jo alussa esittämäni liikunta. Liikuntatoimeen ja nuorisotyöhön ohjataan noin 235 miljoonaa euroa. Tarvitsimme huomattavia lisäpanostuksia siihen, että väestö liikkuisi enemmän taaperosta vaariin. Tällä olisi erinomaisia kansanterveydellisiä vaikutuksia. Hyvinvointivaltio Suomi on pelastettava, niin että voimme huolehtia myös niistä kaikkein heikoimmista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka poissa. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

21.02 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Työttömyys ja velka kasvavat, talous sakkaa. Suomen tilanne on niin vakava, että säästää pitää. Siinä keskusta on hallituksen kanssa samaa mieltä. Politiikassa on kuitenkin aina vaihtoehtoja. Keskustalla on sellainen tarjota hallituksen politiikalle. [Sheikki Laakson välihuuto] Vahvoista välittävä Orpon—Purran hallitus on tehnyt valinnan, jossa kaikkein hyväosaisimmat saavat entistään enemmän ja vähäosaisimmat entistään vähemmän. Ihmisten ja alueiden eriarvoisuus kasvaa. Näkymää paremmasta tulevaisuudesta ei tällä politiikalla ole näköpiirissä.

Toisin kuin hallitus, keskusta ei leikkaisi lapsiperheiltä, ammattikoulutuksesta eikä lääkäriin tai hoivaan pääsystä. Ei se, että vauraille ihmisille ja alueille annetaan, oikeasti säteile hyvinvointia vähempiosaisille. Turvaisimme hyvinvointialueiden työrauhan. Emme hyväksy sote-palveluiden hallitsematonta alasajoa. Suomi tarvitsee kasvua, ja suomalaiset ansaitsevat toivoa paremmasta. Sen luominen, epävarmuuden vähentäminen sekä ihmisten ja yritysten tulevaisuudenuskon vahvistaminen ovat nyt tärkeimpiä asioita politiikassa. On vakava virhe, jos hallitus ei tätä ymmärrä tai edes halua ymmärtää.

Suomea on aiemmin rakennettu yhteistyöllä ja yhdessä asioista sopimalla. Nyt tämä on romutettu. Pienten vastaantulojen sijaan Orpon—Purran hallitus hakee selkävoittoja. Tällaista politiikkaa ei voi perustella pakolla. Kyse on arvovalinnoista, jotka hallitus on tehnyt.

Mitä keskustaa tekisi Suomen talouden kuntoon laittamiseksi toisin? Otan muutamia esimerkkejä: Tarjoaisimme verokannusteita pienille ja keskisuurille yrityksille. Antaisimme

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

tuntuvan 20 prosentin tuloveroalen niille, jotka jatkavat yli alimman eläkeiän töissä. Säilyttäisimme kotitalousvähennyksen ennallaan. Emme korottaisi alimpia arvonlisäverokantoja emmekä yleistä arvonlisäverokantaa Pohjoismaista korkeimmaksi. Selvittäisimme mahdollisuutta lapsiperheiden verotuksen keventämiseen ja laittaisimme ay-liikkeen sijoitustuotot verolle. Keskusta huolehtisi alueiden yhdenvertaisuudesta toteuttamalla Itä-Suomen erityistalousaluekokeilun. Lisäksi laajentaisimme nykyisiä MAL-sopimuksia ottamalla käyttöön seutukohtaiset kasvusopimukset. Näin valtio osallistuisi tasapuolisemmin koko Suomen kehittämiseen. Keskusta ei toteuttaisi kallista ja kannattamattomaksi todettua tunnin junaa, vaan kohdentaisi säästyvät rahat paremmin koko Suomea hyödyntäen.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointialueille keskusta esittää norminpurkua muun muassa hoitajamitoitukseen ja turhiin lääkärinlausuntoihin. Keskusta hillitsisi vuokralääkäreiden käyttöä hyvinvointialueilla. [Sheikki Laakso: Miten?] Siirtäisimme Kela-kuljetukset hyvinvointialueille. Silloin ei lähipalveluista kannattaisi karsia, koska se kasvattaa Kela-kuljetuksia kauempana oleviin palveluihin. Ennen kaikkea keskusta torppaisi sen, ettei rahoja imuroitaisi pois hyvinvointialueilta, vaan antaisimme aidon mahdollisuuden kehittää ja löytää työkalut talouden tasapainottamiseen.

Ihmisten ja alueiden kurjistaminen ei ole pakon sanelemaa politiikkaa, eikä ministerien saksien heiluttelu tuo tähän maahan työtä ja kasvua, saati vahvasta ihmisten tulevaisuudenuskosta. Kasvu ei synny vain isoista yrityksistä, vihreistä investoinneista, joille hallitus lupaa ohituskaistan. Kasvua syntyy myös pienistä yrityksistä. Suomi tarvitsee reilun kasvun tien. Näivettymisen kierre on saatava poikki. Suomalaiset ja koko Suomi ansaitsevat parempaa ja oikeudenmukaisempaa taloudenpitoa. Keskustalla on siihen tarjota ratkaisu. Ylimielisen saksien heiluttelun sijaan soisin politiikkaan myötätuntoa. Se äiti, joka aivan oikeasti itkee perheen toimeentuloa, [Puhemies koputtaa] ansaitsee välittämistä ja toivoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo pois-sa. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

21.07 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Oppositio tarjoilee täällä vaikka mitä säästöjä, mutta ihmettelen, että niitä ei tehty viime kaudella. Minkä takia näitä äärettömän hyviä esimerkkejä, mitä on tänäänkin täällä heitetty, ei tehty viime kaudella? [Markus Lohi: Tai edellisellä!] Totta kai on ollut sotaa, on ollut koronaa, on ollut mitä tahansa, mutta monta kertaa niissä keskusteluissa puhuttiin, että me ymmärrämme tämän, me ymmärrämme tämänkin, mutta samaan aikaan pitäisi löytää myös joitain kohteita, mistä säästetään. Silloin niitä säästöjä ei löytynyt millään, ja nyt niitä on olevinaan ihan älyttömän paljon. Jopa vasemmistoliitto esitti tässä parin miljardin säästöt ihan tuosta vaan, niin kuin hihasta tempaisi: tuolta tippui lattialle kaksi miljardia. Siis tämä on oikeasti ihan absurdia, tämä keskustelu täällä.

Ja kun katselee tätä keskustankin vaihtoehtobudjettia, niin se on aika pitkälle jopa perussuomalainen, ja nyt sitten puhutaan jostain vuokralääkäreitten karsimisesta. Miksi niitä vuokralääkäreitä ei karsittu jo viime kaudella? Niitä tälläkin hetkellä tämä hallitus yrittää karsia, mutta me kaikki tiedämme sen haasteen, kuinka vaikeaa se on tehdä, koska oikeasti meidän pitää saada ne ihmiset sinne hoitoon, ja jos se oikeasti on näin helppoa nytten huu-della oppositiosta, niin minkä takia te ette viime kaudella tehneet sitä? [Hanna-Leena Mattila: Taas on viime hallituksen syytä!]

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Mutta nyt kun puhutaan hyvistä asioista, esimerkiksi siitä, mitä tämä hallitus tekee, niin me tehdään tällä hetkellä se, että ammattidiesel tulee vihdoon ja viimein vinjettimaksuihin tänne, vaikka sitäkin vihreät vastustavat. Mikä järki on vastustaa sitä, että me saadaan ulkomaalaiset rekat maksamaan meidän teiden käytöstä? Se on muka saastuttamista, kun me tehdään ammattidiesel.

On tämä nyt melkoista toimintaa oikeasti tältä oppositiolta. Koettakaa nyt hieman herätä oikeasti, koska tilanne on se, että oikeasti meillä velkamäärä on niin raju, että kun meidän korot olivat alle miljardin vielä vähän aikaa sitten, niin nyt ne ovat yli kolme miljardia. Kyllä vasemmistoliitostakin kerrottiin meille, että ei velkaa tarvitse maksaa, ei valtionvelkoja tarvitse maksaa, mutta kyllä me kaikki tiedetään, että jos me asuntolainaa voidaan siirtää ja olla maksamatta asuntolainan lyhennyksiä, niin se pankki haluaa korot, ja niin haluavat oikeasti valtionvelassakin ne, ketkä sen rahan antavat. Ne haluavat sen koron. Sitäkin 3,2 miljardia, vuonna 2028 todennäköisesti yli neljä miljardia — me ollaan oikeasti niin hätää kärsimässä, koska ne kaikki rahat ovat pois siitä meidän hyvinvoinnista.

Minä takaan ja alleviivaan, että minulla on todellakin sydäntä, minullakin on sydäntä niin paljon ymmärtää sitä, miten on tuskallisia tilanteita. Tänäinkin kävin päivällä pikapiikaa katsomassa erästä Sipoon Söderkullassa olevaa Nopee Garagen nuorison pajaa, mihin esimerkiksi itsekin haluan tukea antaa, mutta tilanne on se, että me joudutaan oikeasti... Ei me tehdä näitä, tämä hallitus ei tee näitä kiusallaan, näitä säästötoimenpiteitä, vaan me tehdään sen takia, että meidän on pakko tehdä. Totta kai siellä on yksittäisiä kohteita, mitkä eivät ole välttämättä menneet ihan maaliin — hyvänä esimerkkinä oman kaupunkini Kouvolan Ratamon yöpäivystys. Kyllä sitä joudutaan nyt vähän miettimään, se ei välttämättä ole nyt mennyt ihan kohdalleen 80 000 ihmisen kaupungissa. Mutta totta kai meidän pitää tarkastella niitä virheitä. Jos me tehdään virheitä, korjataan niitä virheitä, mutta tehkää oikeasti ehdotuksia ja kertokaa, miksi te ette ole niitä ehdotuksia tehneet viime kaudella. Miksi nyt tarvitsee tehdä ne? Me olisi päästy paljon helpommalla ja paljon vähemmällä huutamisella, kun oltaisiin aloitettu jo aikapäiviä sitten. En tarkoita pelkästään edellistä hallitusta vaan muutamaa hallitusta, ennen kuin minä olen edes politiikkaan tullut. [Aki Lindén: Ei silloin oppositiokaan ehdottanut!] — Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Täällä näyttää olevan teillä kaikilla tulossa puheenvuoro, niin mennään tästä eteenpäin. — Eliikkä edustaja Koskinen. [Eduskunnasta: Se on kolmen tunnin päästä, se puheenvuoro, ei sitä ennen! — Juha Hänninen: Me jäädään kyllä kuuntelemaan!] — Hyvää kannattaa odottaa. [Naurua]

21.12 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Näin on. — Näiden talous- ja finanssipolitiikan vaihtoehtojen kannalta JTS-selonteon mielenkiintoisimpia sivuja ovat 94 ja 95, joissa on tarkasteltu talouskehityksen riskejä ja vaikutuksia julkiseen talouteen. Siinä on tämän perusuran ohella katsottu vaihtoehto, että saataisiin talouskasvu yhden prosenttiyksikön paremmaksi, tai sitten se, jos liu’utaisiin vielä huonompaan ja mitä se vaikuttaa tällä neljän viiden vuoden tähtäimellä.

Perusuran mukaan Suomen talous kasvaa keskimäärin 1,1 prosenttia vuodessa vuosina 24—28, ja sehän on historiallisesti heikko luku — pitäisi pyöriä siellä kahden prosentin paremmalla puolella. Lisäksi ennusteen kansainväliset riskit ovat alasuuntaisia. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa voi saada käännteitä, joilla on merkittäviä ja nopeasti leviäviä vai-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

kutuksia myös talouteen. Korkojen nopea nousu on aiheuttanut ongelmia osaltaan tässä kasvun hidastumisessa, ja sen lieveneminen näyttää olevan pidemmässä putkessa.

Selonteossa, siis VM:n laatimissa arvioissa, todetaan, että kasvu voi jäädä arvioitua heikommaksi, jos euroalueen toipuminen jää odotettua heikommaksi ja maailmantaloudessa kysyntä samoin kasvaa heikommin. Kotimaan taloudessa korkojen nousulla ja työllisyyden heikentymisellä voi olla arvioitua suurempia negatiivisia vaikutuksia talouskehitykseen. Myös hallituksen sopeutustoimien negatiivinen vaikutus kysyntään voi olla arvioitua suurempi. Näin valtiovarainministeriön oma arvio siis toteaa.

Tässä ei ole vielä otettu niitä kaikkia välillisiä vaikutuksia, joita on esimerkiksi siitä, että työmarkkinoilla tilanne on saatu sekaisin. Sehän heikentää kasvunäkymiä tuolla viiden vuoden perspektiivillä aika pahastikin. Suomen vahvuus on ollut se, että on pystytty sopimaan maltillisia palkkasopimuksia ja turvaamaan myös sosiaalipolitiikassa tällaisilla konsensusratkaisuilla työmarkkinoiden rauha ja myönteinen kehitys. Nyt tilanne näyttää paljon huolestuttavammalta.

Perusuraa nopeampi kasvu riittäisi kääntämään julkisyhteisöjen velan laskuun vuonna 26. Vain yhden prosenttiyksikön nousu riittäisi tähän. Julkisyhteisöjen rahoitusasema tasapainottuisi vuoden 27 loppuun mennessä, ja työttömyysaste kääntyisi suhteellisen nopeaan laskuun. Perusuraa suotuisamman talouskasvun toteutuminen edellyttäisi hyvää kansainvälisen talouden virettä ja odotettua nopeampaa talouskasvua teollisuusmaissa, mutta se vaatisi myös kansallisesti oikeita toimia. Esimerkiksi rakennusallalle, joka nyt on vahvassa alamäessä, pitäisi kohdentaa hyvinkin mietittyjä ja nopeasti vaikuttavia työllisyyttä kohentavia toimia.

Sivun 95 taulukossa näkyy sitten se, kuinka vahva vaikutus tällä kasvun nopeuttamisella on muutaman vuoden aikajänteellä. Julkinen velka, joka nyt pyörii 80 prosentin paikkeilla bkt:stä, on perusuran mukaan nousemassa 84,4:ään vuoteen 28 mennessä. Jos meillä näinä vuosina olisi yhden prosenttiyksikön parempi talouskasvu — ja silloinkin puhuttaisiin ei mistään huippuluvuista vaan keskimäärin tuollaisista kahden prosentin pinnassa olevista luvuista — niin silloin tämä neljän tai viiden vuoden päässä näkyvä velkasuhde olisi 10 prosenttiyksikköä pienempi, 74 prosenttia bkt:stä, ja hyvin hallinnassa.

Elikkä nyt oleellista on se, miten nämä kilpailevat talouden sopeuttamistoimet saadaan sellaisiksi, että ne mahdollisimman vahvasti tukisivat työllisyyttä. Näitä hallituksen, sosiaalidemokraattien, keskustan ja muiden ryhmien ehdotuksia tulisi vahvasti tältä kannalta pohtia: teemmekö oikeita ratkaisuja myös sen kannalta, että saataisiin taloudellista kasvua ja työllisyyden kasvua vahvemmaksi. Tässä valossa kehotan hyvinkin ennakkoluulottomaan tarkasteluun, ja nyt olisi oikeastaan kaivattu myös niitä tasavallan presidentin uuden vuoden puheessaan kaipaamia koko parlamentaarisen kentän kattavia neuvotteluita, joissa katsottaisiin, miten 10—15 vuodenkin aikajänteellä saataisiin talouden fundamentit parempaan jamaan. Siinä kaivattaisiin yhteistyötä yli rajojen eikä tilanteen pahentamista ennestään, niin kuin esimerkiksi työmarkkinoilla nyt on tapahtunut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

21.17 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Laakso täällä kyseli omissa puheenvuorossaan, että miksi te ette oppositiossa tehneet viime kaudella niitä päätöksiä, mitä te nyt esitätte. Isäni isoisä oli aikoinaan vuonna 1925 Kallion hallituksessa ministerinä. Siläläkin hallituksella jäi paljon tekemättä, ja seuraavillakin jäi paljon tekemättä, ja tälläkin

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

hallituksella muuten jää varmasti paljon tekemättä vielä, kun katsotaan jälkeinpäin. [Sheikki Laakso: Ei ainakaan säästöt!]

Jokainen hallitus elää ajassaan, ja kun katsotaan vähän pitempää aikaperspektiiviä, niin kyllähän edellinen hallitus eli aika poikkeuksellista aikaa ja teki aika poikkeuksellisia ratkaisuja tai esityksiä tänne eduskuntaan. Eduskuntahan se sitten lainsäädännöt ja kansainväliset sopimukset hyväksyy, mutta ajatellaan koronapandemiaa. Joka sitä täällä eli, sitä päätöksentekoaikaa, kyllä varmasti tietää, että tehtiin paljon ja tehtiin parhaamme, eikä kaikissa varmasti onnistuttu. [Sheikki Laakso: Kerroin nämä!] Suomi viime kaudella liittyi Natoon, teimme hävittäjähankinnat, monia asioita, jotka jäävät historiaan, mutta ei varmuudella onnistuttu kaikessa. [Aki Lindén: 40 kuukautta kriisissä 48:sta!] — Juuri näin.

Ehkä tähän voisi lopussa vastata vielä edustaja Laaksolle, että tuolla Turussa oli kerran bussikuski, joka oli ajanut 40 vuotta bussia, ja hän jäi eläkkeelle. Sitten häneltä kysyttiin, että miten se voi olla mahdollista, että 40 vuotta olet ajanut bussia eikä yhtään kolaria, niin hän sanoi, että hän on katsonut aina tuulilasista eteenpäin eikä peruutuspeilistä taaksepäin. Tämä voisi olla ihan hyvä ohje meillekin tänne. Ajatelkaa, jos me käytettäisiin tässä salissa koko ajan aikaa siihen, että me täällä mietittäisiin, miksi emme tehneet eilen tätä ja miksi emme viime vuonna tehneet tätä, niin meillä jäisi katsomatta eteenpäin ja tekemättä ne päätökset, joita meiltä odotetaan nytten.

Arvoisa puhemies! Tänäpäin täällä pääteema, josta olisi pitänyt keskustella, on julkisen talouden suunnitelma. Täällä on ehkä keskusteltu enemmän siitä, miksi oppositiolla ei ole riittävän hyviä vaihtoehtoja kullakin puolueella, mutta hyvä näin, koska se kertoo siitä, että on laadittu riittävän hyvät vaihtoehdot, joista keskustella. Keskustahan lähti viime syksynä siitä, että meillä oli vaihtoehtobudjetti hallituksen 6 miljardin sopeutukselle. Meidän sopeutus oli silloin 4,5 miljardia. Mistä tuo 1,5 miljardin ero johtui? Se johtui siitä, että me silloin näimme, että tavoite leikata noin 1,5 miljardia, tehdä siis menosopeutuksia hyvinvointialueille, ei tule olemaan realistinen tavoite. Ja nythän me nähdään, että hyvinvointialueet tekivät 1,5 miljardia alijäämää viime vuonna, ja nyt julkisen talouden suunnitelma, joka meillä on pöydällä, osoittaa, että tänä vuonna tehdään vielä 1,2 miljardia alijäämää. Sehän kertoo sen, että nämä hallituksen tavoitteet eivät toteutuneet eivätkä tule nytkään toteutumaan siinä mittakaavassa kuin on suunniteltu.

Nyt sitten hallitus esittää lisäsopeutuksia 3 miljardia, jotka ovat noin puolet menosopeutusta ja puolet verosopeutusta. Keskustan vaihtoehto on samaa suuruusluokkaa, mutta tämän lisäksi meillä on erittäin voimakas kasvupaketti, pitkävaikutteisia eläkejärjestelmämuutoksia, joista täällä lopussa totesimme ministeri Purrankin suulla, että olemme niistä samaa mieltä. Ja tämän lisäksi me olemme valmiita tekemään erittäin laajaa säädösten ja normien purkamista hyvinvointialueille ja antamaan heille työkaluja, jotta he pystyisivät taistamaan sitä alijäämää. Mutta se iso ero lähtee siitä, että me emme veisi niitä rahoja sieltä hyvinvointialueilta pois, vaan antaisimme mahdollisuuden todellisuudessa sitä alijäämää kuroa umpeen.

Arvoisa puhemies! Suurin huoleni kuitenkin on se, että vaikka hallitus tekee oikeita toimenpiteitä ja oikean mittakaavan sopeutusta, niin silti näyttää siltä, että me emme saa tätä Suomen taloutta kasvuun. Ensi vuonna kyllä nousee 1,6 prosentin kasvulle, mutta sen jälkeen tasaisesti lähtee kasvu hiipumaan — ei kerta kaikkiaan, meidän ei pidä tyytyä tähän. Meidän pitää yhdessä pystyä parempaan. Meidän tavoite pitää olla, että kasvuluvut ovat vähintään 2 prosenttia, muuten me olemme jatkuvassa veronkorotusten ja säästöjen

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

kierteessä, ja siihen meidän ei pidä suostua, ei kerta kaikkiaan pidä suostua. Sen takia tarvitaan jämerämpiä kasvutoimia.

Toinen suuri huoli on tämän kasvun lisäksi se, että vaikka tehdään nämä toimet, niin toisin kuin täällä ryhmäpuheissa todettiin, Suomen suhteellinen velkaantuneisuus koko ajan tämän vaalikauden kasvaa. Siis velkaantuminen ei käänny suhteellisesti edes laskuun, vaan se kasvaa. Se kasvu kyllä hidastuu, mutta velkaantuminen kasvaa koko ajan. Tämä on yhteinen ongelmamme, ja sen takia täällä oli edellä erittäin viisas puheenvuoro. Tasavallan presidentti silloin uudenvuodenpuheessaan ja valtiopäivien avauspuheessaan totesi, että nyt tarvittaisiin yli puolue- ja hallitus—oppositio-rajojen yhteinen näkemys, että me laitamme tämän talouden kuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja edustaja Fagerström.

21.23 Noora Fagerström kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talouden tilanne on heikentynyt huomattavasti hallitusohjelman tekemisen jälkeen. Tähän ovat vaikuttaneet ennustettua heikompi suhdannetilanne, hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne, korkea korkotaso sekä odotettua heikompi verotulojen kertymä. Kuten kaikki tietävät, niin Suomen talous ei ole kasvanut viimeiseen 16 vuoteen. Joka kahdeksannen euron rahoittaminen velkarahalla on kestänyt. Ilman lisätoimia velkasuhde lähestyisi 90:tä prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2028. Vertailun vuoksi Ruotsissa ja Tanskassa julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen on lähempänä 30 prosenttia. Sen vuoksi hallitus on tehnyt toimenpiteitä tasapainottaakseen Suomen valtiontaloutta 9 miljardilla eurola. Me haluamme pelastaa hyvinvointivaltion palvelut ja turvata ne myös tuleville sukupolville. Tämä on keskeisin tavoitteemme, sillä vain huolehtimalla taloudesta voimme huolehtia yhteiskunnan toimintakyvystä.

Arvoisa rouva puhemies! Kehysriihessä tehdyt päätökset ovat kaukana helpoista, mutta se ei poista sitä, etteikö vaikeiden päätösten tekeminen olisi ollut välttämätöntä. Velanoton tie on saatettava päätökseen. Mikäli nämä historiallisen suuret sopeutustoimet olisi jätetty tekemättä, Suomella olisi riski joutua EU:n alijäämämenettelyyn niin kutsutulle tarkkailuluokalle. Tätä hallitus ei halua. Me haluamme, että Suomen talous kääntyy kasvuun ja että ihmiset voisivat tulevaisuudessakin käyttää suomalaisia hyvinvointiyhteiskunnan palveluita. Eli jos kysytään, miksi näitä päätöksiä on tehty, niin nimenomaan siksi, että myös lapsillamme ja lapsenlapsillamme olisi toimivat sosiaali- ja terveyspalvelut sekä laadukas koulutus. Mikäli velkaralli jatkuisi, romuttaisimme pohjaa tulevaisuudelta. Emme voi laittaa laskua tulevien sukupolvien maksettavaksi. Kuten aiemmin on tässä salissa todettu, näitä päätöksiä tehdään Suomen, ei suosion vuoksi.

Arvoisa rouva puhemies! Koska velkasuhteemme on korkeampi kuin muissa Pohjoismaissa, meidän on tehtävä määrätietoisia toimia taloutemme ja kilpailukykyämme parantamiseksi. Valtiovarainministeriön tuoreen ennusteen mukaan julkisen talouden alijäämän arvioidaan olevan tänä vuonna miinus 3,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Näillä hallituksen tekemillä toimenpiteillä Suomi saadaan nousuun ja velkaantuminen kuriin. Sopeutukset ja suhdannetilanteen kohentuminen saisivat alijäämän vuonna 2025 alle miinus 3 prosentin, ja näin Suomi välttäisi EU:n alijäämämenettelyn. Tavoitteenamme on saada 100 000 uutta työllistä kuluvan vaalikauden aikana sekä kannustaa ihmisiä yrittäjyyteen ja yrittäjähenkisyyteen, sillä kestävä talouskasvu syntyy nimenomaan yksityisissä yrityksissä. Panostamme myös suomalaiseen osaamiseen ja tki-toimintaan, jotta talous saadaan oi-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

keille urille. Suomalaisella yrityskentällä on paljon potentiaalia, mutta meidän on kiinnitettävä erityistä huomiota yritysten toimintaympäristöön. Kevään aikana käsittelyssä olevat työmarkkinauudistukset vakauttavat ja tuovat ennakoitavuutta suomalaisiin työmarkkinoihin, mikä taas heijastuu yrityskenttäämme. Erityisesti työrauhalainsäädännön uudistukset ovat tärkeitä mahdollisten investointien kannalta. Lakkoherkkänä maana Suomi ei ole ollut sijoittajien suurimmassa suosiossa, mutta tähänkin kysymykseen hallitus on puutunut esimerkiksi pyrkimällä rajoittamaan poliittisia lakkoja enintään vuorokauden mittaisiksi. Rakenteellisia uudistuksia on aivan välttämätöntä tehdä, jotta saamme kasvua aikaiseksi. Talouskasvu on nimittäin ainoa keino, jolla pääsemme tästä suosta ylös, sillä se nostaa kaikkien elintasoja. Suomi ei verottamalla vaurastu, vaan meidän on tehtävä rohkeita rakenteellisia uudistuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Ajat ovat haastavat, mutta vastuullisilla ja tulevaisuuteen katsovilla päätöksillä taitamme velkaantumisen ja turvaamme hyvinvointiyhteiskunnan toiminnan myös tulevaisuudessa. Olemme sen velkaa tuleville sukupolville.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

21.28 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelmalla laitetaan terveet rajat valtion rahankäytölle. Pääministeri Orpon hallitus aikoo pitää näistä kehyksistä kiinni, sillä niiden sisään on kirjattuna toimiva polku velkasuhteen vakauttamiseksi.

Marinin hallitushan viis veisasi kehyksistä. Se lisäili valtiolle mittavia menoeriä kompensoimatta niitä muualta ja sai toiminnastaan voimakasta arvostelua esimerkiksi talouspolitiikan arviointineuvoston puheenjohtajalta, professori Jouko Vilmuselta. Vilmunen toteaa vuoden 2022 alussa Marinin hallituksen menolisäysten voivan johtaa siihen, että tulevilla hallituskausilla taloutta joudutaan sopeuttamaan ennakoitua enemmän ja että menolisäyksillä voi olla heijastusvaikutuksia julkisen talouden kestävyYTEEN. Kävi kuten professori ennusti, ja tämän perinnön kanssa Orpon hallitus joutuu valitettavasti elämään.

Tiedätekö muuten, mikä muu kuin kehysten ylittäminen kasvattaa Suomen menoja tulevaisuudessa? Onko ajatusta? Voin kertoa: se on elpymispaketti. Julkisen talouden suunnitelman mukaan Suomen laskennallisen osuuden arvioidaan olevan noin 13 miljardia euroa. Miettikää, mihin kaikkeen järkevämpään senkin rahan olisi voinut laittaa kuin italialaisten ikkunaremontteihin ja mafiapomojen luksuselämään. Olisiko kannattanut kuunnella perussuomalaisia silloin?

Joka tapauksessa tämä hallitus päätti toimia vastuullisesti ja alkoi kääntämään Suomen suuntaa niin, että hyvinvointivaltio voidaan säilyttää myös tuleville sukupolville. Nyt uusimpien arvioiden perusteella todelliseksi sopeutustarpeeksi vahvistui kuuden miljardin sijaan yhdeksän. Hyvä uutinen on, että mikäli mitään katastrofaalista ei enää tapahdu, nämä sopeutukset riittävät.

Menojen lisääntymisen hillitseminen on valitettavasti välttämätöntä, mutta on tärkeä muistaa myös, että Orpon hallitus ei pelkästään leikkaa. Myös kasvutoimiin ja tulevaisuuteen panostetaan merkittävästi. Tehdään siis pitkäjänteisiä päätöksiä, jotka tulevat kantamaan hedelmää tulevaisuudessa.

Kestävää kasvua ja hyvinvointia syntyy ainoastaan työstä. Siksi työn verotusta kevennetään asteittain. Kevennys painottuu pieni- ja keskituloisiin. Työtulovähennykseen on myös tulossa hallitusohjelmassa sovittu lapsikorotus, mikä tulee tukemaan perheellisten työssäkäynnin kannattavuutta.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Kansalaisten töihinpääsyn ja liikkumisen mahdollisuuksia turvataan monilla eri toimenpiteillä. Jakeluvetoa on jo kohtuullistettu. Ajoneuvoveron perusveron kevennystä aletaan soveltaa ensi vuoden alusta alkaen. Se kohdistuu juuri siihen vanhempaan ajoneuvokantaan, jolla suurin osa suomalaisista ajaa. Tulossa on lisäksi liikennepolttoaineiden hiidioksidiverokomponentin alennus.

Hallituskaudella tullaan toteuttamaan neljän miljardin euron investointipaketti. Se edistää muun muassa alueiden kilpailukykyä, energiaomavaraisuutta ja rautatieverkoston uudistamista sekä ylläpitää julkisia investointeja. Vuodesta 2025 lukien maa-, elintarvike- ja biotalouden huoltovarmuuteen ja vienninedistämiseen kohdennetaan kymmenen miljoonaa euroa per vuosi. Ja sitten nämä rakkaat: tulevaisuuden osajiin panostetaan muun muassa vahvistamalla perusopetusta portaittain yhteensä 200 miljoonaa eurolla hallituskauden aikana. Tuottavuuskasvua tuetaan myös kehysriihessä päätetyillä lisäpanostuksilla tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen päätökset huomioiden ensi vuoden alijäämän arvioidaan olevan 2,2 miljardia euroa vähemmän kuin vuodelle 2024 on budjetoitu. Vuosina 2025—2028 alijäämä tulee olemaan keskimäärin noin kahdeksan ja puoli miljardia euroa, [Puhemies koputtaa] ja vuonna 2028 sen olisi tarkoitus olla enää seitsemän miljardia, nykyiseen 13 miljardiin verrattuna. Tämän hallituksen myötä ollaan siis nyt vihdoin oikealla tiellä. — Kiitos. [Aki Lindén: Vuonna 22 alijäämä oli kuusi miljardia euroa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

21.34 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Valtio velkaantuu, kun menot ovat suuremmat kuin tulot. Jotta yhtälö kääntyy niin päin, että menot ovat tuloja pienemmät, pitää tehdä kahdenlaisia liikkuja: lisätä tuloja tai vähentää menoja. Usein tehdään molempia, kuten nyt. Kaava on varsin yksinkertainen, mutta käytännön toteutus ei ole helppo. Se, mistä ja minkä verran sopeutetaan, on jo vaikeampi asia. Nämä molemmat keinot ovat hallituksessa käytössä nyt. Koska tulot kasvavat hitaasti ja menot vähenevät hitaasti, tarvitaan vielä valtava määrä velkarahaa kattamaan menoja. Yhdeksän miljardin euron sopeutukset ovat saavutus, jolla yhtälöä saadaan käännettyä.

Arvoisa rouva puhemies! Muutama sana sopeutuksesta ja kasvusta. Sopeutuksia ei tehdä siksi, että halutaan kiusata ihmisiä, vaan siksi, että ne ovat tällä hetkellä täysin välttämättömiä. Veroja kiristämällä ja menoja vähentämällä pääsemme alkuun, mutta emme tarpeeksi pitkälle. Jotta pääsemme pitemmälle, nyt on tärkeää tehdä ponnokkaasti talouskasvua tukevia toimenpiteitä. Niillä me saamme työllisyyden ja yritykset kasvuun. Nyt tiedetään, että ensi vuonna inflaatio suurella todennäköisyydellä hidastuu, korot laskevat ja kotitalouksien tulot kasvavat. Näin myös kotitalouksien kysyntä lähtee kasvuun. Rakennusala alkaa toipua, asuntomarkkinat piristyä, ja yritykset uskaltavat taas investoida. Tähän talouden piristymiseen pitää nyt pistää paukkuja ja lisää vauhtia.

Arvoisa puhemies! Yhtenä esimerkkinä nostan tki-rahoituksen. Isona teemana ja tavoitteena on tki-investointien vauhdittaminen ja niiden nostaminen neljään prosenttiin suhteutettuna bruttokansantuotteeseen. Tämä hallitus lisää tki-rahoitusta miljardilla eurolla, ja sitä pitää suunnata entistä rohkeammin ja nykyistä enemmän yrityksille. Kun yritys saa julkista rahoitusta yhden rahan, laittaa se omaa rahaa kaksi lisää kehittääkseen toimintaansa. Näin saadaan aikaan vaikutuksia tuottavuuteen ja talouskasvuun. Lääkkeet ovat olemassa,

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ja ne otetaan käyttöön. Nyt katse rohkeasti ja positiivisesti eteenpäin. Luottamus ja sen rakentaminen ja vahvistaminen ovat nyt kaikista tärkein asia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

21.37 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Moni suomalainen kokee nyt syvää huolta hallituksen talouspolitiikan suunnasta. Hallituksen toimenpiteet eivät vastaa talouden nykyhaasteisiin oikeudenmukaisella tavalla, vaan hallituksen leikkauspolitiikka kurittaa ankarasti jo ennestään haavoittuvassa asemassa olevia kansalaisia samalla, kun se suosii hyvätulaisia. Velka kuitenkin vain jatkaa kasvuaan.

Arvonlisäveron nostaminen osuu erityisesti pienituloisiin, mutta hallitus ei vielä ota suurituloisia mukaan talouden tasapainotustalkoisiin, vaan toimet kohdistuvat erityisesti työttömiin, opiskelijoihin, pienituloisiin ja sairaisiin. Hallituksen suunnittelemat leikkaukset sote-järjestöjen avustuksiin ovat kohtuuttomia, sillä järjestöt tarjoavat tärkeää apua heikoimmassa asemassa oleville ja vähentävät painetta julkisen puolen palveluista. Rakenusalan suhdannepaketti oli vaisu, ja työperäisen maahanmuuton hankaloittaminen vain syventää työvoimapulaa.

Eikä tilanne toki koulutuksen osalta ole sen parempi. Koulutus on avain Suomen menestykseen, mutta sen sijaan hallitus leikkaa muun muassa aikuiskoulutustuesta ja rajaa toisen asteen oppimateriaalit vain alle 18-vuotiaille, vaikka hallitus ei edes tiedä, millaiset vaikutukset tällä päätöksellä voi olla. — Kovia kokenut Itä-Suomi on unohdettu ja jätetty täysin oman onnensa nojaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen sopeutustoimet uhkaavat ajaa vasta perustetut hyvinvointialueet leikkausten kierteeseen. On tärkeää antaa alueille työrauha suunnitella toimintaansa pitkäjänteisesti ja turvata palveluiden laatu sekä kustannustehokkuus. Nyt näyttää siltä, että vasta tänä keväänä julkaistun sairaalaverkkoselvityksen vaikutusarviot saapuivat ministerin pöydälle yhtäkkiä, kun vielä muutama viikko sitten päätöksiä varten luvattiin ottaa aikaa ja arvioida seurauksia. Hoitotakuun romuttaminen on järjetöntä terveystaloutta. Tämän kaiken valossa on huolestuttavaa ja kummallista, että hallitus ohjaa puoli miljardia euroa yksityiseen terveysbisnekseen samalla, kun se leikkaa hyvinvointialueilta. Tämä asettaa hallituksen arvovalinnat kyseenalaiseen valoon ja lisää terveyden eriarvoisuutta, kuten tekee myös hallituksen kehysriihipäätös sairaalaverkon karsinnasta, jonka laskennallinen säästö on saman verran kuin olutveron laskeminen. Eli suomalaisille tärkeimpien sosiaali- ja terveyspalveluiden saavutettavuus olisi siis turvattu pitämällä olutvero ennallaan. Poliitiikka on tosiaan arvovalintoja.

Arvoisa puhemies! Nostan esille yhden yksityiskohdan hallituksen suunnitelmasta, jolle myös moni kaipaa kipeästi selitystä. Hallituksen päätös vähentää valtion asuntorahaston erityisryhmien investointiavustuksia 28 miljoonaa euroa on uskomaton ja kertoo hallituksen suhtautumisesta erityisryhmiin. Erityisryhmien asuntorakentamisen kautta rakennusala olisi voinut tukea niin, että hyödyt olisivat olleet yhteiskunnallisesti suuret mutta menot valtiolle pienet ja rakennusala olisi saanut apua yli kriisin. Rakennusalan taantuman keskellä tuskin syntyy korvaavia vapaarahoitteisia hankkeita peruuntuvien erityisryhmäkohteiden tilalle. Säästöksi tarkoitettu leikkaus koituukin valtiontalouden tappioksi menetettyjen verotuottojen myötä. Meillä on hyvä esimerkki tämän tuen tarpeellisuudesta esimerkiksi kotikaupungissani Savonlinnassa, jossa tuen turvin rakennettiin vastavalmistu-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

nut uusi senioritalo. Hakemuksia tähän kyseiseen kohteeseen tuli neljä kertaa enemmän kuin siellä oli paikkoja tarjota. Se, joka sanoo, ettei erityisryhmien asuntorakentamisen tuille ole tarvetta, puhuu puppua.

Arvoisa puhemies! Olisi korkea aika korjata talouspolitiikan epäkohdat ja suunnata toimet oikeudenmukaisempaan ja kestävämpään suuntaan. Sen suunnan useampi suomalainen voisi varmasti hyväksyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mattila.

21.42 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä aikaisemmin edustaja Lohi piti hyvän puheenvuoron, jossa kertoi keskustan talouspoliittisista näkemyksistä, jotka ovat hyvin paljon samankaltaiset kuin hallituksella. Mutta suurin erimielisyys meillä keskustan ja Orvon hallituksen välillä on sote-palveluissa, ja siitä on oma puheenvuoroni.

Me emme leikkaisi normien purusta seuraavia laskennallisia säästövaikutuksia pois hyvinvointialueiden rahoituksesta. Periaatteemme on, että järkeviä hyvinvointialueiden onnistumista helpottavia lakimuutoksia voidaan tehdä hoitotakuuseen ja hoitajamitoitukseen, mutta rahapulasta kärsivien hyvinvointialueiden annettaisiin pitää näihin varatut rahat. Hallituksen tulisi auttaa hyvinvointialueita eikä kurittaa niitä. Hallitus teki arvovalinnan leikata sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista heti kättelyssä 1,4 miljardia euroa, ja nyt on tulossa lisää leikkauksia. Joka suunnasta Suomea kuuluu valtava huoli, kun vanhus-ten hoitopaikkoja vähennetään ja lähipalveluverkkoa karsitaan. Viimeisin sivallus hyvinvointialueille ja sen ihmisille on sairaalaverkkoesitys, jolla hallitus haluaa lopettaa yöpäivystyksen useassa pienessä sairaalassa. Hallitus ei voi enää paeta vastuutaan syyttämällä sotien hankaluuksista edellistä hallitusta ja keskustaa. Hallituksen takana ovat riittävät sote-rahast, ja tämä on tosiasia.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten keskustelun taso sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen nykytilasta on ollut todella köyhää. Toistuvasti täällä kuullaan, kuinka sote runnottiin läpi, vaikka sitä valmisteltiin eri kokoonpanoilla 15 vuotta. Olette myös väittäneet, että sote on himmeli. Hyvät ihmiset, jos aikaisemmin oli sote- ja pela-alojen toimijoita 259 ja nyt niitä on 21 ja Helsinki, niin onko niitä vähemmän vai enemmän? Voisivatko perussuomalaiset vielä kertoa täällä sen teidän oman kokonaisvaihtoehtonne nykyiselle sote-uudistukselle, kun en millään muista kuulleen sitä viime kaudella sote-valiokunnassa? Yksittäisiä vastalauseita kyllä, joo kuultiin, mutta ei kokonaisvaihtoehtoa.

Torikeskusteluissa perussuomalaisia pidetään jo vaalilupausten rikkojana. Tältähän tämä on näyttänyt myös täällä eduskunnassa. Vaalien alla lupasitte puolustaa lähipalveluita ja pieniä sairaaloita, mutta lupaukset unohdettiin ja mummot myytiin Säätytalolla, jotta saitte pikku tiukennuksia maahanmuuttoon ja Ylen rahoitukseen. Ainakaan omassa maakunnassani Pohjois-Pohjanmaalla perussuomalaiset aluevaltuutetut eivät tue ministeri Juuson sote-politiikkaa. Siellä tosin perussuomalaiset uskottelevat ihmisille, että eduskunnan tekemän sairaalaverkkopäätöksen jälkeen voitaisiin edelleen jatkaa yöpäivystyksiä alueen omalla päätöksellä. Täällä eduskunnassa me lähipalveluita puolustavat keskustalaiset kuulemme kansanedustaja-aluevaltuutetuilta syytöksiä terveyskeskuspopulismista, mutta aluevaltuustossa te perussuomalaiset olettekin kovasti pienten terveysasemien puolella. Tämä on härskiä kaksilla rattailla ajelemista, mutta senhän te kyllä osaatte tehdä. Teikin lupasitte eduskuntavaaleissa puolustaa lähipalveluita, mutta nyt se onkin terveyskeskuspopulismia. Jos ministeri Juuso olisi täällä paikalla, kysyisin, miten te ja teidän puolue

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

eenne voitte seistä tämän lähipalveluita ja pieniä sairaaloita alas ajavan sote-politiikkanne takana. Tiedätte hyvin, että se on syy ihmisille muuttaa kasvukeskuksiin ja jättää maaseutu autioitumaan.

Arvoisa puhemies! Keskusta on esittänyt 13 ratkaisuehdotusta tähän mennessä hallituksen linjalle, jossa hyvinvointialueet joutuvat tekemään pakkosäästöjä eikä niille edes anneta mahdollisuutta onnistua tehtävässään. Nämä esitykset lähtien rahoituslain avaamisesta alijäämän kattamiseksi väljemmässä aikataulussa ovat järkiään hyvinvointialueiden johtajilta lähtöisin. Kuunnelkaa edes näitä jäsenkortittomia viranhaltijoita, jos ette te ideologisista syistä halua kuunnella keskustaa. Hyvinvointialueet ja niiden ihmiset ansaitsevat todellakin parempaa kohtelua kuin mitä te nyt annatte niille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

21.47 Ville Väyrynen kok: Arvoisa puhemies! Suomen talouskasvu on junnannut paikallaan 16 vuotta. Kasvavat julkiset menot ja hyvinvointipalvelut onkin rahoitettu nämä vuodet pääosin velanotolla. Velkasuhteemme lähestyy 80:tä prosenttia noususuuntaisena, kun se Pohjolan verrokeillamme on 30—40 prosenttia ja laskussa. Suomalaiset ikääntyvät, ja työvoimapula pahenee kovaa vauhtia. Ainakin osittain epäonnistunut hyvinvointialueuudistus on vielä konntausiässä ja sote-menojen nousupaine valtava. Tämä tilanne yhdistettynä velkasuhteen kasvuun on hallitsematon, jos siihen ei reagoida. Pää on pidetty pensaassa jo vuosia, ongelman luonnollisesti vain pahentuessa. Nyt on aika keksiä jotain muuta.

Hallitus haluaa Suomen välttävän EU:n liiallisen alijäämän menettelyn. Tämän tavoitteen myös SDP on puheenjohtajansa suulla ilmoittanut jakavansa. Hallitus on tehnyt tavoitteen saavuttamiseksi perustellut ja kattavat yhdeksän miljardin euron sopeutukset. Edelleenkin uskottavia vaihtoehtoja ei ole tarjottu. Pelkkä neliraajajarrutus ei riitä, vaikka sopeuttaminen tuntuisi kuinka vastenmieliseltä. Vertailuun kaivataan aitoja kasvua tukevia vaihtoehtoja, jotka tähtäävät samansuuruiseen sopeutukseen ilman entistäkin raskeampaa verotusta. Se lienee ainoa keino välttää todella raadollinen tulevaisuus. [Vilhelm Junnila: Näkisipä yhden!]

Arvioiden mukaan hallituksen tähän mennessä linjaamat sopeutustoimet ovat riittäviä ja tulevat hidastamaan velkaantumistahti selkeästi. Samalla ne painavat julkisen talouden alijäämän alle EU:n liiallisen alijäämän menettelyn tason. Keinoista voidaan ja kuuluu parlamentaarisessa järjestelmässä debatoita. Näin on tapahtunutkin, mutta uskottavat vaihtoehdot puuttuvat. Jos hallituksen toimien mittaluokka epäilyttää, kannattaa tarkastella esimerkiksi valtionvelan korkoja. Korkomenojen ennustetaan kasvavan 4,3 miljardiin euroon vuoteen 2028 mennessä. Summa muodostaa yli puolet kyseisen vuoden ennustetusta alijäämästä. Nollakorko ei ollutkaan pysyvä olotila.

Mitä tulee soteen ja hyvinvointialueiden tilanteeseen, uudistuksen alkuperäiset tavoitteet näyttävät oppositiolta unohtuneen. Yksi laajalti hyväksytty ajatus oli hillitä jyrkkää kustannusten kasvutahtia. Valtiovarainministeriö ennusti vuonna 2023 nousupaineen olevan hallituskaudelle yli kuusi miljardia euroa. Hallitus pyrkii tätä nousua taistamaan 1,4 miljardia euroa, lisäten silti hyvinvointialueiden rahoitusta yli miljardi euroa vuodessa kuluvan hallituskauden ajan. Taannoiset sote-arkkitehdit vastustavat tätäkin, sinänsä suunnitellun mukaista toimintatapaa.

Arvoisa puhemies! Toinen tavoite oli tarjota mahdollisuus tehdä asioita uudella tavalla ja tarkastella totuttuja toimintamalleja, muuten palvelutarpeen nousu ja julkisen taloutem-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

me tilanne söisivät meidät elävältä. Yksi harvoja onnistumisia uudistuksessa onkin mahdollisuus sisältökokonaisuuksien tarkasteluun. Tekninen mahdollisuus suurille muutoksille on olemassa — tarvitaan vain tuoretta ajattelua, jossa rohkeus ja innovatiivisuus ovat keskeisissä rooleissa. Vanhat rakenteet eivät saa jäädä kahlitsemaan uudistuksia. Suurin sopeuttamispotentiaali tulee sisältöjen, ei rakenteiden, kautta.

Kirurgin työssä, etenkin akuuttitilanteissa, tärkeintä on kyetä tekemään päätöksiä, jos potilaan tilanne heikkenee suoraviivaisesti. Päätösten on johdettava määrätietoisiin toimiin, niiden vaikutuksia tulee seurata ja tarvittaessa jälleen reagoida. Tuhoisin vaihtoehto on jättää tekemättä mitään ja vain toivoa parasta. Tämä hallitus tekee päätöksiä eikä kaihdakaan vastuuta. Kehysriihessä on myös reagoitu ennakoitua heikompiin talouden näkymiin. Ministerit ovat kukin vuorollaan vastanneet haastaviin ja kriittisiin kysymyksiin asiallisesti, toimiaan perustellen ja määrätietoisesti johdonmukaista hallitusohjelmaa puolustaen. He ovat myös peräänkuuluttaneet uskottavia vaihtoehtoja. Erittäin haastavassa tilanteessa ne olisivat tervetulleita. Kaiken vastustaminen ei kuitenkaan ole vaihtoehto. Se on pään pensaaseen laittamista. Arvoisa oppositio, meillä potilaan tilanne heikkenee suoraviivaisesti. Mikä on teidän toimenpiteenne? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

21.52 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on julkisen talouden suunnitelma vuosille 2025—2028, joka kattaa valtion, hyvinvointialueet, kunnat, lakisääteiset työeläkerahastot sekä muut sosiaaliturvarahastot. Maamme hallituksen linja talouspolitiikassa on hyvä. Hallitus tekee ja tulee tekemään toimenpiteitä, jotka taivuttavat Suomen velkasuhteen, joka on nyt jo yli 80 prosenttia. Tavoitteena on velan selkeä lasku ja suunta kohti pohjoismaista tasoa. Hallitus on hallitusohjelmassaan sopinut kuuden miljardin euron kokonaisuudesta julkisen talouden vakauttamiseksi, ja kevään kehysriihessä on päätetty lisäksi kolme miljardin euron lisäsopeutustoimista — yhteensä siis yhdeksän miljardin sopeutukset.

Kolmen miljardin lisäsopeutustoimet ovat nopeita, ja ne tehdään ennakoivasti. Hallitus toteuttaa lisäsopeutuksissaan lisäerän sekä menoleikkauksia että rakenteellisia uudistuksia. Veronkorotuksia tehdään puolitoista miljardia euroa ja leikkauksia puolitoista miljardia euroa. Muun muassa kehitysapuun ja valtion toimintamenoihin tehdään merkittävät leikkaukset.

Hallitus pitää julkisen talouden menokehyksestään kiinni. Edellinen Marinin hallitus käytännössä luopui kehysmenettelystä eikä onnistunut tekemään minkäänlaisia menosopeutuksia. Sen sijaan uusia menolisäyksiä kyllä tuli. Tämän vuoksi nykyhallitus joutuu tekemään merkittäviä talouden sopeuttamis- ja leikkaustoimia, ja tämän hallituskauden jälkeenkin tullaan tarvitsemaan säästötoimenpiteitä.

Kasvun suhteen näkymät ovat lyhyellä aikavälillä vaisut. Työllisyysluvut ovat korkeat, mutta silti kasvu tulee olemaan alle puolitoista prosenttia vuodessa ja korkomenot valtaisia. Valtion alijäämä on valtaisa, 12,6 miljardia euroa, ja Suomi maksaa pelkkiä korkoja 3,2 miljardia euroa, vaikkakin korot ovat historiallisesti niin sanotusti normaalilla tasolla.

Taloudellinen toimintaympäristö on vaativa. Maamme väestö ikääntyy, ja syntyvyys on matalaa. Tämä tuo väistämättä haasteet työvoiman saatavuuteen, sairastavuuteen ja sitä

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

kautta julkiseen terveydenhoitoon. Sote-menot ovat järjestyttävä haaste, johon pitää löytää aitoja ratkaisuja kosmeettisten keinojen sijaan.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikkakin talouden näkymät ovat haastavat ja tehdään sopeutuksia, sen lisäksi hallitus tekee mittavia kasvupanostuksia. Hallitus on linjannut, että pieni- ja keskituloisten ansiotuloverotus kevenee, työn vastaanottamisesta tehdään kannustavampaa ja yritysten mahdollisuuksia palkata uusia työntekijöitä helpotetaan. Maan hallitus tekee myös merkittäviä kasvutoimia. Kasvupaketissa on puhtaan siirtymän investointien verohyvitys, joka kannustaa tekemään investointeja Suomeen. Lisäksi teollisuussijoituksiin tulee lisäpääomitus, jolla toivotaan olevan vaikutus suomalaisiin kasvuyrityksiin.

Lisäksi maan hallitus terävöittää omistajaohjausta ja pääomittaa Fingridiä, jotta kantaverkko ei muodostu Itä-Suomessa investointien suhteen pullonkaulaksi. Ammattidiesel otetaan käyttöön vuonna 2027, ja sillä tavoitellaan maksimaalista kompensatiota kilpailuvyön parantamiseen ja saadaan hillittyä raskaan liikenteen menokuluja.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpon hallituksen tavoitteena on parantaa suomalaisten elintasoa, kääntää Suomen talous kestäväan kasvuun ja taivuttaa hyvinvointia uhkaava velkaantumiskehitys. Hallitus parantaa suomalaisten mahdollisuuksia rakentaa tulevaisuuttaan kouluttautumalla, työtä tekemällä ja yrittämällä. Tämän yhteisen tavoitteen eteen pinnisteleminen myös teitä, arvonn oppositio, pyydetään mukaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, poissa. Edustaja Keskisarja, poissa. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

21.56 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Olemme salin kaikilla laidoilla samaa mieltä siitä, että Suomen talous on haastavassa asennossa ja parannuksia sen eteen tarvitsee tehdä. Me sosiaalidemokraatit olemme kuitenkin eri mieltä niistä keinoista, joita talouden tasapainottamiseksi tarvitaan. Valtiontaloutta ei saada tasapainoon murentamalla jalka jalalta suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ydintä, pikemminkin päinvastoin. Hallituksen linja on johtamassa kurjistumisen kierteseen. Talouden tasapainottaminen täytyy tehdä oikeudenmukaisesti, jotta se voisi onnistua. Orpon—Purran hallituksen valitsemaa tietä ei voi sanoa oikeudenmukaiseksi, eikä se auta jakamaan hyvinvointia ympäri yhteiskunnan, mikä on ollut perinteisen pohjoismaisen hyvinvointivaltion yksi tärkeimpiä kulmakiviä ja menestyksen avaimia.

Arvoisa puhemies! Sosiaaliturvan avulla pidetään jokaisesta huolta, ja se toimii turva-verkkona, vaikka elämä välillä heittelisi. Orpon hallitus on kuitenkin valinnut heikentää sosiaaliturvaa monesta eri suunnasta. Lopputulokseksi on arvioitu, että peräti 100 000 ihmistä tulee putoamaan toimeentulotuelle, myös 17 000 lapsen on arvioitu tippuvan köyhyyteen. Toimeentulotuelle tiputtaminen ei edistä työllistymistä, sillä tukimuoto on kaikista byrokraattisin. Hallitus on myös poistanut suojaosat monesta tuesta, joilla vähennetään ihmisten mahdollisuuksia pysyä kiinni työelämässä, jos esimerkiksi kokoaikatyö ei ole mahdollista. Hallituksen työllisyystavoitteet ovat karkaamassa entistä kauemmaksi, kun Orpon—Purran hallitus on rikkomassa luottamuksen ja aidon pohjoismaisen mallin työmarkkinoilla. Tämän rikkomisen lopputulos ei tule olemaan kestävä Suomen taloudelle, ja sen korkea hinta onkin jo nähty.

Arvoisa puhemies! Hallitus heikentää julkisia sote-palveluja samalla, kun se kaataa rahaa yksityisille terveysjäteille. Yksityisen terveysbisneksen tukeminen ei todellisuudessa auta lyhentämään hoitojonoja. Yksityisten palveluiden tukeminen valuu jonojen lyhentä-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

misen sijasta yritysten voittoihin, ja palvelut karkaavat entistä kauemmaksi etenkin pienituloisten ja paljon hoitoa tarvitsevien ulottuvuudesta.

Seitsemän päivän hoitotakuun laventaminen peräti kolmeen kuukauteen on sekä taloudellisesti että inhimillisesti kestävä ratkaisu. Kiireetöntä hoitoonpääsyä täytyy siis jatkossa odottaa kolme kuukautta. Kun hoitoonpääsyssä kestää, oireet ehtivät pahentua ja niiden hoitaminen saattaa kestää pidempään. Myös paine erikoissairaanhoidossa tulee kasvamaan, ja samalla kasvavat myös kulut, kun useammassa tapauksessa hoitoa tarvitaan sieläkin. Hoitotakuun pidentäminen ei vielä ole ainoa hallituksen päätös, jolla säästää julkisista sote-palveluista. Nyt kuitenkin tarvittaisiin leikkausten sijasta hyvinvointialueille työrauha, jotta ne pystyisivät tekemään järkeviä päätöksiä, joilla voidaan oikeasti saada ihmisiä lähellä olevia ja kustannustehokkaita palveluita.

Arvoisa puhemies! SDP on esittänyt hallituksen toimille oikeudenmukaisempaa vaihtoehtoa — vaihtoehtoa, jossa menosopeutusten lisäksi vahvistetaan tulopuolta ja panostetaan kasvuun ja työllisyyteen. Yhteiskunnan varakkaimpienkin on osallistuttava yhteisiin talkoisiin. Meidän menosopeutuksessamme lähdetäisiin luopumaan esimerkiksi teollisuuden sähköistämistuesta, vähennettäisiin muita yritystukia ja poistettaisiin hallituksen menolisäykset Kela-korvauksiin sekä hillittäisiin hyvinvointialueiden ostopalveluiden käyttöä. Samalla tulosopeutuksella vahvistettaisiin talouden tasapainoa muun muassa institutiонаalistien sijoittajien lähdeverolla, listaamattomien yhtiöiden osinkoverolla ja suurempien perintöjen ja lahjojen verotuksen korotuksella. SDP:n vaihtoehdolla päästäisiin samaan mittakaavaan kuin hallitus. Se osoittaa, että vaihtoehtoja todellakin on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrysellä on siellä joku asia. Lyhyesti, kiitos.

22.01 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Lyhyesti: Pakko tarttua siihen, että tässä on nyt kahdessa SDP:n puheenvuorossa tänä iltana tullut maininta, että me siirrytään seitsemän vuorokauden hoitotakuusta kolmeen kuukauteen. Meillä ei koskaan ole ollut seitsemän vuorokauden hoitotakuuta. Meillä on 14 vuorokauden hoitotakuu, ja edelleen korostaisin sitä, että edellisen hallituksen aikana meillä oli lyhimmillään kolmen kuukauden hoitotakuu. Minä en tiedä, mistä on tullut tämä seitsemän vuorokautta puheisiin. Koska meillä ei koskaan ole ollut seitsemän vuorokauden hoitotakuuta, niin me emme myöskään voi siirtyä seitsemästä vuorokaudesta kolmeen kuukauteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä Berg, ja sitten puhujalistaan.

22.02 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Tämä seitsemän päivään lähtee siitä, että Marinin hallitus asetti tavoitteeksi seitsemän vuorokauden hoitotakuun ja siihen oltiin menossa. Mutta viime kaudella otettiin aikalisä sen seitsemän vuorokauden hoitotakuun osalta ja jäätin 14 vuorokauteen. Mutta ainakin SDP:n tavoitteena edelleenkin on se, että päästäisiin siihen seitsemän päivän hoitotakuuseen. Siihen tämä perustuu. [Ville Väyrynen: Mutta me emme siirry seitsemästä päivästä kolmeen kuukauteen!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

22.03 **Olga Oinas-Panuma kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kun luin vuosi sitten hallitusohjelmaa, minulle piirtyi kuva siitä, että te näette ihmisen aina lähtökohtaisesti laiskana ja yhteiskuntaa hyväksikäyttävänä. Toivoin, että se kuva olisi väärä. Mutta kun olen vuoden seurannut tätä politiikkaa, huomaan, että kyllä se kuva teillä juuri sellainen on, valitettavasti.

Minä keskustalaisena sen sijaan näen ihmisen lähtökohtaisesti oppimiskykyisenä ja innostuneena osana kansakuntaa ja tiedän, että iso osa ihmisistä haluaa kantaa kortensa kekoon. Lähes jokainen ihminen syntyy tähän maailmaan niin, että hänellä on kiinnostus ja innostus ympäröivään yhteiskuntaan, ja meidän tehtävä päättäjinä on rakentaa tälle ihmiselle sellainen tulevaisuus, että se into oppia, kehittää itseänsä, säilyy. Sillä, että perheet laitetaan epätasa-arvoiseen asemaan, se into saadaan lopahtamaan hyvin äkkiä. Me nimitäin tiedetään, että pahoinvointi ja näköalattomuus periytyvät. Ja tässä piirtyy ehkä se kaikin olennaisin ero — ero keskustan ja kylmän oikeiston välille. On kyse siitä, näkeekö ihmisen laiskana vai innokkaana oppijana. Onneksi keskusta pystyi tekemään oikeudenmukaisemman vaihtoehdon, ja se kannattaa muuten lukea.

Hyvä hallitus, sosiaali- ja terveystalvluista, perheiltä, lapsilta ja nuorilta leikkaaminen on valinta, ja se ei pitkässä juoksussa säästä. Me emme leikkaisi perheiltä emmekä sosiaali- ja terveystalvluista. Me emme leikkaisi ammatti- ja lukiokoulutuksesta, emmekä me myöskään nostaisi arvonlisäveroa niin hurjan paljon kuin te, hallitus, koska me tiedämme, että se kertaantuu eniten juuri pienille ja keskisuurille yrityksille ja niille ihmisille, joilla toimeentulo on kaikkein niukin.

Mutta sen sijaan me otettaisiin talkoisiin mukaan myös kaikkein rikkaimmat. Emme antaisi ylimääräisiä veroaleja tämmöisessä taloustilanteessa, koska heikommin toimeentuleville ei pidä leikata ensimmäisenä ja ainoana.

Keskustan tavoite olisi myös kaksinkertaistaa talouskasvu, ja siihen on nippu tavoitteita ja keinoja. Me panostaisimme myös maakuntien vahvuuksiin. Meidän periaatteemme ei siis ole, että rikas reipastuu, kun saa lisää rahaa, ja köyhä, kun häntä lyödään. Ja minun mielestäni se linja on aika hyvä, eikös vain?

Arvoisa puhemies! Hallitukset ovat tietysti aina muodostajiensa näköisiä, ja se, että kokoomus ja perussuomalaiset keskittävät, ei minua varsinaisesti yllätä. Mutta kyllä minä hyvin huolissani olen kotiseudustani Pohjois-Suomesta ja etenkin myös sen itäosista. Meillä on pitkät välimatkat, ettekä te ainakaan helpota meidän kehitystämme ja elämäämme. Bensa ei halventunut, vaikka vaalien alla lupasitte. Te korvaatte entistä vähemmän työmatka-autoilusta. Ette tuoneet alueellista opintolainahyvitystä, vaikka ennen vaaleja sillä kehuitte. Kuntien valtionosuuksien leikkauksilla leikkaatte suoraan ihmisten hyvinvoinnista ja siitä, paljonko on varaa palkata opettajia.

Kurjistatte rahat terveystalveista, hädätte ne yksiselitteisesti kauemmas. Ja siinä vaiheessa, kun lääkärimatka lisääntyy 40 kilometriä, ei muuten naurata. Meille pohjoiseen luvattiin yrityksiä ja vihreää siirtymää, mutta pihaustakaan ei kuulu. Ja kysymys kuuluukin: missä luuraa elinkeinoministeri, ja mitä hän meidän alueellemme tarjoaa?

Talouden tila on vaikea. Me tiedetään, että me tarvitaan kasvua, työtä ja yrityksiä. Mutta pohjoinen näyttäytyi teille, en tiedä, ehkä jonain luontoreservaatina, jossa ainoa menestys on haave kaivoksesta. Meidät pitäisi nähdä ennen kaikkea itsenäisenä alueena, ja olisihan se hirmuisen hienoa, että me saataisiin itse esimerkiksi verotuottoa entistä enemmän meidän omista puistamme tai vaikkapa huokeampaa sähköä, kun sen itse tuotamme. Me halutaan alueellista päätöksentekoa ja mahdollisuus menestyä. Ja se tuntuu erityisen julmalta,

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

että muualta tulevat ministerit ja edustajat eivät tunne meidän aluettamme ja tekevät sitä laiminlyöviä esityksiä. Kaiken tämän takia en voi valitettavasti missään nimessä pitää teidän politiikkaanne Pohjois-Suomea kehittäjänä.

Arvoisa puhemies! Jatkuvan kurjuuden ja syyttelyn sijaan ihmisille pitää saada myös positiivinen näkymä tulevaan. Kehysriihen ilonpilkahduksena voin mainita esimerkiksi ammattidieselin, kiitos siitä. Ja onneksi siellä hallitusohjelmassa on edelleen hyviä kirjauksia: on pohjoinen ohjelma, edes yhtenä vuotena teihin panostaminen, yrittäjyyden tukeminen ja kannanhoidollinen metsästys. Mutta näitten asioitten valmisteluissa ja työryhmissä tuntuu menevän sen verran aikaa, että en vielä pidättelee hengitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen, poissa. — Edustaja Nieminen.

22.08 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan monta puheenvuoroa on jo pidetty taloudesta ja tästäkin suunnitelmasta. Näkemyksiä on puolesta toiseen ja erilaisia vaihtoehtoja, kuka pitää mitään oikeana ja mikä on parempaa politiikkaa kenenkin mielestä, mutta tämän hallituksen julkisen talouden suunnitelman tarkoituksena on tukea julkista taloutta koskevaa päätöksentekoa sekä julkiselle taloudelle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tämä suunnitelma sisältää valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien taloutta sekä lakisääteisiä työeläkelaitoksia ja muita sosiaaliturvarahastoja koskevia osia. Valtioneuvosto laatii julkisen talouden suunnitelman vaalikaudeksi ja tarkistaa sen vuosittain seuraavaksi neljäksi vuodeksi huhtikuun loppuun mennessä. Julkisen talouden suunnitelma sisältää samalla Suomen vakausohjelman sekä vastaa EU:n vaatimukseen keskipitkän aikavälin budjettisuunnitelmasta.

Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeriö arvioi talouskasvumme olevan vuonna 2024 nollan tuntumassa. Talouden odotetaan toipuvan 1,6 prosentin kasvuun vuonna 25, mutta talouskasvun arvioidaan jäävän 1—1,5 prosentin haarukkaan vuosien 26 ja 28 välillä. Hallitus on sitoutunut pitämään julkisen talouden alijäämän vuonna 24 alle 3,5 prosentissa. EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn joutumisen välttämiseksi hallitus toteuttaa julkisen talouden tasapainottamiseksi tarvittavat lisätoimet osana kevään 24 lisätalousarvioprosessia.

Hallituksen talouspolitiikan painopisteet ovat taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu sekä hyvinvointipalvelujen turvaaminen. Hallituksen tavoitteena on vakauttaa julkisen talouden velkasuhde vuoteen 27 mennessä. Pidemmän aikavälin tavoitteena on tasapainottaa julkinen talous ja kääntää velkasuhde laskuun muiden Pohjoismaiden tasolle.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen talouden rakenteellisena ongelmana on heikko tuotavuuden kasvu. Tuotannollisia investointeja sekä tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa on verrattain vähän, ja nuorten koulutusaste on jäänyt alemmalle tasolle kuin muissa kehittyneissä teollisuusmaissa. Vaikka työllisyysaste on viime vuosina noussut merkittävästi, työttömyysaste on edelleen korkea ja osaavasta työvoimasta on pulaa talouden kasvaessa.

Julkisen talouden velkasuhde on noussut huomattavasti 15 viime vuoden aikana. Ilman julkista taloutta vahvistavia toimia velkasuhde jatkaa kasvuaan myös tulevina vuosina. Velkasuhdetta kasvattavat väestön ikääntymiseen liittyvä menojen kasvu, minkä lisäksi velan määrän kasvu yhdessä kohonneen korkotason kanssa kasvattavat valtion velanhoito-menoja merkittävästi. Lähivuosina julkista taloutta kuormittavat myös useat mittavat turvallisuuteen liittyvät hankinnat. Suomen turvallisuusympäristön muutos, tilannekuva ja tunnistetut riskit edellyttävät kuitenkin riittäviä resursseja turvallisuusviranomaisille, jotta

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

yllättäviin muutoksiin ja kriiseihin kyetään varautumaan ennakoivasti ja määrätietoisesti. Hallitus tekee suunnitelmallista työtä turvallisuuden eteen.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus toteuttaa kauden aikana mittavat kertaluonteiset ponnistukset kasvun tukemiseksi. Hallitus on päättänyt investointien vauhdittamiseksi uudesta kasvupaketista, jonka osana hallitus muun muassa valmistelee käyttöön määräaikaisten EU:n väliaikaisten kriisipuitteiden mahdollistaman verohyvityksen suurille nettonollatalouteen siirtymistä tukeville teollisille investoinneille, esimerkiksi akku- ja vetyhankkeisiin sekä fossiilivapaaseen terästeollisuuteen. Hallitus myös vahvistaa uuden Tesi-konservin mahdollisuuksia edistää investointeja allokoimalla sille valtion sijoitusomaisuutta uudelleen yhteensä 300 miljoonalla eurolla suoria sijoituksia varten.

Hallitus tähtää myös veropolitiikalla ostovoiman, talouskasvun, työllisyyden ja yrittäjyyden vahvistamiseen. Hallitus turvaa yrittämiselle ja investoinneille vakaan toimintaympäristön ennakoivalla ja vakaalla sääntelyllä sekä verotuksella. Kokonaisveroastetta ei kiristetä hallituksen päätöksillä, ja työstä jää myös enemmän käteen.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä: Hyvinvointi syntyy työstä, ja työllisyys syntyy kannattavan yritystoiminnan kautta. Hallituksen työllisyys- ja kasvutoimilla tavoitellaan 100 000:ta uutta työllistä. Työllisyyden kasvun tavoitelluilla 100 000 uudella työllisellä vahvistetaan julkista taloutta yli kahdella miljardilla eurolla. Pidemmällä aikavälillä hallituksen tavoitteena on nostaa työllisyysaste 80 prosenttiin.

Hallitus vie eteenpäin TE-uudistusta, jossa kohtaavat työntekijät, työpaikat ja palvelut. Tässä on iso mahdollisuus onnistua muun muassa kohtaanto-ongelmassa. Työ ja työpaikat ovat keskiössä. Työ tuo meille hyvinvointia. Tämä on vastuullista toimintaa, jolla huolehditaan siitä, että perusturvaa, eläkkeitä ja kulttuuria sekä terveydenhuoltoa olisi maassamme vielä tulevaisuudessakin. Näitä sopeutustoimia teemme sen vuoksi, että tulevillakin sukupolvilla olisi maassamme asiat hyvin. [Puhemies koputtaa] Ja mikä tuntuu julmalta: se, että taloutta ei oteta vakavasti. Tämä hallitus ottaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

22.13 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 25—28. Muutama nosto aiheesta illan käännytyessä yön puolelle. Tässä on jo edellisissä puheenvuoroissa mainittu niukka talouskasvu seuraavina vuosina. En lähde lukuja toistamaan, vaan totean, että talouskasvusta ei ole vetoapua talouden tilanteeseen tämän hetken toimilla.

Julkisen talouden velkasuhde on noussut reilun kymmenen vuoden aikana eli useamman hallituskauden aikana. Yhtenä ongelmana on heikko tuottavuuden kasvu, joten meidän tulee saada lisättyä tuotekehitystoimintaa. Tukia tulisi siirtää ylläpitävistä uuden liiketoiminnan kehittämiseen.

Suomen väestörakenne haastaa julkista taloutta ja yhteiskuntaamme kovasti. Koulutusaste on Suomessa jäänyt alemmalle tasolle kuin muissa teollisuusmaissa. Työllisyysaste on viime vuosina noussut merkittävästi, ja osaavasta työvoimasta on pulaa yhä useammalla alalla. Kaikki olemassa oleva työpanos tulee saada työmarkkinoiden käyttöön, ja pitää löytää niitä keinoja, joilla osatyökykyiset sekä työuran loppupäässä olevat työllistyisivät paremmin. Katsetta pitääkin kääntää osaavan työvoiman saamiseen, ja sen vuoksi meidän pitää helpottaa työperäistä maahanmuuttoa eikä suinkaan vaikeuttaa sitä.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Eräs erityistä huolta herättänyt asia on hallituksen aikomus korottaa Kela-korvauksia yksityiselle sairaanhoidon sektorille. Tämänkaltaisen rahoituksen suuntaus mahdollistaa sen, että ihmisen terveydellä tehdään lisääntyvissä määrin bisnestä, kun terveysjättien liiketoimintamahdollisuuksia parannetaan näiltä osin.

Arvoisa puhemies! Olemme odottaneet, että hallitus kaivaa työkalupakistaan myös verotyökalun käyttöön sopeutuksessa. Nyt kun sekin on otettu käyttöön, joskin hyvin maltillisesti, voimme todeta, että se kohtelee heikompiosaisia rajummin luoden lisää epäoikeudenmukaisuutta. Kaikkein suurituloisimpien verotukseen puututaan lähinnä pienellä viilaamisella, hieman yli kahden tonnin eläkkeistä leikataan ja yleisen arvonlisäverotuksen korotusta ei kompensoida pienituloisille. Yleisen arvonlisäveron nosto vaikuttaa luonnollisesti pienituloisiin rajummin kuin suurituloisiin. Listaamattomien yritysten osinkoveroetuun ei puututa. Osakesäästötilien laajennus jää entiselleen, myöskään olutveron alennusta ei poistettu. Tässä vain muutama esimerkki, eli aika paljon jäi verotyökaluja käyttämättä. Kasvutoimet voisi rahoittaa leikkaamalla säilyttäviä ja ympäristölle haitallisia tukia. [Vilhelm Junnila: Demareilla on kaikki verotyökalut käytössä!] — Kyllä meillä on työkaluja. [Vilhelm Junnila: Verotyökalut!]

Budjettiriihen sopeutuksien kokonaisuus ja hallitusohjelmassa päätetyt toimet huomioon ottaen 5,6 miljardin leikkauksien ja 1,8 miljardin verotoimien kokonaisuutta ei voi pitää tasapainoisena, koska kurjistavat toimet kohdistuvat pitkälti alimpiin tuloluokkiin ja kaikkien yhteisiin palveluihin. Tämä linja näkyy myös terveydenhuollossa, jossa tavalliselle kansalle tarjoillaan leikattuja palveluita korotetuilla asiakasmaksuilla samalla, kun yksityislääkärien palveluihin saa alennusta. Kela-korvausten painopisteen siirtämisessä yksityiselle puolelle on riskinä, että Kela-korvaukset valuvat hinnankorotusten myötä terveysyritysten voittoihin.

Arvoisa puhemies! On olemassa myös oikeudenmukaisempi tapa laittaa taloutta kuntoon. Oikeudenmukaisempi vaihtoehto perustuu kestäväan kasvuun ja sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. Talouskasvua voidaan edistää ilman, että se tapahtuu kansalaisten hyvinvoinnin tai ympäristön kustannuksella. SDP:n suunnitelma tukee innovaatioita ja investointeja, jotka luovat uusia työpaikkoja ja edistävät kestäväää taloutta. Me haluamme investoida ihmisiin, heidän koulutukseensa, terveyteensä ja hyvinvointiinsa, sillä vahva yhteiskunta rakentuu vahvoista ihmisistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen, poissa. Edustaja Mäkinen, poissa. — Edustaja Peltonen.

22.19 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Käsitellessämme tänään valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025—2028 pääministeri Orpon hallitus on ollut vallassa pian vuoden verran. Tässä lyhyessä ajassa hallitus on tehnyt yhden asian hyvin selväksi: hyvinvointivaltiomme ei tule olemaan entisensä kuluva vaalikauden jälkeen. Niin kovia heikennyksiä hallitus kohdistaa vuosikymmenten saatossa rakennetun hyvinvointivaltiomme kovaan ytimeen.

Talouden tosiasioita ei kiistä kukaan. On kuitenkin oikein vaatia, että välttämätön sopeutus tehtäisiin oikeudenmukaisesti. Hallitukselta odotettiin kehysriihessä juuri suunnanmuutosta kohti oikeudenmukaisempaa sopeutusta. Valitettavasti hallituksen yritys korjata talouspolitiikkansa epäoikeudenmukaisuutta jäi pahasti puolitiehen. Todellista käännettä, jossa hallitus olisi muuttanut epäoikeudenmukaisen talouspolitiikkansa kurssia, ei

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

kehysriihessä nähty. Sen sijaan hallitus päätyi jatkamaan sillä kohtuuttomien heikennysten polulla, jonka se on alusta asti valinnut.

Käsitellessämme tänään valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025—2028 kannan aivan erityisen paljon huolta kahdesta kokonaisuudesta hyvinvointivaltiomme ytimessä: julkisista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista sekä koulutuksesta. Hallitus vaikeuttaa hoitopaasyä pidentämällä hoitotakuuta. Samalla hallitus leikkaa ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksesta tuntuvalta tavalla. Kun näihin mittaviin heikennyksiin yhdistetään vielä historialliset leikkaukset tärkeää ennalta ehkäisevää ja kuntouttavaa työtä tekeviltä sote-järjestöiltä, viedään jo tälläkin hetkellä kuormittuneita peruspalveluitamme ääri rajoille. Kokemusta oikeudenmukaisuudesta nakertaa samaan aikaan tosiasia siitä, että hallitus yhdellä kädellä leikkaa julkisista palveluista ja toisella kädellä suuntaa puoli miljardia yksityiselle terveysbisnekselle.

Suomalainen koulutusjärjestelmä, hyvinvointivaltiomme kruununjalokivi, on sekin joutunut hallituksen leikkuulaudalle. Tämä siitä huolimatta, että vielä viime keväänä eduskuntavaaleissa koulutusleikkauksia vastustivat kaikki tämän salin puolueet. Ammatillisesta koulutuksesta viedään 100 miljoonaa euroa, aikuiskoulutustuki lakkautetaan, ja kaiken päälle hallitus vesittää jo hyväksytyn maksuttoman toisen asteen. Peruspalveluiden ja tulevaisuudenuskon lisäksi koetuksella onkin juuri nyt myös äänestäjien kuluttajansuoja.

Arvoisa puhemies! Kaiken tämän sanottuani haluan kuitenkin tehdä yhden asian selväksi: maamme talouden tilanne ei ole kestävällä tolalla. Vastuuta maamme talouden suunnan oikaisemisesta ei voi väistää yksikään puolue tässä salissa. On välttämätöntä tasapainottaa julkisia menoja ja hoitaa valtion velkaantumista nykyistä kestävämmälle uralle. Kuitenkin se kaikkein tärkein ero hallituspuolueiden ja sosiaalidemokraattien välillä on juuri siinä, millaisin keinoin pyrimme kohti tasapainoisempaa ja kestävää taloutta. Kyse on ennen kaikkea arvoista ja arvovalinnoista. SDP ei olisi ottanut hallituksen tavoin erityisluokituksen esimerkiksi osinkojen verotusta, miljardiluokan yritystukien pottia tai vaikkapa sipsien, oluen ja suursäätiöiden sijoitustuottojen verotusta. SDP olisi kohdentanut välttämättömät sopeutukset hallitusta oikeudenmukaisemmin. Olisimme muun muassa peruneet hallituksen jo tekemät veronalennukset suurituloisille, karsineet tehottomia yritystukia ja tukkineet verotuksen porsaanreikiä laajasti. Ja ennen kaikkea emme olisi antaneet Suomen ajautua siihen taloudelle kalliiksi käyvään työmarkkinakaaokseen, johon hallitus on työmarkkinat ajanut työelämän heikennyksillä.

Arvoisa puhemies! Huolta on syytä kantaa myös turvallisuudesta, vaikka hallituksen julkilausutuissa puheissa sisäinen turvallisuus on vannottu jätettäväksi leikkausten ulkopuolelle. Tämä ei kuitenkaan pidä kaikilta osin paikkaansa. Hallituksen tärkeiden turvallisuuspanostusten rinnalla esimerkiksi Tulli ja Rajavartiolaitos ovat tuoneet esiin puutteita rahoitusnäkymissään. Nämä puutteet tulevat johtamaan leikkauksiin turvallisuudesta, jos mitään ei tehdä. Tullin tuore pääjohtaja totesikin jo jokin aikaa sitten julkisuudessa, että jos Tulli joutuu vähentämään merkittävästi työntekijöitään hallituksen kehysriihipäätöksen seurauksena, huumeiden ja muiden laittomuuksien maahantulo helpottuu. Lienee selvää, että hallituksen säästöjen mittaluokalla näihin merkittäviin henkilöstövähennyksiin joudutaan myös Tullissa, ellei hallitus kohtuullista mittavia hallinnon leikkausaikeitaan. [Puhemies koputtaa] Nyt näyttää siltä, että hallitus on unohtanut Tullin keskeisenä turvallisuusviranomaisena. Kehysriihi ei myöskään tuonut [Puhemies koputtaa] muutosta tai ratkaisua Rajavartiolaitoksen perusrahoituksen alenemaan, joka on ollut tiedossa ja esillä jo viime syksynä valtion tämän vuoden talousarviota käsiteltäessä.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

22.24 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on todella julkisen talouden suunnitelma, joka peilaa sitä politiikkaa, jota Purran ja Orpon oikeistohallitus haluaa tehdä. Tähän julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvästä politiikkatavoitteesta olen aika lailla samaa mieltä. Julkista taloutta on välttämätöntä tasapainottaa, mutta tätä tasapainotusta ei ole välttämätöntä tehdä epäoikeudenmukaisesti. Se on se suurin akilleenkantapää, joka tähän kokonaisuuteen liittyy. Kun katsotaan sekä hallitusohjelmassa että nyt kehysriihessä päätettyjä toimenpiteitä, joilla hallitus pyrkii taloutta tasapainottamaan, aivan objektiivisestikin arvioiden ja niin kuin hallituksen omatkin materiaalit esimerkiksi viime syksyltä todistavat, sopeutustoimien suurin taakka kohdistuu pieni- ja keskituloisiin — siis suurin taakka koko siitä sopeutuksesta, jonka Purran ja Orpon oikeistohallitus toteuttaa, kohdistuu pieni- ja keskituloisiin. Samalla on objektiivisesti niin, että näistä sopeutustoimista on tosiasiallisesti rajattu ulkopuolelle yhteiskunnan kaikista varakkaimmat. Tämä epäoikeudenmukaisuus — vai pitäisikö sanoa pikemminkin oikeudenmukaisuuden valtava puute — on todella tämän julkisen talouden suunnitelman keskeisin akilleenkantapää.

Arvoisa puhemies! Nyt kuitenkin kun julkista taloutta on tasapainotettava, moni kysyy, olisiko se mahdollista tehdä oikeudenmukaisemmin, ja vastaus on hyvin yksinkertainen: olisi mahdollisuus tehdä huomattavasti oikeudenmukaisemmin. Kun katsomme monia hallituksen menosäästöjä ja vertaamme niitä vaikkapa hallituksen menolisäyksiin, voi oikeutetusti kysyä, olisiko ollut järkevämpää päätyä toisenlaiseen valintaan.

Kaikista surullisin esimerkki kehysriihessä päätetyistä uusista toimenpiteistä oli todella tämä hoitotakuun romuttaminen, jonka hallitus tekee, joka tulee mitä ilmeisimmin johtamaan hoitoonpääsyn pidentymiseen, ja samalla hallitus kautensa aikana haluaa lisätä 500 miljoonaa euroa Kela-korvauksia, jotka kohdistuvat kuitenkin yksityiseen terveysbisnekseen. Tämä on valinta, jonka hallitus on tehnyt, ja olisi voinut päätyä myös toisenlaiseen valintaan.

Toinen erittäin härski valinta, jota täällä salissa jo muutama viikko takaperin käsitelimme, on se, että hallitus ajattelee, että se säästää 12 miljoonaa euroa sillä, että se laittaa suomalaiset nuoret maksamaan viimeiseltä opiskeluvuodeltaan toisella asteella oppimateriaalit itse — 12 miljoonaa euroa. Tämä on alle puolet siitä, minkä menetämme, kun olutvero on kevennetty tämän vuoden alusta 25 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Nämä esimerkit osoittavat, että vaihtoehtoja on. Ylipäättänsä kun katsomme koko tätä julkisen talouden suunnitelmakautta ja peilaamme nyt tähän yhdeksän miljardin kokonaisuuteen, jota hallitus tässä mittarina käyttää, niin siitä on ehkä kuitenkin pöytäkirjaan hyvä todeta, että nykyisen työllisyyskehityksen valossa nämä rakennetoimien vaikutukset, kaksi miljardia euroa, ovat kohtuullisen vaikeasti saavutettavissa, kun tällä hetkellä ollaan niistä miljardi perässä, ja sitten tämä hyvinvointialueiden toimenpiteisiin pohjautuva 900 miljoonaa, jonka hallitus laskee omiksi toimenpiteikseen, on myös ilmassa. Näiden jälkeen jäljelle jää todella tämä kuusi miljardia euroa, ja, arvoisa puhemies, olemme sosiaalidemokraattisessa eduskuntaryhmässä osoittaneet, että vajaan kolmen miljardin menosopeutuksella ja reilun kolmen miljardin tulosopeutuksella tämän kokonaisuuden voi tehdä myös halutessaan oikeudenmukaisemmin. [Vilhelm Junnila: Ei pidä paikkaansa!] Toisin kuin hallituksella, meidän vaihtoehdossa todella yhteiskunnan kaikista varakkaimpia ei rajata näiden talkoiden ulkopuolelle, vaan taakka tasapainotuksesta jaetaan kantokyvyn mukaan.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkynen, poissa. Edustaja Asell, poissa. Edustaja Viitanen, poissa. Edustaja Guzenina, poissa. Edustaja Eloranta, poissa. — Edustaja Lindén, paikalla. [Aki Lindén: Tämähän lähti kulkemaan!]

22.30 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Tehdään tällainen mielikuvaharjoitus aluksi. Ajatelkaapa, jos syys—lokakuussa täällä käydyssä talouskeskustelussa me oppositiossa olisimme esittäneet 1,5 prosenttiyksikön arvonlisäveron korottamista, niin mikä valtava huuto sieltä hallituksen puolelta olisi tullut, että te olette himoverottajia ja tällä kuristetaan yritystoimintaa ja tällä heikennetään pienituloisten asemaa, koska heidän rahankäytöstään suuri osa menee kuitenkin niihin tuotteisiin, joissa se tuntuu eniten. Siis aivan vakavasti kysyn tätä. Eikö tämä nyt kerro siitä, että kun hallitus lähti intomielisesti liikkeelle kohdistamalla leikkauksia kaikkein köyhimpien sosiaaliturvaan, asumistukeen ja näihin muihin asioihin, joista täällä esitettiin pahimmillaan arvioita, että esimerkiksi yksinhuoltajan lapsiperheessä voivat tuet pudota jopa 50 prosenttia ja elämä mennä todella sinne köyhyysrajan tasolle, niin silloin me nostimme esille yleisessä keskustelussa sen saman, mikä ekonomistit olivat sanoneet, että pitää käyttää myös verosopeutusta? Eli jos me lähdemme valtionvelan kasvua taittamaan, me tarvitsemme puuttumista menoihin mutta me tarvitsemme myös lisää tuloja. No, nyt kun on runsas puoli vuotta kulunut ja tilanne on vaikeutunut, niin tämä on hallituksenkin piirissä ymmärretty.

Meillä tietysti on käytössä lukuisia eri keinoja. Meillä on verot. Me voimme miettiä, miten me kohdennamme verot: ovatko ne liikevaihtoveroa, ovatko ne ansiotuloveroa, koskevatko ne joitain sellaisia kohteita, kuten usein täällä mainitsemamme listaamattomat yhtiöt, joita nyt verotetaan olemattoman vähän ja niin edelleen ja niin edelleen. Mutta nyt se tärkeä asia tässä kuitenkin on se, että ollaan sieltä hallituksen taholta arvosteltu oppositiota siitä, että mekin olemme nyt tiedostaneet tämän taloustilanteen. Tämä edustaja Laakson puheenvuoro oli todella mielenkiintoinen, kun hän vaikutti jotenkin loukkaantuneelta siitä, että oppositionkin taholta on nyt sitten lähdetty esittämään erilaisia säästökohteita. Jos nyt oikein yksinkertaistan tämän asian, niin voidaan todeta, että siinä kun te olette esittämässä nyt puolentoista miljardin veronkorotusta, me olemme sitä mieltä, että me voimme esittää kolmea miljardia. Siinä kun te olette esittämässä leikkauksia, me voimme esittää pienempiä leikkauksia. Eli tämä kokoluokka kuitenkin on samansuuruinen tässä, mitä me tässä yhdessä tällä hetkellä arvioimme. Siinä mielessä totean, että tämä meidän vaihtoehtomme on selvästi vastuullisempi ja oikeudenmukaisempi. [Vilhelm Junnila: Ei lainkaan!]

Tässä yhteydessä haluaisin nyt todeta ihan lyhyesti eräitä sellaisia asioita, joita täällä keskustelussa on tullut esille alkuillan aikana.

On hyvin mielenkiintoinen tämä, jonka olen kuullut kymmeniä kertoja, ja onkin hyvä asia, että peruskoulutuksen määrärahoja lisätään 200 miljoonaa euroa. Kertaakaan en ole kuullut kenenkään kertovan, kuinka paljon se 200 miljoonaa on prosenteissa eli mihin lisätään 200 miljoonaa. Selvitin tämän. Peruskoulutuksen menot Suomessa ovat 5,2 miljardia euroa. On hienoa, että siihen lisätään 200 miljoonaa. Se on yksi prosentti lisää vuodessa. Tuossa JTS:ssä, jota me nyt käsittelemme, on arvioitu, että meillä on noin kahden prosentin inflaatio tässä lähivuosina. Eli kysymyshän on silloin siitä, että se 200 miljoonan euron lisäys, eli noin 50 miljoonaa vuodessa neljän vuoden aikana, on vain yhden prosentin lisäys, eli se ei vastaa kustannustason muutosta. Silti totean tässä, että sehän on hieno asia, että lisätään koulutukseen rahoitusta.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Mutta sitten tullaan siihen vakavampaan puoleen, jonka otin täällä esille jo siinä vaiheessa, kun valtiovarainministeri oli paikalla. Hyvinvointialueisiin kohdistetut säästöt ovat JTS:ssä 800 miljoonaa euroa eli puolet koko siitä säästöstä, mitä nyt tässä hallitus esittää kaiken kaikkiaan, ja hyvinvointialueiden rahoitusosuus valtion budjetissa on 28 prosenttia, eli se on se 25 miljardia 88 miljardista. Eli selvästi voimakkaammin ja painotetummin on kohdistettu sinne näitä menoleikkauksia, ja sen takia me olemme esittäneet siinä kohtaa merkittäviä muutoksia, esimerkiksi että hoitotakuusta ei leikata eikä hoitajamitoituksesta eikä sosiaalipalveluista eikä erikoissairaanhoidon tietyistä palveluista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista, poissa. Edustaja Kvarnström, poissa. Edustaja Rantanen, poissa. Edustaja Kymäläinen, poissa. Edustaja Nurminen, poissa. — Edustaja Lyly.

22.36 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin tässä puheenvuorossani käsitellä vähän talouden yhtä kulmaa eli sitä, mikä siihen erityisesti vaikuttaa, eli tuottavuutta ja sitä, mistä kautta tätä tuottavuutta tässä yritetään rakentaa.

Meillä on 15 vuotta tuottavuuskehitys ollut aika lailla huono, se on pysynyt siellä nollan pinnassa. Tämä koskee niin yksityistä kuin julkistakin puolta, ja siinä mielessä tästä pitää olla huolestunut, koska tuottavuuskehitys on se, joka määrittelee, kuinka me saamme kasvua aikaiseksi. Ja syy siihen, miksi kasvua pitää saada aikaiseksi, on se, että kasvu maksaa varmemmin velan, ja pelkästään leikkaamalla se ei onnistu.

Meidän lähtötilanne on tässä nyt siinä mielessä huolestuttava, kun meillä on noin 2,5—2,6 miljoonaa ihmistä työllisiä tällä hetkellä ja työllisiä on 52 000 vähemmän kuin vuosi sitten, eli suunta on mennyt huonompaan. Meidän suomalaisten yritysten tuotteet eivät sijoitu kalliimpaan osaan. Me ei saada erilaisia immateriaalisia juttuja maailmalle niin kuin muut maat saavat, ja tässä mielessä me emme saa tuotteistamme sellaista hintatasoa kuin muut saavat. Meillä on aika paljon tekemistä tässä omassa tuotekehityksessämme.

Meillä on tietenkin hyviäkin mahdollisuuksia. Vihreä siirtymä antaa meille tiettyjä mahdollisuuksia, ja tki-panostukset, jotka on parlamentaarisesti viime kaudella sovittu, antavat tietenkin tämmöisiä signaaleja.

Mutta se, mikä meillä on tärkeintä muistaa, on se, että meidän pitäisi panostaa osaamiseen, koska ihmiset ovat melkein ainut uusiutuva voimavaramme. Se on se, jolla tämä maa määrittelee, miten tämä maa pärjää. Siihen olisi panostettava ennen työuraa ja työuran aikana, ja sen takia nämä nykyiset koulutuspanokset ja jopa väärään suuntaan tehtävät toimenpiteet vievät koulutusta huonompaan suuntaan — räikeimpänä aikuiskoulutustuen lopettaminen, ja nyt sitten vielä aikuiskoulutuksesta leikataan 100 miljoonaa euroa lisää. Eli koko ajan sitä valikkoa, jolla me kehitettäisiin työvoimaa, viedään pienempään suuntaan. Korkeakoulutettujen määrä on meillä pienempi kuin keskeisissä kilpailijamaissamme, ja meillä on pienemmät ikäluokat. Eli me tarvitsisimme kaikkien työpanoksen ja laadukkaan työvoiman, ja itse hakkaamme tätä kovasti vastaan, kun tällaisia toimenpiteitä esitetään.

Me viemme Orpon hallituksen toimilla Suomen työelämää takamatkalle pahasti. Meidän pitäisi sieltä pystyä taloutta tasapainottamaan, ja selvästi näyttää siltä, että tästä tulee tosi tuskainen tie. Nämä pari ensimmäistä vuotta menevät niin, että talous ei kasva, ja kun nyt pitäisi kahden vaalikauden aikana talous tasapainottaa, niin tämä lyhenee kuuteen vuoteen, ja se alkaa olla kyllä semmoinen tie, että tässä ollaan niin kuin tuskaisessa tilassa, mi-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ten se pystytään tekemään. Ja sitten on tämä suhdannevaikutus, joka meillä on joka tapauksessa tässä ympärillä. Jos työllistetään toiseen suuntaan kuin hallituksen toimet, niin tulos on nolla, ja tässä mielessä ollaan tosi haastavassa tilanteessa. Meidän pitäisi miettiä edelleen erittäin paljon tätä näkökulmaa, että miten me saadaan osaavaa työvoimaa ja sitä kehitettyä enemmän.

Toinen asia, joka tähän liittyy, on työmarkkinoiden vakauttaminen ja luottamuksen aikaansaaminen. Se on yksi työkalu, jolla me pärjäämme tulevaisuudessa. Se tulee olemaan iso työ, ja vie aikansa, että me päästään siihen tilanteeseen, että osapuolet kunnioittavat toisiaan ja luottavat toisiinsa, ja siinä tarvitaan työmarkkinajärjestöjen keskeisiä toimia ja myöskin hallituksen toimia. Nyt hallitus on vienyt väärään suuntaan tätä ja näin poispäin.

Työehtoja heikentämällä ei sitä tuottavuutta kasvateta. Tässä annetaan vain heikommille yrityksille tilaa tehdä ja sotkea markkinat, ja meidän pitäisi katsoa, että ne kehittäisivät omaa toimintaansa eikä kilpailukykyä haeta työehtoja heikentämällä. Tämä vie Suomea väärään suuntaan. Parempiakin keinoja olisi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm, poissa. Edustaja Eskelinen, poissa. — Edustaja Werning.

22.41 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen jo etukäteen, jos hieman ylittyy puheenvuoron kesto. Uskon, että sallitte sen, koska en saanut puheenvuoroa tuossa kolmen tunnin debatissa.

Tänään seisomme tässä salissa keskellä kriittistä käännekohtaa suomalaisen hyvinvointivaltion historiassa. [Vilhelm Junnilan välihuuto] Meillä on edessämme hallituksen julkisen talouden suunnitelma vuosille 25—28, joka uhkaa perustavanlaatuisesti sitä sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa, joille Suomi on rakennettu. Hallituksen leikkauspolitiikka on lyhytnäköistä ja epäoikeudenmukaista. Se iskee armottomasti heikommassa asemassa oleviin kansalaisiin samalla, kun se suosii jo valmiiksi hyväosaisia. Tämä politiikka ei ainoastaan syvennä eriarvoisuutta, vaan se myös heikentää taloutemme perustaa, työvoiman saatavuutta ja kansalaisten ostovoimaa.

Vaihtoehtoiset ratkaisut ovat olemassa. Meidän on uudelleen arvioitava veropolitiikkamme niin, että se palvelee kaikkia suomalaisia, ei vain harvoja. Meidän on investoitava koulutukseen ja tutkimukseen, jotka ovat tulevan kasvun ja työllisyyden moottoreita. Meidän on tuettava hyvinvointialueita niin, että ne voivat tarjota laadukkaita palveluita kaikille kansalaisille.

SDP:n linja on selkeä. Me vaadimme oikeudenmukaista talouspolitiikkaa, joka vastaa talouden haasteisiin ilman, että se kohdistuu kohtuuttomasti pienituloisiin. Me vaadimme investointeja kasvuun ja työllisyyteen, jotka eivät jää vain lupauksiksi paperilla. Me vaadimme, että hyvinvointialueille annetaan työrauha ja riittävät resurssit palveluiden järjestämiseen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen leikkauspolitiikka kohdistuu erityisen ankarasti suomalaiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon. On selvää, että hallituksen tavoitteena näyttää olevan julkisen terveydenhuollon alasajo. Tästä meitä muistutti tänään Eduskuntatalon edessä pidetty mielenilmaisu, jossa Kätilöliitto vastusti täysin aiheellisesti hallituksen lyhytnäköisiä säästötoimia ja synnytyssairaalaverkon supistamista.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Yksityisen terveydenhuollon palveluiden korostaminen julkisen kustannuksella Kelakorvausten korottamisen kautta on askel kohti terveydenhuoltomme eriarvoistumista. Julkista terveydenhuoltoa on vahvistettava. Kaikilla kansalaisilla on oltava yhdenvertainen pääsy laadukkaisiin terveystalveluihin.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen leikkauspolitiikan vaikutukset ulottuvat syvälle suomalaisten arkeen ja koskettavat erityisesti Kymenlaakson ja Kouvolan asukkaita. On selvää, että nämä leikkaukset eivät ole vain numeroita paperilla, vaan ne ovat ihmisten elämässä todellisia muutoksia, jotka vaikuttavat heidän terveyteensä, turvallisuutensa ja tulevaisuuteensa.

Kymenlaakson hyvinvointialue, erityisesti Kouvola, Suomen suurin varuskuntakaupunki, joka on koti lähes 80 000 asukkaalle, on esimerkki alueesta, joka kärsii suunnitelluista leikkauksista. Kouvolan Ratamokeskuksen yöpäävystysten lakkauttaminen on isku alueen elinvoimalle ja turvallisuudelle. Se ei ole palveluverkon heikentämistä, vaan hallituksen vastuuton ja tietoinen päätös, joka vaarantaa potilasturvallisuuden yön jokaisena hetkenä. Tämä hallituksen suunnitelma on viesti Kouvolan asukkaille: teidän terveydellänne tai hyvinvoinnillanne ei ole niin väliä.

Kouvolan Ratamokeskus ei ole pelkkä sairaala, se on paikka, jossa on erittäin laadukas akuuttilääketieteen päivystys, jossa ihmisiä autetaan hädän hetkellä laadukkaasti ja erittäin vahvalla moniammatillisella yhteistyöllä. Se on paikka, johon alueen asukkaat ovat voineet luottaa hädän hetkellä, jopa silloin, kun on kyse elämästä tai kuolemasta. Ja nyt hallitus haluaa lakkauttaa sen säästösyistä.

Minkä hintalapun hallitus laskee sille aivoinfarktipotilaalle, jonka hoidon aloitus viivästyy ja tästä syystä ennuste heikkenee ja kuntoutuminen jää puolitiehen? Mikä on sen nuoren varusmiehen hintalappu, jonka hoitoonpääsy viivästyy, kun päivystykseen on tuplaten pidempi matka kuin aiemmin? Mikä on hintalappu sille, että valtatie 15:n kunto saadaan vastaamaan nykyistä, saatikka sen käytön lisääntyntä tarvetta? Jo tällä hetkellä potilaiden kulkusuunta on Kotkan keskussairaalaasta Kouvolan Ratamoon, koska henkilöstö- ja tilaresurssit ovat riittämättömiä. Kysynkin: mikä on hintalappu sille, että Kotkan keskussairaalan resurssit vastaisivat tulevaan tarpeeseen?

Arjessa Kouvolan asukkaille hallituksen lyhytnäköinen päätös tarkoittaa sitä, että Kymenlaakson alueella asuvat ihmiset joutuvat matkustamaan pidemmän matkan saadakseen hoitoa. Se tarkoittaa, että vanhukset, lapset ja sairaat joutuvat odottamaan kauemmin apua. Se tarkoittaa, että arjen turvallisuus vaarantuu. Kouvolan Ratamokeskuksen yöpäävystysten lakkauttaminen ei ole vain taloudellinen päätös, vaan se on inhimillinen päätös. Se on päätös, joka vaikuttaa jokaiseen kouvolaan. Se on päätös, joka kertoo, mitä Suomessa arvostamme ja mihin tässä yhteiskunnassa panostamme.

Harppaan hieman tuohon loppuun vielä.

Puhemies! Täällä eduskunnassa meidän on kysyttävä itseltämme, millaista yhteiskuntaa me rakennamme. Onko se sellainen, jossa pienituloiset perheet joutuvat valitsemaan lääkkeitä ja ruuan välillä, vai onko se sellainen, jossa vanhukselle ei saa tarvitsemaansa hoitoa? Onko se sellainen, jossa nuoret eivät näe tulevaisuutta kotiseudullaan?

Tällä julkisen talouden suunnitelmalla rakennetaan eriarvoista yhteiskuntaa. Hyvin pärjäävät pärjäävät jatkossakin, ja niillä, joilla menee heikosti, menee heikommin jatkossakin. Tällä mallilla rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät. Me SDP:ssä emme halua rakentaa suomalaisia eriarvostavaa yhteiskuntaa, ja tästä syystä olemme tuoneet hallituksen esitykselle reilumman ja oikeudenmukaisemman vaihtoehdon. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola, poissa. Edustaja Rintamäki, poissa. Edustaja Sillanpää, poissa. Edustaja Skinnari, poissa. — Edustaja Strand, olkaa hyvä.

22.48 Joakim Strand r: Tack, ärade talman, arvoisa puhemies! Vi har fört en väldigt lång diskussion om ekonomi i dag, och ramrian har minsann inte varit någon lätt uppgift för regeringen, men däremot klarade vi av den. Till exempel det att man nu höjer moms till 25,5 procent inbringar väldigt mycket pengar men slår samtidigt väldigt jämnt ut.

Elikkä muun muassa tämä alvin nosto on kuitenkin suhteellisen reilu toimenpide vaikeassa tilanteessa.

Vi vill inte att Finland ska råka ut för EU-kommissionens förfarande. Vi har själv varit väldigt duktiga på att peka finger åt Grekland och andra länder tidigare och det skulle kanske vara något pinsamt att själv hamna på denna ”tarkkailuluokka”.

Elikkä onneksi nyt näköjään jonkinnäköistä balanssia ollaan saamassa.

Väldigt lite har pratats i dag om tillväxt och alla de möjligheter som trots allt finns. Vi har väldigt många globala investerare som tittar på Finland i dag.

Erityisesti puhtaan siirtymän osalta on valtava määrä investointeja tällä hetkellä tulossa etenkin länsirannikolle, mutta myös muuallekin. Puhutaan yli 200 miljardin euron potentiaalista. Siitä kun edes osa toteutuu lähivuosina, se on jo ennätystasoa. Sen takia on tärkeää, että hallitusohjelman mukaisesti jatketaan luvituksen keventämistä tai nopeuttamista.

Myös tämä uusi verokannustin on erinomaisen hyvä, jos miettii esimerkiksi akkuarvo-
ketjuun liittyviä toimijoita. Tässä tuli jo muutama viikko sitten hyviä uutisia — esimerkiksi Hitachi Energy investoi noin pari sataa miljoonaa euroa Vaasan seudulle, ja huomattavasti isompiakin investointeja on putkessa. Toivon mukaan saadaan viimeistään syksyllä lisää hyviä uutisia. Tki-panostukset ovat tärkeitä, ja mielestäni niihin voisi vielä enemmän fokusoida yritysvetoisesti siten, että esimerkiksi energiateknologiaan kytkeytyvät tki-investoinnit olisivat enemmän fokuksessa.

När man tittar på vilka bolag som privat satsar på forskning, utveckling och innovations-
verksamhet så är det uttryckligen inom bland annat ICT- och energiteknologibranschen, så där har vi ännu jobb att göra. Den här doktorpiloten som det inleddes med var inte till alla delar tillfredsställande när det gäller energiteknologikunnande.

Mikäli meinataan päästä siihen neljään prosenttiin bkt:sta, niin silloin on pakko tehdä tiivistä yhteistyötä niitten yritysten kanssa, jotka itse markkinaehtoisesti panostavat tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatiotoimintaan, ja ne löytyvät energiateknologia- ja ict-alalta. On tärkeää ymmärtää, että näiden monien globaalien konsernien sisällä käydään valtavaan kova skaba siitä, missä näitä tki-toimintoja tehdään, ovatko ne Italiassa, Kiinassa, USA:ssa tai vaikka Suomessa, ja siinä tällainen pienikin valtiollinen vipu voi olla ihan ratkaiseva. Silloin, kun rakennettiin muun muassa Vaasan ja Uumajan reitille uusi laiva, niin se oli meidän mielestämme ei laiva vaan kelluva laboratorio, ja se johti yli miljardin

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

muihin investointeihin siinä ekosysteemissä, vaikka itse laiva oli 150 miljoonalla, Vaasan ja Uumajan omilla rahoilla, tehty.

On myös muita hyviä asioita meneillään tämän ohessa, joiden tavoitteena on helpottaa yrittäjyyttä ja ihmisten arkea. Muun muassa tämä norminpurkuryhmä on päässyt hyvin käyntiin. Siinä yhdessä kollegoiden Junnila, Poutala ja Wallinheimo kanssa vedetään norminpurkuryhmää, mutta se on sillä tavalla avoin, että sinne saa syötteitä heittää ihan kuka tahansa, ja toivon, että myös arvon oppositiokollegoilta sinne tulee hyviä ideoita. Ne katsotaan varmasti tarkasti läpi.

Det att vi nu försöker komma åt onödig byråkrati och stävja en del av de onödiga normer som finns är ett arbete som alla får delta i.

Om man ännu återgår kort till rian så är det bra att skatter på arbete och företagande inte drabbas av några häftiga höjningar. De lägsta pensionerna drabbas inte heller — det är väldigt viktigt med tanke på människors köpkraft och också inhemsk konsumtion — och sedan är det bra att regeringen nu förband sig till att inte gå vidare med centralsjukhusens eventuella rationaliseringar i skede två, vilket ju var på agendan åtminstone i en tjänstemannagrupp. Ett litet land som Finland måste sätta sin energi på att hålla ihop och satsa på tillväxt och kompetensutveckling och innovationer och inte hålla på år efter år och köra skuggboxning när det gäller sjukhus och annat sådant. Men allt som allt har regeringen gjort ett gott arbete och jag hoppas att vi fortsatt kan jobba vidare i gott samarbete också med alla riksdagspartier. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Piisinen.

22.53 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeriö arvioi talouskasvun olevan vuonna 2024 nollan tuntumassa. Talouden odotetaan toipuvan 1,6 prosentin kasvuun vuonna 25, mutta talouskasvun arvioidaan jäävän yhden—puolentoista prosentin haarukkaan vuosina 2026—2028. Suomen talouden rakenteellisena ongelmana on heikko tuottavuuden kasvu. Tuotannollisia investointeja sekä tutkimus- ja tuotekehitystointia on verrattain vähän, ja nuorten koulutusaste on jäänyt alemmalle tasolle kuin muissa kehittyneissä teollisuusmaissa. Vaikka työllisyysaste on viime vuosina noussut merkittävästi, on se silti ollut Pohjoismaiden alhaisin. Työttömyysaste on edelleen korkea, ja osaavasta työvoimasta on pulaa talouden kasvaessa.

Julkisen talouden velkasuhde on noussut huomattavasti 15 viime vuoden aikana. Ilman julkista taloutta vahvistavia toimia velkasuhde jatkaa kasvuaan myös tulevina vuosina. Velkasuhdetta kasvattaa väestön ikääntymiseen liittyvä menojen kasvu, minkä lisäksi velan määrän kasvu yhdessä kohonneen korkotason kanssa kasvattavat valtion velanhoito-menoja merkittävästi. Lähivuosina julkista taloutta kuormittavat myös useat mittavat turvallisuuteen liittyvät hankinnat.

Hallituksen talouspolitiikan painopisteet ovat taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu sekä hyvinvointipalvelujen turvaaminen. Hallituksen tavoitteena on vakauttaa julkisen talouden velkasuhde vuoteen 2027 mennessä. Pidemmän aikavälin tavoitteena on tasapainottaa julkinen talous ja kääntää velkasuhde laskuun muiden Pohjoismaiden tasolle.

Rahoitusasema paranee kehyskauden aikana. Hallitusohjelman julkista taloutta vahvistavat toimet ja hallituksen kevään kehysriihessä päättämät sopeutustoimet parantavat julkisen talouden rahoitusasemaa ja hidastavat velkaantumista. Velanottoa hidastaa myös

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

hallituksen toimenpiteistä syntyneiden etuusmenosäästöjen kanavointi sosiaaliturvarahas-toista muualle julkiseen talouteen. Velkaantuminen kuitenkin jatkuu, ja julkisen talouden velkasuhde nousee 82—85 prosenttiin tai siihen tuntumaan vaalikauden loppupuolella.

Viimeisten noin 15 vuoden aikana julkisen talouden velkasuhde on noussut huomattavasti. Huoltosuhteen heikkenemisen myötä julkisen sektorin menot ovat kasvaneet tuloja nopeammin, ja julkiseen talouteen on syntynyt mittava rakenteellinen alijäämä. Ikääntymiseen liittyvät menot jatkavat kasvuaan tulevana vuosina ja vuosikymmeninä. Tämän lisäksi velan määrän kasvu yhdessä kohonneen korkotason kanssa kasvattaa valtion velanhoidtomenoja merkittävästi.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen kasvava velkaantuminen ei voi enää jatkua. Hallituksen selonteossaan esittämät toimenpiteet ovat välttämättömiä tämän kehityksen pysäyttämiseksi mahdollisimman pikaisesti. Toimet on saatava voimaan mahdollisimman nopeasti. Toivon julkisen talouden suunnitelmalle vuosille 2025—2028 myönteistä vastaanottoa käsittelyn eri vaiheissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen, poissa. — Edustaja Lundén.

22.57 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Julkisen talouden sopeuttamistoimien tärkeyttä ja tarvetta ei voi korostaa liikaa. Me elämme aikaa, jossa taloudelliset ja ympäröivän maailman haasteet asettavat meidät uudenlaisen paineen alle. Olemme tottuneet liikaa velaksi elämiseen ja siihen, että joku muu maksaa. Todellisuudessa ei ole ketään muuta maksajaa: se lasku osoitetaan aina veronmaksajille. Tässä tilanteessa on välttämätöntä, että teemme tarvittavat sopeutustoimet. Vain sillä voimme varmistaa tämän maan hyvinvoinnin tulevaisuudessa. Meidän täytyy tilanteen niin vaatiessa olla valmiita mukautumaan, ja me tarvitsemme sitä mukautumista nyt. Se edellyttää myös sitä, että olemme valmiita ottamaan käyttöön uusia ratkaisuja, joskus nopeallakin aikataululla, jotta turvaamme taloutemme vakaan kehityksen.

Velkaantumisen lisäksi tulevaisuuden haasteet liittyvät maamme väestörakenteen muutoksiin. Jokainen osaa laskea yksi yhteen, ettei tässä maassa ole tulevaisuudessa mahdollista jakaa kakkua, jos syöjiä on enemmän kuin mitä on tarjolla — puhumattakaan siitä, että edelliset kakut ovat vielä maksamatta. Väestörakenne edellyttäisi välttämättömiä muutoksia, sillä nykyiset keinot eivät tulevaisuudessa enää toimi. Sen lisäksi, että terveydenhuoltojärjestelmä on jo nyt oman kriisin keskellä, meillä ei ole varaa ylläpitää tämän päivän sosiaaliturvajärjestelmää, jossa kolmasosa työssäkäyvistä maksaa loppujen palvelut ja etuudet. Ja ilman toimia meillä ei ole mitään jäljellä siitä hyvinvointiyhteiskunnasta, mikä meillä nyt on olemassa.

Arvoisa rouva puhemies! Minä haluan, että lapsillamme ja lapsenlapsillamme on tulevaisuudessa suomalainen hyvinvointivaltio, ja sitä haluaa myös hallitus. Siksi nämä päätökset tehdään nyt. Sopeutustoimia ei siis tehdä siksi, että halutaan leikata leikkaamisen ilosta. Eivät nämä päätökset ole kenellekään helppoja, mutta onneksi meillä on koko ajan mielessä se, miksi ja kenelle näitä päätöksiä tehdään.

Meillä on hallituksena velvollisuus varmistaa Suomen kansalaisten hyvinvointi. Viime kaudellahan demarijohtoinen hallitus sen sijaan taisi unohtaa tämän velvollisuuden, mutta ehkä se oli lopulta velkaraha, joka sokaisi. Tämä hallitus tekee ne tarvittavat toimet, että saamme mahdollisimman monen suomalaisen töihin, mahdollisimman monen yrittäjän

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

tarjoamaan työtä ja pysäytettyä velkaantumisen. Se jos mikä on suomalaisten ja tämän maan tulevaisuuden turvaamista.

Arvoisa rouva puhemies! Tähän loppuun haluan vielä sanoa muutaman asian. SDP kertoi tänään salissa, että vaihtoehtoja on. Valitettavasti demarien vaihtoehdot pohjautuvat liian ruusuisiin kuviin, joilla ei tätä maata pelasteta. [Vilhelm Junnila: Aika huono vaihtoehto!]

Vaikeasta talouden tilanteesta huolimatta Orpon hallitus on historian autoilumyönteisin hallitus. Tänä vuonna polttoaineveroja alennetaan 168 miljoonaa euroa, vaikka tuleva arvonnäköveron nosto vaikuttaa myös polttoaineisiin. Kokonaisuus on edelleen tärkein. Eli autoilun kustannuksia on pienennetty, ja tämä parantaa muun muassa niiden asemaa, jotka ovat töissä autoalalla.

On myös helppo huudella, että olisimme voineet leikata yritystuista ja korottaa yritysverotusta. Miksi ette sitten leikanneet? Teillä oli neljä vuotta aikaa. [Krista Mikkonen: No, leikkasimme!] Ja jos olisitte halunneet elvytystä Suomeen, niin kysyn teiltä: miksi päättitte lahjoittaa Etelä-Eurooppaan noin viisi miljardia euroa, joka oli korkoineen lähemmäs 15 miljardia euroa? Eikö sillä rahalla olisi saatu elvytystä aikaan Suomessa? Väitän, että kyllä olisi. Mutta niinhän te viime kaudella lupasitte, ja ”rahaa on”. Totean vain sen, että ei ollut, ja siksi näitä muutoksia tehdään, että yhteisessä potissa olisi vielä jonakin päivänä jotain, jonka avulla kustannetaan tämä kaikki ilman velkaa. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

23.00 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lundénille voi muistuttaa, että edellisen kauden oppositio, siis nykyisen kauden hallitus, tuolloin viime kaudella kannatti käytännössä kaikkea sitä velanottoa, jonka Rinteen—Marinin hallitus joutui koronapandemian ja sodan vuoksi ottamaan.

Puhemies! Poliitiikkaansa perustellessaan tämä nykyhallitus, Purran johtama oikeistohallitus, on johdonmukaisesti vältellyt aitoa keskustelua yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta. Näitä toimenpiteitä on perusteltu taloudellisella välttämättömyydellä ja viitattu hanakasti valtiovarainministeriön kokoamaan tutkimusaineistoon, mutta tämän tutkimustiedon käyttö on ollut valikoivaa. Valittu talouspolitiikka on kuitenkin perustunut poliittisille valinnoille, ja tästä on helppo ottaa esimerkkejä.

Hallitus on johdonmukaisesti turvannut listaamattomien vakavaraisten yritysten osingonjaon veroetua. Tällä on ollut merkittävä fiskaalinen vaikutus, satojen miljoonien eurojen kokoluokkaa, eikä sen vaikutusta yritystoiminnan edellytyksiin voi uskottavasti perustella. Se ei tue aloittavia yrityksiä tai nopeasti kasvavia yrityksiä, joilla on vähän nettovarallisuutta ja joiden voimavara ei ole kartutettu pääoma, vaan hyvä yritysidea. Pienemmässä kokoluokassa järjestelmää käytetään ansiotulojen kanavoimiseen pääomatuloiksi verosuunnittelusyistä. Suurempien yritysten kohdalla järjestelmä hillitsee listautumista pörssiin, mikä osaltaan pitää Helsingin pörssin aneemisena markkinapaikkana.

Hallitus on johdonmukaisesti jatkanut yritystukien kasvattamista myös vanhaa säilyttävän ja uudistuksia karttavan toiminnan tukien osalta, ja tähän, rouva puhemies, on turha tyrkyttää väitettä, että yritystukien leikkaaminen on vaikeaa. Kyllä taloustieteen ohjeet on annettu. Se, että vähävaraisilta kansalaisilta voidaan leikata toimeentulolle välttämätöntä tukea, osoittaa, että poliittista tahtoa löytyy, kun uhreina ovat heikko-osaiset. Meille sosiaalidemokraateille on turha lastata taakkaa sillä, että aiemmat hallitukset eivät ole yritys-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

tukia leikanneet. Kyllä niitä leikattiin, ja nyt vastaamme omasta vaihtoehdosta, emme muusta.

Puhemies! Me emme välttä keskustelua oikeudenmukaisuudesta. Totuus kuitenkin on, että tämän hallituksen talouspoliittinen linja on epäoikeudenmukainen. Purran johtaman Orpon oikeistohallituksen politiikka on Suomen elpymisen ja taloudellisen kasvun kannalta huonosti harkittua. Hallituksen veronkorotukset ja lukuisat leikkaukset ovat epäoikeudenmukaisia. Hallituksen säästölista tuntuu vahvasti pienituloisten arjessa. Asumistuen leikkaukset työttömiltä ja työssäkävyltä, indeksien jäädytykset, lapsikorotusten poistaminen, terveyspalvelujen asiakasmaksujen korottaminen ja työmatkavähennyksen leikkaus — ne iskevät kovasti pienituloisiin suomalaisiin, kaikkein kovimmin pienituloisiin. Se on lohduton ajankuva, että maassamme jopa 17 000 lasta on putoamassa köyhyyteen. Samaan aikaan Purran oikeistohallituksen erikoissuojeluksessa ovat maamme suurituloiset. Heitä hallitus palkitsee veronalennuksilla. Ja myöskään näihin yritystukiin tosiaankaan ei edelleenkään ole rohkeutta eikä halukkuutta koskea. Elinkeinotukea saa yksityinen terveysbisnes, jolle annetaan sairausvakuutusrahoitusta ilman luotettavaa arviota siitä, että tuki helpottaisi julkisen terveydenhoidon ruuhkia. Vastikään julkistetuista Kelan tilastoista käy ilmi, ettei toivottua vaikutusta ole tullutkaan. Kun samaan aikaan kaikille kuuluvaa julkista terveydenhoitoa kurjistetaan, lopputulos on kohtuuton. Se on sanalla sanoen epäoikeudenmukainen.

Tänään sosiaalidemokraatit julkaisivat oman vaihtoehdonsa. Me olemme sitoutuneet vahvistamaan julkista taloutta samassa mitassa kuin hallitus, mutta ero piilee keinoissa. Hallituksen kurjistavalle politiikalle on parempi vaihtoehto, vaikka te paljon käytättekin vaihtoehdottomuuden retoriikkaa. Me tekisimme sopeutustoimet oikeudenmukaisemmin ja jakaisimme valtiontalouden sopeuttamisen taakkaa kantokyvyn mukaan. Ja se listaamattomien yhtiöiden osinkoverotus on vihdoin korjattava. Me emme verottaisi palkansaajia ja eläkeläisiä yhtä paljon kuin hallitus, vaan suuntaisimme verotuksen maksukyvyn mukaan luopumalla suurituloisia suosivista veronkevennyksistä. Me emme alentaisi olutveroa tai suuntaisi rahaa julkiselta puolelta yksityiselle terveysbisnekselle.

SDP tulee julkaisemaan myöhemmin keväällä yksityiskohtaisen kasvupaketin. Toivotavasti tieto tästä kirittää hallitusta sen omassa, varsin onnettomassa ja ponnettomassa kasvu- ja työllisyyspolitiikassa. Mikäli näin ei ole, annamme mieluummin oman pakettimme hallituksen käyttöön. Meidän vaihtoehdossamme siis tulopohjaa laajennetaan ja tehotomia yritystukia vähennetään. Me emme näe hyvinvointivaltion ytimessä olevia palveluita rasitteena, vaan ratkaisuna.

Puhemies! Meidän vaihtoehdossamme talouden tasapainotus toteutetaan huomattavasti oikeudenmukaisemmin hyödyntäen sekä tulo- että menosopeutusta ja ottamalla yhteiskunnan varakkaimmatkin mukaan talkoisiin. Tähän periaatteeseen toivoisin hallituksenkin jo viimein pelkkien puheiden sijaan tarttuvan myös käytännössä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

23.06 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tänään paljon puhuttu varsinkin hallituspuolueiden suulla siitä, että tämä kehysriihiesitys eli JTS:hän oli oikeudenmukainen. No, edustaja Oras Tynkkynen avasi täällä aiemmin tänään jo hyvin, miksi tämä todellakaan ei ole oikeudenmukainen ratkaisu. Lyhyesti sanottuna se osuu kaikkein

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

pahiten pienituloisiin, hyvätuloiset pääsevät helpoimmalla ja se uhkaa ajaa jopa 17 000 lasta köyhyyteen.

Toinen sana, mitä täällä on paljon kuullut, on tulevaisuus ja tulevaisuuden turvaaminen, että siksi tämä ratkaisu on pitänyt tehdä. Mutta kuitenkin tärkein turva tulevaisuuden sukupolville, meidän nuorille, lapsille ja heidän lapsilleen, on, että me huolehdimme hyvän elämän edellytyksistä, ja se ei ole mahdollista, jos me emme torju ilmastokriisiä ja luontokatoa. Tästä täällä on valitettavan vähän puhuttu, sillä nämäkin päätökset hallitukselta jäivät taas kerran kokonaan tekemättä ja tälläkin kertaa hallitus epäonnistui siinä, että se olisi tehnyt jotain ilmaston ja luonnon hyväksi. Hallitus on puheissaan kyllä sitoutunut pysäyttämään luontokadon 2030 mennessä ja samoin hallitus on sitoutunut siihen, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035, mutta nämä tavoitteet olisivat edellyttäneet myös lisätoimia. Olisi tarvittu lisää rahaa luonnonsuojeluun, olisi tarvittu näkymä siihen, millä keinoilla luontokato saadaan pysäytettyä, olisi tarvittu päätös vanhojen luonnontilaisten metsien suojelusta, ja olisi tarvittu rahat hallituksen jo sopimiin toimiin, kuten Palokin koskien ennallistamiseen.

No, mitä hallitus sitten teki? Se ei tehnyt yhtään mitään näistä, vaan päinvastoin se vielä leikkasi lisää ympäristöministeriöltä, se ei tarjonnut yhtäkään toimea, jolla luontokatoa torjutaan. Tähän olisi tarvittu hiilinielujen vahvistamista, olisi tarvittu liikenteen päästövähennyksiä, maatalouden päästövähennyksiä ja keinoja vähentää koko ajan kasvavia turve maiden päästöjä. No, mitä hallitus näistä teki? Ei yhtään mitään, päinvastoin hallitus suunnittelee jopa lisää tukea fossiilisille polttoaineille.

En voi kuin ihmetellä sitä, miten hallitus ei kehysriihen miljardisopeutuksessa onnistunut ottamaan keinovalikoimaansa ympäristöhaittojen verotusta. Ei vaikka pääministeri kertoi, että kaikki laarinpohjat käytiin läpi ja joka ikinen kivi käännettiin keinoja etsittäessä. Näiden ympäristöhaittojen verotuksella on monta hyvää puolta. Toisaalta verotus tuo rahaa valtion kassaan. Samalla se on erittäin tehokas keino vähentää ympäristöhaittoja, sillä se kannustaa yrityksiä löytämään ympäristöystävällisempiä keinoja, jotta niiden verotaakka jää pienemmäksi, ja kyllä niitä keinoja löytyy silloin, kun kannusteet ovat kohdillaan. Ympäristöverojen käyttö siis myös pienentää yhteiskunnan kuluja, kun veronmaksajien rahoja ei sitten jouduta käyttämään ympäristöhaittojen korjaamiseen myöhemmin. Sen takia se, että näiden ympäristöhaittojen verotusta ei tässä hyödynnetty, on monella tapaa erittäin huonoa politiikkaa.

Me vihreät ollaan koko hallituskauden ajan arvosteltu pääministeripuolue kokoomusta siitä, että yritystukien karsiminen on jätetty täysin sopeutustoimien ulkopuolelle. No, pääministeri itse vastasi viikonloppuna tähän kritiikkiin STT:n haastattelussa ja totesi, että yritystuista leikkaamisella olisi haitallinen vaikutus työllisyyttä kasvattaviin toimiin. No, en kyllä osta tätä pääministerin selitystä, sillä tiedämme, että vanhaa säilyttävät ja ympäristölle haitalliset yritystuet ovat asiantuntijoiden mukaan yksi suurimmista tekijöistä talouden tuottavuuskehityksen tiellä. Yritystuet jarruttavat talouden kehitystä ja elinkeinorakenteen murrosta, ja tällaisten yritystukien karsimisella olisikin aivan päinvastainen vaikutus kuin mitä pääministeri maalailee.

Täällä salissa usein sanotaan, että miksi ette sitten viime kaudella leikanneet yritystukia. Kyllähän me leikkasimme. Edellinen hallitus esimerkiksi lakkautti parafiinisen dieselin tuen, päästökaupan kompensaatiotuen ja teollisuuden energiaverojen palautukset. Me lisäsimme fossiilisten verotusta, lisäsimme jäteveroa ja tuotiin ihan uusikin vero, kaivosvero,

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ja sitäkin tämä hallitus olisi voinut nyt tässä esityksessään tiukentaa enemmän kuin vain sen viisi miljoonaa, joka jäi aivan vitsiksi.

Näyttää siltä, että hallituksella ei ole aitoa uskallusta tarttua talouden uudistamiseen ilmaston ja ympäristön kannalta kestäväksi. Hallitus ei ole valmis tekemään niitä toimia, jotka tukisivat sen omia tavoitteita ja jotka varmistaisivat meidän lapsille ja lapsenlapsille paremman tulevaisuuden, sillä ilmasto- ja luontopolitiikka on mitä kovinta talouspolitiikkaa. Jo nyt yli puolet suomalaisista yrityksistä kertoo luontokadon vaikuttavan niiden toimintaan, ja jo nyt ilmaston kuumenemisen aiheuttamat tuhot kurjistavat maailmantaloutta moninkertaisesti verrattuna siihen, että me rajoittaisimme lämpenemistä ja pitäisimme sen Pariisin sopimuksen mukaisesti alle kahdessa asteessa. [Puhemies koputtaa] Sen takia sillä, että tehdään vaikuttavia ilmasto- ja luontotoimia, me samalla turvaamme hyvän talouden.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Junnila.

23.12 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa rouva puhemies! Kävin tuossa välissä Turussa vaali-paneelissa, missä europarlamentaarikko Ville Niinistö oli läsnä, ja hän totesi, että olemme 50 prosentista asioita täysin samaa mieltä ja 50 prosentista asioita täysin eri mieltä.

Kun tutkin sitten näitä opposition vaihtoehtoja, niin itse asiassa keskustan vaihtoehto vaikutti olemattomalta vaihtoehdolta, koska sen kanssa ei oikeastaan voinut olla täysin samaa mieltä eikä eri mieltäkään, sillä siinä oli hyvin, hyvin vähän varsinaista konkretiaa. Ainoa konkreettinen esitys, minkä huomasi lehdistöstä, tuli nuorisojärjestöltä, ja se koskettaa seksityön saattamista maaseudun kantavaksi elinkeinoksi.

Mutta kun luin tarkemmin myös keskustan esityksen detajisivia, löysin sieltä jälleen sellaisen 460 miljoonan euron pääomituksen, joka kosketti Turun tunnin juna eli nykyistä länsirataa. Tämä pääomitus ei löydy mistään valtion momentilta, vai osaatteko kertoa, miltä momentilta tämän rahan voisi varsinaisesti ottaa? Kuitenkin keskusta on tämän rahan ottanut jo aika monta kertaa, kuten varmasti kaikki tiedämme. Laitoin tunnettuun hakukoneeseen hakusanaksi ”keskusta” ja lainausmerkkeihin ”tunnin juna”. Se antoi 9 110 osumaa. Jos ajatellaan, että tämä 460 miljoonan euron pääomitus todellakin voitaisiin ottaa 9 110 kertaa, niin nopealla laskutoimituksella siitä taitaa tulla yli neljä biljoonaa euroa eli luokkaa 4 190 600 000 000 euroa. Tämä summa vastaa Kiinan valtion budjettia. Siltä osin tunnin juna taitaa olla arveltua kannattavampi hanke, tästä keskustan vaihtoehdosta voidaan päätellä.

Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehdossa mennään sentään suoraan asiaan. Se on paljon konkreettisempi: ”Lähdevero, korkorajoitus, osinkovero, kiinteistösijoitusrahastojen vero, sijoitusvakuutusvero, perintövero, lahjavero, rahoitustoimintaveron, valmistevero, työkoineiden polttoaineen verotuki, maatalouden energiaveron.” Näiden lisäksi on liuta puolituksia, vähennyksiä, leikkauksia ja lakkautuksia. Tämähän sitä kasvua tuo vai kansalaisten ostovoimaan lovea luo? Lisäksi SDP luopuisi teollisuuden sähköistämistuesta ja ottaisi käyttöön maankäytön muutosmaksun. Edelleen luovuttaisiin hallituksen lisäyksistä Kela-korvauksiin, vähennettäisiin valtion maksuosuuksia sairausvakuutuskorvausjärjestelmässä, rajattaisiin kotihoidon tukea, luovuttaisiin opintolainahyvityksestä ja kohdennettaisiin maatalouden tuet uudelleen. Mutta miksi SDP heikentäisi lisäksi yrittäjävähennystä? Sehän on luotu nimenomaan kompensoimaan yhteisöveron alentamista. Se tuo yritysmuodot lähemmäksi toisiaan ja toimii kannustimena pk-yrityksille.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Täällä aiemmassa keskustelussa edustaja Strand otti esille hallituksen norminelikon ja normien purun. Otan myös sieltä kaksi nostoa esiin, jotka vaikuttavat kasvuun: poistetaan yrittäjän uuden alun esteenä olevat luvanvaraisten elinkeinojen edellytykset, sekä lupaviranomaisille enimmäiskäsittelyajat päätöksentekoon.

Täällä aika monta tuntia sitten, kun tämä keskustelu aloitettiin, toin myös esiin niitä kasvutoimia, mitä hallitus tässä edelleen tekee, ja nostan näistä äskeiseen keskusteluun viittaten tämän tki-rahoituksen esiin, kun täällä kritisoitiin, että ei oteta yritystuista. [Krista Mikkonen: Ympäristölle haitallisista yritystuista!] Tämä tki-rahoitushan on valtavalta osalta yritysrahoitusta. Tämä ollaan parlamentaarisesti yhteisesti tehty. Te olette olleet mukana sen laatimisessa ja tekemisessä. Tämäkin on osaltaan yritystuki. — Kiitoksia. [Aki Lindén: Ei siitä otetakaan rahaa pois!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

23.17 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! On totta, että jos jossain tässä salissa on epäonnistuttu, se liittyy siihen, millä tavalla sanat on kyetty viemään teoiksi. Tällä viittaan tähän problematiikkaan, mikä ihan oikeutetusti aina nousee esille, kun keskustelemme näistä yritystuista ja mahdollisesti niiden sopeuttamisesta. Tässä tarina on hyvin pitkä, ja joskus välillä on tapanani tehdä tällaisia arkeologisia kaivauksia. Nyt syyllistyn jälleen siihen.

Aikoinaan vaalikaudella 2015—2019 silloinen hallitus pääministeri Juha Sipilän johdolla asetti tällaisen parlamentaarisen työryhmän, jonka tehtävä oli ensinnäkin kartoittaa nämä yritystuet ja käydä hieman läpi, olisiko siellä sitten jotain karsittavaa. [Sheikki Laakso: Niin kuin viime kaudellakin!] Tätä työtä johti silloinen eduskunnan varapuhemies, kansanedustaja Mauri Pekkarinen. Sitten, kun tämä työ saatiin valmiiksi, lopputulos oli jotakuinkin se, että tässä salissa taputtelimme selkään toisiamme ja totesimme, että oli pa hyvin tehty, vaikka emme missään onnistuneetkaan. Ja yhtäkään tukea ei voitu silloin lakkauttaa.

No, edelliselläkin kaudella erilaisia selvityksiä on tehty. Tosin on todettava, että myös viime kaudella yritystukia — varsinkin näitä suoria tukia, jotka kohdistuvat enemmänkin niin, että ne ovat siis säilyttävän tuen kaltaisia — useammalla sadalla miljoonalla eurolla kyllä leikattiin, ja siltä osin olisi nyt toivonut, että tällä vaalikaudella oltaisiin pystytty edes siihen samaan.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että tämä kokonaisuus on monelle päätöksentekijälle vaikea johtuen siitä, että kun kerran tuki on säädetty, vaikei se enää kohdistuisikaan tai edesauttaisi sitä syytä ja tarkoitusta, jonka takia se tuki on säädetty, niin sitä on vaikeampi ottaa pois, kun siihen on jo totuttu.

Arvoisa puhemies! Sellaisena aikana, jolloin me olemme luomassa hallituksenkin toimesta uusia tukielementtejä — siis uusia tukielementtejä, joita voi perustellusti pitää ihan tervetulleina — ja kun puhutaan esimerkiksi tästä investointikannusteesta, jonka te olette nyt luomassa isoille investoinneille, kyllä siinä tilanteessa, jossa valtiontalous on joka vuosi miltei kymmenen miljardia alijäämäinen, jos luodaan uusia tukia, pitäisi pystyä vanhoista luopumaan, edes siinä tilanteessa — ja varsinkin, kun kaikki nykyisetkin hallituspuolueet oppositiossa ollessaan ovat monesti todenneet, että myös yritystukien kokonaisuudesta voisi karsintaa tehdä. Onhan se hieman absurdia, että jos miljarditolkulla julkista taloutta sopeutetaan, niin kaikki sopeutukset kohdistetaan pieni- ja keskituloisten niin palveluihin

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

kuin etuisuuksiin ja heidän verotustaan pitää kiristää mutta täältä yritystukien kokonaisuudesta nyt tuossa kehysriihessä hallitus taisi löytää muutaman kymmenen miljoonan euron verran sopeutettavaa.

Arvoisa puhemies! Ajattelen, että vaikka nämä ovat varmasti monelle vaikeita asioita ja moni yritys näistäkin asioista olisi varmaan eri mieltä, niin on paikallaan todeta, että kyllä, kun sopeutetaan, sopeutustoimien tulee kohdistua oikeudenmukaisesti. Ja myös tästä tukikokonaisuudesta, joka siis koostuu niin suorista tuista kuin myös sitten verotuista, olisi löydettävissä kohtuullisellakin suorituksella useamman sadan miljoonan euron sopeutukset. Näin sosiaalidemokraatit ovat esittäneet. Eräs yritystuki, jonka olisimme valmiita lopettamaan jo saman tien, liittyy juuri tähän teollisuuden sähköistämistukeen, jonka myös edustaja Junnila tuossa esille nosti, ja on monia muita.

Arvoisa puhemies! Toivoisin, että täällä päätöksentekijät pyrkisivät edes toimimaan sen mukaisesti, mitä aikaisemmin ovat tästä kokonaisuudesta sanoneet, koska se varmasti lisäisi myös kansalaisten luottamusta sitä kohtaan, että kun vaikeina aikoina joudutaan etsimään erilaisia sopeutustoimia, niin ne kohdistuisivat oikeudenmukaisesti eivätkä aina niin, että puheissa voidaan näitäkin karsia mutta sitten tosiasiallisesti vallassa ollessa se onkin hieman vaikeampaa.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee sitten tänne verotukien puolelle, on syytä todeta, että monet meidän verotuistakin itse asiassa ovat säilyttäviä tukia enemmänkin eivätkä kohdistu siihen, että saataisiin uutta liiketoimintaa liikkeelle. Hyvänä esimerkkinä on esimerkiksi tämä listaamattomien yhtiöiden huojennettu osinkoverokohtelu, joka on täysin poikkeuksellinen järjestelmä maailmassa ja josta kaikki uskottavat taloustieteilijät ovat jo yli kymmenen vuoden ajan todenneet, että Suomessa pitäisi sitä uudistaa, ja jota valtiovarainministeriö on esittänyt useamman kerran uudistettavaksi. Mutta tälläkään kertaa tähän ei ollut valmiutta. Tämä on minusta sääli.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

23.23 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Me puhumme tänään aika isoista asioista, koko kansantaloudesta. Mutta itse otan nyt yhden konkreettisen asian esille sen takia, että usein pienen esimerkin avulla voi kuvata niitä ajatusvirtoja ja tilanteita, jotka näissä suuremmissakin ympyröissä näyttävät vallitsevan, ja se liittyy yksityislääkäripalveluiden Kela-korvauksiin ja suunnitelmiin lisätä niitä tuntuvasti.

Kansaneläkelaitos, Kela, antoi 2. toukokuuta ja 6. toukokuuta yhteensä kolme eri tiedotetta, joissa tätä asiaa käsiteltiin tavalla tai toisella. Ensimmäisessä tiedotteessa Kela kertoi, että yksityislääkäreiden ja hammaslääkäreiden Kela-korvaukset ovat pienentyneet ja myös korvattujen käyntien määrät ovat vähentyneet vuosien 2014—2023 välisenä aikana, siis kymmenen vuoden jaksolla. Erityisesti siinä mainitaan, että Sipilän hallituksen aikana leikattiin voimakkaasti näitä korvauksia ja sitten hammashuoltoon nämä leikkaukset olivat kaikkein suurimmat silloin.

Toisessa Kelan tiedotteessa todettiin, että vuosina 2018—2023, siis viiden vuoden jakson aikana, yksityisten lääkäreiden palkkiot ovat nousseet 30 prosenttia. Siitähän tuli sitten jossain määrin hälyä ja hätää näille suurille lääkäriketjuille, ja sieltä johtajat ilmoittivat, että eivät he voi tälle mitään, koska lääkärit ovat ammatinharjoittajia ja määrittelevät itse siellä taksansa.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Ja kolmas tiedote koski sitä, että tämän vuoden tammi—maaliskuun aikana, jolloin on ollut käytössä korkeampi Kela-korvaustaksa kuin edellisenä vuonna, ovat yksityislääkärikäynnit vähentyneet neljällä prosentilla, mutta korvauksiin käytetty rahasumma on kaksinkertaistunut — siis kaksinkertaistunut tämä rahasumma.

Se, mitä tuossa ei mainittu mutta minkä kaivoin itse niistä tilastoista esille, oli se, että tähän tarkoittaa käytännössä myös maan sisällä merkittävää terveysrahojen alueellista siirtymää, koska yksityislääkärikäyntejä on eniten Helsingissä, Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa. Ja kun hallitus nyt leikkaa hoitotakuusta 132 miljoonaa euroa, se tapahtuu ennen kaikkea Itä-, Keski- ja Pohjois-Suomesta, koska siellä on merkittävin tämä osuus, ja sitten vastaavasti rahaa lisätään tänne varakkaammille alueille. Tämä konkreettinen esimerkki kuvaa minusta sitä, mitä hallitus käytännössä toteuttaa — muun muassa Lapista siirretään rahaa, kun täällä Lapinkin edustaja on, [Puhemies koputtaa] ja siirretään Länsi-Uudellemaalle tänne vieressäni istuvan edustaja Räsänen alueelle. [Joona Räsänen: Saa siirtää enemmänkin! — Puhuja naurahtaa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

23.27 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tavoitteena on parantaa suomalaisten elintasoja, kääntää Suomen talous kestäväan kasvuun ja taistaa hyvinvointia uhkaava velkaantumiskehitys. Hallitus parantaa suomalaisten mahdollisuuksia rakentaa tulevaisuuttaan kouluttautumalla, työtä tekemällä ja yrittämällä. Vakaa taloudellinen kehitys luo turvaa ja tukee perheellistymistä. Hallituksen tavoitteena on kasvattaa kotitalouksien ostovoimaa ja huomioida vaikutukset arjen kustannuksiin päätöksissään. Hallituksen tavoitteena on Suomi, jossa hyvinvointiyhteiskunnan tärkeimpien palveluiden rahoitus on turvattu myös tuleville sukupolville. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi hallitus toteuttaa kunnianhimoisia kasvua vauhdittavia uudistuksia sekä tekee välttämättömiä toimia julkisen talouden tasapainottamiseksi.

Hallituksen talouspolitiikan painopisteet ovat taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu sekä hyvinvointipalvelujen turvaaminen. Hallitus sitoutuu julkisen talouden tasapainottamiseen varmistaakseen kansalaisten hyvinvoinnin ja kestäväan talouskehityksen. Hallituksen työllisyys- ja kasvutoimet yhdessä suorien sopeutustoimien kanssa luovat edellytykset julkisen talouden tasapainottumiseen vuodelle 2031.

Talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on tärkein keino julkisen talouden vakauttamiseksi. Uskottava talouspolitiikka edellyttää myös suoraa säästötoimia. Säästöt pyritään toteuttamaan tavalla, joka huomioi kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteen. [Aki Lindén: Heiltä säästetään eniten!] Kansainvälisessä vertailussa korkean verorasituksen ja talouskasvun edellytysten turvaamisen vuoksi tasapainotusta ei toteuteta kokonaisveroastetta lisäämällä.

Suomalaisten ostovoiman ja hyvinvoinnin kasvattamiseksi hallituksen keskeisenä tavoitteena on talouskasvun edellytysten vahvistaminen. Talouskasvua vauhditetaan parantamalla reilua kilpailua, tekemällä merkittävät panostukset tki-toimintaan, nostamalla osaamistasoa ja kehittämällä työmarkkinoita. Lisäksi hallituksen tavoitteena on vahvistaa Suomen kilpailukykyä ja yrittämisen edellytyksiä.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on suunnitelmassaan valinnut oikeat painopistealueet talouskasvun turvaamiseksi ja velkaantumiskehityksen pysäyttämiseksi. Työllisyyttä, yrit-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

täijyyttä ja talouskasvua edistämällä voimme vielä pelastaa hyvinvointivaltiomme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

23.30 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Ilta on toki jo pitkällä, mutta keskustelu on niin tärkeästä aiheesta, että haluan myös muutaman sanan itsekin tähän lausua ja ottaa osaa keskusteluun.

Suomen valtio on tosiaan velkaantunut vaarallisen nopeasti viime vuosina, ja kansantalouden tilanne juuri nyt on äärimmäisen vaikea. Tilanteeseen ovat vaikuttaneet surkea suhdannetilanne, korkea korkotaso, hyvinvointialueiden ennustettua heikompi talouskehitys sekä odotettua heikompi verotulojen kertymä. Suomen taloushan ei ole reaalisesti kasvanut 16 vuoteen. Julkiset menomme ovat sen sijaan kasvaneet jatkuvasti, eli olemme käytännössä eläneet velaksi yhtäjaksoisesti vuodesta 2009 lähtien. Valtion velkasuhde on tässä ajassa yli kaksinkertaistunut. Ilman talouden sopeuttamisen lisätoimia velkasuhde lähestyisi 90:tä prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2028. Vastaavasti esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen on lähempänä 30:tä prosenttia. Eli on aivan selvää, että Suomen talouden suunta on pakko kääntää ja velkaantuminen taittaa. Nyt kehysriihessä tehty päätökset yhdessä jo hallitusohjelmassa sovittujen toimien kanssa riittävät tähän velkaantumisen taittamiseen ja Suomen talouden suunnan kääntämiseen, jotta Suomi pääsee pois jatkuvien leikkausten ja säästöjen kierteestä.

Tästä isosta kokonaisuudesta löytyy varmasti jokaiselle yksityiskohtia, joita oppositio on tässä illan mittaan luetellut ja jotka eivät tunnu juuri itsestä mukavilta, mutta kokonaisuus on kuitenkin sellainen, jolla Suomi pelastetaan hyvinvoivana yhteiskuntana myös tuleville sukupolville. Useat sopeutustoimethan itse asiassa tarkoittavat vain paluuta muutamien vuosien takaiseen tilanteeseen hyvinvointipalveluiden tai etuuksien osalta. Silloinkin olemme pärjänneet aivan hyvin. Kun nämä säästöt tehdään, varmistamme, että pärjäämme myös jatkossa. Toimien lykkääminen tarkoittaisi moninkertaisesti vaikeampia ratkaisuja myöhemmin.

Hallitus on vahvasti sitoutunut Suomen pelastamiseen. Me emme tule jättämään tätä työtä kesken. Suomi ja suomalaiset ansaitsevat hyvät ja laadukkaat hyvinvointipalvelut myös tulevaisuudessa. Emme voi syödä tulevien sukupolvien hyvinvointia jatkuvalla velanotolla.

Näidenkin toimien jälkeen Suomi on edelleen laajojen palveluiden hyvinvointivaltio. Suomen talous ei kuitenkaan pelkillä leikkauksilla tai veronkiristyksillä nouse, vaan tarvitsemme kasvua. Jo hallitusohjelmassa sovittiin kasvua vauhdittavista toimista, kuten luvituksen nopeuttaminen, tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoituksen nostaminen miljardilla eurolla ja työmarkkinauudistukset. Kehysriihessä hallitus sopi uudesta kasvupaketista, jolla pyritään lisäämään erityisesti puhtaan teollisuuden investointeja Suomeen. Keskeisenä työkaluna tässä on uusien teollisten investointien verohyvitys. Hyvityksen suuruus on 20 prosenttia ja korkeintaan 150 miljoonaa euroa hanketta kohden. Tällä toimella vastataan maailmalla kiristyneeseen kilpailuun uusista teollisista hankkeista ja varmistetaan, että Suomi saa varmasti osansa kasvusta. — Näin, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

23.34 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Jouduin palaamaan vielä tänne saliin, koska äsken oli aika tiukkaa settiä SDP:n edustajalta omaa kotikaupunkiani kohtaan ja etenkin siellä kotikaupungissani keskusteluissa olevan yöpäivystyksen loppumisen vuoksi. Pakko on tulla kertomaan tänne niitä karuja faktoja. Tämä kyseinen päätös tehtiin seitsemän vuotta sitten. Tässä välissä oli SDP pääministeripuolueena neljä vuotta. Kyseinen edustaja ei kertaakaan tainnut tehdä asian eteen yhtään mitään, että se yöpäivystys olisi edelleen siellä Kouvolassa säilynyt. Käytännössä katsoen juuri kukaan ei ennen viime syksyä puhunut kyseisestä asiasta millään tavalla, ja nytten sitten tämä laitetaan vain ja ainoastaan tämän hallituksen syyksi, vaikka kyseinen päätös on tehty seitsemän vuotta sitten.

Joskus tuntuu, että tässä keskustelussa ja tässä salissa ja ylipäätään tuolla käytävillä ja kaduilla on tarkoitus enemmän nostaa esiin omaa tekemistään kuin sitä, mikä on tärkeintä, että ne asiat saadaan hoidettua kuntoon. Tästä kertoo sekin, että olen kyseisestä asiasta joutunut tänä keväänä olemaan todella paljon tekemisissä, ja oikeasti poliittisen urani tiukin paikka on tällä hetkellä menossa tämän päivystyksen takia. Olen lukemattomia kertoja keskustellut kyseisten ihmisten kanssa, jotka tähän asiaan pystyvät vaikuttamaan, mutta, kas kummaa, kukaan ei koskaan ole kuullutkaan kyseisen edustajan olevan häneen yhteydessä, yhtä kirjallista kysymystä lukuun ottamatta. Haluankin joskus kysyä tätä, että onko täällä tarkoitus olla vain sen takia, että täällä on kivaa oman itsensä vuoksi, vai sen takia, että asiat pitäisi saada niin kuin ne kuuluisivat. Miksi pääministeripuolueen edustaja ei ole neljään vuoteen tehnyt yhtään mitään asian eteen, mistä päätös on tehty seitsemän vuotta sitten? Nyt tässä kohtaa se on äärettömän tärkeä asia, ja nytten ollaan äärettömän huolissaan, pidetään pönttöpuheita ja kaikkea muuta.

Totuudessaan tämä sama käytäntö vaivaa kaikessa muussakin tämän salin työskentelyssä. Meidän pitäisi ihan oikeasti joka ikisen katsoa peiliin ja miettiä, ollaanko me täällä salissa itsemme vai Suomen takia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

23.37 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Otin tämän toisen puheenvuoron siksi, kun yritystuista tuli puhetta.

Todellakin tuossa puheessa itse nostin hyvin vahvasti ja puhuin siitä, miten nimenomaan näihin ympäristölle haitallisiin yritystukiin tulee puuttua. Tässä edustaja Joonas Räsänen käyttikin erinomaisen puheenvuoron kaiken kaikkiaan tästä kokonaisuudesta. On ihan totta, että siitä aina puhutaan, on selvityksiä tehty, mutta usein on sitten päättynyt se rohkeus tehdä niitä päätöksiä. Sen takia ihmettelen, että tässä kohtaa, kun hallitus kuitenkin on hakenut kaiken kaikkiaan yhdeksän miljardin edestä erilaisia sopeutumistoimia, todellakaan rohkeutta ei ole ollut juurikaan koskea näihin, vaikka rohkeutta oli sitten leikata todella kovalla kädellä niiltä, joilla jo ennestään on todella vähän, ja aiheuttaa lisää ongelmia tai leikata meidän terveystaloudesta, leikata koulutuksesta, leikata niistä monista tulevaisuuden eväistä.

Täytyy sanoa, että olin kyllä todella pettynyt, varsinkin kun ympäristölle haitallisiin yritystukiin puuttumalla ja ympäristöhaittojen verotusta käyttämällä pystytään edistämään montaa asiaa samanaikaisesti: pystytään siirtymään kestävämpään talouteen, saadaan rahaa valtion kassaan, saadaan muutettua toimintaa ympäristölle ja ilmastolle kestävämmäksi. Täällä joku sanoi, että jos nyt ei toimita, niin tulee myöhemmin kalliimmaksi, ja silloin, kun puhutaan ilmastotoimista tai luontotoimista, se pitää vieläkin enemmän kutinsa.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Juuri äskettäin ilmestyi Potsdamin ilmastotutkimusinstituutin tuore tutkimus, jossa kerrotaan, että ilmastotuhojen korjaaminen tulee globaalisti jopa kuusi kertaa kalliimmaksi kuin maksaisi päästöjen vähentäminen niin, että lämpeneminen saataisiin rajattua siihen alle kahteen asteeseen, kuten Pariisin sopimuksessa on sovittu. Sama tutkimus kertoo, että ilmastotuhot heikentävät maailmantaloutta jopa viidenneksellä nykyiseen verrattuna vuoteen 2050. Eli tämä on todellakin iso talouskysymys, miten me pystytään torjumaan ilmaston lämpenemistä, miten me pystytään sopeutumaan siihen, miten me huolehditään meidän luonnon monimuotoisuudesta, joka on avain siihen sopeutumiseen. Ja jos me mietitään ihan meidän omaa teollisuutta, vaikka metsäteollisuutta, me ollaan hyvin riippuvaisia siitä: jos ei meidän luonto ole monimuotoista, jos ei ole ekologisesti kestävää se metsätalous, niin silloin myös se puuntuotanto vähenee ja me ei pystytä tätä hyvää uusiutuvaa luonnonvaraa hyödyntämään. Sen takia on äärimmäisen tärkeää ja kriittistä, että me pysymme näissä talouden ratkaisuissa aina myös tekemään niitä ratkaisuja, [Puhemies koputtaa] joilla samanaikaisesti parannamme taloutta ja myös edistämme ilmasto- ja luontotekoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

23.40 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Viime syksynä, kun käsitelimme edellistä julkisen talouden suunnitelmaa, keskusteluissa paljon kiinnitettiin varsinkin täältä oppositiion toimesta huomiota siihen, että tämä valtiontalouden tasapainottamisurakka, siis silloin, ei ollut uskottava juuri siitä syystä, että hallitus ei hyödyntänyt laisinkaan tätä tulosopeutuselementtiä. Ja se oli myös keskeinen kritiikki monilla asiantuntijoilla edellisenä syksynä, että näihin tavoitteisiin ei päästä, koska myöskään tätä tulosopeutuselementtiä ei käytetty. Silloin hallitus monesti totesi, että ei ole aikomustakaan hyödyntää tulosopeutusta tässä urakassa.

Mutta sitten kävi niin, kuten moni silloin ennusti, että julkisen talouden tilanne edelleen heikkeni, ja hallitus varmaan viimeistään viime vuoden joulukuussa oli sen toteamuksen edessä, että lisätoimenpiteitä tarvitaan, ja ne lisätoimenpiteet ovat sen verran mittavia, että tästä pelkillä menosäästöillä ei selvitä. Koko kevään ajan silti hallituksesta toistettiin, että pyritään nämä lisäsopeutustoimetkin pääsääntöisesti menosäästöillä hakemaan, mutta kehysriihessä hallituksella varmaan tuli itsekkin jo se tilanne vastaan, että mahdollisia menosäästöjä ei vain ollut enemmän löydettävissä juuri niistä syistä, joita äsken esimerkiksi edustaja Mikkonen tässä hyvin kävi läpi, että jotkut laarit suljettiin näiden säästöjen ulkopuolelle, jätettiin esimerkiksi nämä yritystuet rauhaan. Mutta sen sijaan hallitus todella joutui toteamaan, että myös tulosopeutusta on tehtävä, ja tekikin sitten noin puolentoista miljardin euron veronkiristykset.

Arvoisa puhemies! Totean, että nostan hattua, että hallitus pystyy myöntämään sen, että tästä urakasta ei pelkillä menosopeutuksilla selvitä, ja näinhän täältä on toistettu koko ajan. Mutta täytyy kyllä kysyä näiden valintojen perään, että jos tulosopeutusta tehdään, niin ovatko todella yleisen arvonlisäveron historiallisen suuri korotus ja sitten tämä keskituloisten eläkkeensaajien uusi lisävero todella ne oikeudenmukaiset keinot, jotka hallitus keksii. Sen sijaan olisi ollut vaihtoehto esimerkiksi tinkiä niistä kevennyksistä, jotka te olette tälle vuodelle tehneet, jotka ovat olleet julkiselle taloudelle haitallisia, tai edes se, mikä ainakin julkisissa puheissa oli monella esillä ennen kehysriihä, eli tämä institutionaalisten sijoittajien lähdevero, joka esimerkiksi kohdistuisi myös ammattiyhdistysliikkeen sijoitustoi-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

mintaan. Mutta tätäkään hallitus ei halunnut tehdä vaan sen sijaan todella historiallisen suuren arvonlisäveron korotuksen ja keskituloisten eläkkeensaajien lisäveron. Ja voisin kuvitella, että täällä tuloseputuksen puolella hallituksella olisi ollut huomattavan paljon muitakin mahdollisuuksia toteuttaa tämäkin asia oikeudenmukaisemmin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

23.44 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Ennen tätä nyt käsiteltävää asiaa me käsitelimme täällä tarkastusvaliokunnan mietintöä finanssipolitiikan valvonnasta, jonka oli suorittanut Valtiontalouden tarkastusvirasto, ja luen ainoastaan yhden kappaleen tästä mietinnöstä. Siinä todetaan näin: ”Valiokunta pitää tärkeänä, että tulopuolen toimia ei suljeta pois finanssipolitiikan keinovalikoimasta, jotta julkisen talouden vakauttaminen on mahdollista turvata siten, etteivät säästötoimet muodostu kohtuuttomiksi.” Ja kun nyt tarkastelemme, mitä syksyllä tapahtui, niin tilanne oli juuri se, että sillä tavalla säästötoimet olivat kohtuuttomia, että ne kohdistuivat verraten pieneen ryhmään, joka on kaikkein heikoimassa asemassa tässä yhteiskunnassa, ja jättivät käytännössä kolme neljäsosaa ulkopuolelle, jopa suuremman määrän väestöstä ulkopuolelle, ja se on johtanut ja johtamassa erittäin kohtuuttomiin seurauksiin. Silloin kritisoimme sitä, että näin ei tule menetellä, se ei ole oikeudenmukaista. Toimme esille, että tarvitaan, aivan niin kuin tuossa tarkastusvaliokunnan mietinnössä yksimielisesti todetaan, myös tulopuolen huomioon ottamista eli käytännössä verotulojen lisäämistä.

No, nyt kun tultiin kevääseen, hallituskin oli valmis sitten verotuksen lisäämiseen. Niin kuin sanoin varsinaisessa puheenvuorossani: jos me olisimme syksyllä sanoneet, että esimerkiksi puolitoista tai kaksi miljardia tarvitaan veroja lisää, niin me olisimme saaneet kyllä melkoisen ryöpyn sieltä hallituksen toimesta, että olemme veronkiristäjiä ja kaikkea tätä. No, nyt hallitus itse tekee tätä, koska tilanne on nyt sellainen niin kuin me jo syksyllä arvioimme.

Mitä tulee sitten taas näihin menosäästöihin, niin kyllä menosäästöjä tarvitaan, se on aivan selvä. Niitä on myös meidän vaihtoehdossamme. Niitä on siellä vain vähemmän, ja ne kohdistuvat oikeudenmukaisemmin kuin hallituksen linjauksissa. Erityisesti kiinnitin huomiota siihen, että hyvinvointialueiden rahoitus — valtion rahoitus on siis nyt tämän vuoden budjetissa 24,7 miljardia ja ensi vuonna noin 26 miljardia euroa — on alle 30 prosenttia koko valtion budjetista. Mutta silti juuri tähän on kohdistettu yli puolet kaikista menoleikkauksista: yli puolet menoleikkauksista on kohdistettu hyvinvointialueiden rahoitukseen. Tämä ei ole oikeudenmukaista. Me haluamme tasaisempia leikkauksia. Silloin ne ovat myös maltillisempia eivätkä kohdistu siihen sektoriin, joka on kaikkein pienituloisimmille ihmisille kaikkein tärkein.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

23.47 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tänään keskusteltu ja arvoisteltu hallitusta siitä, että yritystuista ei leikata. [Krista Mikkonen: Ympäristölle haitallisia yritystuista!] Tämä hallitus on leikannut joitakin yritystukia, mutta on pakko esittää oppositiolle vastakysymys: miksi te ette leikanneet yritystuista viime kaudella niin paljon, ettei nyt tarvitsisi leikkausten puutteesta tätä nykyhallitusta moittia? Hallitusohjelmanne laadittiin ennen koronaa ja sotaa, joten niihin te ette voi vedota. Opposition mielestä esimer-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

kiksi sähköä runsaasti käyttävälle teollisuudelle suunnattu osittainen sähkön veroluonteisten maksujen palautus on turha ja haitallinen tuki. Esimerkiksi Saksa tarjoaa yrityksille edullisempaa sähköä kuin kotitalouksille. Mikäli haluamme, että Suomessa on sähköä käyttävää teollisuutta, on pyrittävä tarjoamaan yrityksille suunnilleen samanlaiset toimintaedellytykset kuin muissakin Euroopan maissa on.

Arvoisa rouva puhemies! Yleensä yritykset siirtyvät sinne, missä on edullisinta toimia. Aivan samalla tavalla esimerkiksi alennetut alv-kannat ovat tulkittavissa lehdistön ja kulttuurialan yritystuiksi, mutta näistä oppositio ei koskaan valita. Me tarvitsemme Suomeen yrityksiä luomaan työpaikkoja, tuloveroja ja yhteisöverokertymää, ja muistaakseni juuri SDP:lle hallitusohjelman muutokset alennettuihin alv-verokantoihin olivat kauhistus. Jotenkin tästä jää sellainen käsitys, että ette taida oikein itsekään tietää, mitä te haluatte ja minkä vuoksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

23.49 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lämmin kiitos eduskunnalle nyt jo yhdeksättä tuntia käytävästä julkisen talouden suunnitelman keskustelusta. Tämähän on tämän vaalikauden ja varmasti meidän ajan politiikan keskeisin kysymys, miten me taloutta johdamme ja yhdessä kunnostamme. Suomessa kasvavat tällä hetkellä vain työttömyys, konkurssit ja velka, eivät talous tai ihmisten hyvinvointi. Tilanne on sikäli varsin surullinen. Ilman töitä on lähes 300 000 suomalaista, reilun vuoden aikana työllisten määrä on vähentynyt 50 000:lla, ja yli 3 300 yritystä eri puolilla maata on mennyt konkurssiin. Lähennelemme 1990-luvun tunnelmia talouden ja elinvoiman osalta, mitä tulee yrityksiin. Talouden kasvua ei ole eikä näy. Yksin tänä vuonna velkaa otetaan lähes 13 miljardia euroa, ja näkymä on sumuinen. Valtiovarainministeriö ennustaa, että talous ei kasva tänä vuonna lainkaan, ensi vuodelle ennustetaan 1,6 prosentin kasvua. Ja huolestuttavaa on toki se, että sen jälkeen tämä talouskasvu lähtee hiipumaan niin, että vuonna 2028 ennustetaan enää 1,1 prosentin kasvua. Se on huono lähtökohta.

Näiden taloudellisten lähtökohtien osalta julkisen talouden suunnitelmassa kerrotaan, että työpanoksen kokonaisvaikutus kääntyy tuotantoa vähentäväksi tarkastelujakson lopulla, kun osallistumisasteen nousu ja rakenteellisen työttömyyden lasku hiipuvat ja työikäisen väestön kehitys kääntyy työpanosta supistavaksi. Toisin sanoen kapuloiden heittäminen esimerkiksi työperäisen maahanmuuton rattaisiin tulee aiheuttamaan ongelmia, kun väestö ikääntyy tässä maassa. Kun tämä toivottavasti kahdeksan viikon päästä syntyvä lapsi vatsassani täyttää 90, niin jos emme tee mitään väestölle, Suomessa on tuohon aikaan vain noin yksi miljoona ihmistä. Meidän väestömme hiipuu voimakkaasti, ja sen muuttamiseksi tulisi tehdä voimakkaita toimia myös politiikan saralla.

Tarvitaan myös keskustan tänään uskottavassa talouden vaihtoehdossaan esittämän kaltaista tuntuvaa 20 prosentin veroporkkanaa, jotta alimman eläkeiän saavuttaneet eivät siirtyisi eläkkeelle vaan jatkaisivat työelämässä. Meidän tulisi kääntää kaikki kivet ja kannot sen eteen, että saamme osajia työmarkkinoille ja Suomeen kasvua myös väestön osalta.

Keskusta tosiaan julkaisi tänään talousvaihtoehtonsa, jota on täällä salissa huomioni mukaan lähinnä nälvitty. Ottaisin kuitenkin tällaisissa madonlukuissa ja varsin vakavassa taloudellisessa tilanteessa jokaisen uskottavan vaihtoehtoon tosissaan, ja toivon sikäli, että hallitus tutustuu keskustan esittämiin keinoihin ja myös tarraa niistä parhaimpiin kiinni. Tuo mallihan pitää sisällensä esimerkiksi Viron veromallin kaltaisen esityksen, jossa yri-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

tys voisi jättää voittoja tuottavuutta parantaviin toimiin ja sitä kautta saada kevyemmän verotuksen niille voitoille, jotka jätetään yrityksen tuottavuuden kasvattamiseksi tutkimukseen, kehittämiseen ja innovaatiotoimintaan yrityksen sisällä. Toisaalta keskusta myös esittää esimerkiksi sitä, että kotitalousvähennykseen ei kohdistettaisi säästöjä. Tekisimme voimakkaampia toimia harmaan talouden torjuntaan, ja ehkä se merkittävin asia on, että me emme säästäisi lapsiperheiltä, toisen asteen koulutuksesta emmekä ihmisten sosiaali- ja terveyspalveluista.

Mielestäni on tärkeää, että tämänkaltaisia uskottavia vaihtoehtoja pystytään esittämään, nimittäin kun argumentaationa käytetään, että nyt on pakko säästää kaksi miljardia sosiaali- ja terveyspalveluista, niin on hyvä huomata, että toisinkin pystyy valitsemaan.

Ehkä haluaisin vielä nostaa esiin, että täällä erityisesti edustaja Piisinen äsken puhui tästä yritysten pärjäämisestä ja yritysten merkityksestä. Se on varsinkin aluepolitiikan kannalta tärkeää ja Suomen talouden kasvun kannalta tärkeää. Kiinnittäisin kuitenkin huomiota siihen, että esimerkiksi nämä leikkaustoimet maaseudun kehittämisen rahoihin — oman vaalipiirini Hämeen osalta se tarkoittaa yhdeksän miljoonan euron vähennystä, yhdessä vaalipiirissä — osuvat voimakkaasti myös pieni- ja keskisuuriin yrityksiin, sen lisäksi ovat tietenkin alv-kiristykset ja esimerkiksi tämä kotitalousvähennys. Toivon, että hallitus vielä tarkastelee pienten ja keskisuurten yritysten toiminnan edellytyksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

23.55 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Niin, en tiedä, toki tietysti näin jo ilta-myöhään jokainen tässä puuhastelee myös omiaan eikä kauheasti kuunnella, mitä toiset sanovat, ja sen takia ehkä nyt vielä toistan tämän puheenvuoron näistä ympäristölle haitallisista yritystuista, kun edustaja Piisinen ei ilmeisesti sitä kuunnellut, vaikka siitä äsken jo puhuin.

Todellakin nyt kun me ollaan näistä yritystuista puhuttu, niin mitä vihreät ovat esittäneet, meidän vaatimuksemme on ollut, että puututtaisiin ympäristölle haitallisiin yritystuikiin, joita on valtava määrä. Siitä tehtiin selvitystäkin. Kaiken kaikkiaanhan meillä yritystukia on varmaan noin neljän miljardin edestä, ja näitä tämmöisiä erilaisia ympäristölle haitallisia tukia on noin reilu kolme miljardia, jopa kolme ja puoli miljardia. Näitä todellakin viime kaudella leikattiin, usealla sadalla miljoonalla. Se oli mielestäni hyvä alku, ja toki niihin jatkossakin kannattaa kiinnittää huomiota, varsinkin kun meillä on edelleen fossiilitukia, eli kun me yhdellä kädellä koetamme tehdä ilmastotyötä ja antaa tukea fossiilisista irtautumiseen, on aivan pököä, että me sitten toisella kädellä tuemme sitä ja palkitsemme siitä, että käytetään fossiilisia polttoaineita ja fossiilienergiaa. Tämä ristiriita nyt on vaikka ensimmäinen, josta aloittaa.

Edustaja Piisinen myös nosti esiin sen, että teollisuudella pitäisi olla alempi sähköverokanta. No, näinhän Suomessa on. Suomessahan teollisuudella on alempi sähkövero kuin kotitalouksilla, ja se on tehty juuri sen takia, että ajatellaan, että sähköä paljon käyttävää teollisuutta tai ylipäättänsä teollisuutta halutaan sillä auttaa. Siinä mielessä tällaisia helpotuksia teollisuudelle on jo annettu.

Todellakin ympäristölle haitallisia yritystukia on edelleen paljon, ja kyllä tässä tilanteessa, kun yhdeksän miljardin sopeutuksia hallitus on etsinyt... Jotain pikkasen, varmaan muutama kymmenen miljoonaa euroa, sieltä oli löydetty, kuljetustukea ja muusta oli vähän nipistetty, mutta kyllä se valitettavan vähäiseksi jäi. Siinä todella toivon, että hallitus

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

sitä työtä jatkaa, koska kuten tuossa äsken jo totesin, siinä saadaan samalla toimella monta hyvää puolta. Sillä saadaan toisaalta julkiseen talouteen rahaa, ja sillä saadaan ohjattua yritysten toimintaa niin, että ympäristöhaitat vähenevät, ja sitä myöten myös valtion rahaa siihen haittojen korjaamiseen kuluu myöhemmin vähemmän. Toivon kyllä, että hallitus ottaa tämän työn tosissaan, ja voin luvata, että me vihreät mielellämme tässä autamme ja sparraamme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

23.58 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Aivan mahtavaa, että vihreät ja edellinen hallitus ovat leikanneet haitallisista yritystuista viime kaudella.

Mutta itse asiassa otin tämän puheenvuoron ihmetelläkseni sitä, minkä takia SDP haluaa leikkauksia yksityisen hoidon Kela-korvauksiin. Miksi yksityistä sektoria ei saisi käyttää? Muuttuuko yksityisen sektorin käyttö jotenkin paremmaksi silloin, kun kunnan terveysasema ostaa yksityiseltä vuokralääkärin kovaan hintaan tai lähettää potilaan ostopalvelulle? Itse luottaisin kyllä kansalaisiin, että he osaavat verrata hintoja ja palveluita. Sote meni juuri tästä syystä pieleen — tai sanotaan, että tämä oli varmasti yksi syy siihen, minkä takia sote on mennyt pieleen tai on tässä tilanteessa, missä se nyt on, eli yksityisen sektorin palvelutuotannon hyödyntäminen nähtiin suurena pahana, ja lopputuloksena julkinen sektori ostaa yksityiseltä sektorilta palveluita moninkertaisin hinnoin.

Arvoisa rouva puhemies! Oppositio haluaa korottaa 500 miljoonalla eurolla kansalaisten maksutaakkaa välttämättömästä terveydenhuollosta mutta kuitenkin vastustaa hallituksen terveydenhuoltoesityksiä. Kummaksun kovasti sitä, että ensin luodaan puhtaasti hallinnollinen sote-uudistus, jolla ei ole mitään tekemistä terveydenhuollon kanssa, miettimättä minkään vertaa sitä, millä tämä uudistus rahoitetaan, ja sen jälkeen sysätään sen rahoituksen järjestäminen seuraavalle hallitukselle, joka kaikin käytettävissä olevin keinoin pyrkii välttämään maamme joutumisen EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn ja samalla turvaamaan kansalaisten terveydenhuollon ja hyvinvointiyhteiskunnan säilymisen. Pidän kovin merkittisenä sitä, että oppositio syyttää nykyhallitusta itse aiheuttamistaan ongelmista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

0.00 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa keskusteluun vielä näin yön pikkutunteina koulutuksen merkityksen. Nimittäin osaajapula on yksi teema, joka varsin keskeisesti liittyy Suomen taloudelliseen pärjäämiseen. Pääministeri Petteri Orpo on useita kertoja vakuuttanut, että koulutus on hallituksen erityissuojeluksessa. Siitä huolimatta hallitus kohdistaa merkittäviä säästöjä sekä koulutukseen että opiskelijoihin. Orpon hallitus on hallitusohjelmassaan sopinut, että osaamistasoa nostetaan ja varmistetaan, että jokainen suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon ja yhä useampi nuori myös korkeasteen tutkinnon. [Jorma Piisinen on poistumassa istuntosalista — Aki Lindén: Piisinen, jää kuuntelemaan vastaus!] Hallitusohjelmassa on sovittu myös, että koulutuksen keskeyttämistä toisella asteella vähennetään määrätietoisesti. Käytännössä teot ovat kuitenkin vahvasti ristiriidassa sen kanssa, mitä nyt esimerkiksi kehysriihipäätöksissä tai tässä julkisen talouden suunnitelmassa esitetään. Nimittäin tässä rajataan oppivelvollisuuslaissa tarkoitettu maksuton oppimateriaali sen kalenterivuoden loppuun, kun opiskelija täyttää 18

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

vuotta. No, samaan aikaan me tiedämme, että tämä taloudellinen puoli on yksi este opiskelijoiden opintojen etenemiselle ja valmistumiselle, yksi syy koulupudokkuudelle ja kouluvuosien keskeyttämiselle.

Lisäksi leikataan sata miljoonaa ammatillisesta koulutuksesta tilanteesta, jossa osaajapulassa nimenomaan puolet näistä osaajista pitäisi löytyä ammatillisen koulun penkiltä. Tilanne on erittäin haastava. Toinen aste, erityisesti ammatillinen koulutus, kärsii vakavasta rahoitusvajeesta ja sitä kautta on joutunut supistamaan esimerkiksi lähiovetusta, jonka merkityksestä tiedämme, että näille opiskelijoille, jotka tarvitsevat tukea, se on varsin tärkeä.

Sen lisäksi täällä on esimerkiksi ammattikorkeakouluihin kohdistuva sadan miljoonan säästö. Suhtaudun aika vakavasti nimenomaan näihin ammatilliseen puoleen kohdistuviin säästöihin. Nimittäin mitä olen yrityksiä tavannut, niin yritykset nimenomaan painottavat näitä ammatillisen puolen osaajia, ja niiden löytyminen on merkittävä kasvun este kaikkialla Suomessa. Samaan aikaan meidän valmistuvien määrä vähenee, lasten määrä vähenee ja meidän tulisi kouluttaa yhä useampia ammatillisellekin polulle. Ajattelen, että tässä on merkittävä ristiriita.

Toivon, että hallitus lukee keskustan tekemän vaihtoehdon, jossa on haettu keinoja myös esimerkiksi koulukykyisyyteen, sen parantamiseen. Toivon, että koulukiusaamiseen ja -pudokkuuteen liittyviin erilaisiin tekijöihin puututaan ja sitä kautta kyetään esimerkiksi oppilashuoltoa parantamalla pitämään opiskelijat mukana koulunpenkillä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja edustaja Lindén.

0.03 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Olisin jo omalta osaltani päättänyt keskustelun, mutta edustaja Piisinen käytti puheenvuoron juuri niistä asioista, jotka olin noin puoli tuntia sitten seikkaperäisesti käynyt läpi, ja kun siellä valmiiksi kirjoitetun puheenvuoron luitte, niin vaikutti hetkittäin siltä, että se oli nyt teille tehtäväksi annettu, että pitää lukea se puheenvuoro, mutta ette todellakaan ollut kuunnellut sitä keskustelua, jota täällä käytiin. Kerrataanpa aivan lyhyesti.

Yksikään asiantuntija ei pidä Suomessa järkevänä sitä, että meillä tehdään nyt sellainen tulonsiirto, että meillä otetaan 132 miljoonaa euroa pois hyvinvointialueiden hoitotakuusta ja sitten laitetaan noin 100 miljoonaa euroa vastaavasti sinne yksityisiin Kela-korvauksiin, koska tilannehan on tällä hetkellä sellainen, että Kela-korvausjärjestelmälle yksityislääkäritoiminta on ensinnäkin alueellisesti täysin epätasa-arvoista Suomessa. Lähinnä meillä on yksityislääkäripalveluja suurissa asutuskeskuksissa, Helsinki, Turku, Tampere, ja eräillä muilla paikkakunnilla vähän vähäisemmässä määrin. Ei niitä tällä Kela-korvauksen pienellä nostolla, mitä nyt on suunniteltu, yhtäkkiä ala syntyä jonnekin syrjäseudulle, mutta kuitenkin sieltä syrjäseuduilta viedään se raha pois.

Käytännössä tämä tulee tarkoittamaan sitä, että lääkärit saavat itse hinnoitella siellä yksityissektorilla palvelunsa. Esimerkiksi gynekologikäynti on 150 euroa, silmälääkäri 180 euroa, siihen päälle laboratoriotaksat, sitten nämä toimistomaksut. Ja kuten totesin, nämä kaikki maksut ovat nousseet noin 30 prosenttia viimeisen viiden vuoden aikana. Jos se korvaus nyt kolmestakymppistä nostetaan viiteenkymmppiin, niin sen jälkeenkin se omavastuuosuus on sataviisikymppiä, eli käytännössä se on tulonsiirtoa niille ihmisille, jotka ovat varakkaita ja jotka nyt käyttävät yksityislääkäripalveluja.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Me saisimme paljon tehokkaammalla tavalla — siis nimenomaan tehokkaammalla tavalla — näitä palveluja aikaiseksi panostamalla meidän terveyskeskusjärjestelmään. Olemme varmasti aivan samaa mieltä siitä, että vuokralääkäri- ja eräät ostopalvelusopimukset ovat olleet aivan liian kalliita Suomessa, mutta Suomessa on 1 600 nuorta lääkäriä, jotka ovat tällä hetkellä kouluttautumassa yleislääketieteen erikoislääkäreiksi. He haluavat tulla terveyskeskuksiin töihin, mutta nyt vähennetään terveyskeskusten virkoja ja terveyskeskuksista otetaan rahaa pois. Tämä menee aivan väärään suuntaan. Olkoon yksityinen yksityistä, sitä ei tarvitse tukea, ja sitten me laajennamme... Niin kuin kaikissa Suomea vastaavissa maissa on yleensä universaali eli kaikille yhdenmukainen terveydenhuoltojärjestelmä. Ei ole olemassa tämmöisiä rinnakkaisia järjestelmiä missään muussa vastaavan kehitystason maassa kuin Suomessa. Se on jäänne vanhalta ajalta, ja se on tähän asti ollut täydentävää, ja se aito yksityissektori voi jatkossakin olla täydentävää, mutta ei sillä tavalla, [Puhemies koputtaa] että sitä aletaan nyt laajentamaan tässä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

0.06 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pakko ottaa osaa tähän keskusteluun Kela-korvauksista.

Keskusta ei ole lähtenyt vastustamaan Kela-korvauksiin kohdistettuja euroja, mutta me olemme ajatelleet, että on järjetöntä, että hallitus imuroi kaksi miljardia euroa julkisista sosiaali- ja terveyspalveluista ja sitten lisää noin puoli miljardia euroa Kela-korvausten puolelle. Se näyttäytyy merkittävänä resurssin siirtona julkiselta yksityiselle, ja sellaiseen tällä maalla ei ole varaa. Lisäksi olemme esittäneet sitä, että näitä Kela-korvauksia voitaisiin kohdentaa: kohdennettaisiin ne korvaukset niille aloille ja niihin toimenpiteisiin, mitkä julkisella eivät toteudu, esimerkiksi hammashoito, naistentaudit, hedelmöityshoidot, eli tällaisiin palveluihin, joissa julkisella emme pysty palvelemaan riittävällä teholla ja riittävän suurta määrää suomalaisia. Siten saisimme vaikuttavuutta Kela-korvauksiin. Nyt kun ne korvaukset on ripoteltu kaikkialle yleislääketieteeseen Kela-korvausten kautta, niin nämä korvaussummathan ovat melko pieniä, ja siinä käy väkisininkin niin, että tämä on niin kuin tulonsiirto huonompituloisilta hyvätuloisille. Nämä kaikkein huonotuloisimmat ihmiset Suomessa eivät pysty käyttämään Kela-korvauksia vaan ovat julkisen terveydenhuollon varassa, ja tämä näkyy toki myös Kelan tilastoissa. Jonkin verran heitä on näissä palveluissa, koska on semmoisia aloja, joilla julkinen ei pysty palvelemaan riittävän hyvin ja jotka ovat välttämättömiä, kuten edellä mainitut, mutta pääsääntöisesti Kela-korvauksia kuitenkin käyttävät parempituloiset ihmiset.

Ajattelen, että tämä sote-rahoituksen imurointi pois hyvinvointialueilta tässä tilanteessa on kyllä tämän julkisen talouden suunnitelman suurin virhe, ja se tulee ilman muuta kostautumaan tälle maalle. Esimerkiksi pidentyneet hoitojonot tulevat maksamaan meidän sosiaali- ja terveyspalveluille maltaita. Me tiedämme, että kustannukset eivät ole nousseet sote-uudistuksen takia, vaan kolmena suurimpana selittävänä tekijänä ovat uudistuksen aikaan sattunut poikkeuksellinen inflaatio, poikkeukselliset palkankorotukset ja toisaalta myös esimerkiksi nämä vuokralääkärisopimukset, joista edustaja Lindén juuri ansiokkaasti mainitsi. Jo pelkästään vuokralääkärisopimusten hintalappu tälle maalle viime vuonna oli 600 miljoonaa euroa, ja ajattelen, että sen kaltaiset toimet, joilla hallitus puuttuisi vuokralääkärien ökyhintaaseen hinnoitteluun ja sitä kautta pystyisi tukemaan julkista palvelua, olisivat tarpeen.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

0.09 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! En lähde väittelemään edustaja Lindénin kanssa asiantuntemuksesta. Tiedän, että olette varmasti tässä talossa parhaiten perillä terveydenhoidollisista asioista. Mutta käytän tilaisuutta hyväkseni kysyäkseni, kuinka näette tämän tehokkuuden yksityisen ja julkisen terveydenhoidon välillä. Itse ajattelen sillä tavalla, että kun tilaan tuolta yksityiseltä ajan, saan sieltä 15 minuutin tai 20 minuutin ajan, ja ajattelen näin, että potilaita mahtuu silloin tuntiin kolme tai neljä kappaletta, kun taas hyvin useasti on julkisen sairaanhoidon ja terveydenhoidon lääkärikäyntien yhteydessä tullut esille se, että siellä otetaan ainoastaan seitsemän, kahdeksan, kenties yhdeksän potilasta päivässä vastaan. Ja toisaalta myöskin sitten, kun nyt tämä uudistus tehtiin, niin vaikka ministeriön taholta tuli hyvin selkeää ohjeistusta hyvinvointialueille, että nyt täytyy mennä mahdollisimman matalalla hallinnollisella henkilöstöllä niin, että ei lähdetä paisuttamaan hallintoa, niin ikävä kyllä siinä taisi käydä sillä lailla, että perustettiin näitä johtajan virkoja toinen toisensa perään, vaikka tiedettiin hyvin, että johtajilla ei ole edes niitä suorittavan tason tekijöitä, joita johtaa. Siis esitän kysymyksen: kuinka näette tämän ongelman?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

0.11 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos kysymyksestä, vastaan ihan mielelläni.

Olemme varmasti aivan samaa mieltä siitä, että yhtään niin sanottua korkeaa johtajaa tai hallinnon turhaa virkaa ei pidä olla. Monet hyvinvointialueet ovat lähteneet aika ankaraan-kin saneeraukseen. Olen tietoinen siitä, että muun muassa tänään oman hyvinvointialueeni hallitus on tehnyt päätöksiä siitä, että johtoa koskevia yt-neuvotteluja aletaan käydä. Ja Pohjois-Pohjanmaalla, joka on monella tavalla ehkä ollut mallina sote-uudistuksen toteuttamisessa, siihen aikaisempaan verrattuna, jossa alueen 30 kunnan ja niiden lukuisten eri yhteenliittymien organisaatioissa oli todella paljon eri päällikkövirkoja, on kymmeniä näitä johtavia virkoja vähennetty. Kaiken kaikkiaanhan tässä varmasti lopputulemana tulee olemaan tilanne se, että jos aikaisemmin vaikkapa tuommoisessa Keski-Suomessa tai suuressa hyvinvointialueessa, missä oli kymmeniä kuntia, oli vaikkapa kymmenen kappaletta ylihammaslääkäreitä, niin todennäköisesti on tällä hetkellä jo tilanne se, että siellä on ehkä yksi johtava ylihammaslääkäri ja hänellä ehkä kaksi muuta ylihammaslääkäreä, eli on vähentynyt.

Mutta sitten tämä ensin mainittu asia. Tämä on tavattoman mielenkiintoinen, ja minä haluaisin tässä sillä tavalla — käytän vain sen ajan, mitä tässä nyt on yksi minuutti jäljellä — selvittää, että tämä on pitkälti seurausta siitä, että meillä on hyvin erilaiset potilaat siellä yksityisellä sektorilla. Meillä on usein nuoria työikäisiä ihmisiä, aika perusterveitä, joilla on yksi vaiva. Olen itse tehnyt käytännön lääkärintyötä vuosikymmenien ajan ja nähnyt sen tilanteen myös yksityissektorilla. Joskus laskin, että minulla on 60 000 vastaanottokäyntiä julkisella puolella ja ehkä 20 000 vastaanottokäyntiä yksityisellä puolella. Se potilasjoukko eroaa aika paljon. On paljon iäkkäitä ihmisiä ja huonompituloisia ihmisiä, joilla on monia eri sairauksia, siellä terveyskeskuksen puolella.

Sitten ehkä se olennainen ero, jossa suomalainen terveyskeskus poikkeaa muista maista, on se, että suomalainen terveyskeskuslääkäri pystyy käyttämään vain noin puolet työ-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ajastaan siihen vastaanottotyöhön. Tämä ei johdu lääkäreistä itsestään vaan siitä, että me päättäjät eri asteilla niin eduskunnassa ja ministeriöissä kuin aluetasolla olemme sälyttäneet terveyskeskuksen lääkäreille valtavan määrän erilaisia virkatehtäviä ja puolet työajasta menee niihin. Se johtaa siihen, että me emme oikein voi verrata esimerkiksi kokopäiväistä vastaanottoa pitävää yksityislääkärinä ja lääkärinä, joka voi käytännössä käyttää työajastaan vain puolet vastaanottotoimintaan, jonka hän tekee usein vielä paljon monisairaampien ja vaikeampihoitoisten ihmisten kanssa. Että ei tämä tehokkuusero ole oikeastaan itse järjestelmien välillä. Olen itse julkisessa terveyskeskuksessa ottanut 60:kin potilasta yhtenä päivänä vastaan, mutta se ei ole ehkä nykyaikaa enää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

0.14 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Varmaan kaikille meistä tekisi hyvää jo kohta mennä nukkumaan ja jatkaa julkisen talouden pohdintaa sen jälkeen. Edustaja Piisinen kuitenkin kysyi tästä hyvinvointialueiden hallinnosta, ja ajattelin siihen vielä pyytää puheenvuoroa.

Edustaja Lindén nosti esille tämän Pohjois-Pohjanmaan esimerkin, ja he ovat pystyneet laskemaan, että siitä on tullut itse asiassa hallinnon säästöjä 20 miljoonan euron edestä, mikä on aika merkittävä summa hyvinvointialueiden talouden kannalta. Omassa maakunnassani Päijät-Hämeessä aloitimme sotien seitsemän vuotta ennen kuin se tuli lakiin kirjatuksi, ja käsitykseni mukaan yli 130 henkilöä on pystytty vähentämään hallinnon puolelta ja sitä kautta lisäämään nimenomaan tätä hoitavan ja hoivaavan henkilöstön määrää ja palvelemaan kaupunkilaisia ja kuntalaisia paremmin.

Sikäli uskon, että nimenomaan niillä alueilla, missä on ollut aikaa kehittää sosiaali- ja terveyspalveluita riittävän rauhassa ja niin, että se on ollut järkevää — ei seinistä leikkaamista ja lähipalveluiden näivettämistä, vaan hallinnon järjeistämistä ja esimerkiksi älykkäiden ratkaisujen käyttöönottoa — on pystytty tekemään kymmenien miljoonien eurojen säästöjä. Se tietenkin on se pointti, minkä takia ylipäätään sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistusta lähdettiin tekemään aikojen saatossa.

Pohjois-Pohjanmaalta löytyy myös varsin mielenkiintoinen esimerkki, missä he kykenivät vähentämään 64 henkilötyövuotta nimenomaan tällaisista kirjaavista tehtävistä, siirtämään nämä osaajat hoivatyön ja hoitotyön pariin nimenomaan tekoälyratkaisulla, eli kirjaamista tekevän tekoälyn ratkaisulla, jonka hintalapusta en ole saanut tarkkaa arviota, mutta sitä arvioitiin noin miljoonan euron investoinniksi, eli ei mahdottomaksi, kun ottaa huomioon, kuinka suuri henkilöstösäästö sillä on sitten saatu hyvinvointialueen puolelle.

Pidän näitä esimerkkejä innostavina ja toivoisinkin siksi, että hallitus harkitsisi tätä alijäämän kattamisvelvollisuuden pidentämistä kahdella vuodella, niin että kaikilla alueilla pystyttäisiin ottamaan käyttöön aidosti säästöä tuovia, kestäviä ratkaisuja ja sitä kautta pystyttäisiin parantamaan hoivaa ja antamaan aidosti mahdollisuuksia kehittää lähipalveluita, koska siitähän tässä oli kyse, kun sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistusta alun perin lähdettiin tekemään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 23.5.2024.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työehtosopimuslain ja työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 12/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 4/2024 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä on ensimmäisenä edustaja Lyly. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.06 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kertaan hieman tämän hallituksen esityksen 12/2024 lakipakettia ja vedän sitten loppuyhteenvedon:

Tämä lakipaketti on yksi osa hallituksen voimakasta ja systemaattista työntekijöiden aseman heikennystä. Muita ovat olleet esimerkiksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan romutus, aikuiskoulutustuen lakkauttaminen, paikallisen sopimisen vieminen eteenpäin yksipuolisesti, ensimmäisen sairaspäivän palkattomuus, määräaikaisten työsuhteitten lisääminen ja työmarkkinakaaoksen synnyttäminen, muutamia esimerkkejä luetellakseni.

Tämä paketti on poikkeuksellisen raju ja täysin yksipuolisesti tehty, ja tämä työrauhapaketti on toteutettu sellaisenaan kuin se hallitusohjelmaan on kirjoitettu. Tässä ei ole kolmikantainen valmistelu vaikuttanut sen sisältöön, eikä täällä oleva käsittely. Lopputulos on hallitusohjelmassa hyvin yksityiskohtaisesti kirjoitettu.

Lakkojen määrät ovat Suomessa suhteellisen vähäisiä, vuositasolla noin puoli tuntia per työssäkäyvä ja 161 600 päivää. Eli aika isolla työllä ammutaan tätä tilannetta. Sitten jos ajatellaan tätä, että 80 prosenttia työtaistelusta on työehtosopimusneuvotteluihin liittyviä täysin laillisia toimia, niin se vajaa 20 prosenttia pitää sisällään myötätuntotyötaistelut, poliittisluonteiset lakot, puhtaasti poliittiset lakot ja työpaikkakohtaiset lakot, ja laittomia lakkoja on noin seitsemästä kahteentoista prosenttia. Olisi pitänyt hakea vaihtoehtoisia ratkaisuja tämän osalta, mitä myöskin arviointineuvosto esitti. Niitä olisi ollut tarjolla.

Monta yhdessä sovittua periaatetta rikottiin: tätä ei valmisteltu yhteisesti kolmikantaisesti, hyvitykset kasvavat todella voimakkaasti ja siellä pariteettiperiaate poistui, järjestöjen lisäksi otettiin uutena yksilöhyvitys, tiukennettiin myötätuntotyötaistelujen rajausta, ja niin poispäin.

Tämä 200 euron yksilösanktio ei ole tarpeellinen, jos arvioidaan sitä juttujen määrän perusteella. 2000-luvulla niitä on ollut työtuomioistuimessa noin 1 100, ja TEMin tietojen perusteella vain 39 olisi ollut sellaisia, joihin tämä 200 euron sanktio olisi voinut tulla kyseeseen. Lakkosakkojen nelinkertaistaminen estää näitten syntymisen jatkossa, ja siinä mielessä voin sanoa, että tämä on turha yksilösanktio tässä.

Hyvitykset nostetaan nelinkertaisiksi, 37 400:sta 150 000:een, ja laitetaan myöskin alaraja 10 000 euroa. Tämä hyvityksien soveltamisalue laajenee työrauhan lisäksi myöskin suhteellisuuden arviointiin ja poliittisten lakkojen keston. Eli nelinkertaistetaan ja sitten vielä lavennetaan soveltamisaluetta.

Myötätuntotyötaistelujen rajauksella niiden järjestämistä vaikeutetaan, ja ne ovat lakko-oikeuden ydinaluetta. Meidän mielestämme tämä on vastoin ILO:n sopimusten valvonta-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

käytäntöä, ja myöskin lausunnoissa tämä on todettu. Myötätuntotyötaistelujen suhteellisuuden tarkkarajaisuus puuttuu tässä lainsäädäntöhankkeessa, ja sinänsä veikkaan, että valvontakäytännössä tähän asiaan vielä tullaan palaamaan monilta osin.

Arvoisa rouva puhemies! Mielenkiintoisin osio on tämä poliittisluonteisten ja puhtaasti poliittisten lakkojen rajanveto: Työntekijöiden sosiaaliseen ja taloudelliseen asemaan liittyvät poliittisluonteiset ja puhtaasti poliittiset lakot, muun muassa ilmastokysymykset, ruuan hinta tai näin poispäin, tulevat nytten lainsäädännön piiriin, ja rajatusti. Ja tietenkin puhtaasti poliittisten lakkojen ottaminen työajalla saattaa nostaa sen perusoikeuden piiriin.

Tällä on poikkeuksellinen voimaantulo, ja tämä tehtiin todella nopealla aikataululla myöskin täällä.

Hallitusohjelmaan tämä oli kirjoitettu täysin työnantajien toiveiden mukaan, ja sisältö on sen mukainen. Ilmankos näitä on kannatettu todella voimakkaasti.

Tälle ei ole myöskään laskennallisia työllisyysvaikutuksia VM pystynyt arvioimaan, ja tässäkin mielessä tämä lainsäädäntö on todella kovaa.

Arvoisa rouva puhemies! Mitä olisi pitänyt työmarkkinoilla tehdä, jotta parannetaan työpaikkojen toimintaa ja keskinäisiä pelisääntöjä? Siihen kuuluisivat luottamuksen palautus työmarkkinoilla, aidot kolmikantaiset neuvottelut, osallisuuden lisääminen, henkilöstön edustus, tulkintaetuoikeus, alipalkkaus, kanne-oikeus järjestöille, osaamiseen panostaminen — nyt mennään väärään suuntaan —, työhyvinvointiin panostaminen, sairauslomapäiviin panostaminen, työn ja perheen yhteensovittamiseen panostaminen, sovittelujärjestelmän vahvistaminen, ja niin poispäin. Tuottavuuden olisi ehkä pitänyt olla yksi keskeinen asia. Siitä menestyvät yritykset syntyvät. Enemmän tasavertaista neuvottelua työpaikatason, liittotasolla ja keskusjärjestötasolla, ja vähemmän politiikan puuttumista työmarkkinoihin.

Arvoisa rouva puhemies! Näiden syiden vuoksi esitän, että lakiehdotukset vastalauseen 1 mukaisesti hylätään ja että hyväksytään neljä lausumaa. Tarvitseeko nämä lausumat lukea vai meneekö se tästä? [Puhemies: Ei tarvitse.] — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

17.14 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tähän alkuun on heti todettava, että tällä hallituksen esityksellä ei puututa millään tavalla työtaisteluoikeuden perimmäiseen sisältöön eli taisteluun omista työehdoista. Eli jokaisella on edelleenkin täysi oikeus taistella omien työehtojensa puolesta.

Tällä esityksellä kiinnitetään huomiota työtaisteluoikeuden ja työtaisteluiden ilmoitusvelvollisuuteen ja asetetaan myötätuntotyötaistelut suhteellisuusarvioinnin piiriin. Poliittisten työtaisteluiden osalta työnseisaukset rajataan 24 tuntiin ja muiden poliittisten työtaisteluiden enimmäiskestoksi määritellään kaksi viikkoa. Myös tuotannon häiriöt pyritään minimoimaan ennen ja jälkeen poliittisten lakkojen. Perimmäiset syyt näihin poliittisiin lakkoihin ja mielenilmauksiin ovat semmoisia, joihin työnantajilla ei ole mitään mahdollisuutta vaikuttaa, ja näin ollen sekä työnantajat että työntekijät jäävät ikään kuin sijaiskärsijöiksi ammattiyhdistysliikkeiden taistellessa vallastaan.

Tällä esityksellä laittomien lakkojen hyvityssakkojen ylärajaa nostetaan 150 000:een ja alaraja 10 000 euroon, josta voidaan joustaa tai jopa luopua kokonaan, mikäli se kyseenalaistaa ammattiyhdistysliikkeen tai sen osaston toimintakyvyn, mutta ikävä kyllä nämäkin sanktiot jäävät usein liian vaatimattomiksi suhteessa tähän aiheutettuun vahinkoon. Se

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

on nähty oikeuden päätöksistä aikaisemmin, jolloin nämä sanktiot ovat osuneet aina sinne ikään kuin harkitsemisrajan alapäähän. Lisäksi työtuomioistuimen laittomaksi toteaman työtaistelun jatkamisesta sen jälkeen, kun lakkoilijoille on toimitettu tieto siitä, että lakko on laitton, voitaisiin lakon jatkamisesta määrätä henkilökohtainen 200 euron suuruinen seuraamusmaksu, jonka hän joutuisi hyvittämään työnantajalle.

Arvoisa rouva puhemies! Opposition mielestä nämä 200 euron henkilökohtaiset hyvitysmaksut ovat tarpeettomia, koska kukaan ei jatka laittomaksi todettua työtaistelua eikä Suomessa muutenkaan kuulemma juurikaan ole laittomia lakkoja. Jos asia on näin, kuten opposition edustajat esittävät, ei näille sanktioiden määräämisille liene sitten mitään estettä. [Lauri Lyly: Miksi niitä tehdään?] Ennaltaehkäisevä vaikutus niillä kuitenkin on. On kuitenkin hyvä huomata, että esimerkiksi vuonna 2021 Suomessa toimeenpantiin 48 työtaistelua tai työtaistelun uhkaa, joista peräti 41 oli laittomia. Tämä tieto löytyy Elinkeinoelämän keskusliiton työtaistelutilastosta. Huomionarvoista on myöskin se, että nämä seuraamusmaksut ovat työtaisteluita järjestäville tahoille vältettävissä siten, että ei järjestetä laittomia lakkoja, tai välttämällä niihin osallistumista. Näin ollen taloudellisten sanktioiden ottaminen laittomaan lakkoon ryhtyvällä on täysin tietoinen valinta, ja syyllinen tähän mahdolliseen sanktioon löytyy, kun vilkaisee peiliin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.18 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Piisinen puhe kyllä hätkähdytti siinä kohtaa, kun hän totesi, että ammattiyhdistysliikkeet taistelevat vallastaan. Aikamoinen kommentti, kun ottaa huomioon sen, että ammattiyhdistysliike on toiminut yli 100 vuotta niin, että nimenomaan tehtävänä on ollut huolehtia palkansaajien ja työntekijöitten oikeuksista ja siitä, että ne yrityksetkin pystyvät toimimaan säällisesti ja siten, että kaikki menee jokaisen osapuolen osalta niin kuin kuuluu. [Lauri Lyly: Juuri näin!] Se on kaikkien etu tässä yhteiskunnassa, edustaja Piisinen, ei kyse ole vallasta.

Pohjoismainen työmarkkinamalli on Suomen osalta romuttumassa, missään muualla Pohjoismaissa työtaistelutoimia ei ole rajoitettu lainsäädännöllä. Ja tämäkin tehdään Orpon—Purran hallituksen toimesta siitä syystä, että lakkojen määrää saataisiin vähennettyä 5—10 prosenttia. Työntekijät ovat olleet Suomessa lakossa keskimäärin puoli tuntia työntekijää kohden, kun katsotaan 25 vuoden ajanjakson osalta.

Lakon keston rajaaminen lailla on autoritääristä vallankäyttöä ja kansalaisten perusoikeuksien rajoittamista. Sellaista ei ole toteutettu Ruotsissa eikä missään muussakaan Pohjoismaassa. Lain hyväksymisellä Suomesta tulisi ainoa EU-maa, jossa poliittisten lakkojen enimmäiskesto olisi säädetty laissa. Tämä on käsittämätöntä.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Lylyn tekemää vastalauseen 1 mukaista hylkäysehdotusta ja kannatan niin ikään edustaja Lylyn tekemiä vastalauseen 1 mukaisia neljää lausumaehdotusta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Pekonen.

17.20 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Piisinen tuossa edellä yritti maalata mustaa valkoiseksi ja puolustella vielä tätä hallituksen esitystä parhain

päin. Perussuomalaiset ylipäättäneensä ovat käyttäneet tästä lakko-oikeuden rajoittamisesta jo kymmeniä puheenvuoroja — joskaan nyt täällä ei juuri perussuomalaisia näy — mutta yhdessäkin teidän puheenvuorossanne ei ole suostuttu vastaamaan siihen yksinkertaiseen kysymykseen, mitä me olemme täällä useaan kertaan oppositiosta kysyneet: Miksi te, perussuomalaiset, väititte eduskuntavaaleissa kannattavanne lakko-oikeutta vähintään nykyisessä laajuudessa? Miksi annoitte palkansaajaliikkeelle ja äänestäjille väärää tietoa aiheistanne? Onko todella ylivoimaista vastata tähän kysymykseen? Ja kysyn sen vielä nyt edustaja Piisiseltä.

On ihan ymmärrettävää, että hallitusvastuussa joutuu tekemään kompromisseja, mutta kun on kuunnellut teidän puheenvuoronne, tämä lakko-oikeuden rajoittaminen ei selvästi ole kompromissi vaan edustaa juuri teidän linjaanne, siis perussuomalaista linjaa. Eräissä puheenvuorossa väitettiin jopa, että me emme perussuomalaisissa ole kannattaneet ennen vaalejakaan poliittista lakko-oikeutta. No, ette varmasti olekaan, mutta äänestäjille se kyllä unohtui kertoa. Päinvastoin, lupasitte täysin yksiselitteisesti, että lakko-oikeus säilyy vähintään nykyisessä laajuudessaan. Määritelmällisesti lakko-oikeus Suomessa kattaa myös poliittiset lakot ja myötätuntolakot, ja oikeus niihin ei nyt säily nykyisessä laajuudessaan enää. Te petitte tietoisesti äänestäjät, ja siksi on nyt turha valittaa, kun kansalaisyhteiskunta reagoi petokseenne niillä laillisilla keinoilla, mitä sillä on käytössä. Se on täysin olennainen osa demokratiaa, että vaikuttaa voi myös vaalien välissä.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen kummallinen väite perussuomalaisten riveistä on ollut se, että poliittiset lakot eivät liittyisi mitenkään työntekijöiden työehtoihin tai etuihin. Tämä on täysin absurdi väite, josta edes työnantajat ja Elinkeinoelämän keskusliitto eivät ole samaa mieltä. Kun osa firmoista lopetti poliittisten lakkojen aikana palkanmaksun suljetuilla tehtailla, tämä nimenomaan edellytti työnantajien tulkintaa siitä, että lakot liittyvät työntekijöiden työehtoihin. Näin totesi muun muassa EK:n lakiasiaintoimikunta: ”Meidän näkökulmastamme lakoilla nimenomaan protestoidaan hallituksen työlainsäädäntöuudistuksia vastaan, jotka vaikuttavat yksittäisten työntekijöiden työehtoihin.” Se, että hallituksen työlainsäädäntöheikkennykset vaikuttavat yksittäisten työntekijöiden työehtoihin, on itsestään selvä. On erikoista, että tällaisesta täällä joudutaan edes keskustelemaan. Miten voidaan väittää, että esimerkiksi hallituksen valmistelema sairaussakko ei vaikuttaisi yksittäisiin työntekijöihin? Miten voidaan väittää, että irtisanomissuojan heikentäminen ja määräaikaissuojien helpottaminen ei vaikuta?

Hallituksen valmistelema paikallisen sopimuksen uudistus tulee olemaan todellisuudessa työmarkkinoiden taksiuudistus. Sen myötä työehtoja voidaan radikaalisti dumpata alaspäin luottamusmiesjärjestelmän ohi. Jatkossa esimerkiksi ensimmäisen ulkomailta tulevan työntekijän kanssa voidaan sopia työehdot, jotka poikkeavat jopa 1 000 eurolla kuukaudesta alan normaalista palkkauksesta, ja kun tällainen paikallinen sopimus on tehty, niin se koskee myöskin seuraavia työntekijöitä. Perussuomalaiset ovat innolla mukana tässä työmarkkinoiden taksiuudistuksessa, aivan kuten olivat alkuperäisessäkin taksiuudistuksessa. Tämä on historiallinen kova takinkäyntö, sillä aivan jokainen näistä työelämän heikennyksistä pimitettiin kansalta eduskuntavaaleissa. Kansan enemmistö vastustaa näitä heikennyksiä ja on tukenut poliittisia lakkoja. Eikö demokratian mukainen linja olisi hakea uudistukselle mandaatti eduskuntavaaleissa? Sen sijaan te lupasitte täysin päinvastaisia ja ryhdytte nyt rajoittamaan kansalaisyhteiskunnan oikeuksia, kun petettyihin lupauksiinne reagoidaan kansan enemmistön tukemilla lakoilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

17.25 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Demokratiamme on hieno järjestelmä. Käydään reilut vaalit, joiden pohjalta muodostetaan eduskunta ja siitä sitten samalla maahamme hallitus. Enemmistön turvin toimiva hallitus voi sitten valita toimintalinjansa, valita suuntansa ja sen aiheuttamat taistelunsa. Tämä demokratian luoma oikeus ei tarkoita kuitenkaan sitä, että järjenkäytön ja kohtuuden voi unohtaa kokonaan. Se ei tarkoita sitä, että ennen vaaleja voi puhua mitä sattuu ja vaalien jälkeen voi toimia päinvastoin. Se ei tarkoita sitä, että isolle osalle suomalaisista voi kääntää selän ilman, että sillä on vaikutuksensa. Valta tuo vastuunsa, ja tuo vastuun kantaminen on myös nykyisen hallituksen velvollisuus. Ei vastuuta kanneta hajottamalla sitä sopimisen kulttuuria, jolla tätä maata on rakennettu. Tällainen toimintatapa on tietenkin täysin historiatonta, mutta ennen kaikkea lyhytnäköistä ja typerää, jokseenkin epäsuomalaista.

Arvoisa puhemies! Suomessa poliittiset lakot eivät ole olleet valtava ongelma tai haaste, paitsi nyt, kun hallitus on tehnyt kaikkensa niiden aiheuttamiseksi. Nyt sitten tätä tyhjästä keksittyä ongelmaa aletaan korjaamaan sulkemalla lisää niiden suita, joille ei ole puheenvuoroa tähän mennessä edes annettu. Hämmentävää vallankäyttöä.

Puhemies! Ennustaa en uskalla, mutta jotenkin epäilen, että tämä valittu taktiikka olisi erityisen viisas. Rajoittamalla ja rankaisemalla ongelmat eivät mihinkään katoa, vaikka oikeistohallitus tätä kovasti toivoisi. Ihmettelen, miksi tämä kivinen tie on nyt valittu, kun tasapainoisempia ja ennen kaikkea kestävämpiä vaihtoehtojakin olisi. On selvää, että nuo vaihtoehdot eivät kelpaa Etelärannalle, mutta ihmettelen, miksi ne eivät kelpaa hallitukselle, jonka tavoitteen pitäisi olla myös yhteiskuntarauhan vaaliminen, suomalaisen yhteiskunnan etu ja sen toimivuus. Nyt tämä menee kovin halvalla, koska selkävoitto ammattiyhdistysliikkeestä on tärkeämpi kuin suomalaisten etu.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on nyt valinnut heikentää suomalaisten työntekijöiden oikeuksia kolmella tasolla:

Ensinnäkin työpaikkatasolla kohtuuttomilla uhkasakoilla viedään ammattiosastojen edellytykset puuttua työnantajan epäasialliseen toimintaan edes maltillisilla mielenilmaisilla silloin, kun työrauhavelvoite on voimassa. Lakkosakoilla voidaan pelotella yksittäisiä työntekijöitä olemaan osallistumatta lakkoihin yleisesti.

Toiseksi työehtosopimusten kohdalla tukilakkojen mahdollisuutta rajoitetaan voimakkaasti. Tämä osuu erityisesti heikommin järjestyneille aloille palkkojen ja työehtojen heikennyksiä helpottaen.

Kolmanneksi työntekijöiltä ja työntekijäjärjestöiltä viedään mahdollisuus vaikuttaviin mielenilmaisuihin hallituksen lainsäädäntötyöhön liittyen, kun poliittisia lakkoja rajoitetaan. On pakko todeta, että ei tämä esitys nyt mikään demokratian ylistys ole, vaan oman toiminnan virheiden peittelyä.

Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisyhteiskunnan edellytykset vaikuttaa myös poliittisiin päätöksiin on demokratian ydinsisältöä. Tämän merkitys kasvaa erityisesti silloin, kun hallituspuolueet ovat ennen vaaleja puhuneet työelämäasioista täysin päinvastaista kuin mitä nyt tekevät. Me muistamme, kuinka perussuomalaiset, kristillisdemokraatit ja RKP lupasivat ay-liikkeen kyselyssä säilyttää lakko-oikeuden vähintään nykyisessä laajuudessaan. Kun äänet oli laskettu ja kättä Säätytalolla paiskattu, unohtuivat nämä lupaukset nopeasti. Ei tällainen takinkäyntö sillä unohdu, että mielenilmaisun mahdollisuuksia aletaan

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

rajaamaan. Sillä se unohtuu, että hallitus ottaa lusikan kauniiseen käteen ja lopettaa tämän järjettömän ristiretken suomalaisen yhteiskunnan peruseriaa vastaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

17.30 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Oikeistohallitus on päättänyt kaventaa suomalaista demokratiaa rajaamalla lakko-oikeutta merkittävästi. Kun ihmisten perusoikeuksia viedään, on kyse puhtaan demokratian vastaisesta toimesta. Ennen vaaleja ei kerrottu, mitä aiotaan tehdä, mutta nyt on tullut räikeän selväksi, kuinka Orpon hallitus on päättänyt toimia työntekijöiden asemaa vastaan harvinaisen monin tavoin, ja tämä lakko-oikeuden rajoittaminen on vieläpä erityisen työntekijävastainen toimi.

On varsinaisen matalamielistä toimia poliittisena päättäjänä ja tietoisesti heikentää kansalaisten oikeuksia ajaa omaa etuaan. Hallitus ei siis halua lisätä ihmisten osallisuutta ja nähdä ihmisten käyttävän omia oikeuksiaan, vaan se päinvastoin haluaa rajata niitä. Tämä hallitus ottaa paikkansa sotien jälkeisen Suomen oikeistolaisimpana hallituksena, joka hyökkäsi työntekijöiden oikeuksia vastaan, ja se on valmis jopa rajaamaan ihmisten perusoikeuksia, kun lakko-oikeutta heikennetään.

Suomalaisessa yhteiskunnassa lakkoiluoikeus on ollut aivan erityisen tärkeä, sillä täällä sitä on käytetty esimerkiksi yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden hankkimiseen vuoden 1905 suurlakon kautta. Tuon ajan kuvat suomalaisilta toreilta ovat historiallisia: paljon ihmisiä eri taustoista esittämässä painavan vaatimuksensa demokraattisista oikeuksistaan.

Politiikkojen pitäisi turvata ihmisten toimintamahdollisuuksia mahdollisimman pitkälle. Meidän pitäisi nähdä, kuinka hienoa on elää maassa, jossa on pitkälle viedyt poliittiset oikeudet ja ihmisillä myös aito mahdollisuus käyttää niitä. Tätä pitäisi vaalia korvaamattoman tärkeänä arvona. Onkin ennenkuulumatonta, että tänä päivänä työntekijöiden oikeutta lakkoiluun ollaan nyt oikeiston toimesta rajoittamassa.

Hallituspuolueet koskevat lakko-oikeuteen monin tavoin: poliittisia lakkoja rajoitetaan, uusia seuraamuksia luodaan, sakkoja korotetaan ja solidaarisuuslakkoja rajoitetaan. Työntekijöiden asemaa heikennetään niin työpaikoilla, työehtosopimuksissa kuin lain tasolla. Hallitus käyttää lainsäädäntöä viemään työntekijöiltä ja työntekijäjärjestöiltä mahdollisuuden vaikuttaviin mielenilmaisuihin poliittisia lakkoja rajoittamalla. Työpaikoilla lakkosakoilla voidaan pelotella ihmisiä osallistumasta lakkoihin, ja uhkasakoilla estetään ammatiosastojen edellytykset puuttua työnantajan epäasialliseen toimintaan edes maltillisilla mielenilmaisuihin silloin, kun työrauhavelvoite on voimassa.

Erityisen törkeää on myös myötätuntotyötaisteluiden merkittävä rajoittaminen. Myötätuntotyötaistelutoimien, kuten tukilakkojen, rajoittaminen heikentää laajasti työntekijöiden neuvotteluasemaa. On päivänselvää, että eri liitoilla on erilainen neuvotteluasema, ja nyt hallitus rankaisee pienten ammattiliittojen työntekijöitä heikommasta asemastaan. Pienempien liittojen mahdollisuus vastustaa heikennyksiä heikkenee olennaisesti, koska aiemmin ne ovat pystyneet liittojen välisen solidaarisuuden avulla torjumaan työnantajien ajamia heikennyksiä. Eli hallitus heikentää erityisesti niiden työntekijöiden asemaa, joiden asema ja mahdollisuus puolustaa omia oikeuksiaan on jo valmiiksi heikompi. Kun tukilakkojen mahdollisuutta rajoitetaan voimakkaasti, tulee se tarkoittamaan sitä, että heikommin järjestäytyneillä aloilla palkkojen ja työehtojen heikennykset ja työehtoshoppailu tulevat lisääntymään.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Arvoisa puhemies! Hallitus tietoisesti heikentää myös kansalaisyhteiskunnan mahdollisuutta vaikuttaa poliittisiin päätöksiin. Poliittinen vaikuttaminen ei typisty äänestämiseen vaaleissa, vaan ihmisillä pitää olla oikeus vaikuttaa myös vaalien välillä moninaisin olemassa olevin keinoin. Erityisen räikeää tämä on tilanteessa, jossa hallitus ei ole ennen vaaleja kertonut aikeistaan etukäteen. Kuten täällä on kuultu, ennen vaaleja perussuomalaiset, KD ja RKP lupasivat säilyttää lakko-oikeuden vähintään nykyisessä laajuudessaan.

Työtaistelu, joka voisi kestää jatkossa vain päivän, ei ole kovin tehokas vaikutukseltaan, eli tässä ollaan viemässä työntekijöiltä merkittävä mahdollisuus vaikuttaa niihin päätöksiin, joilla on suoria vaikutuksia ihmisten toimeentuloon ja asemaan. Miksi ihmisiltä pitäisi viedä tällainen oikeus? Koska hallituksen politiikka on luokkapolitiikkaa, ja hallitus on puolensa valinnut.

Sakkojen korottaminen on myös tapa rajoittaa lakko-oikeutta. Esimerkiksi 10 000 euron sakko yksittäisen ammattiosaston maksettavaksi on täysin kohtuuton — tämä on myös huima korotus, jos vertaa siihen, että tällä hetkellä tyypilliset lakkosakot voivat liikkua muutamissa tuhansissa euroissa tai sitäkin pienemmissä summissa. Kaiken lisäksi kokoomus ja perussuomalaiset haluavat rangaista ja sakottaa yksittäistä työntekijää. Tämä on todella iso ja aivan käsittämätön veto hallitukselta. Te siis muutatte koko sen perusperiaatteen, jossa tähän asti lakkoon osallistuminen on ollut työntekijöille aina sallittua ja lakosta vastataan kollektiivisesti järjestävän tahon toimesta. Tällainen lakkosakko toimii pelotteena ja tapana painostaa työntekijöitä riippumatta siitä, kuinka usein se määrättäisiin maksettavaksi.

Arvoisa puhemies! No, mitä hallitus tällä saavuttaa? Ei ainakaan työllisyysvaikutuksia. Itse esityksenkin mukaan lakimuutoksen työllisyysvaikutus on todennäköisesti kokonaisuudessaan korkeintaan joidenkin satojen henkilötyövuosien suuruinen siitä syystä, että esityksen kansantaloudellinen vaikutus arvioidaan melko vähäiseksi. Näin lukee esityksessä. Hallitukselle luokkapolitiikan läpivieminen on niin tärkeää, ettei haittaa, että ihmisten perusoikeuksia rajoitetaan merkittäväällä tavalla, eikä haittaa, vaikka tällä ei ole mitään olennaisia vaikutuksia työllisyyteen tai kansantalouteen. Hallitus myös väittää, että tavoite on mennä kohti muita Pohjoismaita, vaikka tällä esityksellä hallitus nimenomaan vie Suomea kauemmas muista Pohjoismaista. Jatkossa Suomi on esimerkiksi ainoa Pohjoismaa, jossa poliittisille lakoina on asetettu kategorinen aikaraja. Myös tukityötaisteluiden rajoittaminen menee muita Pohjoismaita pidemmälle.

Arvoisa puhemies! Menen hiukan yli, mutta myös prosessia on aiheellista kritisoida. Hallitus ei ole neuvotellut, hallituspuolueet jopa muuttivat esitystä. Työ- ja tasa-arvovaliokunnassa perustuslakivaliokunnan käsittelyn jälkeen voimaantulosäännöstä muutettiin niin, että poliittiset lakot voidaan kieltää takautuvasti. Suomessa oikeuskäytännössä on normaalinä käytäntönä taannehtivuuskielto, johon tällainen sopimus ja muutos sopivat huonosti. Eli jo alkanut lakko muuttuisi lain voimaan tullessa yhtäkkiä laittomaksi, vaikka siitä on päätetty ennen kuin lain voimaantulo on ollut edes tiedossa. Kyllähän tämä on olennainen muutos, ja siksi oli täysin perusteltua, että me oppositiossa vaadimme uutta käsittelyä perustuslakivaliokunnassa.

Hallitus siis ottaa tässä ansiokseen sekä syvästi suomalaiseen demokratiaan meneviä heikennyksiä, harvinaisen kovan työntekijän oikeuksien rajoittamisen sekä huonosti hoidetun prosessin, ja kaiken tämän ilman mitään positiivisia vaikutuksia, joilla tätä voisi edes yrittää perustella. On demokratian ja ihmisten toimijuuden halventamista rajoittaa lakko-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

oikeutta, mutta ainakin hallitus on nyt näyttänyt, mikä sille on tärkeää, ja se ei ole tavallisen suomalaisen palkansaajan tai kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuudet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Ja tuo ylitys sallittiin siitä syystä, että edustaja sanoi, että hän hieman ylittää, mutta pyritään kuitenkin pitämään nämä aikataulut. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

17.39 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Nyt kun vielä käsittelemme tässä tärkeää työmarkkinoita muuttavaa asiaa, niin ihmettelen, että salin oikeaa laitaa ei kiinnosta enää puolustaa esitystään. Siellä on varsin tyhjää. — No nyt sieltä saapuu lisää henkilöitä. — Ajattelen, että onko kenties ymmärrys tämän asiakokonaisuuden merkityksestä lisääntynyt ja nyt hävettää puolustaa sitä, vai miksi sali on tyhjä. [Aino-Kaisa Pekonen: Näinpä!]

Työmarkkinoihin kohdistetut muutokset lisäävät epätasapainoa, ja sopimuskulttuuri on vaarantunut. Ja sillä sopimuskulttuurillakin on hintansa, jota maksetaan välillisten vaikutusten muodossa useissa eri muodoissa, mahdollisesti jo ensi syksynäkin, kun työehtosopimukset ovat katkolla. Toivon tietenkin, että näin ei kävisi, mutta pelko on, että tällaisia heijastevaikutuksia näillä voi olla.

Hallituksen esityksen vaikutuksia ei ole myöskään arvioitu kattavasti eikä vaihtoehtoisia malleja tai toteuttamistapoja ole esitetty. On syytä kysyä, olisiko haluttuun lopputulokseen päästy kenties muillakin keinoilla, sellaisilla, joissa olisi myös yhteistyön elementtejä tunnistettavissa. Lain valmistelussa ei ole haluttu noteerata palkansaajapuolen näkemyksiä, mutta elinkeinoelämän näkemykset on sen sijaan huomioitu erittäin hyvin.

Esityksen sisältämää 200 euron henkilökohtaista sanktiota on vaikea ymmärtää. Se lisää vain oikeudenhoidon kulurasitetta, mikäli asioita riitautetaan. Oikeuslaitos on jo valmiiksi kuormittunut. Se tuli esille viime viikolla myös ministerien vastauksissa kyselytunnilla. On vaikea ymmärtää, miten tämä lakkosakko edistäisi Suomen kasvua ja työllisyyttä tai vahvistaisi sopimisen perinnettä.

Aidosta Pohjoismaiden mallista on vielä pakko sanoa, että olisi sieltä ollut kopioitavissa muitakin asioita kuin vain työnantajapuolta hyödyttäviä. Työntekijöiden edustajien tulkinta-oikeus ja henkilöstön edustus esimerkiksi yritysten hallinnossa ovat niitä keinoja, jotka sitouttaisivat työntekijöitä yritystoiminnan kehittämiseen ja estäisivät juurikin riitojen päätymistä lakkotilanteisiin. Meidän ei tule heikentää työntekijöiden oikeuksia ja vahingoittaa Suomen oikeusperinnettä, vaan kehittää yhteistä vuoropuhelua. Mutta nyt Kansainvälinen työjärjestö ILO:n on asiaan reagoinut ja lähestynyt asiasta hallitusta kirjeellä. Tämän kirjeen lähettämiseen ei olisi ollut tarvetta, mikäli työmarkkinoita uudistettaisiin aidosti pohjoismaiseen suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Diarra.

17.41 Fatim Diarra vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vihreissä me näemme, että yhdistymisvapaus ja sen oleellisena osana lakko-oikeus on demokraattisessa yhteiskunnassa työntekijöiden perusoikeus. Tämä oikeus pohjautuu Kansainvälisen työjärjestön ILO:n ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tapauskäytäntöön, ja se on turvattu Suomen perustuslaissa. Lakko-oikeus on osa yhdistymisvapautta ja Kansainvälisen työjärjestön ILO:n perussopimusta.

Hallituksen esitys ei vie Suomea kohti pohjoismaista työmarkkinamallia, vaikka näin yritetäänkin väittää, vaan enemmänkin kohti itäeurooppalaisia työmarkkinoita. Suomalainen työmarkkina on perustunut aina hyvään neuvotteluyhteyteen työmarkkinaosapuolten välillä. Nyt hallituksen huoli näistä poliittisista lakoista on äärimmäisen kummallinen ottaen huomioon, että poliittiset lakot eivät olleet mikään ongelma Suomessa ennen hallituksen omia toimia. Yhteistä hyvää ei sanelemalla rakenneta, vaan niin se rikotaan. Vihreiden mielestä olisi ollut tavoitteellisempaa, että hallituksen esitys olisi ollut tasapainoinen. Olisi ollut mahdollista tehdä myös esitys, jossa huomioidaan Suomen kilpailukyvyn kehittäminen ja työmarkkinoiden ennustettavuus sekä työrauha, johon sisältyy yhtenä tärkeimpänä elementtinä työmarkkinaosapuolten kyky muodostaa yhdessä esityksiä ja näin kehittää yhteisiä työmarkkinoita.

Arvoisa rouva puhemies! Lakko-oikeuden rajaaminen yhteen vuorokauteen saattaa johtaa käytännössä siihen, että kaikilla aloilla tätä oikeutta ei jatkossa enää ole ollenkaan. Joidenkin tehtaiden ja laitosten alasajo ja siten myös tuotannon palauttaminen vie sen verran pitkään, että suhteellisuustulkinnasta riippuen yhden vuorokauden lakko ei käytännössä ole enää mahdollinen. Lakko-oikeuden rajaaminen yhteen vuorokauteen asettaa näin työntekijät eri aloilla täysin epätasa-arvoiseen asemaan suhteessa lakko-oikeuteen.

Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisilla työmarkkinoilla on vallinnut pariteettiperiaate, joka nyt hallituksen toimesta puretaan. Hallituksen esityksessä nostetaan vain työntekijäliikkeelle kohdistuvaa sakkoa mutta ei työnantajille kohdistuvaa sakkoa. On totta, että sakkosummaa ei ole nostettu hyvin pitkään aikaan ja sen nostamiseen löytyy kyllä vahvat perusteet, mutta olisikin ollut asiallista ja tasapainoista, että sakkomaksua nostetaan kaikille osapuolille. Työntekijälle kaavailtu 200 euron sanktio ei täytä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytyksiä, sillä kollektiiville annettu rangaistus ulotetaan yksilöön. Ehdotus henkilökohtaisesta 200 euron seuraamusmaksusta työntekijälle poikkeaa perinteisestä työoikeudellisesta lähtökohdasta, jossa työtaisteluoikeus nähdään työntekijöiden kollektiivisena oikeutena. Esimerkiksi työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on todennut lausunnossaan 10/2022, että Suomen työoikeudessa keskeisenä lähtökohdana on pidetty sitä, että työtaistelun seurauksista vastuun kantaa työtaisteluun ryhtynyt järjestö eivätkä sen henkilöläiset eli nämä työntekijät, joita nyt päätetään rangaista. Säädöksessä on myös se ongelma, että se johtaa kaksinkertaiseen rangaistukseen, kun ay-toimijoille suunnatut sakot yhdistetään työntekijän henkilökohtaiseen sakkoon. Lakkosakko siis heikentää yksittäisen ihmisen mahdollisuutta osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Ongelmallista on myös se, että tukilakkojen rajaaminen hallituksen esityksessä määritellyllä tavalla nollaa tukilakkotoiminnan funktion ja heikentää eri alojen neuvotteluasemaa. Kaikista kovitenhan tämä iskee juuri naisvaltaisiin aloihin, julkisen sektorin aloihin.

Arvoisa rouva puhemies! On todella surullista ja ehkä myös tarkoitushakuista, että hallituksen esityksessä ei ole tehty sukupuolivaikutusten arviota riittävällä tavalla. Tasa-arvoasiainvaltuutettu pitää hallituksen esityksen arviota valitettavan vajavaisena ja toteaa, että hallituksen puuteellisen työn perusteella ei ole mahdollista arvioida tasa-arvovaikutuksia — ei siis ole mahdollista arvioida tasa-arvovaikutuksia. Minusta on käsittämätöntä, että tasa-arvovaikutuksia ei haluta arvioida. Se paljastaa sen totuuden siellä hallituksen esityksen takana, sen, mistä tämä hallitus oikeasti on kiinnostunut ja mistä tämä hallitus ei ole kiinnostunut. Suomen työmarkkinat ovat nimittäin todella, todella selkeästi jakautuneet sukupuolen mukaan alojen ja tehtävien osalta. Sukupuolten palkkaero on suuri, ja naisten työmarkkina-asema on keskimäärin heikompi verrattuna miehiin. Edellä mainituista

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

asioista johtuen voidaan lähtökohtaisesti olettaa, että työelämään tehtävillä merkittävillä muutoksilla on käytännössä aina sukupuolittuneita vaikutuksia, joiden tulee olla päätöksentekijöiden tiedossa jo valmisteluvaiheessa.

Hallitus on itse omassa hallitusohjelmassaan sitoutunut edistämään työelämän tasa-arvoa mutta toimillaan edistää päinvastaista kehitystä. Nyt tähän varmaan vastataan, että kyllä, tulemme tekemään toimia raskaussyrjinnän purkamiseksi. Toimia ei vaan täällä vielä näy, vaan näkyy ainoastaan heikennyksiä naisten työmarkkina-asemaan eikä minkäänlaisia askelia eteenpäin. Huomioitavaa on, että johtuen siitä, että Suomessa on merkittävästi segregoituneet työmarkkinat niin, että naiset ovat laajemmin töissä julkisella sektorilla, jossa palkkataso on yksityissektoria matalampi, tämä 200 euron yksilökohtainen sopimussakko on suhteessa palkkatasoon naisvaltaisille aloille korkeampi johtuen palkkaeroista. Näistä syistä tämä esitys tuntuu todella lyhytkatseiselta ja naisvaltaisia aloja kyykyttävältä, ja herää kysymys, miksi hallitus, joka väittää omassa hallitusohjelmassaan puolustavansa tasa-arvoarvoa ja yhdenvertaisuutta, tekee esityksiä, jotka heikentävät naisten työmarkkina-asemaa tällä tavalla. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

17.47 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tätä työmarkkinakeskustelua ja lakkokeskustelua kuunnellessani minun mielestäni yksi kummallisimpia asioita on ollut se retoriikka, jossa yrittäjät ja työntekijät laitetaan aina automaattisesti toisiaan vasten, vaikka tosi isossa osassa meidän yrityksiä menee aivan hyvin ja siellä hyvässä hengessä tehdään yhdessä töitä. Monissa pienemmissä yrityksissä itse asiassa myös yrittäjä tekee hyvin samankaltaisia töitä kuin työntekijät. Eli eivät kaikki yrittäjät tosiaanakaan ole riistäjiä eivätkä työntekijät sitten myöskään mitään huvikseensaikuttajia. Olennaista olisi alkaa myös miettiä sitä, miten me parannetaan meidän työpaikkojen työolosuhteita, yrittämisen kannustimia, työssäjaksamista ja toisaalta myös uudelleen kouluttautumista. Mutta ei pidempään tällä erää, olen tästä jo aiemmin puhunut.

Arvoisa rouva puhemies! Teen vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

17.48 Markku Siponen kesk: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kuuntelin tuossa edustaja Diarran puheenvuoroa. Todella kyllä itsekkin hämmästyin, jos se pitää tosiaan paikkansa, että tasa-arvoaikutuksia ei ole haluttu edes arvioida. Itse olen neljän tyttären isä ja en ymmärrä, minkä takia jätetään tämä selvittämättä tai minkä takia ei haluta edes tutkia näitä vaikutuksia naisvaltaisiin aloihin. Todella hämmästelen. Hyvä, että edustaja Diarra nosti tämän esille.

Arvoisa rouva puhemies! Olen kyllä todella hämmästynyt tästä, mihin tilanteeseen hallitus on tämän työmarkkinatilanteen ajanut. Ja oikeastaan tässä itse pelolla odotan syksyä, minkälainen tulee syksystä työmarkkinoilla. Haluan alleviivata sitä, että ehdottomasti uudistuksia tarvitaan — myöskin keskusta on ehdottomasti uudistamisen kannalla — mutta eihän niitä nyt, hyvänen aika, sanelemalla ja sakkomaksuja langettamalla eteenpäin tule viedä. Niitä tulee viedä eteenpäin neuvottelemalla. Ei niin, että huudetaan salin vasemmalta puolelta oikealle ja oikealta vasemmalle tai työmarkkinajärjestöpuolelta toiselle vähän

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

niin kuin joen yli huudellaan. Pitää tulla keskelle vastaan, sillalle vastaan, neuvotella. Keskusta on ehdottomasti tämän linjan kannalla.

Haluan vielä yhtyä tuohon edustaja Oinas-Panuman puheenvuoroon ja keskustan lausumaehdotukseen, jota kannatan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Pekonen, vastauspuheenvuoro.

17.50 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy edustaja Siposen sinänsä hyvään puheenvuoroon todeta, että tällaista tilannetta ei käsittäkseni ole ollut tässä lakko-oikeuden rajoittamista koskevassa kysymyksessä, että vasemmalta puolelta olisi huudettu oikealle puolelle ja sieltä takaisin. Nimenomaan vasemmalta puolelta on pyritty tulemaan puoliväliin vastaan ja neuvottelemaan hallituksen kanssa, toivottu nimenomaan, että hallitus neuvottelisi työmarkkinajärjestöjen kanssa — tai oikeammin niin, että siellä elinkeinoelämän edustajat ja työntekijäjärjestöt neuvottelisivat ja hallitus antaisi sen mahdollisuuden neuvotella. Mutta niin kuin ollaan nähty, tässähän hallitus ministeri Satosen johdolla on ratkaissut nämä neuvottelut sanelemalla tämän lakko-oikeutta rajoittavan lain. Neuvotteluja ei ole ollut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan edelleen. — Edustaja Kettunen, poissa. Edustaja Tuppurainen, poissa. — Edustaja Rantanen.

17.51 Piritta Rantanen sd: Arvoisa puhemies! Olen yksi niistä työ- ja tasa-arvovaliokunnan jäsenistä. Tapanani on tehdä muistiinpanoja, ja valitsin kauden alussa työ- ja tasa-arvovaliokunnan muistivihoksi mörkövihon, mutta en olisi voinut kuvitellakaan, minkälaisia mörköjä sieltä oikein on tulossa, mutta se on ainakin osunut kohdalleen.

Olen ehdottomasti samaa mieltä edustaja Oinas-Panuman kanssa siitä, että meillä on olemassa niitä yrityksiä, jotka huomioivat työntekijöiden oikeudet ja haluavat aidosti neuvotella, ja ajattelenkin niin, että varmasti ne yritykset ovat niitä, jotka tulevaisuudessakin pärjäävät, ja ne, joilla neuvottelutahtoa ei ole, eivät varmasti pärjää yhtä hyvin.

Tässä kokonaisuudessa on kyse työrauhasta, siitä, että aiemmin me olemme tavoitelleet työrauhaa ja se työrauha on nimenomaan saatu aikaiseksi sopimalla ja neuvottelemalla. Nyt meillä on ollut tämän asian tiimoilta työryhmä, joka on tainnut olla enemmänkin sellainen kampaviinerikerho, jossa on käyty vain lyömässä leima pöytään siltä osilta, että mitä hallitusohjelmassa on lukenut, se sieltä pöydästä on tullut. Mutta sillä ei ole ollut mitään tekemistä sen kanssa, mitä on neuvottelemisen ja sopimisen, ainakaan siinä merkityksessä, kuinka sen itse ymmärrän.

Meillä on, niin kuin tässä edustaja Diarra edellä puhui, tämä pariteettiperiaate, ja nythän on niin, että esimerkiksi tämä hyvityssakon korotus on tullut vain työntekijöitten järjestöjä kohtaamaan ja kasvamaan. Meillä on suuri vaje, tällaisen solidaarisuuden puute, tässä esityksessä, ja nythän on niin, että aiemmin kun nämä summat ovat olleet sekä työntekijäpuolella että työnantajapuolella balanssissa, nyt tätä balanssia halutaan kyllä erityisesti rikkoa. Tämä henkilökohtainen hyvitysseuraamus on kyllä erityisen erikoinen asia, ja jotenkin haluaisin tuoda siinä esiin sitä, että olemme kuulleet useita kymmeniä asiantuntijoita tämän asian käsittelyn tiimoilta ja sielläkin asiantuntijat toivat esiin, että meillä ei oikein kansainvälistä lainsäädäntöä tai ILO:n seuraamussäädöstä tästä ole, koska tällaisia lakeja ei tässä maailmassa ole. Joitakin maita kuitenkin tässä asiantuntijatkin kertoivat olevan.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ILOssa näitä asioita on käsitelty harvoin, mutta sitten kun niitä on käsitelty, ne ovat koskeneet esimerkiksi Venäjää ja Liberiaa ja Algeriaa, ja oli niin, että asiantuntija taisi kertoa siitä, että esimerkiksi tällainen henkilökohtainen hyvityssakko on nimenomaan Venäjällä tehty, mutta sielläkin se on rajattu koskemaan vain työnjohtoa. Me olemme siis menossa kohti työmarkkinoita ja lakiesityksiä, joissa meidän taso ei ole edes Venäjän tasolla vaan se on vielä alempana kuin Venäjän taso. Enpä olisi uskonut, että mörköviholla on näin suuria mörköjä sisällä kannettavanaan.

Haluan tuoda esimerkin myös siitä, että tällä lailla ollaan rajaamassa erityisesti myös myötätuntotaisteluja. Itse olen pohjakoulutukseltani sairaanhoitaja, ja se voima, mikä vaikka sairaanhoitajan työehtosopimusneuvotteluihin on saatu, tulee usein sieltä myötätuntotaisteluista. Niin kuin monessa muussakin naisvaltaisessa ja pienipalkkaisessa alassa, se voima ei aina sillä yksittäisellä ammattiyhdistysliikkeellä ole riittänyt, vaan he ovat saaneet sitä tukea sitten näiltä isommilta toimijoilta. Nythän on niin, että sitä tukea ei sitten jatkossa ole tulossa. Ja kun hallitus on tuomassa meille jo vientimallin, joka erityisen kovasti koskettaa naisia ja matalapalkka-aloja, niin nyt ei enää myötätuntolakoillakaan saada sitä voimaa, jolla itse asiassa on näitä neuvotteluita saatu lyhennettyä, ja se on ollut nimenomaan se tavoite, että haetaan sitä voimaa, jotta ne neuvottelut saadaan nopeammin maaliin, jotta päästään taas jatkamaan normaalia työntekoa.

Asiantuntijoiden mukaan erityistä oli myös se, kuinka hallituksen ohjelmassa tai tässä esityksessä on tilastollisesti haluttu esittää jotakin muuta kuin mikä se totuus näitten lakojen esiintymisessä on. Asiantuntijoidenkin mukaan — sanasta sanaan taisi olla jotenkin näin — propagandassa halutaan sanoa, että näitä lakkoja on ollut paljon, ja totuus on kuitenkin sitten jotakin muuta. Taisi olla niin, että vakavasti otettavat instituutit eivät vertaile kolmen vuoden tilastoja vaan ottavat vähintään kymmenen vuoden perspektiivin. Mutta näin se on, että tässä esityksessä on tällaisia kolmen vuoden tarkoitushakuisia tilastoja haluttu esittää.

Tässä ollaan avaamassa Pandoran lipas, jota ei ennen tässä maassa ole nähty. Asiantuntijoidenkin mukaan meillä voi olla edessä entistä pidemmät lakot. Ja kun tässä jo epäiltiin, että mitä meillä syksyllä mahtaa tapahtua, niin en tiedä, mikä on möröstä seuraava, mutta kyllä hirvittää se, kuinka hankalaan tilanteeseen meidän työmarkkinat aidosti on ajettu. Siellä puhuttiin jopa sellaisista... Esimerkiksi Ranska on esimerkki siitä, että siellä on tapahtunut tällaisia tehtaiden valtauksia, ja kyllä meille asiantuntijat kertoivat siitä, että tässä ollaan nyt hokuttelemassa esiin sellaisia petoja, joita ei Suomessa aiemmin ole nähty.

Erityisen huolestuttavaa tässä kokonaisuudessa on se, että taustasyitä ei ole tutkittu ollenkaan, siis sitä, minkä vuoksi näitä lakkoja on täällä maassa ollut ja minkä takia niitä on ollut erityisesti tämän kuluneen kevään aikana. Ehkä tässä kohtaa hallituksen olisi syytä katsoa itseään peiliin ja todeta, että kyllä se oma toiminta on tässä tainnut erityisen paljon vaikuttaa. Neuvotteluyhteyden rapautuminen on se kaikkein suurin synty, mitä tässä on tapahtunut, ja ne suhteet työmarkkinaosapuolten kesken ovat erittäin kireät. Millä keinoilla me saamme ne palautettua, on se avainkysymys. Toivon todella, että hallitus ottaisi nyt uudenlaisen asennon ja ylittäisi niitä siltoja ja haluaisi aidosti etsiä sitä neuvottelua, sitä aitoa neuvottelua, ei niin, että kohdistettaisiin nämä toimet yksipuolisesti työntekijäpuoleen, vaan haettaisiin sitä kompromissia ja sitä yhteistä näkemystä ja haettaisiin sitä Suomen suuntaa uudelleen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

17.59 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Luulen, että täältä paikalta pidetty puheenvuoro riittää tällä kertaa. On erittäin helppo puhua äsken kuullun erinomaisen puheenvuoron ja muidenkin opposition edustajien erinomaisten puheenvuorojen jälkeen. Omassa puheenvuorossani siteeraan aivan tarkasti hallituksen alkuperäistä esitystä ja sitten mietinnön erästä kohtaa.

Tässä alkuperäisessä lakiesityksessä sivulla 39 todetaan seuraavasti: ”Poliittisen työtaistelun rajoittamisen edellytyksiä arvioitaessa on siten kyse ensinnäkin poliittisen lakon määrittelystä. Kun tarkoituksena on rajoittaa myös niitä poliittisia lakkoja, joiden tavoitteet liittyvät ILO:n tulkintakäytännössä todetulla tavalla ammattiyhdistystarkoitukseen, on arvioitava, voidaanko ILO:n tulkintakäytännön perusteella rajoittaa myös tällaisten työtaisteluiden kestoja.” Ja edellisellä sivulla toinen siteeraus: ”ILO:n valvontakäytännössä sen sijaan on erotettu puhtaasti poliittiset työtaistelut, jotka eivät kuulu lakko-oikeuden suojan piiriin, ja sellaiset joko suoraan tai välillisesti työntekijöiden etuja koskevat poliittisluonteiset työtaistelut, jotka saavat suojaa. ILO:n yleissopimusten numero 87 ja 98 tulkintakäytännön perusteella suojaa saavat sellaiset poliittisluonteiset lakot, jotka koskevat työntekijöiden taloudellisten ja sosiaalisten etujen puolustamista ja edistämistä taikka ammatillisia asioita.” Tässä on monia hyvin tärkeitä asioita, joista kollegat ovat puhuneet, mutta keskityn nyt itse tähän. Jos hallituksen esityksessä olisi nähty vaivaa, tai siis itse asiassa jos olisi haluttu erottaa nämä varsinaiset poliittiset lakot ja sitten tuossa äsken mainitulla tavalla määritellyt poliittisluonteiset lakot, jotka liittyvät ammatillisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin etuihin ja jotka voivat siis suuntautua päättäjiä vastaan, ovat nämä sitten alueellisia päättäjiä tai valtakunnallisia päättäjiä, ja joissa ei ole kysymys silloin yhden toimialan tai yhden työpaikan suorista työmarkkina-asioista, niin tämä asia olisi paljon selkeämpi ja helpompi.

No, mitenkä valiokunnassa vastattiin tähän asiaan? Lisättiin tähän 8 b §:ään, jossa määritellään poliittinen työtaistelu, seuraavat sanat: ”Poliittisella työtaistelulla tarkoitetaan työtaistelua, jonka tarkoituksena on vaikuttaa” — ja sitten tulee se lisäys — ”ylikansalliseen, valtakunnalliseen, alueelliseen tai paikalliseen poliittiseen päätöksentekoon.” No, ei-hän tämä tuonut tätä äsken mainittua sisältöä. Siinä vain luetellaan päätöksenteon eri tasoja, kun se asian ydin olisi ollut tehdä jako varsinaisen poliittisen työtaistelun ja poliittisluontoisten työtaistelujen välillä, jotka liittyvät ammatillisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin oikeuksiin.

Kannatan tätä hylkäysehdotusta, joka täällä on jo aiemmin tehty.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

18.02 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä niihin arvioihin tästä lainsäädäntökokonaisuudesta, joita täällä on todettu, ja arvioihin tämän lainsäädännön haitallisuudesta meidän totutulle tavалlemme tehdä yhteistyötä myös työmarkkinoilla.

Arvoisa puhemies! Minusta tähän kytkeytyy näiden kaikkien hallituksen työelämäheikkyyksien surullisin signaali. Tässä rytäkässä häviämme jotain sellaista, jonka varaan aikaisemmin olemme pystyneet rakentamaan tätä suomalaista yhteiskuntaa. On todella sääli, että alle vuodessa hallitus on omalla toiminnallaan aiheuttanut Suomeen poikkeuksellisen työmarkkinakaaoksen, jolla on myös aivan valtavan iso hintalappu meidän kansantaloudelle. Tämän ovat jo tänä keväänä useammat ennustelaitoksetkin todenneet. Siis vain sillä, että järempäisesti pusketaan eteenpäin sellaisia toimia, jotka on otettu suoraan toisen

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

työmarkkinaosapuolen ohjelmista, on todella aiheutettu täällä kriisi, jota ei ole aikaisemmin nähty. Tällä tulee olemaan kansantaloudellisesti erittäin suuri hinta jo nyt nähdystä kehityksestä, mutta varmasti myös siitä tulevasta. Viisas hallitus tällaisena taloudellisena aikana, jolloin vaadittaisiin nimenomaan vakautta, vakauttaisi työmarkkinat eikä aiheuttaisi sinne eripuraa. Se olisi myös jokaisen viisaan hallituksen oman finanssipolitiikan keskeinen ohjenuora.

Arvoisa puhemies! Nyt kun mietitään tätä lakko-oikeuden rajoittamista, niin se, minkä takia tämä tässä ensimmäisessä aallossa hallituksen mielestä täytyy tästä talosta runtata lävitse, liittyy siihen, että kyllähän hallituskin tietää, että näitä työelämäheikennyksiä suomalaiset eivät kannata. Kaikissa kyselyissä niin viime vuoden puolelta kuin tämänkin vuoden puolelta laaja joukko suomalaisia on todennut, että ei kannata niitä heikennyksiä, joita hallitus haluaa suomalaisessa työelämässä tehdä, ja senpä takia hallitus ajattelee, että vaiennetaan vastarintaa ja tehdään siitä vaikeampaa. Se on tämän kupletin juoni, joka korostaa sitä, etteivät nämä esitykset todella mistään taivaasta tupsahtaneet, vaan kyllä näitä on suunniteltu jo etukäteen hyvissä ajoin. Nyt näemme sen strategian, joka varmaan ainakin toisella päähallituspuolueella on ollut koko ajan, mutta suuri kysymyshän kuuluu, että millä ihmeellä tähän se toinenkin päähallituspuolue saatiin puijattua mukaan, varsinkin kun muistaa todella, että ennen vaaleja perussuomalaiset lupasivat palkansaajille, että lakko-oikeuteen, siinä mitassaan kuin se aikaisemmin on ollut, ei kajota. Ja nyt tämäkin lupaus on petetty.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

18.05 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Tulipa puheenvuoro tuossa kävellessä kirjoitettua loppuun juuri sopivasti.

Arvoisa puhemies! Tämän lakko-oikeutta rajoittavan hallituksen esityksen käsittelyssä on noussut esiin useita merkittäviä huolenaiheita, joita on ollut tärkeää tarkastella perusteellisesti myös täällä suuressa salissa.

Ensinnäkin siirtymäsäännösten taannehtiva vaikutus poliittisiin työtaisteluihin on herättänyt laajaa huolta. Siirtymäsäännökset ovat muuttuneet prosessin aikana merkittävästi, ja niiden vaikutuksia ei edelleenkään ole riittävästi arvioitu perustuslain ja kansainvälisten sopimusten näkökulmasta. Perustuslakivaliokunnan olisi ollut tärkeää käsitellä uudelleen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa muuttuneet siirtymäsäännökset ja arvioida niiden perustuslainmukaisuus. Tämä käsittely olisi varmistanut sen, että lakiesitys on sopusoinnussa perusoikeuksien kanssa, ja sen, että lakko-oikeutta ei nyt rajoiteta perusteettomasti tällä hallituksen esityksellä.

Arvoisa puhemies! Toiseksi lakiesityksessä on epäselviä määritelmiä ja puutteellinen tasapaino työnantajien ja työntekijöiden oikeuksien ja velvollisuuksien välillä. Esimerkiksi esitettyyn lakkoilmoitusvelvollisuuteen liittyvät määräajat ja sanktiot voivat johtaa tilanteisiin, joissa työntekijöiden oikeus työtaisteluun tosiasiallisesti kärsii. Työmarkkinoita tulisi kehittää yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa, eikä lakko-oikeuden rajoittaminen ole ratkaisu työelämän haasteisiin. Meidän on pyrittävä parantamaan työelämäämme yhteistyössä kaikkien osapuolien kanssa, ei heikentämään työntekijöiden oikeuksia ja työmarkkinoiden toimivuutta.

Arvoisa puhemies! Kolmanneksi lakko-oikeus on keskeinen osa demokraattista yhteiskuntaa ja työntekijöiden oikeuksia. Sen rajoittaminen edellyttää erityistä huolellisuutta ja

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

perusteellista harkintaa, jotta vältetään epäoikeudenmukaisuudet ja turvataan työntekijöiden oikeudenmukainen kohtelu.

Neljänneksi on tärkeää ottaa huomioon työtaistelujen yhteiskunnalliset vaikutukset ja niiden mahdollinen pitkäaikainen vaikutus yhteiskuntaan ja talouteen. Lakko-oikeuden rajoittaminen voi heikentää työmarkkinoiden luottamusta ja vakautta, mikä voi pitkällä aikavälillä vaikuttaa negatiivisesti kaikkien osapuolten etuihin.

Arvoisa puhemies! Viidentenä tällä hallituksen työrauhalainsäädännön yksipuolisella muuttamisella on isot vaikutukset suomalaiseen työelämään ja sen tasa-arvoon, joita hallitus ei kuitenkaan esityksessään ole arvioinut, vaikka hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut edistämään työelämän tasa-arvoa, kuten täällä muutamissa puheenvuoroissa on hyvin esille nostettu. Poliittisten päätösten sukupuolivaikutukset tulisi arvioida huolellisesti ja kiirehtimättä, jotta sukupuolten tasa-arvon edistäminen voidaan varmistaa. Lainvalmistelun kiirehtimisen vuoksi muutosten erilaisia toteuttamisvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia ei kuitenkaan ehditty riittävästi arvioida ja punnita harkitusti. Tämä on erittäin suuri ongelma.

Arvoisa puhemies! Lopuksi korostan vielä kerran, että ennen lakko-oikeutta rajoittavien päätösten tekemistä on kuunneltava ja otettava huomioon kaikkien osapuolten näkemykset ja intressit, tai ainakin olisi näin pitänyt tehdä. Demokraattisessa yhteiskunnassa on tärkeää, että päätökset perustuvat avoimeen keskusteluun ja vuoropuheluun eikä niitä tehdä hätiköiden tai yksipuolisesti.

Kannatan edustaja Lylyn esittämiä lausumia ja tämän lain hylkäämistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

18.10 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun tarkastelemme hallituksen esitystä työrauhalainsäädännön rajoittamisesta, on vaikea olla tuntematta surua. Hallitus heikentää suomalaista työrauhaa ja vie meitä kauemmaksi muista Pohjoismaista. Olemme tilanteessa, jossa vahvaa vahvistetaan ja heikkoja heikennetään. Lakko-oikeuden rajoittaminen ja mahdollisuus sakottaa oman mielipiteen ilmaisemisesta ovat huolestuttavia merkkejä. Tämä ei ole se suomalainen työelämä, jota haluamme. Tämä esitys ei ole vain lakipaketti, se on suora hyökkäys työntekijöiden oikeuksiin ja suomalaista sopimuskulttuuria vastaan. Se on yksipuolinen ja epätasapainoinen toimenpide, joka kohdistuu yksinomaan työntekijöihin unohtaen täysin vaihtoehtoiset keinot työrauhan edistämiseksi. Tämän esityksen periaatteelliset vaikutukset ovat valtavat ja kauaskantoiset.

Kaiken lisäksi hallitus kehtaa vielä väittää, että esitys olisi syntynyt kolmikantaisesti. Ihanko oikeasti näin on? Esitystä ei jaettu työmarkkinaosapuolille ennen sen julkaisua, ja sen kirjaukset ovat suoraan hallitusohjelmasta. Tämän esityksen kirjaukset ovat yksipuolisia, ja ne on laadittu demokraattisen neuvotteluprosessin vastaisesti. Suomalaisen työelämän sopimuskulttuuri ja työrauha ovat vakiintuneet ja kehittyneet vuosikymmenten saatossa, ja tämä on saavutettu yhteisellä ponnistelulla, ei pakottamisella. Hallituksen nykyinen linjaus romuttaa vuosikymmenten aikana yhteistyöllä saavutetut asiat. Poliittiset lakot ja myötätuntolakot ovat olleet demokraattisen ilmaisun muotoja, joita nyt rajoitetaan. Lakkosakkojen kohtuuton korottaminen on vain yksi esimerkki tästä.

Tämä lakiesitys tuo mukanaan monia muutoksia, jotka heikentävät työntekijöiden asemaa. Asiallisen syyn riittävyys irtisanomisessa, ensimmäisen sairauslomapäivän muuttaminen palkattomaksi, määräaikaaisuuden perusteiden lieventäminen, lomautusajan varoi-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

tusajan lyhentäminen ja monia muita. Nämä toimet eivät ainoastaan rajoita työntekijöiden oikeuksia, vaan, arvoisa puhemies, nämä myös murentavat yleissitovien työehtojen perustaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jäntti.

18.12 Aleksi Jäntti kok: Arvoisa rouva puhemies! Kuten aiemminkin useampaan kertaan eri yhteyksissä on todettu, osallistuin viime syksynä SAK:n järjestämään Painava pyy, siis syy... No, ehkä pyykin, mutta ainakin syy-kiertueen paneeliin Tampereella. Ja tuossa keskustelun tuoksinassa minulle heristettiin, että poliittiset lakot eivät ole nyky-Suomessa koskaan kestäneet yli 24:ää tuntia. Totesin siihen luonnollisesti, että sittenhän niiden rajaaminen lailla ei ole mikään ongelma, vaan olemassa oleva käytäntö vain näin lailla vahvistetaan.

Kuten tänä keväänä kuitenkin olemme joutuneet huomaamaan, poliittisten lakkojen rajaaminen on ollut erittäin perusteltua. Siihen on ollut painava syy. Ensinnäkin ne kohdistuvat hallituksen sijaan viattomiin osapuoliin eli pääasiassa suomalaisiin yrityksiin. Toiseksi ne aiheuttavat, kuten täälläkin tänään on todettu, kansantaloudelle suurta vahinkoa ja kolmanneksi edelleen yhteiskuntaan tiettyä epävakautta.

On oikein ja oikeusvaltion peruseriaatteiden mukaista, että kansalaiset voivat vapaasti osoittaa mieltään vallitsevaa politiikkaa vastaan. Ei kuitenkaan ole oikein, että se tehdään muiden rahoilla, tässä tapauksessa esimerkiksi työnantajan. Erityisen moraalitonta se on tällaisessa taloustilanteessa, jossa joudumme tänään kärvistelemään.

Elämme globaalissa kilpailussa, ja meidän on pidettävä toimintaympäristömme mahdollisimman vakaana ja ennustettavana. Mikäli haluamme kansainvälisiä investointeja eli käytännössä tuotantolaitoksia, tutkimuslaitoksia ja niin edelleen Suomeen, vakaus ja ennustettavuus ovat eräitä keskeisimpiä tekijöitä, kun kansainväliset yritykset pohtivat toimintojensa sijoittamista eri maihin — vaikkapa tänne pohjan perälle Suomeen.

Suomalaisen ammattiyhdistysliikkeen ehkäpä suurimmaksi ongelmaksi on muodostunut se, että se ei ole kyennyt uudistumaan ja muuttumaan yhteiskunnan mukana. Koko kuluva vuosituhat on tiedetty, että Suomen työmarkkinoiden uudistaminen on välttämätöntä. Vastuuta uudistamisesta on jaettu työmarkkinajärjestöille, mutta tulokset ovat olleet kuin erään oppositiopuolueen vastaus hallitusohjelmaan: kutakuinkin tyhjää täynnä. [Timo Suhonen: Ohhoh!] Uudistumiskyvyttömyyden seurauksena tarjotaan vain menneisyyttä. Se sama vaivaa Venäjää: Koska ei ole tarjota tulevaisuuden näkymiä, ripustaudutaan menneen ajan suuruuteen. [Aino-Kaisa Pekonen: No hohhoijaa!]

Arvoisa puhemies! On totta, että poliittisten lakkojen avulla on saavutettu kahdeksan tunnin työpäivä sekä yleinen ja yhtäläinen äänioikeus. Yhtä totta on se, että se tapahtui kuitenkin tsaarin aikaan ollessamme osa Venäjää. Tänään elämme vapaassa demokratiassa, ja menettelytapojen on oltava ajanmukaiset. Vaikka historiassa suuria asioita olisi saavutettu ihmisiä tappamalla ja orjuuttamalla, niiden esimerkki ei kelpaa nykypäivään eikä voi olla meidän tapamme toimia. Siksi en tässäkään asiassa vahvasti tuijottaisi menneisyyteen.

Salissa on hiertänyt myös esitys siitä, että laittomaan työtaisteluun osallistuvalla määrättäisiin 200 euron suuruinen seuraamusmaksu laittomaan lakkoon osallistumisesta. Vahingossa kukaan ei kuitenkaan voi laittomaan lakkoon osallistua. Seuraamusmaksu voidaan nimittäin määrätä vain, jos lakko on tuomittu laittomaksi työtuomioistuimessa ja saa-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

tettu kyseisen henkilön tietoon työnantajan toimesta, mutta siitä huolimatta joku edelleen jatkaa lakkoa.

Arvoisa rouva puhemies! Oppositiolta voi perustellusti kysyä, mistä muista laittomuuksista ei tulisi määrätä seuraamusta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen, Oras.

18.16 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa keskustelua niin paljon on jo sanottu, joten keskityn enää vain kolmeen näkökulmaan:

Ensinnäkin ymmärtäisin paremmin hallituksen esityksiä, jos niissä keskityttäisiin ratkaisemaan isoja ja aitoja ongelmia tavalla, joka todistettavasti tuottaa merkittäviä talous- ja työllisyyshyötyjä. Koska näin ei kuitenkaan kokonaisuudessaan ole, herää kysymys, miksi näitä muutoksia siitä huolimatta halutaan ajaa, ja pistää miettimään, voiko pontimena olla muunlaisia tekijöitä, kuten tarve ajaa rakenteellista muutosta työmarkkinaosapuolten neuvotteluasemaan. Jos näin on, toivoisin, että se sanottaisiin avoimesti. Se olisi reilua kansalaisia kohtaan. Ja jos näin on, sellaista en voi tukea enkä kannattaa.

Toiseksi: Hallituksen esityksessä kalskahtaa kurin ja järjestyksen kaipuu, jossa häiriöitä työmarkkinoilla halutaan suitsia kohtuuttomuuksiin asti. Työrauha on tietysti tavoiteltava asia kaikkien osapuolten kannalta, mutta avoimen ja vapaan yhteiskunnan pitää myös sietää häiriöitä tiettyyn rajaan asti silloin kun on kyse yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. Avoin ja vapaa yhteiskunta voittaa siinä, että se sallii ja ymmärtää tällaisia häiriöitä silloin kun pysytään kohtuuden rajoissa. Se pätee luonnollisesti niin työntekijöihin ja työnantajiin kuin kansalaisiin laajemminkin.

Kolmanneksi: Keskustelussa on punnittu hallituksen esitystä ymmärrettävästi voittopuolisesti kotimaan näkökulmasta, ja se on toki meidän tehtävämmeikin täällä Suomen eduskunnassa, mutta pahoin pelkään, että näillä Suomessa tehtävillä päätöksillä voi olla heijastusvaikutuksia myös Suomen rajojen ulkopuolella. Suomen päätöksiä on seurattu hyvin tarkkaan muun muassa muissa Pohjoismaissa. Tähän asti Suomea ja muita Pohjoismaita on pidetty mallina ja esimerkkinä monille muille maille työmarkkina-asioissa ja siinä sopimisen kulttuurissa, jossa työmarkkinaosapuolet voivat keskenään sopimalla edistää asioita.

Nyt Suomi uhkaa näyttää esimerkkiä maailmalle aivan toisenlaisella mallilla, siis sillä, että lakko-oikeutta lähdetään suhteettomasti ja kohtuuttomasti rajoittamaan. Vaikka me voimme käydä sivistynyttä keskustelua tässä salissa siitä, missä määrin Suomessa on tarpeen päivittää työrauhalainsäädäntöä, niin pelkään pahoin, että kun Suomen esimerkkiä katsotaan sellaisissa maissa, joissa kulttuuri ei ole aivan näin edistynyt, vaarana on, että näissä maissa työntekijät tulevat kärsimään vielä merkittävästi enemmän.

Arvoisa puhemies! Aivan loppuun edustaja Jäntille, joka peräänkuulutti vakautta ja ennustettavuutta: Itse katson, että työmarkkinoilla vakaus ja ennustettavuus, joita pidän tavoiteltavina asioina, taataan paremmin vahvistamalla luottamuksen kulttuuria kuin lainsäädännöllä. Nyt nämä hallituksen toimet pikemminkin tätä luottamuksen kulttuuria rikkoivat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

18.19 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Edellisessä puheenvuorossa jäi vielä puhumatta siitä, että kun kysymys on nimenomaan siitä kokonaisuudesta ja siitä, että hallituksella on jäänyt kokonaan käsittelemättä tai pohtimatta, mitkä olisivat olleet ne muut vaihtoehdot, joilla tähän samaan hallituksen asettamaan tavoitteeseen olisi päästy, niin niitä ei ole pohdittu eikä mietitty.

Kyse on tässä kokonaisuudessa myös siitä, että on aidosti sellainen tilanne, että näitä työtaistelutoimenpiteitä harkitseva ei tämän lain voimaantulon jälkeen voi tietää, onko se laillista vai laitonta. Nyt kun kerrotaan, että olemme menossa samaan suuntaan kuin muissa kilpailijamaissa ja Pohjoismaissa, niin meillä oli esimerkki siitä, mitä Ruotsissa on tapahtunut ja miksi Ruotsi on esimerkiksi erilaisessa asemassa tällä hetkellä kuin Suomi. Ruotsissa nimenomaan 90-luvulla inflaatio oli kova, ja silloin todettiin, että tällainen hajautettu malli ei toiminut. Siellä nimenomaan hallitus antoi tavoitteeksi parteille, että me tarvitsemme uuden palkkajärjestelmän, ja siinä kävi niin, että kaikki tekivät kompromisseja ja se on pysynyt pystyssä sieltä 90-luvulta lähtien ja lakot ovat olleet aidosti Ruotsissa vähissä. Mutta se perustuu nimenomaan siihen, että keskusjärjestöillä on vahva rooli, ja Ruotsin mallissa on pidetty tärkeänä erityisesti sitä, että juuri se on mahdollistanut sen Ruotsin vakauden näillä markkinoilla.

Mutta nyt ne vertaukset meillä täällä pohjoismaisesta mallista eivät kyllä tue sitä, mitä käytännössä täällä ollaan tekemässä. Tässä edustaja Räsänen joku puheenvuoro sitten totesi, että minkä takia nämä lait nyt halutaan erityisellä vimmallalla runnoa lävitse, ja pohti siitä, että noinko se johtuisi hallituksen omista toimista. Mutta ei tässä voi olla kyllä pohtimatta, johtuuko se siitä, että kokoomusta on alkanut pelottamaan perussuomalaisten kannatuksen alentuminen ja hallituksen kaatuminen ja sen vuoksi nämä halutaan runtata erityisellä innolla lävitse, koska EK:han on ollut kuitenkin se osapuoli, joka on toivonut näitten lakien voimaantuloa mahdollisimman nopeasti. Ja niinhän se kokoomus sitten tekee kuin EK käskee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

18.22 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Jaan tämän saman huolen, mitä tässä edellisissä puheenvuoroissa oli, eli että tämä uusi trendi, jossa näitä esityksiä tuodaan tänne saliin ilman riittäviä arviointeja kauheassa kiireessä, vaikka kiirettä ei ole, on kyllä huolestuttava.

Arvoisa puhemies! Tosiaan niin kuin tässä on nyt paljon puhuttu — ja keskustelu on jo aikaisemmin, viime viikolla, alkanut — niin kun tämä hallitus on nyt valinnut näin yksipuolisen linjan uudistaa suomalaista työelämää, niin nyt olisi syytä hakea myös ratkaisuja, jotka todella parantavat työpaikkojen toimintaa ja yhteistyötä työmarkkinatoimijoiden välillä. Vaihtoehtoisia malleja on penännyt myös lainsäädännön arviointineuvosto omassa arviossaan, koska tosiasia on, että ilman tasapainoa, ilman luottamusta, ei suomalainen työelämä tule tulevaisuudessa toimimaan.

No, sitten on olemassa näitä erilaisia keinoja, mitkä toivon nyt, että hallitus ottaa huomioon, kun on yksipuolisesti työnantajan näkökulmasta lakia uudistamassa, niin pitäisi myös ottaa tämä työntekijän näkökulma paremmin huomioon. Esimerkiksi edustaja Lyly tässä vieressä on tuonut tänne saliin lakialoitteen tulkintaetuoikeudesta ristiriitatilanteessa työntekijöiden puolelle, ja samalla hän on tuonut tänne lakialoitteen siitä, että tätä työntekijöiden edustusta, henkilöstön edustusta, yritysten hallituksissa lisättäisiin. Tällä tavalla

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

pystyttäisiin tasapainottamaan voimasuhteita työpaikoilla ja vahvistettaisiin sitten edellytyksiä vaikka tähän kovasti haluttuun paikalliseen sopimiseen.

Tietenkin sitten on tämä pitkäaikainen keskustelu tästä ammattiliittojen kanneoikeudesta. Sillä voitaisiin myös vahvistaa työelämän oikeuksia ja antaa liitoille paremmat mahdollisuudet valvoa työehtojen noudattamista. Näin parannettaisiin myös työntekijöiden asemaa työmarkkinoilla ja vahvistettaisiin heidän työsuhteisiinsa liittyvää tukea.

Nämä ehdotetut vaihtoehdot ovat tärkeitä keinoja kehittää tulevaisuuden työelämää, ja ne ovat myös välttämättömiä. Nämä hallituksen esitykset, mitä on kohta tänne saliin tulossa ja joita tämä lakko-oikeuden rajaaminen nyt valmistaa, vievät meidän työelämäämme valtavasti taaksepäin kehityksessä. Minä olen sitä mieltä, että jos emme pyri tässä salissa hallituksen aloitteesta rakentamaan yhteistyötä, jotta saataisiin kestävämpää ja oikeudenmukaisempaa työelämää, niin eivät nämä ongelmat mihinkään poistu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Jari.

18.25 Jari Koskela ps: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelimme täällä salissa tänään aikaisemmin julkisesta taloudesta. Kuten tunnettua, usein ekonomistit, taloustieteilijät pitävät 80 prosentin velkasuhdetta maalla sellaisena rajana, jonka jälkeen sijoittajat suhtautuvat epäillen toiminnan aloittamiseen tällaisessa maassa. Suomessa velkasuhde on ollut kasvavalla uralla jo pitkään ja se 80 prosenttia varmasti tänä vuonna taitaa täytyä, mutta ilman Orpon hallituksen toimia vuosikymmenen loppuun mennessä se olisi saattanut olla jopa 100 prosenttia. Nyt jäädään sinne 80 prosentin päälle, valitettavaa sekin.

Pari kuukautta sitten keskustelin muutaman valtiovarainministeriön johtavan virkamiehen kanssa velkaantumisesta, ja he kokivat tämän yhteisen huolen, mutta he sitten kuitenkin näkivät positiivista, että kansainvälisten sijoittajien vaakakupissa on painanut tähän asti Suomen vakaa toimintaympäristö. Nyt kuitenkin, kun käsitellään näitä lakkoasioita, tämä vakaa toimintaympäristö sai aika pahan kolauksen, kun ay-liike pysäytti vientimme poliittisilla lakoilla. Tässä kohtaa tietysti voi heittää kysymyksen tuonne opposition puolellekin, että oletteko te sitä mieltä, että nämä kansainväliset toimijat, yritykset ja sijoittajat haluavat tulla Suomeen, missä olisi niitä lakkoja. Jos nyt pystytään rajoittamaan tätä tilannetta, niin varmasti Suomi olisi houkuttelevampi maa myöskin ulkomaisille tulijoille ja sijoittajille. Näin ainakin uskon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

18.27 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on tunnettu yhteistyön mallimaana, ei lakkoilun. Hallituksen väitteet Suomen lakkoherkkyydestä eivät vastaa todellisuutta. Olemme menestyneet, koska olemme kyenneet neuvottelemaan ja sopimaan yhdessä. Nyt hallitus on kuitenkin rikkonut tämän yhteistyön hengen. Pohjoismaisessa mallissa työmarkkinoita on aina kehitetty yhteistyössä, mutta nämä lakimuutokset vievät meitä täysin päinvastaiseen suuntaan. Meistä on tulossa ensimmäinen Pohjoismaa, joka rajoittaa laillisia työtaistelutoimia lainsäädännöllä.

Edellä puhuneelle edustaja Koskelalle täytyy muistuttaa, että vaikka hallitus voi toteuttaa politiikkaansa, kansalaisilla on oikeus vastustaa sitä, jos se koetaan epäoikeudenmukaiseksi. Viimeaikaiset tapahtumat ovat osoittaneet, että suomalaiset ovat valmiita puolusta-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

maan oikeuksiaan. Tämä on luonnollinen reaktio, kun hallitus hyökkää ammattiyhdistysliikettä vastaan ja uhkaa vuosikymmenten yhteistyön perinnettä.

Tilastot osoittavat, että Suomi ei ole lakkoherkempi kuin muut Pohjoismaat. Viimeisen 25 vuoden ajan työtaisteluja on ollut keskimäärin vain puoli tuntia työssäkäyvää kohti vuodessa. Tämä todistaa, että sopimisen kulttuuri on ollut menestyksemme avain, ei uhkailu tai sanelupolitiikka.

Tämä esitys vahvistaa vahvoja ja heikentää heikkoja. Lainsäädännön tulisi aina suojata heikommassa asemassa olevia, mutta tämä esitys ei niin tee. Sen sijaan se vie meidät kohti Itä-Euroopan työmarkkinoiden kaltaista tilannetta, jossa vahvempi päättää heikomman kohtalosta.

Rouva puhemies! Julkisen vallan ydintehtävä on turvata kansalaisten oikeus osallistua ja vaikuttaa. Tämä hallituksen esitys lakko-oikeuden rajoittamisesta on suorastaan ristiriidassa tämän periaatteen kanssa. Se ei ainoastaan vähennä kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa vaan myös heikentää demokratian toteutumista. Oman mielipiteen ilmaiseminen on demokratian kulmakivi. Se on oikeus, joka meidän on säilytettävä, ja sitä on suojeltava. Lakko-oikeuden rajoittaminen herättää kysymyksiä: Pelkääkö hallitus kansan mielipidetä? Onko hallitus valmis sivuuttamaan kansalaisyhteiskunnan äänen?

Te, hallitus, väitätte luovanne pohjoismaista mallia, mutta todellisuudessa se poikkeaa merkittävästi muista Pohjoismaista, joissa lakko-oikeutta ei ole rajoitettu lainsäädännöllä. Tämä esitys ei ole vain askel taaksepäin työntekijöiden oikeuksien osalta, vaan se on myös askel pois päin pohjoismaisesta yhteistyön ja sopimisen perinteestä.

Hallitus, toimenne kertovat paljon siitä, miten te suhtaudutte kansalaisten mielenilmaisun oikeuteen. Poliittiset lakot ovat historiallisesti olleet välineitä, joilla on saavutettu merkittäviä edistysaskelia myös meillä Suomessa. On väärin vähätellä näitä saavutuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.30 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä tuli edustajilta muutamia hyviä ja huomionarvoisia kommentteja. Joitain tässä kommentoin.

Ensinnäkin: Jos ajatellaan suomalaista työelämää ja työmarkkinoita, niin tässä yhteydessä kaikkein tärkein asia olisi rauhoittaa työmarkkinat ja saada siitä kumppani, kun ajatellaan talouden ja työllisyyden kasvua ja muita tämän tyyppisiä asioita. Jos me aiotaan pärjätä pitkälle tulevaisuuteen, niin se pitää tehdä yhdessä. Työmarkkinajärjestöt ovat osoittaneet ihan viime vuosinakin todellisia isoja asioita ja pystyneet ratkomaan niitä: kilpailukyky sopimus, eläkeratkaisu viimeisimpinä isoimpina ratkaisuin, joita on tehty. Voin sanoa, että kyllä siellä kriisinsietokykyä on todella paljon.

Edustaja Jäntti sanoi, että ne eivät ole kenneet uusiutumaan. Minä väitän, että ne ovat kenneet uusiutumaan paljon enemmän kuin täällä salissa on tähän mennessä tullut esiin. Muun muassa paikallinen sopiminen on otettu työehtosopimukseen työmarkkinajärjestöjen keskinäisin sopimuksin. Sinne ei ole tarvittu lainsäädännöllisiä ratkaisuja. Kilpailukyky sopimuksen yhteydessä oli jo paikallisen sopimisen malli, jonka kaikki työmarkkinajärjestöt hyväksyivät, paitsi Suomen Yrittäjät, ja sen vuoksi se ei silloin 2015 tullut voimaan. Nyt Yrittäjillä näyttää olevan veto-oikeus tässä kysymyksessä.

Arvoisa rouva puhemies! Pohjoismaissa on sama lainsäädäntö työtaisteluihin liittyen kuin meillä nyt tällä hetkellä on olemassa. Tämä on mielenkiintoinen tilanne, että Norjassa ja Tanskassa, jos vähän pitemmällä aikavälillä katsotaan, työtaistelujen määrä on suurin

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

piirtein sama kuin se Suomessa on ollut tässä viime vuosikymmeninä. Ruotsi on päässyt paljon alemmalle tasolle, ja se johtuu siitä, että he ovat vieneet työpaikkatasolle sellaisia asioita, joita tässä aikaisemmin jo tuli esille, eli siellä on henkilöstön edustus viety yritysten hallintoon ja tulkintaetuoikeus ristiriitatilanteissa. Sitten on viety sinne niitä asioita, jotka voivat aiheuttaa ristiriitatilanteita. Samalla on pystytty tekemään parempaa informaatiota ja vuorovaikutusta, eli osallistetaan enemmän sitä työntekijäpuolta. He ovat yksi osa sitä yrityksen toimintaa, ja luottamusta rakennetaan näin. Se olisi ollut yksi tapa, jolla me olisimme vaihtoehtoisesti voineet tehdä tätä asiaa fiksummin kuin näillä kaikilla sanktioiden ja rajoitusten kasvattamisilla.

Tässä valitettavaa on se, että tämä on vain yksi osa siitä kokonaispaketista, mitä hallitus on tuonut tänne, joka koskee heikennyksiä työntekijöiden asemaan, ja tämä tulee vääjäämättä vaikuttamaan tulevaisuuteen ja miten tässä mennään eteenpäin. Veikkaan, että poliittiset hallituksetkin tässä varmasti jossain kohtaa muuttuvat ja varmasti näihin asioihin silloin palataan monella tapaa.

Edustaja Tynkkynen toi tässä hyvin esiin luottamuksen kasvattamisen työmarkkinoilla niin paikallisella tasolla kuin liittojen ja keskusjärjestöjen tasolla. Se on tässä oleellinen asia.

Edustaja Rantanen puhui aika paljon näistä juurisyistä. Minä sanoisin, että tässäkin yhteydessä kun katsotaan, mitä lakkoja meillä käytännössä on ja mitä tällä lainsäädännöllä tässä yritetään torjua, niin jos meillä on vajaa 20 prosenttia lakoista sellaisia, jotka eivät liity työehtosopimusneuvotteluihin — 80 prosenttia liittyy — niin myötätuntolakit ovat niistä yksi osa, ne ovat tukilakkomuodossa, ja se on täysin laillinen toimenpide ollut tähän asti. Nyt sitä rajataan.

Sitten on poliittisluonteiset lakot. Edustaja Lindén tuossa hyvin toi esiin, että ne ovat sosiaaliseen ja taloudelliseen asemaan liittyviä työtaistelutoimia.

Ja sitten ovat nämä puhtaasti poliittiset lakot, jotka voivat liittyä ruuan hintaan tai ilmastokysymyksiin tai joihinkin muihin tällaisiin kysymyksiin. Tässä voi olla semmoinen, että me olemme avanneet yhden perusoikeuden puhtaasti poliittisille lakoille tässä yhteydessä, jolla ei ole samanlaista ILO:n suojaa kuin meillä on nytten näillä poliittisluonteisilla lakoilla, jotka liittyvät työntekijän asemaan, sosiaalisiin oikeuksiin ja taloudelliseen asemaan. Tämä on mielenkiintoinen asia. Tämänkin vuoksi se olisi pitänyt käyttää vielä perustuslakivaliokunnassa ja saada siihen selkeä raja, että näin voidaan tulkita.

Sitten tärkeä asia: me olemme tehneet kriiseissä näitä asioita. Tammikuun kihlaus 1940 keskellä Talvisotaa on tehty kriisin yhteydessä ja on haettu työmarkkinaosapuolet tekemään yhteistyötä ja on tunnustettu osapuolet toistensa kanssa, ja siitä eteenpäin on työehtosopimustoiminta oikeastaan Suomessa laajamittaisesti levinnyt. Sitten 60-luvun lopulla ensimmäiset tulopoliittiset ratkaisut, joita tehtiin 2010-luvulle asti ja aina aika ajoin. Se on ollut semmoista suomalaista luottamuksen kulttuuria, ja työmarkkinat on ollut yksi osa rakentamassa tätä yhteiskuntaa ja jakamassa tätä hyvinvointia oikealla tavalla. Sitä isoa kuvaa tässä muutetaan ja vinoutetaan vain toiselle osapuolelle vahvempaa asemaa tehden ja toista heikentäen. Normaalisti työntekijäpuoli on heikompi, ja sitä lainsäädännöllä yritetään turvata.

Arvoisa rouva puhemies! Kun tätä kokonaisuutta katsoo, niin tämä lainsäädäntö ei tainnut tulla taivaanrannasta, tämä taisi tulla Etelärannasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

18.36 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Olen hyvin harmissani siitä, että kun katsotaan viimeisen vuoden kehitystä, niin kyllähän Suomessa sopimisen kulttuuri on heikentynyt ja voi sanoa, että luottamus kaiken kaikkiaan meidän työmarkkinoillamme ja yhteiskunnassa on lähtenyt rapautumaan. Se ei ole hyvä kehitys, ja olisi tietenkin toivonut, että näitä lainsäädäntömuutoksia olisi voitu neuvotella paremmassa yhteistyössä.

Kun katsoo tätä hallituksen esitystä, niin näitä poliittisia työtaisteluitahan ei Suomessa kovin paljon ole ollut. Itse asiassa ehkä niin, että tämä kevät on ollut jollakin tavalla poikkeus tähän meidän historiaamme, ja siinä mielessä ehkä se tietyllä tavalla kyllä osoitti, että taidettiin mennä vähän kohtuuden yli näissä työtaisteluissa, poliittisissa työtaisteluissa. Haluan kuitenkin korostaa, että lähtökohtaisestihan lakko-oikeus eli oikeus taistella omien työehtojen puolesta on keskeinen osa meidän länsimaista oikeusvaltiotamme ja siitähän me haluamme pitää kaikki kiinni. Mutta nyt sitten tässä ollaan rajoittamassa poliittisia työtaisteluita, jotka eivät suoraan liity omiin työehtoihin ja niitten puolesta taistelemiseen, ja toisaalta sitten tämmöisiä niin sanottuja suhteettomia lakkoja, tukilakkoja, joissa tehdään suhteettomia toimenpiteitä tukien toisia työtaisteluita. Täytyy sanoa avoimesti, että ymmärrän kyllä tältä osin hallituksen esityksen aika hyvin. Meillä on historiassa... Vaikka sanoin, että poliittisia lakkoja ei ole ollut, niin kyllä meillä näitä tukilakkoja on ollut, jotka ovat menneet mielestäni kyllä kohtuuden yli. Jos ajatellaan ihan viime vuosia, niin yhden yrityksen jumiin menneet työehtosopimusneuvottelut ovat aiheuttaneet sellaisia tukilakkoja, että on laitettu koko Suomen vienti kiinni. Minusta se on kyllä ylittänyt kohtuuden rajan. Sen takia näkisin, että tämä perusasetelma hallituksen esityksessä on ihan kohdillaan.

Keskustahan jätti tähän vastalauseen, joka koski ennen muuta työntekijälle tulevaa korvausvelvollisuutta, 200 euron maksua silloin, jos hän jatkaa laittomaksi todettua työtaistelua. Näen itse tämän säännöksen hyvin tarpeettomana. Summa on sinänsä aika pieni, ja varsinkin jos siitä ollaan riitaisia, niin sitä pitää oikeudesta sitten lähteä hakemaan. Minusta ei ole prosessieconomisesti mitenkään järkevää meidän oikeuslaitostamme lähteä tämmöistyypisillä maksuilla, niitten hakemisilla, kuormittamaan. Minusta se olisi kannattanut kyllä hallituksen jättää pois tässä vähän niin kuin kädenojennuksena ja keskittyä siihen, että jos joku työtaistelu todetaan sitten laittomaksi, niin niille, jotka sen ovat järjestäneet, ammattiliitoille, järjestöille tulisi sitten siitä sanktio eikä yksittäisille työntekijöille.

Nyt kun se sisältö on ykköskäsittelyssä sitten ratkaistu ja nyt ollaan tietenkin kakköskäsittelyssä siinä sen asian ääressä, että hyväksyäkö tai hylätä tämä lakiesitys, niin tulen kyllä äänestämään tämän hallituksen esityksen hyväksymisen puolesta. [Kokoomuksen ryhmästä: Kiitos!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.40 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Pyysin puheenvuoron kuunneltuani huolellisesti edustajakollegoiden Jäntin ja Koskelan puheenvuorot, ja arvostan teitä molempia täällä asiallisina kollegoina. Teidän taholtanne ei yleensä tule kärkevää eikä asiatonta tekstiä, eikä tullut nytkään, mutta totean, että olen eri mieltä näistä keskeisistä lähtökohdista. Te molemmat totesitte, se logiikka oli sama, kun te totesitte puheenvuoroissanne, että Suomessa poliittiset lakot eivät ole olleet ongelma, paitsi että ne tänä keväänä sitten muodostuivat ongelmaksi ja siksi tarvitaan nyt tämä lainsäädäntö. No, minä esittäisin tässä yhteydessä jatkokysymyksen — ei ole velvollisuutta siihen vastata: Kun rupeaa miettimään tätä tarkemmin, niin syyhän on tietenkin siinä, että ei Suomessa ole aikaisemmin hallituksella

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ollut tapana ottaa sitä samaa roolia, joka työmarkkinoilla on yleensä kuulunut työnantajille, ja sen takia meillä nyt on syntynyt tilanne, jossa normaalin työntekijöiden ja työnantajien välisen mahdollisen konfliktin, jotka yleensä aina lopulta sovitaan, sijasta onkin nyt tullut sitten työntekijöiden ja hallituksen välinen konflikti. Sehän, että sitä varten sitten tarvitaan lainsäädäntö, jolla rajataan tämänkaltaista mielenilmaisuoikeutta, heikentää selvästi tässä työntekijöiden asemaa puolustaa etujaan.

En siteeraa nyt uudelleen, vaikka minulla tuossa edessäni on se kohta hallituksen esityksestä, jossa kerrotaan ILO:n kanta näihin kysymyksiin. Siinähan oli kuitenkin todettu, että sellainen työtaistelu nauttii suojelua ILO:n sopimusten mukaisesti, jossa on kysymys työntekijöiden taloudellisista, sosiaalisista tai ammatillisista oikeuksista, riippumatta siitä, onko siellä niin sanotun pöydän toisella puolella konkreettisesti työnantaja vai kenties joku muu, julkishallinnon päättäjätaso.

Itse olen vuodesta 2000 lähtien katsonut enemmän näitä työmarkkinakysymyksiä sieltä julkisen sektorin työnantajan puolelta pöytää, ja ollut myös KT:n eli Kunnallisen työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan puheenjohtajana, ja kun mietin tässä taaksepäin, niin minusta aika vaikeissakin asioissa meillä on onnistuttu saamaan ratkaisuja. Kollega Lauri Lyly täällä tietysti tuntee nämä asiat varmasti koko salista kaikkein parhaiten, mutta vuoden 2016 kilpailukykysopimus, siis kiky-sopimus, ja vuoden 2013 työllisyys- ja kasvusopimus ovat kaikki sellaisia, joissa ei ole saavutettu jotain ainoastaan joko työnantaja- tai työntekijäpuolelle, vaan niissä on maan taloudellinen tilanne ja elinkeinoelämänkin tilanne otettu huomioon ja sitten menty yhdessä eteenpäin. Nyt tästä mallista on poikettu niin voimakkaasti, että on syntynyt tämä hallituksen ja työntekijöiden välinen konflikti, ja siis tulen siihen lopputulemaan, josta aloitin: Ilmeisesti, kuten äsken, mainitut kollegat, tässä totesitte, sitä varten tarvitaan nyt poliittiset lakot kieltävä laki, jotta saadaan sitten työntekijät enemmän kuriin hallituksen näkökulmasta eli työnantajan näkökulmasta tässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.43 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lindénin puheenvuorosta on helppo jatkaa, että nämä vuodet 2011—2017 ovat olleet viimeisen 25 vuoden historiassa matalin työtaistelujen jakso — 25 vuoden jakson sisällä — ja ne ovat noin neljäsosa siitä keskiarvosta, mitä 25 vuoden aikana on ollut. Tämä vain kertoo siitä, että kun tehdään sopien ratkaisuja ja laajojakin ratkaisuja, joissa kattavuus on yli 90 prosenttia, niin me teemme myöskin työrauhalle aika ison palveluksen tässä näin, rauhoitetaan työmarkkinat todella isossa kuvassa.

Toinen asia, joka tähän liittyy myös, on se — jäi mainitsematta niitä juurisyitä — kun me mietitään näitä puhtaasti poliittisia lakkoja, niin niitä juuri ei ole ollut — tähän työntekijöiden taloudelliseen ja sosiaaliseen asemaan liittyviä työtaisteluja on jonkin verran ollut, mutta niitä ei ole ollut kuin 70—80-luvulla ja sitten Sipilän hallituksen aikana oli kahdena vuonna, kun niistä asioista, jotka työmarkkinoita koskivat, tuli työtaisteluja. Mutta nyt tämä on ollut täysin poikkeuksellinen jakso, mikä nyt on ollut, ja kun nämä hallituksen esitykset ovat niin rajut, niin ne näkyvät sitten toimenpiteinä. Ne juurisytyt, asiat ovat nimenomaan niitä kohtaan, joista lakkoja on syntynyt.

Toinen asia, joka liittyy tuohon paikallisella tasolla: Meillä lakkojen lukumäärä on siellä noin sadan pinnassa vuodessa, ja valtaosa niistä on paikallisia työtaistelutoimia. Ne liittyvät palkkaerimielisyyteen, työnjohdollisiin kysymyksiin, ja sitten ehkä eniten niitä syn-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

tyy sen vuoksi, kun työpaikka menee alta. Eli nämä toimenpiteet, joissa nopeasti tulee irtisanomisia ja niistä ilmoituksia tehdään, niin se spontaani työtaistelu, niin sanottu surulakko, on täällä yhtenä osana. Ja nyt onneksi jotain hyvää tästäkin lakiesityksestä pitää sanoa: tähän surulakkopuoleen tulee rajoituksia, joita otetaan huomioon sitten, kun näitä hyvityksiä määritellään. Se oli yhteinen tahto tuolla valiokunnassa, ja onneksi sitä asiaa saatiin siellä vähän korjattua siihen suuntaan, mihin se oikeasti pitää olla. Eli nämä juurisyyt ovat tässä todella tärkeitä asioita.

Itse toivoisin, arvoisa rouva puhemies, että nämä vastalauseen lausumat olisi otettava täällä huomioon sillä tavalla... Ja minusta olisi kaikkien etu esimerkiksi tämä ykkönen: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää lakien vaikutuksia ja toimivuutta työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle annettavalla selvityksellä vuoden 2027 loppuun mennessä”. Tämä kuvaisi sitten, ovatko nämä lait toimineet. Tämäntyyppisiä asioita meidän pitäisi pystyä täällä tekemään. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jäntti.

18.47 Aleksi Jäntti kok: Arvoisa rouva puhemies! Vastauksena tuohon edustaja Lindénin puheenvuoroon totean sen, että nythän hallitus käyttää ja eduskunta käyttää sitä lainsäädäntövaltaa, joka sille kuuluu. En sinällään ota nyt kantaa ILO:n lausuntoihin, mutta totean sen, että poliittisten lakkojen rajaaminen ei ole mitenkään poikkeuksellista, jos katsotaan tilannetta kansainvälisesti. Tietysti pientä keskustelua on käyty siitä, että kuinka esimerkiksi Ruotsissa tätä on rajattu, mutta tosiasia on se, että ne eivät voi siellä määrättömästi kestää ja oikeuskäytäntö tietysti asettaa sitten ne reunaehdot siellä. Mutta jos nyt otetaan esimerkiksi Saksa, joka kuitenkin on tietynlainen kilpailijamaa Euroopassa meille, kun puhutaan investoinneista, niin siellä poliittiset lakot on kielletty kokonaan.

Tässä kuitenkin ei olla siihen menossa, elikkä itse näen siten, että tämä ehdotus niiltä osin on varsin kohtuullinen. Edelleen ei puututa mihinkään sopimuskulttuuriin tai työntekijä- ja työnantajajärjestöjen ja liittojen oikeuteen sopia asioista silloin, kun puhutaan nimenomaan työehdoista. Sehän edelleen säilyy, ja toivon mitä parhainta menestystä niihin sopimisiin ja hyvää yhteishenkeä.

Totean vielä sen, että tässä monessa kohtaa kuitenkin edellytetään oikeasuhtaisuutta, kun puhutaan vaikka myötätuntolakoista. Vaikka annetaan vähän ymmärtää ikään kuin ne kokonaan kiellettäisiin, niin se ei pidä paikkaansa, vaan oikeasuhtaisuutta tai suhteellisuutta tavoitellaan. Mielestäni se on myöskin rinnasteinen kohtuuteen, ja kohtuus on aina se, mikä on tavoittelemisen arvoista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sirén.

18.49 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on tausta siinä, että Suomen työmarkkinoita on yritetty useaan otteeseen uudistaa, mutta aikaisemmin tässä ei ole onnistuttu. On ilmeistä, että kun Suomi on jäänyt jälkeen muun muassa kilpailukyvyssä verrokkimaille, niin uudistuksia tarvitaan. Tämä työrauhaesitys on nyt yksi tapa, jolla hallitus haluaa omaa ohjelmaansa toteuttaen edistää toimivampia työmarkkinoita, kilpailukykyä, tuottavuutta ja sen kautta työtä, työllisyyttä ja kasvua tähän maahan.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintöön liittyen olisin minäkin halunnut vielä nostaa keskustelun loppuksi esille ne lisäykset, jotka mietintöön tehtiin valiokunnassa yksi-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

mielisesti. Tässä prosessin aikana on myös hallitus tarkentanut omaa esitystään huomioiden niin työnantaja- kuin työntekijäpuolelta tulleita esityksiä, ja valiokunnassa teimme joi-takin pieniä tarkennuksia ja muutoksia hallituksen esitykseen perustuslakivaliokunnan lau-sunnon pohjalta.

Mutta nämä kaksi muutosta, jotka tulivat mietintöön itse asiassa hallituspuolen esittämi-nä ja aloitteesta, joihin varapuheenjohtajakin tuossa viittasi, ansaitsevat kyllä tulla noste-tuiksi esille vielä tässä käsittelyn loppuvaiheessa. Keskustelu on ollut varsin vastakkain-asettelun värittämää tämän esityksen ympärillä, joten arvostaisin kyllä sitä, että myös näil-le yhteisille näkemyksille annetaan tilaa tässä keskustelussa. Todellakin ehdotimme ja yk-simielisesti teimme mietintöön lisäyksen siitä, että nämä niin sanotut surulakot voidaan huomioida sellaisena asiana, jota arvioidaan, kun halutaan kohtuullistaa näitä hyvitysmak-suja.

Tasa-arvonäkökulmasta on täällä myös puhuttu. Tämä oli asia, josta valiokunnassa jaet-tiin yksimielisesti yhteinen näkemys. Sitä pidettiin tärkeänä. Ja kun ehdotimme lausumaa asiasta, niin oli ilahduttavaa, että senkin yksimielisesti sinne saimme: valtioneuvosto tasa-arvovaikutuksia seuraa, ja valiokunta ne sitten aikanaan käsittelee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

18.52 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Tähän työelämä- ja tasa-arvovalio-kunnan puheenjohtajan Sirénin erittäin hyvään puheenvuoroon haluan sen vielä lisätä, että nämä kaksi esitystä ja korjausta ja muutosta, mitkä edustaja Lylykin tässä otti esille, tulivat nimenomaan hallituspuolueitten edustajien aloitteesta ja ne sinne yksipuolisesti lisättiin. Toki sitten olisi myös hienoa, että tämmöisetkin asiat voitaisiin yhdessä tunnistaa.

Tämä keskustelu tosiaan on ollut melko vastakkain asetteleva, ja tässä ovat erityisesti nyt nousseet esille nämä tasa-arvovaikutukset. Me kuultiin tässä useampaankin otteeseen tätä mietintöä valmisteltaessa hallitusneuvosta TEMistä, ja hän antoi meille lausunnon näistä sukupuolivaikutuksista, miten sitä asiaa oli ministeriössä selvitetty. Hallitusneuvos kertoi, että siinä vaiheessa, kun hallituksen esitystä kirjoitettiin, esityksen valmistelussa ei tunnistettu olennaisia sukupuolivaikutuksia, ja sen takia niitä ei ollut tarkemmin sitten hal-lituksen esityksessä arvioitu. Tämähän on varsin tyypillistä ja erittäin ikävää, että meillä lainvalmistelussa ei aina kiinnitetä tarvittavalla huolellisuudella huomiota näihin tasa-arvovaikutuksiin. Niin oli myös viime hallituskaudella, ja valitettavasti niin on nytkin ollut, ja me voidaan tässä vain yhdessä tehdä parempaa työtä ja kiinnittää tähän tärkeään asiaan huomiota.

Me kuultiin valiokunnassa 55 asiantuntijaa, ennen kuin sitten edustaja Pekonen otti nämä tasa-arvovaikutukset esille siinä vaiheessa, kun näytti siltä, että asiantuntijakuulemi-set loppuvat, ja sitten kuitenkin kuultiin vielä eri tasa-arvoasiantuntijoita. Siellä tasa-arvo-asiain neuvottelukunta TANE nosti esille sen, että näillä myötätuntotaisteluilla voisi olla juurikin vaikutusta erityisesti hoitoalaan. No, itse kun pohdin tätä mietintöluonnosta, niin jäin kyllä miettimään sitä, kuka on viime vuosina osoittanut hoitoalalle solidaarisuutta eri-laisissa työehtoneuvotteluissa tai -taisteluissa millään tavalla. Jos mietitään vaikka sairaan-hoitajien vuoden 21 kevättä ja heidän ajamaansa työtaistelua ja palkkojen korotusta, niin kyllä täytyy sanoa, että ei paljon myötätuntoa osoitettu kenenkään toimesta heille. Siksi tämä tuntuu itselleni ainakin varsin erityiselle, ja sen takia ajattelen, että on hyvä, että nyt-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ten valiokunnalle sitten vuoden 27 loppuun mennessä selvitetään nämä tasa-arvovaikutukset ja me saadaan niistä sitten lisää tietoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitos. — Edustaja Suhonen.

18.55 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä kun on kuunnellut keskustelua nytten viimeisinä hetkinä, kun tätä asiaa nyt käsitellään, niin on tietysti erikoista, että täällä hämmästellään sitä vastakkainasettelua tämän asian osalta. En kyllä itse hämmästele vastakkainasettelua, koska kysymyksessä on historiallinen lakiesitys ja muutos, historiallinen siltä osin, että lainsäädännöllä rajoitetaan lakko-oikeutta. Samalla se tarkoittaa sitä, että perusoikeudellinen osallistuvuus tätä kautta rajoittuu, sehän on hyvin selkeä asia. Samalla sitten mahdollisesti myös yksittäistä työntekijää voidaan sakottaa, mikä on historiallista. En sillä tavalla tätä vastakkainasettelua kyllä ihmettelisi täällä.

Tässä aiemmin puheenvuorossaan edustaja Lohi taisi todeta sen, että olisi odottanut hallitukselta kädenojennusta ja vastaantuloa. Samalla lailla minäkin odotin. Keskustelussa on tullut aiemmin esiin se, että työministeri Satonen on todennut, ja pääministeri Orpo, että kun lakot ovat päällä, niin me emme neuvottele. Nyt on monta viikkoa ollut niin, että ei ole lakkoja, silti ymmärtääkseni ei ole neuvoteltu pätkääkään näistä asioista. Tämä on tosi hämmäntävää. Sitä vastaantuloa olisi odottanut mitä suuremmissa määrin. Sitä ei ole tullut missään vaiheessa. Aiemmin ministerit ovat todenneet tuolta aitiosta, sotatermein, että me emme peräänny, ja nyt sitten kun on tarjottu tilaisuutta, että ei ole lakkoja, että nyt voidaan aidosti neuvotella, niin kuin vähän lupailtiin hallituksen puolelta, niin mitään ei tapahdu. Tämä on valitettavaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

18.57 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tästä esityksestä on toki puhuttu pitkään, monta päivää, iltaa ja yötäkin. Itse en ole työelämävaliokunnassa tätä niin tarkkaan seurannut, mutta kyllähän tämä keskustelu kaiken kaikkiaan minusta on todella surullista, että tässä ollaan nyt hylkäämässä sitä neuvottelukulttuuria, millä meillä Suomessa on ollut pitkät perinteet, ja se, minkä minä itse näen, että sillä me ollaan saatu valtavasti aikaan, me ollaan saatu työelämään valtavasti parannuksia. Vaikka tavallaan ymmärrän sitä tuskaa, että työelämä on muutoksessa ja joskus toivotaan, että asiat menisivät paljon nopeammin eteenpäin, niin kyllä se on kestävämpi tapa silloin, kun yhdessä neuvotellen ja sopien löydetään ratkaisuja. Minä itse ajattelen, että kaiken kaikkiaan kun on tämä iso nippu näitä hallituksen esityksiä, jotka liittyvät työelämän uudistamiseen, niin se olisi kestävämpää, jos se olisi tehty yhdessä. Tietysti ehkä tätä kaikkea halua runnoa ja repiä vielä alleviivaa se, että ensimmäisenä meillä käsittelyssä on tämä lakko-oikeuden raja, joka vie sitten vielä työntekijäpuolelta sen heidän keinonsa taistella tavallaan omien oikeuksiensa puolesta sitten, kun näitä erilaisia esityksiä tulee, ja se on mielestäni hyvin valitettavaa. Minä pelkään, että tämä kaikki riita ja repivä tapa, miten tässä on edetty, jättää syvät arvet meidän yhteiskuntaamme pitkäksi aikaa, ja voi olla haastavaa löytää sitten takaisin siihen neuvottelukulttuuriin ja tärkeään yhdessä sopimisen pöytään, joka ehkä muutenkin tässä yhteiskunnassa on tällä hetkellä sellainen, että sitä kovasti haastetaan.

No, sitten toinen asia, minkä minä haluan nostaa esiin nimenomaan tästä esityksestä, on nyt nämä tasa-arvokysymykset. Minusta on todella surullista, että kun Suomi kuitenkin on

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

ollut tasa-arvon edelläkävijä ja monella tapaa eturintamassa, niin tässä esityksessä näitä tasa-arvo- ja sukupuolivaikutuksia ei ole kunnolla selvitetty. Sitten vielä kun kuulen sen episodin, että ne siellä kuitenkin olivat mietinnössä olleet ja sitten ne sieltä haluttiin poistaa, niin pidän sitä todella valitettavana. Me kuitenkin tiedämme, että naisten euro on 84 senttiä ja nimenomaan meidän hyvin sukupuolituneet työmarkkinat on se syy, ja siksi olisi äärimmäisen tärkeitä, että näissä kaikissa esityksissä, jotka työmarkkinoita koskevat, nämä sukupuolivaikutukset olisi tehty huolella ja varmistettu, että me pystyisimme kaikin keinoin menemään mieluummin vahvasti eteenpäin palkkatasa-arvossa ja myös näissä työmarkkinoiden tasa-arvokysymyksissä kuin sitten niin, että epävarmasti edes kunnolla tietämättä, mitkä vaikutukset ovat, tuodaan lakiesityksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

19.00 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Näitten poliittisten lakkojen kieltämisessä ja siinä, miten niitä on eri Euroopan maissa ja muissa maissa kielletty, se oleellinen pointtihan on juuri se, mitä me yritimme oppositiosta tuolla valiokunnassa, että oltaisiin eroteltu nämä puhtaasti poliittiset lakot näistä poliittisluonteisista lakoista. Nämä poliittisluonteiset lakot siinä mielessä olisi pitänyt erottaa, koska ne nauttivat muun muassa ILO:n yleissopimuksen suojaa ja muiden kansainvälisten oikeuksien suojaa. Jos tämä erottelu olisi tehty, niin nämä puhtaasti poliittiset lakot oltaisiin voitu kieltää ja siinä ei olisi ollut mitään ongelmia. Näitä puhtaasti poliittisia lakkoja on myös muissa maissa kielletty, mutta nämä poliittisluonteiset lakot, joilla puolustetaan työntekijöiden sosiaalisia ja taloudellisia etuja ja oikeuksia, nauttivat tätä kansainvälisten oikeuksien suojaa, muun muassa juuri tätä ILO:n yleissopimuksen suojaa. Tämä tässä esityksessä aiheutti sen suuren haasteen ja ongelman, mitä me yritimme siellä valiokunnassa nostaa esille, että kun ne olisi eroteltu, silloin ei olisi jouduttu tähän vaikeaan tilanteeseen. Tämä on hyvä huomioida tässä kokonaisuudessa.

Sitten tosiaan tämä tasa-arvokysymys, mikä on noussut esille: Oli hyvä, että kuultiin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa myös asiantuntijoita tasa-arvoasioista. Valitettavaa tietenkin oli se, että ne kuultiin vain kirjallisena, ettei saatu paikan päälle, mutta niissä asiantuntijakuulemisissa nostettiin selkeästi esille juuri nämä naisvaltaiset alat, joilla ei ole samanlaista mahdollisuutta puolustaa omia oikeuksiaan. Siinä tilanteessa juuri naisvaltaisilla aloilla nämä myötätuntolakot olisivat olleet todella tärkeitä ja ovat tärkeitä naisvaltaisille aloille, ja tämä on se suuri tasa-arvokysymys. Niin kuin tässä on monta kertaa esitetty, niin valiokuntaneuvosten pohjaan oli jo kirjattu tästä asiasta, että juuri naisvaltaisille aloille nämä myötätuntolakot ovat tosi tärkeitä ja tämä on tasa-arvokysymys, mutta tämä oli sellainen yksi minun mielestäni aika radikaali asia, mikä haluttiin sitten hallituspuolueiden enemmistöpäätöksellä äänestettyä siitä mietinnöstä pois. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

19.02 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Pyysin vielä sen takia puheenvuoron tässä edustaja Sirénin puheenvuoron johdosta, kun siellä tuli voimakkaasti esille tämä tuottavuuden merkitys. Nyt tämä on todella tärkeä kysymys, tämä tuottavuus, ja joudun siteeraamaan tässä nyt aika pitkästi erästä lähdeä. Kiistan sen, että nyt näillä käsiteltävänä olevilla ratkaisilla me ratkaisisimme Suomessa tuottavuutta, mutta siitä olen samaa mieltä, että

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

heikko tuottavuus on Suomen suurimpia ongelmia. Ja nyt alkaa sitaatti, tämä on Kauppa-lehdestä melko tuoreeltaan:

”Suomen Pankin ennustepäällikkö Meri Obstbaum nostaa heikon tuottavuuskehityksen yhdeksi isoimmista ratkaistavista kysymyksistä Suomen taloudessa.

”Tuottavuuskehitys on ehkä huolenaihe numero yksi”, Obstbaum sanoo.

Hänen mukaansa finanssikriisin jälkeen Suomen tuottavuuskehitys on laahannut, ja se on ollut heikompaa kuin verrokkimaissa.

”Tuottavuuskehitys vähän vauhdittui ennen koronakriisiä, mutta nyt taas tuottavuuskehitys on ollut viime vuodet todella surkeaa”, Obstbaum sanoo.

Heikko tuottavuuskehitys on epävarmuustekijä Suomen taloudessa myös pitkällä aikavälillä.

”Suomen sekä toteutunut että ennustettu talouskasvu on vähän heikompaa kuin monissa muissa maissa ja pitkän aikavälin kasvunäkymätkin ovat vaimeat”, Obstbaum sanoo.

Suomessa työllisyys on kuitenkin kehittynyt hyvin.

”Jos meillä tuottavuuskehitys jää heikommaksi kuin muilla, niin sekin on kustannuskilpailukykyyn vaikuttava tekijä. Silloin yritysten palkanmaksuvara ei kehity yhtä hyvin kuin kilpailijamaissa.”

No, en koko tätä artikkelia siteeraa, mutta tässä lopussa todetaan näin: ”Suomen tuottavuusongelman taustalla on hyvin voimakkaasti Nokian romahdus vuosikymmen sitten. Meidän kaikkein tuottavin toimiala supistui paljon. Yhtä korkean jalostusasteen tuotannon lisääminen on kestänyt todella pitkään.”

Me siirrymme kohta seuraavan asian käsittelyyn, joka on tämä finanssivalvonnan raportti, enkä aio viedä puheenvuoroa valiokunnan puheenjohtajalta, mutta siinä mietinnössä todetaan kappaleessa 25: ”Suomen talouskasvu on ollut pitkään hidasta kokonaistuottavuuden heikon kehityksen vuoksi. Tämän kehityksen taustalla ovat muun muassa osaamispääoman lasku, kun nuorten koulutusasteen nousu on pysähtynyt, sekä t&k-investointien vähäisyys.”

Kun me kuulumme tarkastusvaliokunnassa tästä aivan erinomaisia asiantuntijoita, muun muassa apulaisprofessori Seija Ilmakunnas nosti esille asian, jota en itse ollut aikaisemmin tiedostanut. Mitä tapahtui vuosina 2008—2010 Suomessa verrattuna muihin Pohjoismaihin? Meidän ikärakenteemme taittui sillä tavalla, että meillä siitä hetkestä alkaen työikäisten määrä alkoi vähentyä ja työelämän ulkopuolella olevien määrä lisääntyä, ja muissa Pohjoismaissa ei tapahtunut tätä samaa, vaan niissä työvoiman määrä jatkoi kasvuaan. Eli tämä tuottavuus on äärimmäisen tärkeä kysymys, mutta pelkästään matalilla palkoilla, halvalla sähköllä ja kovemmalla työmarkkinakurilla tuottavuutta ei ratkaista Suomessa. Se on paljon, paljon muuta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

19.06 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Työmarkkinapolitiikka — se on tämän Purran johtaman oikeistohallituksen ehkä kaikkein surullisin luku. Tässä hallitus on ottanut Suomelle vieraan linjan ja asettunut osapuolen asemaan, selkeästi ottanut roolin tukea työnantajaa työmarkkinakysymyksissä. Tämä poikkeaa siitä tavasta, jolla Suomea on aiempina vuosikymmeninä rakennettu — sitä Suomea, jonka me olemme oppineet tuntemaan sopimusyhteiskuntana. Tästä Purran johtama oikeistohallitus tulee varmasti historiassa vielä tuomion saamaan.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Puhemies! Hallitus on perustellut tämän työmarkkinapolitiikkaa koskevan heikennysohjelmansa toimia pääosin järkeviltä kuulostavilla talous- ja työllisyysvaikutuksilla. Mutta kun katsomme tarkemmin, niin eihän niiden osalta tämä nyt nähty ensimmäinen vuosi ole tuomassa minkäänlaisia toivottuja tai uloslausuttuja, mainostettuja tuloksia. Päinvastoin tämä talous- ja työmarkkinapolitiikka, jota Orpon—Purran johtamassa hallituksessa toteutetaan, on johtanut siihen, että kasvu on entisestäänkin vaimeampaa, se on olematonta, ja työllisyydessä kehitys on mennyt oikeastaan jyrkästi väärään suuntaan. Oli tavoitteena 100 000 uutta työllistä, tosiasiaassa 50 000 tulee laskea tähän lisää. Sen verran on tässä takatalvea hallitukselle toimien johdosta tullut, ja näissä hallitus voi pitkälti syyttää vain itseään.

Mutta on hallituksella selvästi joitain muita tavoitteita kuin talous ja työllisyys näissä toimissaan — niitä, joita ei lasketa euroissa tai muissa talouden tunnusluvuissa. Nimittäin jos katsotaan tätä kokonaisuutta, niin hallitushan haluaa selkeästi rajoittaa maahanmuuttoa, vaikka se olisi ilman muuta yksi välttämätön osa työvoiman tarjonnan lisäämistä, sitä kautta kestävää kasvua ja suomalaisille lisää työpaikkoja tuovaa politiikkaa, mutta ei, tämä ei käy hallitukselle, tämä ei käy kokoomukselle. Maahanmuuttoa halutaan rajoittaa, joten hallitus asettaa selkeästi ideologiansa talouden ja sen kokonaisedun edelle.

Rouva puhemies! Ehkä kaikkein räikeimmin tämä ideologinen ote näkyy tässä niin sanotussa työrauhalainsäädännössä. Lakko-oikeuden rajoittaminen, joka on tässä eduskunnassa runnottu kiireellä lävitse, on selkeästi ideologinen hanke. Puhukaamme tässä suoraan: Tässä ei ole kysymys siitä, että Suomi olisi jotenkin erityisen ongelmallinen maa lakkojen suhteen. Suomi saattoi olla jossain määrin lakkoherkkä maa puoli vuosisataa sitten.

Mutta on hyvä kysyä: mitä varjonyrkkeilyä hallitus tässä oikein käy? Viime vuosiin, vuosikymmeniin, ei lakkojen vuoksi ole menetetty ratkaisevan suuria työtuntimääriä. Eikä lakkoja myöskään ole ollut niin taajaan, että jollakin tavalla Suomen luotettavuus investointikohteena olisi ollut vaarassa. Nyt näistä nähdyistä lakoista hallitus saa syyttää vain itseään: tätä ideologista otetta, tavoitetta ajaa palkansaajat nurkkaan.

Arvoisa puhemies! Tässä on kaikille selvää, että hallituksen lakkolainsäädännöllä ei ole mitattavissa olevaa vaikutusta talouskasvuun ja työllisyyteen. Siis kyse on ideologisesta tavoitteesta, halusta hiljentää ja poistaa palkansaajien, tavallisten suomalaisten työntekijöiden, vaikutusvaltaa yhteiskunnassa. Tältä osin hallituksen tavoitteena on yhteiskunta, jota me emme tunnista. Tämä lakko-oikeuden rajaaminen sopisi paremmin Orpon Suomen sijaan Orbánin Unkariin. Tämä ei ole sitä suomalaista sopimusyhteiskuntaa, avointa yhteiskuntaa, jonka me tunnistamme. Tämä on vielä vähemmän sitä pohjoismaisuutta, jota hallitus muutoin mainostaa. Tässä työmarkkinapolitiikassa ei yleensä, eikä erityisesti tässä lakko-oikeuden rajoittamisessa, ole mitään tekemistä pohjoismaisen mallin kanssa.

Sosiaalidemokraattien vastalauseeseen on kirjattu, että vaikka hallitus on viemässä Suomea pohjoismaiseen suuntaan, niin itse asiassa muutos on täysin päinvastainen. Me olisimme ensimmäinen Pohjoismaa, joka rajoittaa laillisen työtaistelun tueksi järjestettyjä myötätuntolakkoja ja poliittisia lakkoja lainsäädännöllä. Siis sopimusyhteiskunnan sijaan olemme menossa kohti komentoyhteiskuntaa. Ja pidän sitä erikoisena, että jopa kansainvälinen työjärjestö ILO on joutunut vetoamaan maamme hallitukseen, että se kävisi neuvotteluita työmarkkinaosapuolten kanssa. Mutta turhaan on vedonnut. Ei löydy tästä maasta sivistysporvareita, jotka voisivat katsoa maamme kokonaisuutta ja asettua työmarkkinaosa-puolesta hallituksen asemaan osaksi sellaista kokonaisuutta, jossa varsinaiset työmarkkina-asiat hoidetaan neuvotteluosapuolten kesken.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Olen erityisen huolissani siitä, miten tämä vaikuttaa naisten asemaan työmarkkinoilla, mistä tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja. Myötätuntolakkojen rajaaminen tulee ajamaan naisvaltaiset alat pahimmillaan ikuiseen palkkakuoppaan, koska tukilakkojen avulla nämä muutoin ehkä heikommassa asemassa olevat liitot ovat voineet vahvistaa omaa edunvalvontaansa. Nyt tehdään hyvin pitkälle meneviä ratkaisuja, jotka heikentävät suomalais-ta työmarkkinoiden tasa-arvoa.

Puhemies! Haluan sanoa sen painokkaasti, että poliittisten lakkojen osalta tämä lakko-lainsäädäntö, joka väellä ja voimalla viedään lävitse, heijastuu myös työmarkkinoiden ulkopuolelle. Lakot ovat mielenosoitusosoikeuden käyttöä, sen ydinaluetta. Suomi ei ehkä olisi itsenäinen maa ilman yleislakkoa viime vuosisadan alussa. Me emme tiedä, millainen maa tulevaisuuden Suomi on. Siksi meidän ei tulisi sulkea mitään vapaan kansalaisyhteis-kunnan toiminnan keinoa pois. Tämä niin sanottu työrauhalainsäädäntö on väärää politiikka. Se on virheellistä politiikkaa. Ja sen vuoksi, rouva puhemies, sosiaalidemokraateilla ei ole ollut muuta mahdollisuutta kuin esittää tämän lain hylkäämistä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2023

Kertomus K 21/2023 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 3/2024 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 3/2024 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu alkaa. Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.13 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo ja arvioi hallituksen finanssipolitiikkaa Euroopan unionin finanssipoliittisessa sopimuksessa ja lainsäädännössä tarkoitettuna kansallisena, riippumattomana finanssipolitiikan valvontaelimenä. Valvontatehtävään sisältyy finanssipolitiikkaa ohjaavien sääntöjen ja sitovien tavoitteiden asettamisen sekä niiden toteutumisen arviointi. Valiokunta kiinnittää tässä mietinnössään huomiota erityisesti seuraaviin seikoihin.

Hallituksen finanssipoliittiset linjaukset. Pääministeri Orpon hallituksen tavoitteena on vakauttaa julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen ja rajoittaa julkisen talouden alijäämä enintään yhteen prosenttiin bruttokansantuotteesta vaalikauden loppuun mennessä. Sekä tarkastusvirasto että valiokunnan kuulemat asiantuntijat pitävät hallituksen asettamia tavoitteita julkisen talouden vakauttamiseksi perusteltuina. Asiantuntijoiden mukaan velkasuhteen kasvu on syytä pysäyttää ja siten luoda julkiseen talouteen puskuria tulevaisuutta varten.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Hallitusohjelman 4 miljardin euron sopeutumiskokonaisuuden säästöistä 900 miljoonaa euroa on tarkoitus saavuttaa vuoteen 2027 mennessä hyvinvointialueiden toimintaa kehittämällä. Asiantuntijoiden mukaan säästötavoitteen saavuttaminen on erittäin vaikeaa joutuessa hyvinvointialueiden ennakoitua suuremmista taloudellisista ongelmista. Hyvinvointialueiden alijäämä kohosi lähes 1,5 miljardiin euroon vuonna 23. Hyvinvointialueilla ei siten välttämättä ole mahdollisuuksia säästöihin vaarantamatta alueen väestölle tarjottavia palveluita.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen yhtenä keskeisenä tavoitteena on ollut saavuttaa pitkällä aikavälillä kustannussäästöjä siirtämällä painopistettä kalliista erikoissairaanhoidosta ennalta ehkäisevään perusterveydenhuoltoon. Valiokunta katsoo, että hyvinvointialueiden toiminnassa on todennäköisesti tehostamisen tarvetta. Säästöillä ei kuitenkaan tule vaarantaa sote-uudistuksen onnistumisen kannalta olennaisia perusterveydenhuollon palveluita.

Hallitus pyrkii kohentamaan julkista taloutta vauhdittamalla talouskasvua 4 miljardin euron investointiohjelmalla. Investointiohjelma rahoitetaan valtion omaisuutta myymällä, vähentämällä valtion omistamien listaamattomien yhtiöiden pääomitusta sekä tekemällä tuloutuksia Valtion asuntorahastosta. Asiantuntijoiden mukaan investointiohjelman toteuttaminen vie julkista taloutta kauemmaksi hallituksen asettamasta tavoitteesta tasapainottaa julkinen talous vuoteen 27 mennessä, vaikka se ei lisää julkista velkaa. Tämä johtuu siitä, että ohjelman rahoittaminen kasvattaa julkisen talouden alijäämää, sillä omaisuuden myynti ja rahastojen purkaminen pienentävät julkisyhteisöjen nettovarallisuutta sekä tulevia omaisuustuloja. Asiantuntijoiden mukaan valtion omaisuuden myyntipäätösten tulee perustua strategiin näkökulmiin eikä tarpeeseen rahoittaa valtion menoja. Tämä näkökohta on valiokunnan mielestä tärkeä muistaa, kun tehdään päätöksiä valtion omaisuuden myynnistä.

Investointiohjelma sisältää myös muita kuin investoinneiksi luokiteltavia menoja. Esimerkiksi vuonna 24 rahoitusta osoitetaan hoitojonojen purkuun. Valiokunta katsoo, että investointiohjelman toteuttamisessa on tärkeää huolehtia siitä, ettei se johda pysyviin menolisäyksiin ennakoimattomalla tavalla ja siten vaaranna julkisen talouden tasapainottamista.

Hallitusohjelmassa on linjattu, ettei kokonaisveroastetta kiristetä hallituksen päätöksillä. Kokonaisveroasteen ennustetaan vuonna 24 kuitenkin laskevan. Odotettavissa oleva veroasteen lasku perustuu suurelta osin hallituksen päätöksistä riippumattomiin seikkoihin. Merkittävä tekijä kokonaisveroasteen ennakoidussa laskussa vuonna 24 on työttömyysvakuutusmaksujen alentaminen. Työllisyysrahaston puskurivaran saavutettua lakisääteisen ylärajan työttömyysvakuutusmaksuja alennettiin yhteensä noin 1,4 prosenttiyksiköllä vuodelle 24.

Tarkastusvirasto suosittelee raportissaan verotuksen muutoksia, joilla voidaan kompensoida työttömyysvakuutusmaksujen alenemisesta johtuva kokonaisveroasteen lasku. Tätä periaatetta kannattaisi valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan hyödyntää laajemminkin, sillä veroaste laskee ilman uusia päätöksiä myös siksi, että esimerkiksi liikenteen verojen tuotto pienenee, kun verotettava toiminta vähenee muun muassa autokannan sähköistymisen takia.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että kokonaisveroaste on Suomessa edelleen melko korkea ja veronkorotusten vääristävät vaikutukset yleensä kasvavat veroasteen kasvaessa. Kompensoivien verojen kiristämisessä tulee tämän vuoksi käyttää

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

harkintaa. Veronkorotukset tulisi asiantuntijoiden mukaan rajata talouskasvua vähiten haittaaviin veroihin, kuten arvonlisä-, haitta- ja maapohjaveroihin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tulopuolen toimia ei suljeta pois finanssipolitiikan keinovalikoimasta, jotta julkisen talouden vakauttaminen on mahdollista turvata siten, etteivät säästötoimet muodostu kohtuuttomiksi.

Hallitus pyrkii lisäämään työllisyyttä vähintään 100 000 henkilöllä, ja työllisyystoimien odotetaan vahvistavan julkista taloutta 2 miljardilla eurolla työllisyyden kasvun kautta vuoteen 27 mennessä.

Valiokunnan kuulemat asiantuntijat kiinnittävät huomiota siihen, että työllisyysaste on jo suhteellisen korkea ja sen nostaminen nykyisestä on aiempaa vaikeampaa. Lisäksi työttömien joukossa on entistä vaikeammin työllistyviä henkilöitä, joten työn tarjonnan kasvu ei välttämättä näy työllisyyden kasvuna, jos työttömien henkilöiden työlle ei ole kysyntää. Asiantuntijat korostavat lisäksi sitä, että työllisyysvaikutukset näkyvät täysimääräisesti vasta usean vuoden kuluttua. Toimenpiteiden työllisyysvaikutukset riippuvat myös lähi-vuosien suhdannekehityksestä. Valiokunta katsoo, että nämä epävarmuustekijät tulee pitää mielessä, kun tarkastellaan työllisyystoimien merkitystä julkisen talouden tasapainotamisen välineenä.

Kevään 24 suhdannetilanne ja kehysriihen päätökset. Hallitusohjelman laatimisen jälkeen julkisen talouden näkymät ovat heikentyneet. Suhdannetilanne on arvioitua heikompi, ja Suomi on ajautumassa taantumaan, joka on syvempi kuin useimmissa syksyllä 23 laadituissa ennusteissa oletettiin. Julkisen talouden heikentymisen vuoksi hallitusohjelman sopeutuskokonaisuus ei asiantuntijoiden mukaan riitä julkisen talouden vakauttamiseen. Hallitus on tehnyt kevään kehysriihessä päätökset lisätoimista, joilla pyritään parantamaan julkisen talouden kestävyyttä ja luomaan edellytykset velkaantumisen kasvun taittamiseen. Hallitus ei tehnyt kehysriihessä muutoksia hallitusohjelmassa sovittuun investointiohjelmaan. Sen sijaan hallitus päätti kohdentaa lisätoimia sekä säästöihin että verotukseen. Hallitus päätti myös lisäpanostuksista tutkimus- ja kehittämistoimintaan siten, että valtuuksien ja määrärahojen yhteismäärä nousee valtion talousarviossa vuoteen 2030 mennessä 1,2 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valiokunta pitää hallituksen kehysriihen päätöksiä toimenpiteiden laajentamisesta tulopuolen toimiin perusteltuina ja tarpeellisina. Valiokunta katsoo myös, että julkisen talouden vakauttamisessa on tärkeää kiinnittää huomiota väliaikaisten ja suhdanneluonteisten tekijöiden sijasta pysyviin ongelmiin. Pitkällä aikavälillä julkisen talouden alijäämää kasvattavat erityisesti väestön ikääntymisestä aiheutuvat menot ja rakenteellisesti heikko talouskasvu. Suomen talouskasvu on ollut pitkään hidasta kokonaistuottavuuden heikon kehityksen vuoksi. Tämän kehityksen taustalla ovat muun muassa osaamispääoman lasku, kun nuorten koulutusasteen nousu on pysähtynyt, sekä t&k-investointien vähäisyys. Lisäpanostukset t&k-rahoitukseen ovat siksi tärkeitä talouden kasvupotentiaalin vahvistamiseksi.

Valiokunta katsoo, että julkista taloutta tulee vahvistaa monipuolisesti sekä meno- että tulopäätöksin, mutta samalla on erittäin tärkeää huolehtia tulevan kasvun edellytyksistä. Valiokunnan mielestä tulee tehdä kunnianhimoisia rakenteellisia uudistuksia, jotka vahvistavat työllisyyttä, talouskasvua ja julkista taloutta. Ilmastomuutoksen ja luontokadon torjumiseksi myös talouden rakenteita tulee uudistaa.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä EU:n finanssipoliittisten sääntöjen noudattamisesta. Voimassa olevaan EU:n finanssipoliittiseen sääntökehikkoon on koronapandemian alka-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

misesta lähtien sovellettu poikkeuslauseketta, joka on antanut jäsenmaille mahdollisuuden poiketa asetetuista vaatimuksista. EU:n komission suunnitelmana on palata säännösten tavanomaisempaan soveltamiseen keväällä 24 siten, että liiallisten alijäämien menettelyä voitaisiin aloittaa alijäämäkriteerien perusteella vuoden 23 toteumatietojen pohjalta. Koronapandemian jälkeen julkisen velan kasvu on ollut Suomessa monia muita EU-maita voimakkaampaa.

Huomionarvoista on myös se, että Suomen julkisyhteisöt työeläkelaitoksia lukuun ottamatta ovat velkaantuneet vuoden 2008 finanssikriisistä lähtien. Suomessa julkinen velka kasvaa näin ollen nopeammin kuin mitä julkisyhteisöjen alijäämän perusteella voisi odottaa, sillä työeläkelaitosten ylijäämät parantavat julkisyhteisöjen rahoitusasemaa. Työeläkelaitoksen ylijäämäisyys onkin pitkään turvannut EU-säännöissä asetetun julkisyhteisöjen kolmen prosentin alijäämä säännön noudattamisen, vaikka valtiontalous ja paikallishallinto ovat olleet alijäämäisiä. Ilman lisätoimia Suomen julkisyhteisöjen alijäämä ylittää ennusteiden mukaan kuluvana vuonna kolme prosenttia. Hallitus on sitoutunut kehysriihessään tekemään lisätoimia varmistaakseen, ettei Suomi joudu EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn jo vuonna 24.

Valiokunnan mielestä on Suomen etu, että vakaata finanssipolitiikkaa edistäviä sääntöjä noudatetaan kaikissa EU-jäsenmaissa. Suomen talouskasvun edellytysten kannalta on tärkeää, että Euroopan talous on vakaalla ja kestäväällä pohjalla.

Valiokunnan päätösehdotus: Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 21/2023 vp johdosta, ja valiokunnan kannanottoehdotus: Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle esittelystä. — Ja sitten mennään keskusteluun. — Edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Lindén.

19.25 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän valiokunnan puheenjohtajaa erinomaisesta esittelystä. Omasta puheenvuorostani voin jättää tiettyjä kohtia pois, ettei tule nyt samoja kohtia siteerattua tässä.

Mutta haluan todeta, että nyt olemme finanssipolitiikan ytimessä, koska Valtiontalouden tarkastusviraston lakisääteinen tehtävä on muun muassa valtion finanssipolitiikan valvonta, ja tässä on raportti siitä. Täytyy muistaa, että raportti on päivätty — siis tämä itse raportti — 15. joulukuuta 2023, jolloin nämä kuluvan kevään tapahtumat, kehysriihi ja muut siihen liittyvät keskustelut, ovat olleet meillä mietintöä laatiessamme käytettävissä. Ja sen takia niistä on tässä mietinnössä oma lukukin olemassa, kuten myös EU:n finanssipoliittisten sääntöjen noudattamisen kokonaisuudesta.

Haluan todeta tästä yleisellä tasolla sen, että kun me aikaisemmin tänään ja kohta taas keskustelemme tästä julkisen talouden suunnitelmasta, niin tietysti, kun tämä on nyt politiikkaa ja ihan sitä niin kuin raskaimman sarjan politiikkaa, on ymmärrettävää, että mielialat ovat voimakkaasti eriäviä ja kärkeviäkin. Mutta haluan tähän raporttiin viitaten todeta, että kyllä voi esittää kriittisiä näkemyksiä hallituksen finanssipolitiikasta ja muustakin talouspolitiikasta ilman, että se on opposition ”möyhkäämistä” — tai jotain tällaisia sanojakin tässä aikaisemmin tänään kuulin. Tässä on erittäin arvokkaita kriittisiä näkemyksiä. Ei tämän raportin tarkoitus tietenkään ole millään lailla murskata. Kyllä tämä on aika myötäsukainen siihen kokonaiskuvaan nähden, mutta täällä on monia kriittisiä huomauksia.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Otan nyt ihan esimerkiksi kaksi väliotsikkositaattia. Tässä alkuperäisessä raportissa sivulla 52 on väliotsikko, joka kuuluu näin: ”Hallituksen asettama tavoite 1,5 miljardin euron vähennyksestä kehyksen piiriin kuuluvissa menoissa ei toteudu vuonna 2027.” No, sitten täällä on toinen tällainen väliotsikko sivulla 40: ”Kuuden miljardin euron toimenpidekokonaisuus ei kata kaikkia hallituksen finanssipoliittisia päätöksiä.” Täällä on paljon siis tällamoista hyvin asiapohjasta, taloustieteilijöiden näkemyksiin perustuvaa arvostelua.

Mehän kuulumme tarkastusvaliokunnassa kymmentä eri asiantuntijaa, jotka aika kattavasti kattavat sitten Suomen osaamisalueet näissä asioissa. Meidän mietinnössämme on myös mielenkiintoinen kommentti, jossa viitataan siihen, että tämä raportti on eräiltä osin varsin vaativaa taloustieteellistä kirjallisuutta. Kirjoitin tähän sivunumerot 19, 49, 50, 66 sekä 76—77, jotka ovat täynnä vaativia taloustieteellisiä matemaattisia kaavoja. Tämän viimeisen aukeaman otsikko on: ”Sopeutuksen vaikutus velan kertymäytälöön”. Vaatii aika laajaa taloustieteellistä koulutusta, jotta pystyisi sen käymään läpi. Itselläni ei ole selkeälaista kompetenssia, mutta on hyvä, että täällä on tällainenkin luku, jossa kerrotaan, kuinka perusteellisesti näitä asioita on arvioitu.

Valiokunnan puheenjohtaja tässä otti keskeisiä sisältökysymyksiä täältä esille, ehkä pari otan itsekin. Vaikkapa käytän tätä kappalejakoa, joka meillä valiokunnassa oli, vaikka nämä kappaleet eivät tässä lopullisessa, täysistuntoon tulevassa mietinnössä olekaan numeroitu. Mutta kappaleessa kaksi totesimme, että viraston — siis virasto tarkoittaa VTV:tä — mukaan hallituksen asettamat tavoitteet julkisen talouden vahvistamisesta ja velkaantumiskehityksen taittamisesta vaalikauden loppuun mennessä eivät näytä toteutuvan hallitusohjelman toimenpidekokonaisuudella. No, tämän jälkeenhän on tullut nyt sitten tässä kehysriihen linjaukset, ja tämä on arvio siitä vuodenvaihteen tilanteesta.

Sitten tämän haluan mainita, vaikka sen puheenjohtajakin siteerasi, mutta tämä on nyt erittäin tärkeä kysymys, joka varmasti nousee meillä vielä täällä eduskunnassa monta kertaa esille. Kun tässä mietinnössä todetaan, että ”Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen yhtenä keskeisenä tavoitteena on ollut saavuttaa pitkällä aikavälillä kustannussäästöjä siirtämällä painopistettä kalliista erikoissairaanhoidosta ennaltaehkäisevään perusterveydenhuoltoon. Liian voimakkaat lyhyen aikavälin korjaavat toimet voivat asiantuntijoiden mukaan kostautua tulevaisuudessa, mikäli ne vaarantavat tämän tavoitteen toteutumisen. Valiokunta katsoo, että hyvinvointialueiden toiminnassa on todennäköisesti tehostamisen tarvetta. Säästöillä ei kuitenkaan tule vaarantaa uudistuksen onnistumisen kannalta olennaisia perusterveydenhuollon palveluita.” Ja tähän liittyy ennen kaikkea tähän hoitotakuun leikkaamiseen ja sen korvaamiseen sitten näillä Kela-korvauksilla.

Haluan siitä sanoa tässä yhteydessä, niin ei tarvitse ottaa sitten samaa asiaa esille jäljempänä olevassa JTS-keskustelussa. Meillähän nyt kävi ilmi jo aiemmin tuossa JTS-keskustelussa, että monet tarkastelevat tätä hoitotakuun lykkäämistä vain sillä tavalla, että siinä muutettiin normia. Mutta satun nyt tuntemaan ihan tarkkaan sen lain säätämisen ja ne erittäin tarkat taloudelliset laskelmat, jotka sen taustalla ovat. Tämä 132 miljoonan nettosäästö, joka nyt vedetään pois rahana hyvinvointialueilta, on itse asiassa siis netto, joka muodostuu siitä, että perusterveydenhuoltoon lisätään 190 miljoonaa, ja sitten se aiheuttaa 70 miljoonan euron säästöt yhteenlaskettuna erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon ja vuodeosaston toiminta.

Ja nyt, kun tämä sama tehdään toisinpäin — vaikka siellä hyvinvointialueilla se ei varmasti kaavamaisesti näin tapahtuisikaan, tähän on se tapa, millä me säädämme näitä lakeja, joilla me kuljetamme rahaa tai otamme rahaa pois sieltä valtion budjetista — niin nyt

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

sieltä otetaan se 132 miljoonaa pois eli käytännössä siis 200 miljoonaa tai 190 miljoonaa perusterveydenhuollolta, josta aiheutuu lisäkuluja erikoissairaanhoidolle. Juuri tähän tässä viitataan, ja tämä on niitä hallituksen kehysriihen järjestöimpiä päätöksiä. Monet muut päätökset voivat olla eettisesti vaikeita tai sellaisia, että niillä huononnetaan jotain asiantilaa, mutta ei pitäisi tehdä tämänkaltaisia päätöksiä, [Puhemies koputtaa] millä itse asiassa lisätään kustannuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

19.32 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ehkä hieman totutusta poikkeavaan tapaan seuraavassa puheenvuorossa arvostelen erästä kokonaisuutta aika rankastikin, mutta tämä arvostelu ei kohdistu vain nykyiseen hallitukseen, vaan se kohdistuu myös edelliseen hallitukseen ja sitä edelliseen hallitukseen.

Tämä kokonaisuus liittyy tämän hallituksen niin kutsuttuun investointiohjelmaan. Edellisellä vaalikaudella puhuttiin tulevaisuusinvestoinneista ja sitä edellisellä vaalikaudella kärkihankkeista. Aivan ansiokkaasti valiokunta on ruotinnut tätä kokonaisuutta lävitse, ja suurin kritiikkihän kohdistuu siihen, että kutsuttiin näitä toimenpiteitä miksi tahansa, nämähän ovat siis toimenpiteitä, joilla pysyväisluonteisia menoja siirretään meidän kehysmenettelyn ulkopuolelle — siis pysyväisluonteisia menoja siirretään meidän kehysjärjestelmän ulkopuolelle — ja, arvoisa puhemies, miksi tämä on ongelma? Useastakin syystä.

Ensinnäkin siitä syystä, että näissä finanssipoliittisissa arvioissa, kun arvioidaan kulloisenkin hallituksen finanssipolitiikan tavoitteiden toteutumista, yleensä jää juuri huomiotta se, että ne kertaluonteiset panostukset, joita kulloinenkin hallitus tekee, tosiasiallisesti heikentävät aina julkisen talouden asemaa. Miksi näin? Siksi, että mikäli näitä vaikka rahoitettaisiin kertaluonteisilla menoilla, niin tosiasiallisesti silloin meidän varallisuutemme laskee, kun tehdään erilaisia realisointipäätöksiä, ja myös sen takia, että jatkossa tuotto-odotus alenee sitten sille omaisuudelle, joka on realisoitu johonkin kertaluonteiseen toimenpiteeseen.

Tämä kritiikki ei todella kohdistu vain nykyiseen hallitukseen vaan myös kaikkiin niihin hallituksiin, jotka näin ovat tehneet. Ja miksi me poliitikot näin teemme, niin sehän johtuu siitä, että kun on niukkuutta jaettavana ja kulloinenkin hallitus kuitenkin haluaa oman kädenjälkensä jättää myös positiivisiin asioihin, on keksitty sitten keino näiden kertaluonteisten panostusten muodossa kiertää nykyistä kehysmenettelyä. Sitä, onko se hyvä vai huono, voivat sitten muutkin varmasti arvioida, mutta tosiasiasa on niin, että nämä toimenpiteet aina myös näkyvät tässä julkisen talouden kestävydessä — ja niin ne ovat näkyneet myös tälläkin kaudella, koska tosiasiallisesti — aivan oikein, niin kuin valiokunta tähän puuttuu ja myös virasto oli puuttunut — esim. tämän vaalikauden 4 miljardin investointikokonaisuuttahan hallitus ei ole huomionnut tässä julkisen talouden kestävyysvajetta pahentavana tekijänä, mitä se tosiasiallisesti on. En sano, etteikö esimerkiksi investointeja pitäisi tehdä, mutta ainakin niiden vaikutus omaan finanssipoliittikkaan tulisi tunnistaa.

Arvoisa puhemies! Yleisesti ottaen voidaan varmasti ajatella, että kertaluonteisilla tuloilla — olivat ne sitten valtion omaisuuden realisointeja tai joitakin muita — voi olla aivan järkevää toteuttaa sellaisia investointeja, joiden toteuttaminen sitten normaalissa budjettiprosessissa olisi kohtuullisen haastavaa tai veisi kohtuullisen pitkän aikaa. Ja ymmärän hyvin, että on poliittisia tarpeita tehdä tämänkaltaisia ohituskaistoja, ja näitä todella jokainen hallitus tässä viimeisten kymmenen vuoden aikana on käyttänyt. Se ei kuitenkaan

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

poista sitä ongelmaa, että yleisesti nämä menot — vaikka on ajateltu, että ne ovat kertaluonteisia — jäävät sitten osittain kuitenkin pysyväisluonteisiksi ja sitä kautta jatkossa näkyvät menotasoa nostavana tekijänä, mikä aina vaikeuttaa tätä valtiontalouden tasapainon saavuttamista.

Varsin ongelmalliseksi tämän tavan tekee se, mikäli kertaluonteisilla tuloilla todella rahoitetaan täysin pysyväisluonteisia menoja — ei siis edes investointiluonteisia vaan pysyväisluonteisia menoja. Tähänkin tämä hallitus jälleen sortuu. Tästä hyvänä esimerkkinä on tämä 500 miljoonaa euroa, jonka hallitus nyt sitten käyttää oman kautensa aikana yksityisen hoidon Kela-korvausten tason korottamiseen. Tässä tapauksessa kysymyksen on ihan puhtaasta syömämenosta eikä niinkään investoinnista, varsinkin kun nyt jo tiedämme, että ainakaan siitä, mitä hallitus tällä yrittää — eli nopeuttaa hoitopaikkaa niin, että tapahtuisi asiakassiirtymää julkiselta puolelta yksityiselle — ei ole viitteitä. Pikemminkin viitteitä on siitä, että nämäkin korotetut korvaukset mahdollisesti sitten näkyvät tulevaisuudessa siellä palveluiden hinnoissa. Tältäkin osin en pidä miltyään osin järkevänä, että realisoimme tuottavaa omaisuutta syömämenojen rahoittamiseksi.

Arvoisa puhemies! Minkä takia näinkin painavan puheenvuoron tästä pidän, niin toivon, että tulevaisuudessa kulloinkin hallitus muistaisi sen kritiikin, jota aivan perustellusti virasto ja tarkastusvaliokunta useampana vuotena ja useampana vaalikautena aivan oikeutetusti ovat näistä toimenpiteistä todenneet. Ja ainakin jatkossa, jos olisimme sitten rehellisiä, mikäli me tämmöisiä keikauksia teemme, niin toteaisimme jo selvästi, mikä tämmöisen keikauksen vaikutus on sitten kulloiseenkin julkisen talouden tasapainoon, emmekä yrittäisi sitä peitellä vain sen takia, että se rahoitetaan kertaluonteisilla menoilla. Varsinkin olisi toivottavaa, että pyrkisimme siihen, että kertaluonteisilla tuloilla emme jatkossa rahoittaisi pysyväisluonteisia menoja, tai ainakin niin, että on hyvin tarkkaan todettu, missä vaiheessa sitten tämän kertaluonteisen tulon johdosta tehty kertaluonteinen meno tosiasiallisesti päättyy, jottei se jää pidemmällä aikavälillä nostamaan menotasoa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

19.39 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Kiitos myös omasta puolestani valiokunnan puheenjohtajalle esittelystä. Totean myös tähän alkuun, että kun kyse on politiikasta, niin tämän vuoksi omat nostoni ovat tällä kertaa hieman negatiivispainotteisia.

Asiantuntijoiden suositusten vastaisesti hallitus on unohtanut verotyökalun vahvemman käyttämisen julkisen talouden vahvistamisessa ja on sen sijaan turvautunut leikkausten tielle. Hallitus ei ole pääsemässä julkisen talouden tavoitteisiinsa vaan on juuttumassa kurjistamisen kierteeseen. Kasvua on laiminlyöty, ja verotulot vähenevät. Samaan aikaan myös työllisyys on heikentynyt ja velkaantuminen kasvaa. Vaikea yhtälö, se on sanottava.

Hallituksen politiikka on epäoikeudenmukaista, koska työllisyystoimet koostuvat lähes yksinomaan sosiaaliturvan leikkauksista ja työehtojen heikennyksistä ja niillä ei ole juurikaan todettuja työllisyysvaikutuksia, vaikka näillä heikennyksiä on pitkälti perusteltu. Leikkaukset hankalassa suhdannetilanteessa syventävät mahdollisesti talouden kuoppaa, ja pienituloisten ostovoima heikkenee, mikä heijastuu suoraan sisämarkkinoille muun muassa kaupan alalle ja palveluihin. Suurituloiset hyötyvät veronkevennyksistä. Tämä yhdistettynä sosiaaliturvaleikkauksiin lisää tuloeroja ja eriarvoisuutta. Hallitus on tehnyt samaan aikaan hyvätulaisia suosivia ja julkiselle taloudelle kalliita veronalennuksia kuten

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

esimerkiksi solidaarisuusveron alarajan laskun ja osakesäästötilin laajentamisen. Verotuksen progressio vähenee, kun painopistettä siirretään kulutusverojen ja arvonlisäveron suuntaan. Tämän vuoksi suhteellinen verorasite kohdentuu enemmän pienituloisille.

Tarkastusvaliokunnan mietinnöstä vielä muutama huomio. Hallituksen asettamat tavoitteet julkisen talouden vahvistamisesta ja velkaantumiskehityksen taittamisesta vaalikauden loppuun mennessä eivät näytä toteutuvan hallitusohjelman toimenpidekokonaisuuksilla. Sekä tarkastusvirasto että valiokunnan kuulemat asiantuntijat pitävät hallituksen investointiohjelman toteuttamista osin ongelmallisena. 4 miljardin euron investointiohjelmaa rahoitetaan valtion omaisuutta myymällä, vähentämällä valtion omistamien listaamattomien yhtiöiden pääomitusta sekä tekemällä tuloutuksia Valtion asuntorahastosta. Veroasteen lasku sopii asiantuntijoiden mukaan lyhyellä aikavälillä huonosti yhteen julkisen talouden tasapainottamistavoitteen kanssa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

19.41 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Minä pyysin tämän puheenvuoron ensisijaisesti kommenttipuheenvuorona edustaja Lindénille, joka teki pari ehkä vähän suoraviivaista tulkintaa hallituksen politiikasta. Toisen tulkinnan meinaan kiistää ja toista vahvasti kyseenalaistaa, ja samalla saan linkitettyä myös edustaja Räsäselle tästä vastauspuheenvuoroa.

Edustaja Lindén yhdisti Kela-korvaukset ja hoitotakuun pidentämisen, ikään kuin ne olisivat jollakin lailla toistensa vaihtoehtoja ja hallitus olisi pidentänyt hoitotakuuta, jotta päästäisiin Kela-korvauksella hoitamaan jonoja. Nämä ovat kaksi erillistä asiaa, joista voidaan toki debatoida, mutta tämmöistä yhteyttä, minkä hän tuossa pöntössä antoi, en ole missään vaiheessa itse kuullut, että Kela-korvaukset otettiin sen takia käyttöön, että päästäisiin pidentämään hoitotakuuta.

Toinen asia hoitotakuuseen liittyen. Viittasitte tähän, että erikoissairaanhoidon rasite ja kustannukset tulevat kasvamaan tämän myötä, kun tulee hätäisiä läheteitä. Minä itse eilen tein normaalin polipäivän tuolla Keski-Suomen keskussairaalassa, ja siellä juttelin kollegan kanssa, joka tuli erikseen sanomaan, että pitääkö nyt huolta siitä, että se hoitotakuu ei tule uudestaan tiukaksi, koska se on ollut iso ongelma juurikin sen takia, koska perusterveydenhuollon puolella on jouduttu sitä itseisarvoisesti palvelemaan keikkalääkäreillä. Jatkuvuus on ollut poissa, ei ole ollut pitkäjänteisyyttä hoidossa, ja on tullut hätäisiä läheteitä. Eli tämän asian voi tulkita näinkin päin. Ja te varmaan tiedätte, että terveydenhuollossa tai lääketieteessä oikein ei ole semmoisia vuokaavion omaisia ratkaisuja, ja jos olisi, niin edelliset hallitukset olisivat tämän aikoja sitten jo hoitaneet. Elikkä me joudutaan miettimään ja tekemään toimia, seuraamaan niitten vaikutuksia ja sitten reagoimaan. Mutta nämä syy—seuraus-suhteet eivät ole ihan niin yksinkertaisia, niin kuin annoitte äsken pöntössä ymmärtää.

Oikeastaan samantyyppinen vastaus edustaja Räsäselle: Kela-korvauksien vaikutusta, totta kai, seurataan. Ei kukaan tavoittele sitä, että heitetään satoja miljoonia taivaan tuuliin, vaan ajatus on aidosti se, että saataisiin niitä potilaita liikkumaan. Jos siellä rupeaa paljastumaan semmoista, että ne menevät suoraan hintoihin, niin totta kai pitää reagoida. Silloin joko korvauksesta luovutaan tai tehdään jonkunäköinen toisenlainen mekanismi, millä se rupeaa toimimaan, mutta se on ihan päivänselvä asia, että me ei anneta mennä kolmea neljää vuotta sillä lailla, että rahaa menee taivaan tuuliin. Ei kenenkään tavoite ole se, ei to-

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

dennäköisesti teidän eikä meidän. Totta kai asioita seurataan, ja jos jotain tapahtuu, niihin reagoidaan sitten tarkoituksenmukaisella tavalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

19.44 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Luulen, että vuorovaikutuksessa edustaja Väyrysen kanssa usein saavutamme kyllä yksimielisyyden, koska kummallakin on aika pitkä työura siellä terveydenhuollon käytännön kentässä takana.

Mutta se, miksi otin niinkin selväsanaisesti tämän hoitotakuun lykkäämiseen esille, johduu siitä, että täällä on monta kertaa kuultu, esimerkiksi nykyisen sosiaali- ja terveysministerin toimesta, että hallituksella ei ole keinoja, jolla se voisi korvamerkitysti ohjata rahaa hyvinvointialueiden sisällä johonkin tiettyyn tarkoitukseen. No, se keinohan on tavallaan mutkan kautta tapahtuva. Se on se, että me säädämme jonkun tällaisen normin — vaikkapa juuri sen, että kahdessa viikossa ja siitä vuoden päästä sitten peräti viikossa pitää päästä terveyskeskuslääkärin vastaanotolle myös kiireettömissä asioissa — ja sitten laskemme hyvin tarkkaan sen, mikä on tämän vaatima lisäresurssi. Ja niiden julkisen talouden periaatteiden mukaan, jotka meillä ovat käytössä, hallituksen pitää tämmöiset asiat kokonaan korvata sinne kentälle.

Niinpä tässä laskettiin, ja minulla on siitä hallituksen silloisesta esityksestä — otin tärkeimmistä sivuista ja niistä laskelmista valokuvatkin, ne ovat tuossa kännykässä, mutta en minä nyt rupea niitä tässä referoimaan — juuri tämä laskelma, että noin 120 miljoonaa nettona silloin laskettiin, ja sen takia se raha on nyt 132, joka aiotaan ottaa pois, ja se koostuu tavattoman tarkasta laskelmasta. Itse mainitsin siinä vain kaksi, itse asiassa nämä suurimmat ja tärkeimmät, mutta siellä on jopa vankeinterveydenhuolto, siellä on YTHS, siellä on suun terveydenhuolto, siellä on avin lisääntyvät valvontatehtävät, siellä on kaikki muut laskettu hyvin tarkkaan mukaan. Hetkittäin jopa silloin itse ministerinä, kun esittelin tätä lakia, epäilin, pystyykö niitä noin tarkkaan laskemaan.

No, sitten nämä rahat muutettiin vielä henkilötöypanokseksi, josta tuli sitten se, kuinka paljon tarvitaan lisää lääkärin ja hoitajan virkoja. Jos nyt ulkoa muistan, niin se oli sitten maksimissaan 647 lääkärin virkaa ja 550 hoitajan virkaa, ja sekin on tietysti laskennallinen. Mutta tämä on se mekanismi. Ja nyt kun se mekanismi tehdään toisinpäin, kun rahaa otetaan pois sieltä hyvinvointialueilta, niin tavallaan kyllähän se on niin, että yleiskatteellista rahaa otetaan pois. Ja jos on oikein fiksu hyvinvointialue, niin sehän voi silti yrittää pitää entiset rahat perusterveydenhuollossa ja yrittää leikata jostain muualta. Mutta käytännössä tämä logiikka menee niin, että kyllä se helposti kohdistuu sinne perusterveydenhuoltoon. Muun muassa omalla hyvinvointialueellani, kun asetettiin ensimmäiselle toimintavuodelle talousarvion toiminnallisia tavoitteita, ykköstavoite oli juuri toteuttaa tämä — siinä vaiheessa kahden viikon — hoitotakuu.

Myönnän ja itse olen samaa mieltä siitä, että hoidon jatkuvuus on itse asiassa tärkeämpi kuin se, että pääsee pienissä vaivoissa, jotka eivät ole kiireellisiääkään, mahdollisimman nopeasti lääkärille, mutta tämä oli se keino, jolla voidaan itse asiassa kohdentaa resursseja [Puhemies koputtaa] lisää sinne perusterveydenhuoltoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

19.47 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua ajattelin vielä sen verran jatkaa, koska tämä valiokunnan ansiokas mietintö ansaitsee kyllä nämä huomiot ja kun täällä kiinnitetään huomiota moneen sellaiseen asiaan, joista kuvittelen, että emme itse asiassa niinkään poliittisesti ole välttämättä kovin eri mieltä. Tässähän oikeastaan tarkastusvaliokunta on tehnyt erittäin hyvää työtä liittyen siihen, millä tavalla ylipäättänsä julkisen talouden kestävyyttä ja kulloisenkin hallituksen finanssipoliittisia valintoja tulisi arvioida, millä tavalla tämä arvio olisi jotakuinkin objektiivinen parhaalla mahdollisella tavalla — mistä voidaan sitten käydä poliittista debattia, että onko se keinovalikoima, joka kulloinkin on valittu, paras mahdollinen. Ja tässä minusta valiokunta on tehnyt erittäin hyvää työtä, enkä näe, että tätä tarvitsee lähteä poliittisesti suuntaan tai toiseen veivaamaan.

Toinen asia liittyy siihen, että aivan oikein täällä on tunnistettu tässä valiokunnan mietinnössä ne molemmat tekijät, jotka liittyvät tähän julkisen talouden kestävyYTEEN. Kun me puhumme paljon tästä menotasoista — jota on syytäkin tarkastella kriittisesti ja hakea erilaisia toimenpiteitä, joilla sitä menotaso voidaan alentaa tai vähintään sen kasvua tai kasvukerrottua madaltaa, mutta aivan yhtä lailla — niin kuten täällä useamman edustajan suusta on jo tullut se hyvä huomio, tähän julkisen talouden kestävyYTEEN liittyy sitten tämä toinen puoli: tulotaso. Kun me puhumme meidän veroasteesta ja siitä, millä tavalla se kehittyy, ja mikäli haluamme pidemmällä aikavälillä todella saada julkisen talouden tasapainoon, niin kyllä se vaatii sekä tätä menotason tarkastelua että sitten tätä tulotason tarkastelua. Ilman toista ei toisestakaan pidemmän päälle ole hyötyä. Minusta se on ihan hyvä arvio ja myös muistutus meille kaikille siitä, kun toimenpiteitä sitten mietimme, minkälaisella keinovalikoimalla pitäisi mennä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Sitten tämä kolmas huomio. Ymmärrän oikein hyvin, että jokaisella hallituksella on tarve tehdä erilaisia parannuksia, joita halutaan edistää. Viime vuosina on todella yleistynyt tapa, että kun näitä parannuksia halutaan yhteiskunnassa tehdä ja kun näemme, että emme voi rahoittaa niitä kulloisessakin tiukassa budjettitilanteessa, niin on sitten keksitty tämä ohituskaista, eliikkä hyödynnetään valtion omaisuustuloja. Ja sen takia olen, edustaja Väyrynen, esimerkiksi kritisoinut hyvin vahvasti näitten Kela-korvausten nostamista, koska sehän tosiasiallisesti teidän politiikassanne rahoitetaan omaisuustuloilla — siis omaisuutta, josta toivottavasti pitäisi saada enemmänkin tuloa käytettäväksi kaikkiin muihin menoihin, halutaan realisoida ja sitä käyttää aivan pysyväisluonteisiin menoihin. Tätä samaa taktiikkaa on käyttänyt jo useampi hallitus, ja kaikki me siihen olemme syyllystyneet ja varmaan jatkossakin syyllystyään, mutta minusta on hienoa, että valiokunta jälleen tähän kokonaisuuteen on puuttunut ja nostaa tämän esille. [Puhemies koputtaa] Toivon mukaan tämä ainakin jatkossa muistetaan, minkälaisen ongelman tämä aiheuttaa pidemmällä aikavälillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

19.51 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Myönnän, että nyt käytän tätä lyhyttä puheenvuorojen jonoa pikkusen hyväksi siihen tilanteeseen, että seuraavassa asiassa jono on erittäin pitkä. Me kuitenkin käsittelemme aika pitkälti samaa asiaa, ja haluan ottaa tässä lyhyesti paikalta pidetyssä puheenvuorossa esille jossain määrin samaa teemaa, mitä edustaja Räsänen tässä äsken totesi.

Kun syksyllä me kritisoimme hallitusohjelmaan sisältyviä sopeutustavoitteita siitä, että siellä ei lainkaan pyritä tuloja lisäämään miltään osin verotusta käyttämällä, niin saimme

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

sieltä salin oikealta laidalta voimakasta kritiikkiä osaksemme siitä, että me olemme himoverottajia ja niin edelleen. No, en tiedä, kuka on niin kaukaa viisas, että silloin syksyllä jo näki, mikä tilanne meidän maamme taloudessa on nyt sitten keväällä, koska nyt sitten hallitus tässä kehysriihessä kuitenkin tukeutui 1,4 miljardin euron verran verojen lisäkäyttöön, ja tiedämme, että liikevaihtoveroja ja eräitä muita on siellä, jopa pieniä veroja sähköauton käytöstä ja muita tällaisia asioita.

Ja nyt tietysti voidaan sanoa, että kun me olemme jo silloin tuoneet esille, että myös verotusta tarvitaan tässä, ja nyt me esitämme itse 3 miljardin — vähän jopa yli 3 miljardin — verokokonaisuutta, niin nyt meitä jälleen kerran syytetään tässä himoverottajiksi. Mutta ainakin itselläni on sillä tavalla mieli puhdas, että syksyllä sanoin silloin talousarvio- ja tässä julkisen talouden keskustelussa, että kolmea ei voi saada yhtä aikaa: Lisätä valtion menoja — ja huom. edes siis tärkeisiin kohteisiin — sitten vähentää tai yrittää katkaista valtion velkaantumista, ja sitten samaan aikaan alentaa verotusta. Tämä on mahdoton yhtälö. Eli nyt jälkiviisaasti voidaan sanoa, että hallitus yritti mahdotonta yhtälöä.

Kuulimme tänään puheenvuoroja tässä alkaneessa JTS-keskustelussa siitä, että nyt ei itse asiassa ole mahdollisuuksia — se oli valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Lohi, joka käytti puheenvuoron, että ei ole mahdollisuutta — elvyttää tässä tilanteessa. Sen sijaan syksyllä monta kertaa valtiovarainministeri todisti, että itse asiassa valtion budjetti vuodelle 24 on elvyttävä, koska siellä alennetaan veroja — tai itse asiassa verotusta alennetaan, koska siellä työttömyysvakuutusmaksun alentaminen oli se merkittävin tekijä. No, nämä liittyvät tähän finanssipolitiikkaan, koska tässä raportissa puhutaan juuri siitä, että meillä pitää verosopeutus olla myös mukana, koska tilanne on niin vakava.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 21/2023 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 35 ja 36 §:n sekä Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 19/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.5.2024 pidettävään täysistuntoon.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain 2 §:n sekä lastensuojelulain 27 ja 41 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 16/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 3/2024 vp

Pöytäkirja PTK 46/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.5.2024 pidettävään täysistuntoon.

8. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2023

Kertomus K 19/2023 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 2/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.5.2024 pidettävään täysistuntoon.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 8.5.2024 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 00.18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari